

"În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE SI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VII *** Nr. 1 (50) *** IANUARIE 2002 *** 8 PAGINI *** 3000 LEI

Cuvânt de recunoștință

Trebuia ca, în orizontul satului cel mai drag lui Liviu Rebreanu, măcar una dintre metaforele condeiului său să se întruchipeze, să rodească și apoi să producă cultură.

Această metaforă este și va rămâne "cuibul visurilor", supranumele rebrenian al acestui așezământ sub soare. Ea s-a prefăcut mai întâi în ființa unui muzeu local care în curând va împlini 45 de ani de viață, pentru ca apoi, sub acoperișul acestuia, și din dogoarea aceleiași condei al marelui romancier, să înmugurească o revistă omonimă.

Așadar, o instituție și o revistă locale născute din aceeași dragoste de plai natal, mângâiate amândouă sub același nume predestinat, amândouă puse în slujba aceleiași ideal: apărarea identității noastre culturale.

Într-o primă variantă revista a apărut în intervalul 1967-1977, ca mesager al cercului literar-folcloric "Liviu Rebreanu" din școală, într-un șir de 7 numere, cu un tiraj de ...10 exemplare dactilografiate. Primul număr a fost prefăcut de văduva marelui romancier, d-na Fanny, care, printre altele, nota: "Mândrilor vlăstari ai comunei Maieru, ce purced astăzi să-și desfășoare stindardul, care poartă în culele lui gândurile inteligenței lor, le urez și doresc cu dragă inimă, ca de aici din "Cuibul visurilor" să-și ia zborul înaripat de silință și talent, cât mai mulți dăruți fii ai acestor meleaguri." Dacă apariția s-a întrerupt atunci, în anii aceia încrâncenați, ideea a rămas și a odrăslit din nou, datorită unui grup de intelectuali ai locului: prof. ICU CRĂCIUN, prof. LIVIU URSA, înv. ILIE HOZA, dr. LOGIN BERENDE și semnatarul acestor rânduri. S-au mai alăturat apoi inițiativei noastre: menag. IERONIM ANDRONESI (S.U.A.), procurorul MACAVEI AL. MACAVEI, poetul DAMASCHIN POP-BUIA (Germania).

Am așezat lucrarea noastră sub oblăduirea Consiliului Comunal, a primarului IOAN CĂRBUNE, viceprimarului IOAN ANDRONESI și a doamnelor CLARA RAȚIU, secretară și VERONICA HANGEA, contabilă, care, atunci când s-a putut, ne-au sprijinit financiar.

Noua serie, în tiraj de 500 exemplare, a avut ca punct de plecare festivitățile de neuitat ale "Zilelor Măierene" din primăvara lui 1995, sărbători care au împodobit viața acestui sat dăruit de Dumnezeu nu numai cu o natură superbă, dar și cu oameni pe măsură, neîntrecuți zămisliți și păstrători de tradiție și credință strămoșească. Oamenii satului rebrenian!

Cu șase ani în urmă era greu să nădăjduim că "foaia"

noastră, mai întâi ca o fragilă scânteiere și un mic reper cultural al locurilor, va deveni un periodic mult așteptat și bine apreciat, pe o arie mult mai largă, de către cei ce îl citesc și îl susțin.

Grupul de redactori tineri, toți foști elevi ai școlii lui Rebreanu, fii de merit și de nădejde ai Maierului, formează o echipă de excelență, de care, ca fost dascăl al lor, mă simt mândru, iar formula succesului revuistic, dacă acesta a fost să fie, stă tocmai în solidaritatea izvorâtă din legământul lor de fidelitate față de vatra natală.

Noi nu facem doar excursii de agrement la sat, ci trăim cu satul, plângem, rădem și nădăjduim odată cu el și cu rădăcinile lui prefigurate în șiragul acestor case vechi, presărate în paginile acestui număr omagial al revistei. Ele au fost văzute și cutreierate de Rebreanu, precum măgurile din preajmă...

Fără a fi niște bolnavi incurabili de paseism, cum mai spuneam cândva, deplângem laolaltă soarta satului într-o epocă în care lumea e atât de bulversată și predispusă spre modernitate cu orice pret. Dacă civilizația înseamnă pentru noi și confort, cultura, cum se mai afirmă pe ici-colo, trebuie să fie o luare de atitudine prin interferența minții cu inima: Este acesta un ideal înalt al Astre care dă substanță și impuls eforturilor noastre din ultimul deceniu.

Ei, aștrii înaintași, printre care și familia Rebrenilor, Rebreanu însuși, au așezat urzeala. Noi să facem bățatură, ca în țesutul unei pânze de in sau a unui frumos cingeu măierean...

Natural, nici ei, țărani, nu mai sunt dispuși să trăiască din nostalgiile și dorul de înaintași, dar în drumul și disperările unei tranziții buimace, tracasată de nesiguranța unui mâine, simțim laolaltă pierderea treptată a identității. Aspectele acestea vor rămâne unele din dezideratele de bază ale micii noastre publicații.

Cu vremea, menținând corespondența cu mai multe personalități din țară și de peste hotare, numărul colaboratorilor de prestigiu a crescut mai mult decât îndrăzneam să sperăm. Firește, ecoul periodicului a devenit mai larg, temele abordate mai diverse. Publică aici nume de notorietate intelectuală care sporesc valoarea de reprezentativitate a revistei, încât, fără a fi prea lipsiți de modestie, să putem deveni în acest spațiu șomeșan, un reper, un criteriu valoric autentic. Încurajările domniilor lor, universitari de seamă, scriitori, au impulsivat fără întrerupere zbaterele noastre redacționale. Cu acest prilej le aducem tuturor cele mai calde mulțumiri însoțite de recunoștința noastră sinceră și de speranța că vor continua să ne rămână aproape. În acest scop, d-l Icu Crăciun, excelentul nostru redactor șef, a alcătuit un repertoriu al numelor

celor care au publicat la noi de-a lungul celor 50 de numere.

Ca într-un fel de veritabil parteneriat și solidaritate colegială, Dumneavoastră stimaiți colaboratori, ne obligați să nu ne lăsăm copleșiți de opreliști de tot felul și să înaintăm fără a pregeta.

Dovadă că revista place rezidă și în rândurile de caldă apreciere și recomandări la care nu ne așteptăm și pe care le vom preface în instrumente de lucru în viitor.

În același timp suntem pe deplin conștienți că este loc de mai bine și că lucrarea noastră poate fi mereu perfectibilă. Să fim iertați pentru unele erori de la cele de concepție până la cele de tehnoredactare, fiindcă distanța dintre Maieru și Bistrița, unde ne tipărim revista, este destul de mare și nu putem asigura întotdeauna corectitudinea care s-ar impune.

Ne ferim pe cât se poate de provincialismul cultural îngust și exclusivist. Ar fi nevoie, știm, de o mai largă oglindire a actualității economice imediate a comunității. De aceea, repetăm chemarea către instituțiile, oficialitățile și către cetățeni să pună mâna pe condei și să ne furnizeze informații și sugestii care pot spori comunicabilitatea revistei. Reamintim cititorilor, mai ales celor localnici, că revistele, fie ele cât de mici, nu pot supraviețui fără susținere financiară, de aceea îi îndemnăm pe cei interesați să-și facă publicitate prin intermediul publicației noastre.

Grupul nostru de lucru se va așeza din nou la masa tăcerii creatoare din noi înșine și va chibzui cum să pășească mai departe.

La anul și la mulți ani!

Sever Ursa

L/D!..

Li se pare, poate, onora, neverosimil faptul că în urmă cu șase ani lua ființă prima și singura revistă sătească, zicem noi, din România: "Cuibul visurilor". Iată-o ajunsă în pragul celui de-al 50-lea număr și al 7-lea an de existență.

Copilul de suflet numit "Cuibul visurilor" este creația celui care a dat pentru Maieru totul, fără a pretinde pentru sine nimic, este și aceasta, în mod cert, o latură a nobleței sufletesti-magistrului despre care s-a spus și s-a scris că sfârșete locul unde există: prof. SEVER URSA.

Au privit atunci șasiu cârtitori și invidioși unii măiereni spre nou înghiebatul colectiv redacțional, asta și ca să confirme firescul greu al oricărui început. Au contestat până și pluralul substantivului din titlu. Apoi nu s-au găsit întotdeauna și la scadență banii pentru achitarea facturilor ce somau redacția revistei. Astăzi, poate aceeași cârtitori citesc cu respect și admirație revista care a devenit a noastră, a tuturor măierenilor, așa cum ne place să-i spunem.

S-a demonstrat tuturor - sceptici sau optimiști - că se poate și că există la sate o revistă funcțională, citită și îndrăgită de tot mai multe persoane, apreciată prin cuvinte elogioase - în acest sens sunt și cuvintele de laudă tocmai din acest număr - de la tot mai multe personalități ale culturii românești actuale.

Cum a fost posibilă minunea? (câci minune se cheamă faptul de a scoate o revistă la sate). Ce program a avut și are? Care sunt scopurile urmărite de nou-creata revistă? Dar câștigurile realizate până în momentul de față?

Iată o parte din întrebările care se pot pune în prag de jubileu. Întrebările care își așteaptă răspunsurile... Noi creionăm câteva posibile răspunsuri la o parte din întrebări.

S-au simțit, încercări revuistice mai mult sau mai

puțin izbutite au existat în trecutul Maierului, cu un număr de locuitori apropiat de cel al unui orașel; s-au simțit, așadar, energii intelectuale multiple, născute și necărmuite în forme de manifestare dintre cele mai adecvate.

Să copiem ceea ce s-a citat în chiar numărul inaugural (mai 1996): "...și fiindcă toate acestea trebuiau să primească un nume", numele cel mai potrivit inspirat și drag tuturora, începând cu Liviu Rebreanu, a fost și se va veșnici în "Cuibul visurilor".

Marile reviste românești au apărut în prima jumătate a sec. al XIX-lea. Ele aveau programe și priorități precis determinate. Eliberare națională. Unire. Reforme. vot universal. Democrație.

Aceste idealuri, în parte, sunt realizate. Astăzi sunt alte priorități și idealuri. Tranzitie. Integrare. Globalizare. Economie de piață. Desăvârșirea democrației (dacă se poate vorbi de o desăvârșire a democrației?!). Plus multe altele.

Revista noastră a apărut la sfârșitul mileniului doi, este de interes și arie de răspândire locale, iar pretențiile, țelurile și idealurile sunt corespunzătoare.

Dar, cum orice revistă este un factor de iradiere culturală, și "Cuibul visurilor" încă din articolele-program din primul număr și-a fixat anumite țeluri sau idealuri: "înnobilarea oamenilor acestui ținut", valorificarea tradițiilor și potențelor locale, "dialog între generații", descoperirea și lansarea talentelor locale, educație (poate că nici nu greșim și nici nu exagerăm spunând că măiereni sunt crescuți în spiritul culturii operei rebrenene) și "răspundere morală".

Care sunt câștigurile deja realizate de revistă? (Despre cele pecuniare nici nu începem vorbă).

A le înșira exhaustiv este imposibil. Ele se vor

decanta în timp.

Deocamdată suntem în măsură a ne opri la un bun câștigat cert: redactorul-șef al revistei, prof. ICU CRĂCIUN.

Sub aripa proteguitoare și emulativă a mentorului spiritual al revistei - actualul și eternul ei director - întocmai cum s-au petrecut lucrurile la mai toate revistele românești care au produs în timp mulți scriitori remarcabili; revista "Cuibul visurilor" l-a lansat pe scriitorul Icu Crăciun.

Bunăoară, oricând s-ar putea alcătui două volume onorabile - primul de critică literară sau de critică de întâmpinare, al doilea din cronici politice (ca să nu mai vorbim de cele două-trei volume ce-i zac în sertar) dată s-ar aduna articolele publicate numai în revista noastră și dacă s-ar găsi editorul (cu bani) care să le scoată pe piața cărții.

Dacă ne-ar permite autorul să-i prezentăm câteva trăsături ale cronicilor sale - și poate ale scrisului său - atunci ne-am grăbi, spunând înaintea altora, cele ce urmează.

Dacă în primele cronici, acelea de critică de întâmpinare, este complexant, plin de patos local, subiectiv și parcă încântat de cei recenzati; poate pentru că creațiile locale deocamdată sunt puține și de încurajat - vai de cei încondeiați pentru atunci când va avea materie primă din abundență! - și probabil pentru că suntem sub îndemnul heliadesc: "Scrieți, băieți, scrieți!". În cea de a doua categorie de articole - cronicile politice - este obiectiv și dur, mai mult taie decât croiește, mai mult caustic decât ironic. Nu scapă de sub bisturiul său incisiv necriticat orice țară sau plagă socială, neajuns istoric, erori ale guvernărilor, pasivitate parlamentară, nesubliniind nici un succes politic (care oricum se mai înregistrează din când în când).

Macavei Al. Macavei

(continuare în pag.2)

JUBILEU - 50

L/DI..

(continuare din pag. 1)

Măsura deplină a talentului său încă nu s-a produs, dar, în mod sigur, este un atu câștigat în activitatea redacțională ce atrage un număr tot mai mare de cititori de la un număr la altul al revistei.

Rezumând travaliul de la revistă, rezultă, așadar, că își sprijină activitatea, de la început și până în momentul de față, pe cei doi atlași: prof. Sever Ursa și Icu Crăciun.

După mai multe criterii, se pot face tot atâtea clasificări privind activitatea în cei peste cinci ani de existență ai revistei.

Noi ne-am oprit la cel cantitativ statistic, poate că cifrele seci sunt mai grăitoare din mai multe puncte de vedere.

Astfel, în "Cuibul visurilor" au semnat 172 de persoane.

În topul primelor 11 condeie, s-au plasat: directorul revistei (prof. Sever Ursa) cu 104 articole; redactorul șef (prof. Icu Crăciun) 84 articole; bronzul îi aparține redactorului Iluță Hoza cu 39 articole; apoi urmează prof. Iacob Naroș cu 34 articole; dr. Valer Scridonesi-Călin cu 20 de articole; locul șase - ex. aequo - este ocupat de Clara Rațiu și Liviu Ursa; locul șapte aparține d-lui Aurel Cleja (16 articole); prof. univ. dr. Ieronim Marțian ne-a onorat revista cu 15 materiale; dr. Login T. Berende ocupă locul nouă cu 13 articole; locul zece îi revine prof. Ovidiu Petri cu 12 articole; locul unsprezece cu 11 materiale (nostimă coincidență de cifre) este ocupat de nici mai mult nici mai puțin de patru persoane: Damaschin Pop Buia, dr. George Uza, prof. Iosif Paneș și Elena Cărbune.

Locurile 16 - 172 sunt deținute în revista noastră de persoane care au publicat între unu și opt articole.

O menține specială o necesitate a celor care au scris în revista "Cuibul visurilor", au fost și nu mai sunt. În semn de aducere aminte și pios respect îi pomenim pe: Radu Telceanu, Gavril Floșui, Gavril Scridon, Luca Onul, Ioan Hangea.

Așadar, jubileul revistei "Cuibul visurilor" este o ocazie fericită de bilanț, analiză, privire obiectivă și critică asupra noastră înșine, spre nemurirea revistei.

De altfel, pentru stimularea spiritului de publicistică al măierenilor, circulă deja o butadă în sat cu un oarecare iz macabru. Și anume: "Scrie, mă, și tu măcar două articole la revista *Cuibul visurilor*, că pentru ultimul avem noi grijă să te publicăm la rubrica *decedați!*"

Iar la cei șase ani împliniți, 50 de numere bătute să-i dea Dumnezeu atâta viață încât pe frontispiciul ei să fie înscrisă cifra latină de existență **D!**

Macavei Al. Macavei

București, 8 septembrie 2001

... mulțumesc pentru revistele trimise. Ar fi necinstit din partea mea să afirm că, în sfârșit, a-ți spart inima târgului. Deși, uneori, articolele publicate puteau apărea și în presa centrală (cea bună, căci nu puține perioade se află sub baremul bune-cuviințe). Ceea ce faceți voi, este însă extraordinar sub raportul apropiării satului de oraș, schimbării de mentalitate, occidentalizării vieții rurale. Este dea dreptul formidabil, mult deasupra standardului cultural al multor orașe adormite de pe sfintele noastre plaiuri. Bravo, profesore, care prin întreaga ta ținută intelectuală, ți-ai fi meritat un loc onorabil în orice parte a țării. Personal regret că, de la început, nu v-am luat în serios. Va fi fost și unda de provincialism transmisă de unele articole. Explicabile pe plan local. Regret că din cele opt pagini ale revistei măcar o jumătate de foaie n-am îngrijit-o, reproducând documente din uriașa arhivă Rebreanu, cu prelungite ecouri în viața literar-artistică a țării. Nu uita că pe parcursul a patru decenii eu am copiat cu mâna peste o mie de scrisori adresate lui Rebreanu de către cei mai înzestrați oameni de cultură din prima jumătate de veac românesc, scriitori, artiști, plastici, actori, pentru nu a mai aminti corifeii vieții politice, de la Carol al II-lea, la căpeteniile partidei ardeleni, în cap cu Iuliu Maniu. [...]

Sigur că experiența poate fi reeditată, ridicând cu mult ștacheta revistei voastre, menită să intre într-un circuit istorico-literar obligatoriu. Nu depinde numai de mine ca atari praguri să fie urcate. Eu nu trăiesc ca bădia Alecsandri, la Mircești, așteptând să cadă neaua. Un cuvânt îl mai au și autoritățile voastre dispuse să primească totul și să nu ofere nimic...

Niculae Gheran

Artene Dogar ține la vatra lui

Minunea de la Maieru

Îmi aduc aminte de ziua (și nu e prea departe ziua aceea) în care bunii mei prieteni SEVER URSA și ICU CRĂCIUN din Maieru au "descălecat" la Beclean și mi-au spus că musai să facă și ei o gazetă. Mi-au pus manuscrisele în față și m-au rugat să-l ajut la alcătuirea machetei (eu aveam deja "la activ", precizez, câteva zeci de numere ale publicațiilor "Pasaj" și "Observatorul

Așa s-a născut "Cuibul Visurilor", care, iată, a ajuns la numărul 50, aniversar.

Deși apare "la țară" (aproape unicat în România!), revista reușește să intereseze Țara, nu doar locul unde se redactează. E meritul unui grup de intelectuali, în frunte cu mai sus pomeniții, director și redactor șef, care au reușit să depășească inerțiile locale și greutățile financiare și să fie punctuali cu cititorii.

Minunea nașterii, minunea de a fi, minunea de a rezista în timp înseamnă și minunea care se cheamă **CUIBUL VISURILOR**.

La mulți ani, cu mulți cititori!

Aurei Podaru

Sunt un cititor statornic al revistei "Cuibul Visurilor", prin grija prietenului meu, vrednic cărturar năsăudean, Sever Ursa, care mi-o trimite cu regularitate în Blajul Școlii Ardelene unde sunt dascăl de literatura română de aproape patru decenii. O citesc cu bucurie, îmi sunt dragi paginile ei care-mi aduc în suflet spiritualitatea viguroasă a mândrei Țări grănicerești a Năsăudului, pe care o cunosc bine din anii copilăriei petrecuți la Salva, pe malul Sălăuței. Anii aceia de la Salva rămân și pentru mine un "Cuib al visurilor". Lor le datorez preferințele mele literare și truda condeiului evocator, ce se îndreaptă spre oamenii acestor locuri. Andrei Mureșan, George Coșbuc, Ion Pop-Retegan, Liviu Rebreanu, Iustin Ilieșiu.

Nu știu dacă mai sunt în țară publicații culturale ce apar într-un sat sau într-o comună, chiar dacă Maierul "cuibul visurilor" lui Rebreanu, nu e o așezare ca oricare alta. Aici, o mână de oameni cu dragoste de locurile de unde au văzut lumina zilei și cu respect pentru trecutul cultural al ținutului năsăudean, fac, prin această revistă un act de înaltă pedagogie culturală. Acum când tipăresc cel de-al 50-lea număr al revistei "Cuibul visurilor" îi îmbrățișez dintr-o depărtare ce este numai fizică, pentru că sufletește totdeauna mi-au fost aproape, și le doresc ca și de acum înainte să tipărească alte multe numere la fel de bune.

Ion Buzași

Constat cu uimire cum au trecut de grăbiți ultimi ani la răscruce de secole și milenii! Am trecut pragul despărțitor al sușului și iată, aproape e dus și primul an al începuturilor altor calendare. În ultimii 5 ani am urmărit mai cu seamă destinul publicației "CUIBUL VISURILOR". A depășit greutățile și clătinările copilăriei și a intrat bine în noile cronologii ale erei creștine. Și cu atât mai plăcut constat că începe să se rotunjească o vârstă a revistei și de-a dreptul sunt emoționat că se pregătește apariția numărului JUBILIAR 50! Pe care îl întâmpin cu salutul de a-l urma ritmic cel Centenar, și cu nerăbdarea de a-l avea în casă de sărbători! Ca un colind.

Teodor Tanco

Stimate Domnule Director Sever Ursa,

Profitând de prilejul unic ce ni se oferă prin apariția celui de-al 50-lea număr al revistei "Cuibul visurilor", vă transmitem cordiale urări de bine și statornice sentimente de apreciere a activității întregului colectiv de redacție. Alături de alte publicații de acest gen, Dumneavoastră demonstrați că românii de pretutindeni orașe sau sate militează pentru o cultură românească de înaltă ținută și de un respectabil prestigiu.

Vă dorim noi și necurmăte succese.

Revista Română
Iași

"Cuibul visurilor"

în al 53-lea an

Cu prilejul numărului jubiliar 50 poftesc să-mi exprim cu sinceritate admirația și prețuirea pentru ținuta informativ-culturală și pentru dizainul plăcut al periodicului "Cuibul visurilor". Rezonanța mioritică a plaiurilor măierene prezentă în "Cuibul visurilor" îmi picură în suflet, număr de număr, stări de stâmpărare și de bucurie. Simfonia dacică a Doinelor are în "Cuibul visurilor" un vlăstar sănătos și bine făcut sub patronajul spiritului rebreian și coșbucian. Îi doresc "Cuibului visurilor" ani mulți de apariție și mulți, mulți colocatari de astăzi înainte!

Felicit Consiliul local al Maierului, pe domnul director Sever Ursa, pe redactorii revistei pentru eforturile deosebite depuse ca periodicul să viețuiască, dar nu oricum, spre bucuria cititorilor din zonă și nu numai! Vă doresc tuturor sănătate, putere de muncă și spor în devotamentul pentru susținerea și creșterea Fătului-Frumos ivit în mirificul Maieru!

prof. F. Brădeanu - Simeria

Revistei "Cuibul visurilor" Jubileul a 50 numere

Citesc din scoarță-n scoarță, în ultimii 3 ani, revista "Cuibul visurilor".

Mă trag din satul Poiana Ilvei de unde am fost obligat ca-n anii 1940-41, la numai 16 ani, datorită odiosului DIKTAT, să i-au drumul beznei, spre Câmpulung Moldovenesc, în România.

La apariția numărului jubiliar 50 transmit întregului colectiv redacțional urările mele de alte și alte succese.

În context arăt că este izbitoare asemănarea dintre tematica revistei și discuțiile purtate la întâlnirea de la Poiana, cu mama, lelea Ana, a celor 11 frați Bumbu, timp de aproape 40 ani, din 4 în 4 ani, până în 1989.

col. ing. (rez.)
Loghin Bumbu

JUBILEU - 50

Dor de obârșie

Motto:

Bătrânele noastre lunci măierene
Ne mai aduc și-acum câte-un cuiar de stele.
Ca să învingem, prieteni, va trebui,
Va trebui să luminăm odată cu ele...

Bunul meu profesor (într-un sens mai larg, al nostru, al tuturor măierenilor) Sever Ursa, mi-a cerut, într-o scrisoare datată 24 octombrie, 2001, să scriu câteva "rânduri" despre revista "Cuibul visurilor", pentru numărul 50 (jubiliar). O fac cu multă plăcere. Nu știu însă dacă voi și reuși să exprim ceva pe măsura așteptărilor Domniei Sale, dată fiind povara amintirilor mele măierene care-mi răsfră gândurile și-mi accelerează pulsările inimii...

Pentru că, de fapt, începuturile revistei trebuie căutate la rădăcina a treizeci și mai bine de ani, când sufletul unora dintre noi se forma sub înrăurirea părinților și a dascălilor nepereche din lumea satului măierean de atunci : Sever Ursa, Cornelia Sângeorzan, Iacob Naroș, Larion Cărbune, Iosif Paneș, Simion Sângeorzan, Mircea Ștefan, Lucia Borodi, Doina Ursa, Onița Popișan, Aristina Bazga, Lucia Ștefan, Maria Flămând, Marcela Todoran, Ioan Todoran, Lazăr Ureche, Macavei Al. Macavei, **Alexandrina Groze, Titus Regvald, Ion Telceanu, Radu Telceanu, Dorel Bozga** ș.a. Atunci am simțit, cu adevărat, că nu numai cimitirile din Maieru sunt amestecate cu cenușa și oasele înaintașilor ci și țarina întregă, vegheată de umbrele și sufletele unor iluștri dispăruți, precum **Liviu Rebreanu, Iustin Ilieșu, Emil Boșca-Mălin, Alexandru Avram, Grigore Hangea...**

Revenind la "Cuibul visurilor" de astăzi, se poate spune, în sinteză, că cele 49 de numere au creat un univers specific transilvan, prin condeiele care au mânăit cuvintele în sensul de *in principio erat verbum* și au declanșat un fluid al expresivității locale și generale într-o liniștită decantare a întregului obștesc liric.

Pe de altă parte, este și o dără groasă și prelungă de istorie mai veche sau mai nouă. Pentru că ceea ce hotărăște puterea și valoarea în lume a unei comunități este, până la urmă, suma acestor energii proprii care iradiază, prin oameni și fapte, spre marele sistem de viață, solitar și unitar, prin superiorul, durerosul ori triumfalul ei sens uman. Ba mai mult, într-o vreme de tranziție continuă, cum ne-a fost dat să trăim în ultima vreme, când majoritatea oamenilor sunt în căutarea pătimașă a mulțumirilor materiale ale vieții (pe orice fel de căi și nu în ultimul rând politic), o revistă ca aceasta devine și un descoperitor de idealuri spre care trebuie să mergem noi și cei care vor veni după noi...

Este, desigur, meritul incontestabil al colectivului de redactori ai revistei Icu Crăciun, Lviu Ursa, Login Berende, Ilie Hoza, Valer Scridonesi, Macavei Al. Macavei, Damaschin Pop Buia ș.a.- colectiv strunit de acest OM și PROFESOR cu adevărat MARE: Sever Ursa. Fie dar ca, la acest ceas aniversar, lumina aceea cerească ce dă sens superior vieții să coboare asupra Domniile Lor, astfel ca fiecare răsărit de soare să le fie mereu o mângâiere divină, iar fiecare apus să-l

găsească mereu sămănători de gânduri, culegători de roade!

Și încă ceva ! O revistă se distinge și prin haina în care se reprezintă : organizare, sistem, comunicare, dozare, grijă tehnică ș.c.l. Spre mândria ei, le găsim din plin în "Cuibul visurilor" deși, pentru anumite greșeli de tipar, sunt sigur că nu de puține ori profesului Sever Ursa i-au bătut în geam clipe grele de nătângă insomnie (îl revăd aievea pe domnul profesor cu figura lui de înțelept dac, cu fruntea înaltă, cu părul bogat și nins înaintea de vreme, cu glasul curat și grav: când evoca scriitorii mari ai neamului, vocea lui căpăta o putere care ne însuflețea și ne cutremura ; când însă un elev făcea greșeli elementare de ortografie, atunci tonul se schimba, făcând loc unor ironii subtile care loveau mai rău ca un bici).

Ș-apoi, se zice că după noi rămân faptele noastre... Cu timpul acestea se subțiază însă și pier asemenea valurilor ori vânturilor. Dar rămâne din sufletul celor dispăruți un ecou care se transmite sufletului celor rămași și care, cu timpul, capătă accente de cântec solemn, ori rugăciune, ori șoaptă eternă. Prin revista "Cuibul visurilor" acest ecou bate în noi mai puternic, mai prelung, ca nemărginirea mării ori întinderea zării. Și ne cheamă mereu la obârșie câte-o cruce de umbră, spre taine neștiute decât de Luceferei de seară care prind contur prin preajmă-le : Ilișca și Cifor Avram, Clementina și Lazor Motofeala, Valer Avram, Gavrilă Floșui și, vai, Doamne, câți mulți alții !... Nu de puține ori, când bunul meu prieten Liviu Naroș care poartă cu atâta cinste stindardul Maierului în robusta Germanie mă întrebă, cu infinită nostalgie : "Și ce-o mai fi făcând, frate Lazore, Cutare și Cutare ?...", răspunsul meu lăuntric este aproape mereu același : *caută lumina obârșiei de dincolo, frate Liviu...*

Personal, așa cum am mărturisit-o, toate realizările mele într-ale frumosului încep și se termină între hotarele obârșiei... Desigur, ca să fii realizat ceva mai mult în acest domeniu, aș fi avut poate nevoie de o viață mai puțin răscolită. Am dat însă cărților de specialitate, cursurilor universitare și activității de cercetare din domeniul Marelui Necunoscut Adâncul Pământului cei mai prolifici ani din viața mea. Nu-mi pare rău, deși trebuie să remarc un lucru : cartea tehnică îmbătrânește repede, pe când frumusețea unei poezii înduioșează mereu simțirea altuia, alipind-o parcă de icoanele trecutului (am simțit aceasta și prin poeziile publicate de-a lungul timpului în revista "Cuibul visurilor", de-ar fi să amintesc aici doar un singur nume care îmi vine acum în gând : Aurel Cleja).

Așa încât, cum ar fii oare mai bine să închei aceste câteva răzlețe gânduri: prin memorabilele versuri ale lui Goga :

*"Iar când sub tâmpla mea fierbinte
O lume veche-mi reînvie,
Nu câte-au fost îmi vin în minte
Ci câte-ar fi putut să fie..." ?*

sau poate, pur și simplu, prin zicerea mea :

M-am întors din nou în mine cu străbunii în spinare

*Să adun din praf lunii strălucirea unui ort,
Să dau daruri în lumină celui viu și celui mort
Mângâind cu geana spaima lacrimii în picurare... ?*

Prof. univ. dr. ing. **Lazăr Avram**,
Universitatea "Petrol-Gaze" Ploiești

Zile de aur de la Maieru

"Nici când toamna n-a fost mai frumoasă", spunea un mare poet într-o splendidă lună de octombrie.

Și așa spuneam și noi în timp ce ne îndreptam spre punctul final a unei călătorii. Mergeam la Maieru, sat drag sufletului meu.

Satul cu sute de copii. Satul cu oameni harnici și gospodari dar mai ales satul copilăriei marelui romancier Liviu Rebreanu.

În amintirile sale, Rebreanu va declara cuprins de patimă și de dor: "În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale mele".

Sunt cuvinte pline de dragoste și de măreția unor locuri scăldate în bucuria și în plăcerea vieții.

Întotdeauna am vizitat satul Maieru cu plăcerea drumului făcut în alt sat drag pentru totdeauna, locul meu natal, Nepos.

Într-una din operele sale, Rebreanu, apropiindu-se de Maieru satul copilăriei sale îl numește Vărarea, denumirea veche a Neposului. Vărarea ar însemna "partea de jos a unei cetăți". Probabil Rebreanu a fost impresionat de puterea acestui cuvânt, toponimic pe care marele romancier l-a luat drept model.

În Valea Someșului au trăit oameni harnici, hotărâți, ambițioși și talentați care uneori deși au plecat departe de locurile natale, au rămas până la sfârșitul vieții, legați sufletește de locurile de baștină.

Liviu Rebreanu a visat toată viața să-și facă o casă la Maieru.

Și-a făcut altă casă pe altă Vale Mare, o soră a celei de pe Valea Someșului, fără să uite niciodată de Maieru și de locurile lui minunate.

Tot la Maieru l-am cunoscut încă de mulți ani pe profesorul Sever Ursa.

Eram atunci cu elevii de la Școala din Nimigea într-o excursie la Maieru, atunci și de atunci încă de multe ori.

De fiecare dată, sufletele se încărcău cu merindea necesară timpului viitor. Cum să nu vezi acel sat ? Cum să nu-l asculți pe distinsul profesor de limba și literatura română, astăzi, pensionar, director al Muzeului "Cuibul visurilor" și ai revistei cu același nume ?

Un om deosebit. Un dascăl ce-și caută cuvintele dar le și găsește. Cuvinte, aur, găsite în nisipul vorbelor cu și fără rost. Cuvinte, învățături aduse aidoma din timpul cronicarilor.

E o plăcere să stai și să vorbești cu profesorul Ursa. A educat și a instruit generații de elevi. Mulți dintre ei îi poartă cunoștința și recunoștința ducând-o cu mândrie următoarelor generații. Prietenii noștri sunt lângă domnul Ursa, lângă revista "Cuibul visurilor", lângă muzeu: Iacob Naroș, Icu Crăciun, regretatul Radu Telcian, Titus Cărbune...

Am revăzut cu emoție Muzeul sătesc, Muzeu de obiecte dar și de sentimente, revista "Cuibul visurilor", un adevărat cuib de înțelepciune.

Revista este una dintre puținele periodice apărute într-un sat din țară și nu este ușor, iar meritul ei este cu atât mai mare.

De fiecare dată când merg cu emoție la Maieru, Muzeul sătesc îl văd mereu schimbat: săli, obiecte, elevi ghizi, totul e diferit, de la an la an.

Taina unui loc stă în puterea omului de a-l schimba, de a-i da putere și o parte din sufletului lui. Un proverb românesc spune că "omul sfîntește locul". Și la Maieru există oameni ce poartă în ei această măreție.

La Maieru există oameni ce-și așteaptă oaspeții cu pâine și cu sare.

Când am sosit la Maieru pădurile vecine îngălbeneu devenind de aur.

De aur mi s-au părut și oamenii și copiii și târgul din centrul așezării. De aur păreau și Măgurile măierene ce-și înălțau mandle înălțimile într-o așteptare viitoare.

De aur au fost și gândurile noastre și cuvintele d-lui Sever Ursa și ale fostului său elev, profesorul Iacob Naroș.

P.S. Gânduri de sănătate și numai bine și altor harnici măierenii :

Berengea, frații Filimon, Pop Liviu.

Profesor OVIDIU PETRI
15 nov. 2001

Coboară carele cu fân

JUBILEU - 50

Sunt fericit că pot să-mi exprim ideile și experiența de o viață de medic în paginile revistei someșene "Cuibul Visurilor" ce apare în comuna Maieru din județul Bistrița-Năsăud, așezare unde marele scriitor Liviu Rebreanu a trăit cele mai frumoase și fericite zile din viața sa. În scrierile sale el a denumit această așezare "Cuibul Visurilor", nume care a fost atribuit revistei de mai sus.

Din 1996 și până astăzi eu am publicat în paginile acestei reviste, la început, în rubrica "Vecinii noștri", despre activitatea și viața învățătorului Iustin Sohorca - un mare culegător de folclor local. Ulterior am publicat mai multe reportaje în care am descris cele văzute și auzite în călătoriile mele la diverse congrese medicale: Tokyo, Paris, Giessen, Heraklion (Creta), Constantinopol, Budapesta, etc. Am remarcat în aceste articole, mai mult, aspectul turistic, decât cel pur medical, pentru că totdeauna marele public îl caută. Din aceste călătorii văzute cu ochii unui om cu cultură generală universitară, oricine poate învăța câte ceva. Toate reportajele publicate în revista "Cuibul visurilor", și altele, au fost cuprinse într-un volum, recent publicat: "Amintiri, amintiri...". N-au lipsit din publicațiile mele în revista "Cuibul visurilor" nici amintiri din viața de elev la liceul George Coșbuc din Năsăud, despre profesorii noștri, despre trecutul stațiunii Sângeorz-Băi, etc.

În revista "Cuibul Visurilor" apar o serie de articole despre Liviu Rebreanu și operele sale scrise de diverși autori. Aș putea spune că unele numere sunt ocupate cu preponderență de aceste articole. Am putut descoperi talente tinere de poeți, elevi sau studenți, ce ar putea avea un mare viitor.

Dacă înființarea unei reviste nu este un lucru deosebit de greu, menținerea ei în viață cere muncă perseverentă făcută de oameni cu experiență în ale scrisului. Colectivul de redacție al revistei "Cuibul visurilor" condus de profesorii Sever Ursa și Icu Crăciun aduce în fiecare număr al revistei subiecte interesante de cultură generală, aspecte din istoria Graniței Năsăudene, despre mari oameni originari din Maieru și comunele învecinate, etc. Aceste articole ridică foarte mult nivelul revistei și prestigiul ei în țară și chiar în străinătate. Apariția revistei este sprijinită în primul rând de primăria comunei Maieru, dar și de alți cetățeni din țară și străinătate originari din Maieru.

În "Cuibul Visurilor" a lui Liviu Rebreanu s-a înființat un frumos Muzeu, în care un etaj este destinat numai vieții și operei lui Liviu Rebreanu, vizitat adeseori de oaspeți din țară și străinătate.

Totdeauna intelectualitatea din Maieru a fost mai activă, mai prezentă în viața comunei, în special tineretul. Îmi amintesc din perioada cât am fost elev la liceul George Coșbuc din Năsăud, că numai la Maieru tinerii aveau orchestră și organizau serate culturale. Deci focarul de cultură a apărut mai devreme aici. Motivul? Viața de la Maieru a marelui scriitor Liviu Rebreanu? Poate fi și acesta un factor.

Dr. George Uza

Casă din Maieru desenată de eleva Rațiu Aurora

Un gând ca o îmbrățișare

În perioada interbelică, România constituia un unicat în întreaga Europă printr'un fenomen pe cât de neobișnuit pe atât de amplu: apariția foilor sătești. Era una din fațetele acelei largi renașteri culturale a satului, acțiune în care erau angrenați învățători, preoți, țărani luminați, adevărați apostoli ce cu har și jertfă susțineau aprinsă acea uriașă torță a spiritului.

Dar, ca bătute de brumele unei toamne necruțătoare, foile sătești s'au veștejit și oricât au așteptat n'a mai venit o primăvară a lor.

Și iată o minune: la Maieru un mugur s'a deschis, a dat în floare și de ani buni rodește întruna.

Era și firesc ca minunea să se petreacă aici, într'un loc unde tradiția e atât de puternică, e chiar la ea acasă. Iar că ea chiar s'a petrecut, aceasta se datorează într'o măsură inevaluabilă marelui cărturar, din stirpea acelora ce n'au lăsat niciodată torța sufletelor noastre să se stingă, profesorul Sever Ursa, cititorul aceluia puternic, viu și luminat așezământ ce face să nu se piardă străvechiul tezaur al culturii populare și nici amintirea admirabililor scriitori Liviu Rebreanu și Iustin Ilieșiu, legați mai mult decât de oricare altul de acest mirific plai.

Îmbrățișând-o cu toată dragostea, urez gazetei în sărbătoarea să fie un Cuib al visurilor mereu împlinite!

Miron Scorobete

Red. șef adj. la rev.

"Cetatea Culturală" Cluj-Napoca

La al 50-lea număr

Răsărită dintr-un izvor de cultură, revista "Cuibul visurilor" și-a înfipt rădăcinile de argint, și-a ramificat crengile de aur pe întinsul Țării Năsăudului și nu numai, pătrunzând în sufletele generațiilor.

La cel de al cincizecilea număr, revista luminează ca un arbore incandescent, vrăjit, tradițiile vetrei cultural-istorice dar și chipurile truditelor pământului acestor meleaguri.

Mesajul ei ducă optimismul tineretului cu sufletul clocotind de nădejde, să-l îndrepte spre viitorul încălzit.

Fie ca revista "Cuibul visurilor" să continue cu glorie și să rămână farul de cultură, educație și informare alături de PATRIMONIUL DE VALOARE NAȚIONALĂ MUZEUL LIVIU REBREANU.

La cel de al cincizecilea număr, doresc conducerii revistei, sîrguincioșilor redactori, multe și neîntrerupte realizări într-o robustă sănătate, pe linia propagării culturii, educației și informațiilor utile; revista să aducă nouă cititorilor, permanente satisfacții și respectul acesteia.

Cititor

Simion Chiș -București

Sorb cu nesaț slovele revistei "Cuibul Visurilor". Ele parcă mă cheamă înapoi spre lumea mirifică a copilăriei.

Am plecat din satul năsăudean de baștină la numai 13 ani, cu 55 de ani în urmă. Satul se numește Poiana Ilvei.

Revista îmi sădește în suflet o trăire și sete pentru trecut de nedescris. O citesc datorită obârșiei mele, comune cu tematica abordată.

Felicit întregul colectiv redacțional și mai cu seamă pe marele om și spirit, sufletistul și elevatul profesor Sever Ursa, dulcele meu verișor.

Ing. Simion Bumbu
Timișoara

La o aniversare

Nu cunosc altă publicație de cultură care să apară în această perioadă de tranziție în mediul rural.

Orice apariție mă bucură și o citesc cu nesaț.

Cuvintele prietenului nostru, prozatorul Cornel Cotuțiu, sună ca o sentință: "Provincia nu e garderobă de prejudecăți."

Dacă revista de la Maieru a ajuns la nr. 50 e meritul profesorului Sever Ursa și al întregului colectiv redacțional.

Putem spune cu mândrie: "Și la Maieru nasc oameni!"

La mulți ani!

Mihail I. Vlad

președinte fondator al Fundației
Culturale "La noi, acasă", Târgoviște

ANIVERSARE (la apariția numărului 50 al revistei)

"La noi o minune nu ține mai mult de 3 zile" ... așa ne-am obișnuit să credem noi, românii, care grație spiritului nostru latin suntem mereu dispuși să interpretăm orice lege, mai curând de a o respecta, să găsim orice soluție, ca să eludăm ordinea... Dar, iată, că această minune, care se cheamă "Cuibul visurilor" un nume aproape desuet în hățișul zilelor noastre de democrație ultra originală dăinuie de peste 5 ani, prin neostoita dăruire a unui mănunchi de oameni inimoși și obstinați în a-și ține cuvântul dat.

Domnilor redactori, stimați colaboratori, dar mai ales minunatele Domn Profesor Sever Ursa, suflet al acestei minuni, care este revista Maierului "Cuibul visurilor". Să trăiți întru mulți ani, Dumneavoastră și familiile Dvs. spre cinstea satului și a lucrului bine făcut!!!

În acel luminos octombrie 1995 la Zilele de sfântă sărbătoare a Maierului se pomenea despre acest proiect, care avea să prindă viață prin apariția primului număr în mai 1996. De atunci aștept mereu cu emoție recunosc în cutia de scrisori plicul cu scrisul D-lui Profesor Ursa, care nu-i niciodată prea trudit să-mi adauge câteva cuvinte de salutare din inimă.

Vă foarte mulțumesc, Domnule profesor Ursa!

Cu mare emoție și vie curiozitate îmi las gândurile să pribegescă pe măgurile Maierului, acolo unde am cules amintiri din vremile copilăriei, unde m-am întors ca adolescentă și nu mai puțin la maturitate să le arăt fiului și fiicei mele rădăcinile trainice ale iubirii de neam, de țară așa cum ni le-a lăsat moștenire dragul nostru părinte Ing. Coruțiu Longin, fie-i somnul de veci în pace și tihnă!

În drumul nostru spre Comunitatea Europeană, cred cu toată convingerea că reușita va fi mai apropiată păstrându-ne identitatea, respectându-ne tradițiile, respectându-le și pe cele ale altor neamuri și ce mijloc mai adevărat decât cel al unei asemenea reviste în care toate aceste daruri sfinte sunt cultivate cu cinste, dragoste și credință.

Urez revistei "Cuibul Visurilor" să ajungă chiar mai curând la număr centenar, urmându-și drumul cu aceeași trainică misiune de suflet și lumină!

București, 31 octombrie 2001

Clementina Timuș

Poiana Ilvei, 20 Noiembrie 2001

Ani de "vise", născute în "Cuibul" marelui scriitor Liviu Rebreanu - Maieru, au mobilizat un colectiv de oameni minunați în frunte cu Sever Ursa, director, și Icu Crăciun redactor șef, pentru a scoate al 50-lea număr al acestei reviste, ce de șase ani umple un gol în cunoașterea literară, istorică și nu numai Felicitări "visătorilor" și cât mai mulți ani de apariție a Revistei "Cuibul Visurilor".

Ofilat Varvari

JUBILEU - 50

Copilul a devenit voinic

Momente importante în viața noastră au fost multe și fiecare a însemnat un pas înainte spre desăvârșire. Un asemenea moment este și apariția numărului 50 al periodicului de informare și cultură "Cuibul visurilor" din comuna Maieru (Bistrița-Năsăud), ce a crescut în acești ani ca și voinicul din poveste.

În acest ceas aniversar, este și un minunat prilej, pentru toți cei ce avem rădăcinile pe Văile Someșului Mare și ale Ilvelor, să omagiem cum se cuvine acest eveniment.

Pe linia tradițiilor publicistice, a unor iluștri cărturari năsăudeni, iată că și "Cuibul visurilor", grație unor inimoși intelectuali din Maieru și nu numai, sunt mereu preocupați, să ducă cuvântul de lumină, în rândul oamenilor acelor meleaguri, să facă cunoscute operele unor înaintași, dar și alte fapte și întâmplări.

Este meritorie zbaterea colectivului redacțional, în frunte cu directorul acestei publicații D-l Sever Ursa -, ca într-o perioadă nu ușoară, să vadă lumina tiparului și să fie răspândit în mase, al 50-lea număr al acestei prestigioase publicații "Cuibul visurilor".

Nu fără modestia cuvenită, încerc un sentiment de mândrie, că aparțin unei zone a Țării Românești, a căror operă a făcut de mult înconjurul lumii și din care frecvent poate fi regăsită și în "Cuibul visurilor".

Clipele festive, trebuie să ne aducă mai multă coeziune, să ne facă mai uniți, pentru apărarea limbii române și a culturii noastre naționale.

Doresc "Cuibului visurilor" să ajungă, atât ca numere, cât și tiraj, să fie cuprins în numere cu cinci cifre.

ing. VALERIU URECHE

Timișoara, 1 nov. 2001

Doniză Cioncan, coleg cu Liviu Rebreanu și casa lui de pe Părcioaia, construită în 1872

Gânduri de pe Ilva,

Dintr-o metaforă rebreniană, câțiva distinși dascăli măiereni au îndrăznit, și chiar au reușit, cu 6 ani în urmă, să editeze prima, cred, revista rurală din țară, revistă care a ajuns, iată, la cel de-al 50-lea număr. Începutul, entuziast, a fost ușor, greul a venit cu anii, în principal din motive financiare precare. Știm că vă luptați pentru ca revista să poată exista. Felicităm pe inimoșii redactori ce reușesc, chiar și în aceste condiții, să mențină o oarecare ritmicitate revistei și chiar să-i îmbogățească, permanent, conținutul.

Drumul, recunoaștem, e dificil, chiar spinos, aveți de înfruntat nevoi, dar pentru cei ca dumneavoastră, care faceți această muncă obștească din plăcere și dăruire, este, suntem siguri, o satisfacție. Știm, distinși redactori, că trăim la țară, că, pe lângă munca intelectuală, la catedră sau în alte domenii, vă petreceți o bună parte din timp și pe ogor, în agricultură, cum o face majoritatea salariaților de la sat, încercând să-și mai rotunjească veniturile modeste. Această minunată revistă, prin conținutul ei bogat și variat, într-o ținută grafică deosebită, a depășit demult caracterul unei publicații locale, rurale. Pe Ilva este așteptată cu nerăbdare și curiozitate, recitată filă cu filă, transmisă din om în om, regăsindu-ne și noi, ca fii ai Maierului, în multe pagini ori semnând colaborări. Bine ar fi să cooperați în colectiv și câte un "vrednic" din fiecare localitate de pe Ilva, care să aibă câte o pagină dedicată obștii natale, iar primăriile să găsească o modalitate comună de finanțare permanentă a revistei.

Zona mustește de informații diverse, care încă așteaptă lumina pentru a fi salvate și a fi veșnicite prin tipărire, spre a nu fi date uitării, informații despre care noi, azi, nici măcar nu bănuim ce valoare vor dobândi peste timp, în viitor. Credem, de asemenea, că, așa cum D-l director Sever Ursa, în primul număr al revistei prezicea, aceasta "va avea șansa bobului de grâu căzut pe un pământ fertil, sub cereasca binecuvântare".

VIRGIL URECHE, Poiana Ilvei,
Vicepreședinte al ASTREI Ilvene

Cartea

George Uza, AMINTIRI, AMINTIRI...

Apărută la Edit. Napoca Star, Cluj 2001, este o excelentă carte scrisă de un medic, dr. docent, cu o prestație profesională deosebită, circumscriind crâmpie din viața localității natale, orașul Sângeorz-Băi, și a Clinicii Medicale I din Cluj-Napoca, unde a lucrat ca specialist în boli interne și cercetător.

Aproape jumătate din volum însă se referă la călătoriile în străinătate ale autorului, la diferite congrese științifice sau simpozioane medicale, din Franța în Japonia, prin Praga și Moscova și retur, prin Țara Sfântă și Grecia, dar a pus accent mai mare pe "partea turistică" a acestor "ieșiri", "mult mai gustată" de cititori.

George Uza a urmat Liceul grăniceresc "George Coșbuc" din Năsăud (1936-1944) și Facultatea de Medicină din Cluj în perioada 1945-1950. Evocările sunt savuroase: directorii Aurel Șorobetea (1938-1941; 1944-1946) și Pálffy Endre (1941-1944), apropiat românilor datorită unor scrieri, precum *Tragedia omului, tradusă de Octavian Goga*, *Mihai Eminescu și Emerich Madách* - 1938, *Istoria literaturii române* - 1961, *Divina Comedie în traducerea lui George Coșbuc* - 1973, etc., profesorii năsăudeni Domokoș Sâmul, recunoscut prin monografia *Octavian Goga, poetul și traducătorul* (Edit. Kriterion, București 1971), aceștia doi viitori profesori de Limba și literatura română la Universitatea din Budapesta, catedra ilustrată pentru început (din 1862/63) de Alexandru Roman și al nostru Ioan Ciocan; apoi Gheorghe Peteancu, Emil Ștefănuțiu, medicul dr. Teofil Tanco, iar de la Medicină Grigore Benetato, Victor Papilian, Ioan Goia, Aurel Moga, Titu Vasiliu, Leon Daniello, Ștefan Hărăguș, Roman Vlaicu.

Nu puteau lipsi din cartea unui medic date despre familie și atmosfera de elev și student, etalarea preocupărilor extraprofesionale (muzica, pescuitul, colecții de artă, drumeția), admirația față de personalitățile locale (George Coșbuc, Liviu Rebreanu, Solom Haliță, Iustin Sohorca), față de cunoscuți și prieteni (Teodor Tanco, Gavril Scridon, Sever Ursa, Clemente Plaiianu).

A dedicat-o memoriei unicului său fiu, Dan, trecut prematur din viață, și are un magistral moto ales din celebru scriitor umoristic german Jean P. Richter (1763-1825): "Amintirea e singurul rai din care nu putem fi izgoniți". Este o carte plăcută la lectură și, deopotrivă, utilă, ceea ce și-a și dorit autorul ei.

Prof. univ. dr. Ironim Marțian

Mulumiri sprijinitorilor și sponsorilor nostri

Conducerea și grupul de sprijin al Muzeului "Cuibul visurilor", redacția cu același nume, din Maieru, aduce calde mulțumiri instituțiilor, societăților și personalităților, tuturor acelor care au binevoit a sprijini financiar sau prin alte mijloace materiale lucrările stringente de restaurare și modernizare a acestei instituții rurale: Consiliului local și primarului Ioan Cărbune, Ministerului Educației Naționale, care pe parcursul anilor 2000 și 2001, prin grija d-lui prof. univ. Andrei Marga a repartizat I.S.J. Bistrița-Năsăud o sumă de bani apreciabilă, necesară lucrărilor de reparații capitale, procurare de mobilier, amenajarea unui grup sanitar de interior, introducerea apei potabile și a încălzirii centrale, vopsitorie, iluminat modern și altele, lucrări supravegheate îndeaproape de către d-l prof. Constantin Totir, fost inspector general și d-na ec. Rodica Joja, d-lui Ioan Naroși, dir. în MEC, insp. gen. Leonida Ștefănescu.

D-lui ing. Damaschin Berende, care, prin S.C. LUMIDAN SRL Rodna, ajutat de inginerii Ioan Mang și Nicu Cantor au executat lucrări de calitate la prețuri convenabile;

D-lui Emil Iugan, cunoscutul manager și patron de la "Montana" Anieș pentru lambriuri și scândură necesare pentru balcon și depozit-magazie, ulei ars pentru tratarea acoperișului de șindrilă, precum și d-lui I. Buzilă pentru finisări și confecționarea etajerelor;

D-lui ing. Marin Condescu, președintele Centralei Naționale Confederative a Sindicatelor Miniere din România, care, la propunerea d-lui Dumitru Petru, adjunct de șef de uzină Făget, susținut de D-nii ing. Lazăr Ciroie, directorul general al Minereii Rodna și D-l. Simion Frunză, președintele Ligii Miniere Rodna, a depus în contul muzeului suma de cincisprezece milioane lei pentru alte lucrări de modernizare. Donația a fost făcută sub semnul sărbătorii Sfânta Maria și a "Zilei Minerului".

De asemenea, mai aducem mulțumiri D-lui primar Ioan Cărbune, d-lor Petru Cătuna, ing. Gavrilă Rațiu și Augustin Rațiu, patron, Vilut Negrușer, Isac Pagu, brigadier silvic, Sandu Motofelea, bucătar, și Ionel Olar, tâmplar, care ne-au stat în ajutor.

Cu acest prilej sărbătorec din viața revistei noastre se cuvine să-i nominalizăm și pe alți colaboratori și susținători, fie cu cărți și donații de documente și obiecte pentru muzeu, fie cu sume bănești printre care unele depășesc prețul obișnuit al abonamentului, fie prin susținere morală și colaborări. În ordine cronologică: Editorul Niculae Gheran, d-l prof. univ. Aurel Cleja din București, prof. univ. dr. Teodor Tanco (Cluj-Napoca), scriitorul Aurel Podaru (Beclean), prof. Gavril Rațiu, manager Constanța, prof. Augustin Rațiu, manager Maieru, prof. univ. dr. doc. Crișan Mircioiu, Cluj-Napoca, dr. Mircea Ilieșiu, Germania, jr Ioan N. Ureche, Cluj-Napoca, prof. univ. dr. Clementina Timuș, București, scriitorul Cornel Cotuțiu, Beclean, dr. Iuliu Pop, Oradea, dr. Ovidiu Vuia, Râmnicu Vâlcea, prof. univ. dr. Victor Ursa, dr. Ovidiu Ursa, Cluj-Napoca, prof. Marie-Jo Riou, Edmond Bedouet, Lucette Orhon, Jean-Pierre Bourcierre, Marcelle Riou, Monique Riot, din Nort sur Erdre, Franța, manager Radu Deac, București, prof. Damaschin Pop Buia, Germania, manager Alexandru Pop, Germania, prof. univ. dr. ing. Ioan Barbu Bălan, Cluj-Napoca, prof. univ. dr. doc. Gavril Istrate și prof. univ. dr. Al. Husar, Iași, prof. univ. dr. Ironim Martian, Cluj-Napoca, prof. Ioan Seni, președintele Astrei năsăudene, prof. Petru Istrate, Brașov, prof. Ion Radu Zăgrean, Beclean, Virgil Ureche și prof. Ofilat Vărvari, din Poiana Ilvei, Școlile generale din Maieru, Anieș, Ilva Mare, Poiana Ilvei și Rodna, prof. Pricope Bumbu, Năsăud, prof. Simion Chiș, București, prof. Octavian Băieș, prof. Maria Gligor, Aiud, prof. Simion Chiș, București, ing. Mircea Boșca-Mălin, București, preoții Emil Coman, Gavrilă Floșui, Ioan Lăpuște, Augustin Partene, Maieru, dr. George Uza, Cluj-Napoca, prof. dr. Dumitru Săvulescu, București, poetul Mihail I. Vlad, Târgoviște, prof. Ovidiu Petri, Nimigea, Biserica Penticostală Maieru, Ioan și Grigore Buia, SUA, Sumiya Haruja, Japonia, Ocolul silvic Rodna, Redacția revistei "Astra blăjeană" (prof. Silvia Pop, Blaj), Redacția Revistei române (prof. Arcta Moșu), Iași, Astra Basarabeană (prof. Valentina Butnaru), prof. Mircea Prahase, Complexul muzeal Bistrița, Muzeul năsăudean, gazetarii Ion Moise, Gavril Moldovan, Ion Mititean de la "Răsunetul", scriitorul Miron Scorobete de la "Cetatea culturală", Cluj-Napoca și alții a căror nominalizare, din lipsă de spațiu, vom face-o în viitor.

Le dorim deplină sănătate și răsplată divină pentru toate actele de generozitate pe care le întreprind, pentru cuvintele lor de îmbărbătare, grație conștiinței civice înalte și patriotismului curat de care sunt animați.

prof. Sever Ursa - directorul muzeului

Eminesciana

Omagiul unui destin:

VERONICA MICLE (2)

Documentul de vânzare-cumpărare a fost încheiat la 10 august 1850, semnat de starețul mănăstirii și de Ana Câmpeanu, româncă din Năsăud.

Când Veronica împlinea vârsta de 3 ani, peste drum urmau școala zburdarnicul Nică a lui Ștefan a Petrei de 14 ani, Vasile Conta și Nică Oșlobanu "melianul" din "Amintiri din copilărie".

Strămoșii lui Creangă, dinspre mamă și dinspre tată erau ardeleni și fără îndoială au ajutat-o pe Ana Câmpeanu. Strămoșul Smarandei, Ciubuc Clopotarul s-a călugărit, donând averea sa Mănăstirii Neamțului lângă care a fost îngropat.

După o ședere de 2 ani în Târgu Neamț, Ana Câmpeanu se îndreaptă spre Iași.

În 1863, Veronica Micle absolvă Școala Centrală de fete prin examen public.

S-a păstrat diploma cu calificare de eminență a absolventei Câmpeanu Verona.

Asistând tocmai când era examinată tână nășădeană, rectorul Universității din Iași, Ștefan Micle, a apreciat nu numai răspunsurile absolventei, ci și fizicul și comportarea.

Peste un an de la absolvență se căsătorește cu ea la Cluj la 7 august 1864.

Veronica, Ana Câmpeanu și Ștefan Micle au călătorit mai întâi către Năsăud în ailvogă și au sosit la sfârșitul lui iulie când a avut loc logodna.

Poziția ierarhică în fruntea întregului învățământ public din Moldova, răspunderea orgoliilor legitime ale tinerei femei.

Este târâtă într-un proces de calomnie împotriva lui Maiorescu, care se va răzbuna mai târziu.

Ștefan Micle, un prețuitor chibzuit al talentelor soției sale, a avut grijă pentru desăvârșirea culturii Veronicăi.

Veronica, deși foarte tânără, cu o diferență de vârstă de aproape trei decenii, între soți, s-a dovedit o prezentă activă în viața lașilor.

Când s-a constituit la 8 octombrie 1867, "Reuniunea Femeilor Române", a făcut parte din comitet, iar în lunile Războiului pentru Independență, activează ca soră de caritate în "Comitetul central pentru ajutorul ostașilor români răniți".

Aduce pe lume două fete: Valeria pe care o dezmiardă "Greiere" și Virginia "Fluture".

Valeria a urmat Conservatorul de muzică din București și Școala de belcanto din Paris, ajungând "Privighetoarea lașilor".

Virginia-Livia a absolvit studii de fizico-chimie la Iași și ajunge profesoară la Botoșani, Foșcani și Pașcani.

În 1872, Mihai Eminescu se afla la Viena.

Tânăra doamnă Micle, sosită la Viena, ca să se tămăduiască de o eczemă supărătoare îl întâlnește pe poetul de la **Convorbiri**, cunoscut în viața literară a lașilor.

Cunoștința dintre Eminescu și Veronica presupune respectul timid al studentului pentru soția rectorului ieșean.

Eminescu a condus-o pe Veronica Micle ca să cunoască artele de circulație ale Vienei, muzeele, marile parcuri, monumentele istorice, împrejurimile.

Întrevedem imaginea poetului stăpânindu-și surprinderea în fața femeii neobișnuit de frumoasă, spirituală, modestă și inimoasă, căreia sființirea lui pornită din firesc și cuviință îi respira frageda aromă, trăind aspirațiile iubirii romantice.

În 1872 pleacă în țară, călătorind la Ipotești, cu lung popas la Botoșani, la Iași, întâlnindu-și noi prieteni de literatură.

În 1872 se înscrie la Universitatea din Berlin, dar în 1874 renunță și se reîntoarce în țară, fără nici un titlu de stat.

Ajunge revizor școlar și îl cunoaște pe Ion Creangă, îndrumându-l spre literatură. Apoi ajunge bibliotecar la Biblioteca centrală din Iași care depindea de rectorat.

"Ziua de 4/16 februarie 1876 a fost cea mai fericită a vieții mele. Eu am ținut pe Veronica în brațe, strângând-o la piept, am sărutat-o.

Ea-mi dăruie flori albastre le voi ține în toată viața mea".

O dezmiardă în gând, trăia mulțumit prin viziunea ei tulburătoare, îi adresa vocative florale "liană", "floare albastră", floare albă de cireș și se pare că în culmea fericirii, cei doi îndrăgostiți își juraseră să se căsătorească cândva.

Creația Veronicăi și a lui Eminescu se afirmă în această perioadă. Cu fiecare revedere deveneau mai dragi, creșteau spiritualicește în discuții.

Veronica începe să colaboreze la revista ieșeană la 1 decembrie 1875.

În 1876, moare mama lui Eminescu, moment împletit cu un trecător conflict.

Destituit din funcția de revizor școlar și din cea de bibliotecar, Eminescu este găzduit de Ion Creangă în bojdeuca din Țicău.

În 1877, pleacă din bojdeuca lui Creangă, după zile de spovedanie și satisfacții artistice, preferând Bucureștiul.

Aici a avut parte numai de umilință, deznădejde și muncă extenuantă.

Astfel, cei mai frumoși ani ai tinereții poetului au fost ani de calvar, îndreptându-l să-și blesteme existența, să pronosticeze sfârșitul de demență.

La 4 august 1879, moare Ștefan Micle și Eminescu trimite Veronicăi o scrisoare de condoleanțe.

Veronica are mari necazuri cu pensia de urmaș. Cere ajutorul lui Maiorescu, Kogălniceanu, Hașdeu.

Are parte de multă bărfă și calomnie, făcând greu față unui păienjenis al intrigilor.

Maiorescu reușește să se opună căsătoriei cu Eminescu, zădărniciind realizarea.

Veronica a căzut jefă propriilor sale calități, deși a fost o femeie plină de viață, plină de farmec, frumoasă, dragălașă, talentată, cu o voce foarte plăcută, sinceră. Ea a avut mulți dușmani și mai ales dușmance.

Eminescu își dă seama, la sfârșitul lui Decembrie 1881 că și el și prietena de la Iași au fost victimele calomniilor de salon, și cu marea regretului de a se fi lăsat atras de cercul crezării, regretă învinuirile aduse Bălăuicăi.

În 1881, scriitorul Iuliu I. Roșca o ceruse în căsătorie. Veronica tergiversează răspunsul și în cele din urmă refuză, destăinând pasiunea ei neâncetată pentru Eminescu.

"Vis a fost viața noastră
Iar norocul nostru vânt"

Veronica l-a iubit pe Eminescu, altminteri nu s-ar putea explica cum după moartea lui Ștefan Micle a refuzat să se mărite cu persoane a căror situație socială și materială ar fi tentat pe orice femeie.

"Tu ai fost și ești viața mea, cu tine s-a început și s-a încheiat și dacă nu trăiesc pentru a gândi la tine, nu am la ce trăi - Eminescu".

Eminescu se hărțuia vânos cu epigonii macedonskieni care îl insultă în epitete ce nu pot fi reproduse.

"În 8 ani de când m-am întors în România, decepțiunea a urmat la decepțiune și mă simt atât de obosit..." Eminescu

La 3 iunie 1883, Eminescu pornește la Iași, ca să participe la dezvelirea statuii lui Ștefan cel Mare. S-a dus îngândurat la bojdeuca lui Creangă, pe prispa căreia își chinuie zadarnic mintea ostenită pentru un elogiu de circumstanță. Nu reuși și adormi cu revolverul lângă pernă, chinuit de obsesia atentatelor imaginare împotriva lui.

Începe prăbușirea lui Eminescu. Cel mai mare poet al României a înnebunit. Toate ziarele dovedesc adâncă lor considerație pentru Eminescu.

Veronica Micle refuză oferta de căsătorie a locotenentului Alexandru Teohari din Târgu Neamț.

În anul 1885 prin subscrieri benevole a unor prieteni, Eminescu pleacă la Odesa pentru un tratament de ghiol necesar să-i închidă ulcerele de pe picioare.

Veronica era edificată asupra vieții lui Eminescu și era în mari lipsuri financiare.

Mihai fusese lovit în ultimii patru ani de cea mai năpraznică suferință purtându-se prin ospicii și locuințe ca vai de ele.

Se retrage la Botoșani la sora Harieta, oloagă care purta proteză ce cântărea 5 oca.

În 1888, Veronica îl vizitează la Botoșani și îl convinge să meargă la București unde spera să-l trateze mai bine spre dezamăgirea Harietei.

Veronica l-a îngrijit pe Eminescu după criza din 1883, dovedind multă dăruire în marile încercări.

"Cât va fi simțire românească, reverie și cuvânt pentru marile recunoștințe, posteritatea va păstra mărturia iubirii lui Eminescu".

"Și așa sînt fără nici o lege și fără nici un Dumnezeu să-mi rămână cel puțin al poeziei, care pentru mine s-a fost întrupat în ființa lui Eminescu" - Veronica

La 16 iunie 1889 închidea ochii de-a pururi Eminescu în sanatoriul Caritatea.

Poezia României încerca pierderea cea mai crudă prin moartea astrului îndrăgostit.

Veronica Micle a așezat pe pieptul poetului o cunună de "Nu-mă-uita"

Sâmbătă, 17 iunie, Eminescu a fost înhumat la cimitirul Bellu.

Tristul cortegiu a fost urmat "de o doamnă în cuplu". Veronica? Harieta?

Veronica a fost confundată cu destinul tragic al lui Eminescu și cu belșugul de frumuseți ce scrisese pentru iubirea curată.

I-a fost devotată, înfruntând invectivele mentalității putrede, l-a încurajat în deznădejdea ucigătoare, când el încă scria și după ce s-a îmbolnăvit.

Veronica trase în Târgu Neamț la Mănăstirea Văratice.

În 1889, Veronica a dus o viață puritană.

După amiezi în șir, purtând pelerină albăstruie, a fost întâlnită plimbându-se abătută cu un bețișor în mână, între mânăstire, clădirea școlii și Pădurea de argint.

Ani negri de sărăcie și de calomnii, de decepții, de lupte cu sine însuși și cu mediul înconjurător, l se perindau în gânduri apăsătoare.

Fără reazim în existență, saturată de suferințe și de

golul lăsat de marele ei prieten, frumoasa Doamnă, cu părul bălai și răvășit, cu ochii mari și albaștri ca cerul senin, cu glasul de înger închidea ochii la 4 august 1889 în a cizecea noapte de la moartea lui Eminescu.

Înghiții întreg conținutul flaconului cu arsenic ca să-și provoace moartea.

Lângă bisericuța Sfântul Ioan de la Văratice stau înhumate din 6 august 1889, rămășițele Veronicăi Micle, atunci umbrite de un brad, astăzi sub un monument stau îngropate "o lume de cugetări curate, o lume de simțiri ce izvorăște din brazdele adânci ale inimii românești". Pierea "ocmoară de dureri alese și mari, de impresii date nu oricărei naturi de rând", murea "una din literatele cele mai cu renume ale țării".

"Eminescu a adăugat valori de preț la universalitatea miracolelor lirice. Poeziile lui sunt o mândrie a poporului român, căci au fost scrise cu suflet întreg, cu genialitate și cu bogățiile comunității milenare din care el s-a ridicat".

Eminescu fiind socotit printre cei mai mari poeți ai iubirii.

Un mănunchi din aceste poezii i-au fost inspirate de iubirea pentru Veronica, nefericita poetă de aceeași vârstă, de aceleași ardente romantice și de același tragic sfârșit.

Poeta Veronica a fost "dulcea umbră, trecătoare prin viața a unui mare poet care, înseninându-i amărătețile zile, îi păstrează până și după moarte, blânda aureolă de prietenie și jefă".

Poezia Veronicăi Micle, sprijinită de cultul eminescian crescând este o mare mângâiere pentru noi strănepoții cătanelor negre.

"Ce s-au ales din două vieți ?

O mână de cuvinte,

Căror abia le-ar da un preț

Aducerile aminte Eminescu

Ieronim Someșan

Lirica

La a 85-a aniversare, redacția revistei "Cuibul visurilor" îi dorește colaboratorului nostru multă sănătate și alte multe împliniri literare!

-n balanță-mi asvăr! anii,
și retrăiesc copilăria,
năsbătuile, sburdul,
când speriam motanii,
potăile și târgul !

Când am cunoscut și eu
ambrozii și eterna pistă,
când trei trimestre am iubit
o gimnazistă;
aproape de demență,
răsplătit c-o corigență !

Dar nu știu cum, cum s-a făcut,
c-o viață mult prea dură,
-ntruna-ntruna m-a lovit
numai sub centură !

Și la bilanțu-atâtor ani,
bântuiți de "știmate"...
constat că împliniri au fost
modeste și puține.

Singur ești de vină,
că-ai alergat în lung și-n larg
fără "cap de mort",
pus la catarg !

Aurel Cleja

Lui Liviu Rebreanu

Motto:

Peste drum, pe crucea de lemn, Hristosul de tinichea,
cu fața poleită de o rază întârziată, parcă li mângâia,
zuruindu-și ușor trupul în adierea înserării de toamnă.
"Ion", Liviu Rebreanu

Cum sui, mai lângă Dumnezeu în cer
Pământul nostru drag, transilvănean
Dezlegi al inimii ascuns mister
Aflat în om și-eterul său alean.

Originilor ești contemporan
Zidind după canonul auster
Prin care a înălțat marmorea
O lume a eroilor, Homer.

Dar azi te cheamă mirosul de grâu
Și cauți copilul satului din vale
Căruia-l puse aur Luna, brâu
Și-un Crist de lemn, ți-arată dreapta cale
Ce poartă-ncă peste același râu
Până la "Cuibul Visurilor Tale".

dr. Ovidiu Vuia, Germania

C. P. N.

Lista păsărilor din zona bazinului hidrografic Anieș

C.P.N.

1	Corcodel mic	Grebe castagneux	Tachybaptus ruficolis	Ov
2	Ștârc de noapte	Bihoreau gris	Nycticorax nycticorax	Ra
3	Ștârc cenușiu	Heron cendre	Ardea cinerea	P
4	Ștârc roșu	Heron pourpre	Ardea purpurea	Ra
5	Barza albă	Cigogne blanche	Ciconia ciconia	P
6	Barza neagră	Cigogne noire	Ciconia nigra	Ra
7	Rața mare	Canard colvert	Anas platyrhynchos	Ov
8	Rața mică	Sarcelle d'hiver	Anas crecca	P
9	Rața cărâitoare	Sarcelle d'ete	Anas querquedula	P
10	Ercte de stuț	Busard des roseaux	Circus aeruginosus	Ra
11	Ercte vânat	Busard St.Martin	Circus cyaneus	Ra
12	Șorecar comun	Buteo variable	Buteo buteo	Ov
13	Șorecar încălțat	Buteo pinnatus	Buteo lagopus	Oi
14	Viespar	Bondre apivore	Pernis apivorus	Ra
15	Uliu păsărar	Epervier d'Europe	Accipiter nisus	S
16	Uliu porumbar	Autour des palombes	Accipiter gentilis	S
17	Acvila de munte	Aigle royal	Aquila chrysaetos	Ra
18	Vânturel roșu	Falcon crecerelle	Falco tinnunculus	Ov
19	Șoim călător	Falcon pelerin	Falco peregrinus	Ra
20	Șoimul rândunelelor	Falcon hobereau	Falco subbuteo	Ov
21	Cocoș de munte	Grand tetras	Tetrao uragallus	S
22	Cocoș de mesteacăn	Tetrao lyre	Tetrao tetrix	S
23	Ieruncă	Gelinotte des bois	Bonasa bonasia	S
24	Potârniche	Perdrix grise	Perdix perdix	Ra
25	Crâstei de baltă	Rale d'eau	Rallus aquaticus	Ra
26	Gânușă de baltă	Poule d'eau	Gallinula chloropus	Ra
27	Năgâr	Vanneau huppe	Vanellus vanellus	Ov
28	Fluierar de munte	Chevalier guignette	Actitis hypoleucos	Ov
29	Fluierar de mlaștină	Chevalier sylvain	Tringa glareola	P
30	Fluierar de zăvoi	Chevalier culblanc	Tringa ochropus	P
31	Pescăruș răzător	Mouette rieuse	Larus ridibundus	Ra
32	Pescăruș argintiu	Goeland leucophee	Larus cachinnans	Ra
33	Porumbel gulcrat	Pigeon ramier	Columba palumbus	Ov
34	Porumbel de scorbura	Pigeon colombin	Columba oenas	Ov
35	Turturică	Tourterelle des bois	Streptopelia turtur	Ov
36	Gugustiuc	Tourterelle turque	Streptopelia decaocto	Ov
37	Ciuș	Petit - duc scops	Otus scops	Ov
38	Ciușica	Chevechette d'Europe	Glaucidium passerinum	Ra
39	Cucuvea	Cheveche d'Athens	Athene noctua	S
40	Minuniță	Nyctale de Tengmalm	Aegolius funereus	Ra
41	Huhurez mare	Chouette de l'Oural	Strix uralensis	Ra
42	Ciuș de pădure	Hibou moyen - duc	Asio otus	Ra
43	Huhurez mic	Chouette - hulotte	Strix aluco	Ra
44	Pescăruș albastru	Martin pecheur	Alcedo atthis	P
45	Pupăza	Huppe fasciee	Upupa epops	Ov
46	Cuc	Coucou gris	Cuculus canorus	Ov

Asio otus

Aspecte privind statutul unor specii

- S = sp. sedentară
 Ov = oaspete de vară
 Oi = oaspete de iarnă
 P = sp. În pasaj
 Ra = sp. rară (accidentală)

Consider această clasificare arbitrară și puțin forțată. Etologia, ecologia și migrația păsărilor au un caracter mult mai complex depinzând de o multitudine de factori unii încă necunoscuți - : clima și situația meteo, formele de relief și curenții de aer, habitatul, viabilitatea și adaptabilitatea unor specii, oportunitatea la condițiile climatice și de hrană dintr-o zonă. Există specii parțial migratoare, care execută deplasări spre zone sudice mai calde în fiecare an, altele care fac migrații de scurt parcurs doar în iernile foarte aspre. La unele specii migrează doar femelele și exemplarele tinere, masculii rămânând pe loc sau plecând mult mai târziu.

Sosirea oaspeților de iarnă este dictată de condițiile meteo, dar și de cantitatea de hrană din locurile de baștină. "Par exemple" scatiile au sosit

47	Ciocănițoare mare	Pic epeiche	Dendrocopos major	S
48	Ciocănițoare de grădini	Pic syriacque	Dendrocopos syriacus	S
49	Ciocănițoare de stejar	Pic mar	Dendrocopos medius	S
50	Ciocănițoare cu spate alb	Pic a dos blanc	Dendrocopos leucotos	S
51	Ciocănițoare de munte	Pic tridactyle	Picoites tridactylus	S
52	Ciocănițoare neagră	Pic noir	Dryocopus martius	S
53	Capîntortură	Torcol fourmilier	Jynx torquilla	Ov
54	Chionoaie verde	Pic vert	Picus viridis	S
55	Chionoaie sură	Pic cendre	Picus canus	S
56	Ciocărlie de câmp	Alouette des champs	Alauda arvensis	Ov
57	Ciocărlie de pădure	Alouette lulu	Lullula arborea	Ov
58	Dreptea neagră	Martinet noir	Apus apus	Ra
59	Rândunica	Hirondelle rustique	Hirundo rustica	Ov
60	Lăstun de casă	Hirondelle des fenetre	Delichon urbica	Ov
61	Fâsă de pădure	Pipit des arbres	Anthus trivialis	Ov
62	Fâsă de luncă	Pipit farlouse	Anthus pratensis	Ov
63	Fâsă de munte	Pipit spioncelle	Anthus spinoletta	Ov
64	Codobatură albă	Bergeronnette grise	Motacilla alba	Ov
65	Codobatură de munte	Bergeronnette des ruis	Motacilla cinerea	Ov
66	Codobatură cu cap galben	Bergeronnette printan.	Motacilla flava	Ra
67	Pietrar sur	Traquet moiteux	Oenanthe oenanthe	Ov
68	Mărăcinar negru	Tanier patre	Saxicola torquata	Ov
69	Mărăcinar mare	Tanier des pres	Saxicola rubetra	Ov
70	Măcăleandru	Rougegorge	Eritrichia rubecula	Ov
71	Codroș de pădure	Rougeq. a front blanc	Phoenicurus phoenic.	Ov
72	Codroș de munte	Rougequeue noir	Phoenicurus ochruros	Ov
73	Mierlă de piatră	Merle de roche	Monticola saxatilis	Ov
74	Mierlă	Merle noir	Turdus merula	Ov
75	Mierlă gulerată	Merle a plastron	Turdus torquatus	Ov
76	Cocoyar	Grive litome	Turdus pilaris	S
77	Sturz cântăreț	Grive muscienne	Turdus philomelos	Ov
78	Sturz de vâsc	Grive draine	Turdus discolorus	Ov
79	Sturz de vii	Grive mauvis	Turdus iliacus	Ra
80	Silvie cu cap negru	Fauvette a tete noir	Sylvia atricapilla	Ov
81	Silvie de câmp	Fauvette gnssette	Sylvia communis	Ov
82	Silvie mică	Fauvette habillard	Sylvia curruca	Ov
83	Silvie porumbacă	Fauvette eperviere	Sylvia nisoria	Ov
84	Pitulice mică	Pouillot veloce	Phylloscopus collybita	Ov
85	Pitulice fluierătoare	Pouillot fitis	Phylloscopus trochilus	Ov
86	Pitulice sfârătoare	Pouillot siffleur	Phylloscopus sibilatrix	Ov
87	Augel cu cap galben	Roitelet huppe	Regulus regulus	S
88	Augel sprâncenat	Roitelet triplebandeau	Regulus ignicapillus	S
89	Pescărel negru	Cincle plongeur	Cinclus cinclus	S
90	Ochiuboului	Troglodyte mignon	Troglodytes troglodytes	S
91	Cojoaica de pădure	Grimpeur des bois	Certhia familiaris	S
92	Cojoaica cu degete scurte	Grimpeur des jardins	Certhia brachyactyla	S
93	Ticlean	Sittelle torchepot	Sitta europaea	S
94	Muscar negru	Gobemouche noir	Ficedula albicollis	Ov
95	Muscar gulcrat	Gobemouche a collier	Ficedula albicollis	Ov
96	Muscar sur	Gobemouche gris	Muscicapa striata	Ov

97	Muscar mic	Gobemouche nain	Ficedula parva	Ov
98	Mătăsar	Jaseur boreal	Bombicilla garrulus	Oi
99	Sfrâncioc roșiatic	Pie-grieche ecorcheur	Lanius collurio	Ov
100	Sfrâncioc mare	Pie-grieche grise	Lanius excubitor	S
101	Pițigoi mare	Mesange charbonniere	Parus major	S
102	Pițigoi de brădet	Mesange noire	Parus ater	S
103	Pițigoi albastru	Mesange bleue	Parus caeruleus	S
104	Pițigoi sur	Mesange nonnette	Parus palustris	S
105	Pițigoi de munte	Mesange boreale	Parus montanus	S
106	Pițigoi moțat	Mesange huppee	Parus cristatus	S
107	Pițigoi codat	Mes. a longue queue	Aegithalos caudatus	S
108	Boicuș	Remiz penduline	Remiz pendulinus	Ra
109	Coțofană	Pie bavarde	Pica pica	S
110	Alunar	Cassenox mouchete	Nucifraga caryocatactes	S
111	Gaiță	Geai des chenes	Garrulus glandarius	S
112	Grangur	L'oriot d'Europe	Oriolus oriolus	Ov
113	Graur	Étourneau sansonnet	Sturnus vulgaris	Ov
114	Ștâncuță	Choucas des tours	Corvus monedula	S
115	Cioara grivă	Corneille mantelee	Corvus corone cornix	S
116	Cioara de semănătură	Corbeau freux	Corvus frugilegus	Oi
117	Corb	Grand corbeau	Corvus corax	S
118	Botgros	Grosbec	Coccothraustes c.	S
119	Cinteza	Pinson des arbres	Fringilla coelebs	Ov
120	Cinteza de iarnă	Pinson du Nord	Fringilla montifringilla	Oi
121	Sticlete	Chardonneret	Carduelis carduelis	Ov
122	Florinte	Verdier d'Europe	Carduelis chloris	Ov
123	Scatiu	Tarn des aulnes	Carduelis spinus	Oi
124	Cânlăraș	Serin cini	Serinus serinus	Ov
125	Mugurar	Bouvreuil pivoinne	Pyrrhula pyrrhula	S
126	Cânepar	Linotte melodieuse	Carduelis cannabina	Ov
127	Inanița	Sizerin flamme	Carduelis flamma	Oi
128	Forfecuța	Becroise commun	Loxia curvirostra	S
129	Vrăbia de casă	Moineau domestique	Passer domesticus	S
130	Vrăbia de câmp	Moineau friquet	Passer montanus	S
131	Brumărița de pădure	Accenteur mouchet	Prunella modularis	Ov
132	Brumărița de stâncă	Accenteur alpin	Prunella collaris	Oi
133	Presura de stuț	Bruant des roseaux	Emberiza schoeniclus	Ra
134	Presura de munte	Bruant fou	Emberiza cia	Ov
135	Presura galbenă	Bruant jaune	Emberiza citrinella	S

N.B.

- Lista rămâne deschisă;
 - Lista a fost deja îmbunătățită cu încă 3 specii observate la noi : rața cu cap castaniu (A. fuligula), sfrânciocul cu frunte neagră (L. minor) și lăstunul de mal (R. riparia).

din nord pe 10 octombrie (1999) și 25 octombrie (2000), plecând în general până la sfârșitul lui februarie. Șorecarul încălțat (B. lagopus) poate fi observat de obicei în ianuarie, cinteza de iarnă (F. montifringilla) și brumărița de stâncă (P. collaris) în timpul ninsorilor din februar. Mătăsar (B. garrulus) ne-au fost oaspeți mult așteptați ; sosirea lor a fost semnalată chiar a doua zi de Crăciun (26.12), ei fiind apoi salutați și observați în 30 decembrie, 5 ianuarie, 4 și 17 februarie 2001.

Pițigoiul mare sau cărbunar (P. major) poate fi văzut în orice zi a anului ca și vrăbiuța de casă (P. domesticus), în timp ce altele se arată "zgârcite" ca prezentă și pentru un localnic pot fi văzute o singură dată în viață : stârcul roșu (A. cinerea), cocoșul de mesteacăn (T. tetrix), pescărușul răzător (L. ridibundus), ciușica (G. passerinum), boicușul (R. pendulinus) !!

Carduelis carduelis

O listă de loc exhaustivă care să cuprindă speciile observate de cel puțin 10 ori într-un an s-ar reduce la jumătate, adică vreo 70 de specii așa zis comune. Din acest număr doar 3 reprezintă răpitoarele de zi (B. buteo, A. nisus și gentilis), în dreptul răpitoarelor de noapte având un **mare zero** ! Binețles speciile sedentare și o parte din oaspeții de vară sunt înaripatele cele mai des

întâlnite.

La noi, în zona montană, pot fi considerate specii parțial migratoare câteva fringilide : cinteza (F. coelebs), sticletele (C. carduelis), florintele (C. chloris), căneparul (C. cannabina), dar și mierla (T. merula) și presura galbenă (E. citrinella). Aceste specii au fost observate în cursul iernii anului 2000, iarnă care a fost extrem de blândă. Nu știm însă dacă a fost vorba de populațiile aviene locale sau de stoluri venite din nord. În anii obișnuiți din punct de vedere climatic speciile de mai sus sunt primii oaspeți de vară. La acest prim val se pot adăuga : măcăleandru (E. rubecula), ciocărlile (A. arvensis și L. arborea), graurii (S. vulgaris) urmate de codobaturile albe și de munte (M. alba și cinerea), de codroșii de pădure (P. ochruros) și de mărăcinarii negrii (S. torquata). În al doilea val spre începutul lui aprilie trec berzele (Ciconia), rațele mari și cele cărâitoare în pasaj, sosesc primele pupeze, pitulicele, sturzii cântăreți, codroșii de pădure, șorecarii, fâsa de munte (A. spinoletta) și brumărița de pădure (P. modularis). Tot acum pot fi văzute și câteva specii de pasaj (vezi lista), în timp ce scatiile se întorc în nord pe firul apei în sus, din arin în arin. La mijlocul lui prier sosesc rândunelele dar asta depinde foarte mult de condițiile de timp locale. În calendarul lui 1999 prima rândunică a fost observată în 30 martie, în 2000 abia în 17 aprilie, iar în 2001 în 2 aprilie. Urmează apoi lăstunii de casă, pietrarii, șilviile, mărăcinarii mari, muscarii, mierla de piatră, iar spre sfârșitul lunii cucii și grangurii. Ultimul sosit este sfrânciocul roșcat (L. collurio).

Ilie Hoza

Oameni de seamă ai Maierului

Ion Barna - etnograf și folclorist (4)

Vorbind despre descântece trebuie să arătăm că: "Apărute pe o anumită treaptă de dezvoltare, descântecele au dispărut atunci când rolul lor nu mai era necesar, când societatea nu le-a mai apreciat valoarea și rostul lor, când momentul de viață pentru care aveau un sens i-au apărut alte remedii. Cu toate acestea, descântecele rămân o parte a spiritualității umane, o creație artistică."

Poezia incantațiilor prin practicarea unor reguli se înscrie cu siguranță în categoria poeziei rituale deoarece implică nu numai un scenariu repetabil de fiecare dată, folosește și unele obiecte cu ajutorul cărora scenariul este perfect. Apelarea la divinități apropiate descântecele de rugăciune căci descântecul "este o rugăciune populară... Înrudirea dintre descântec și rugăciune este confirmată de unele fapte. În primul rând, deasă evocare a divinităților, a lui Dumnezeu și a Sfântei Măriei din începutul unor descântece sau forma finală, prin care descântarea se mărturisește a fi o intermediară".

Un obicei ce era până nu demult în aproape toate satele someșene era "berea", adică o întovărășire a feciorilor pentru a petrece 8 sau 10 seri împreună, cu joc și veselie. Am spus că era deoarece la Maieru dispăruse înainte de 1932 căci Ion Barna arată că: "Astăzi (în 1932 n.n.) nu există. Înainte cu 30 de ani se întovărășeau feciorii în o societate numită "Bere". (Ms. 346, 39)

La începutul secolului când Ion Barna era tânăr învățător în satul său, el a cunoscut acest obicei pe care-l va descrie peste ani: "Se constituie în ziua de Crăciun. Circa 30 de feciori formau o bere. Fiecare plătea 1 florin și 20 de cruceri = 2 coroane 40 de bani de mai târziu plata, prețul unui Dal de vinars = 10 litri. Societatea își alegea un ogirgău (primar), capul societății, care pe banii încasați procura cca 250 litri (kg) de vinars și zahăr. Butoiul era așezat în gazdă, acolo unde în postul Crăciunului se ținuse șezătoarea; era pus în cămară, iar cheia se păstra la ogirgău. Butoiul se sigila cu ceară roșie de un comitet de 3 inși, care păstrau sigiliul la ei. Se angaja apoi taraf, o muzică de țigani tot din banii adunați. Vinarsul înainte de

consumare se fierbea amestecat cu zahăr și chimin și se bea în mod cumpătat. În societate se primeau numai feciori de la 20 de ani în sus.

În seara de Anul Nou se invitau și fetele care veneau gardate de mame la bere, aduceau plăcintă (o pâine de grâu mai mică, unsă pe deasupra, înainte de a fi dată la copt, cu brânză de oi amestecată bine cu ou), găină friptă, sarmale cu cârnați și carne de porc afumată, cu care mâncări tratau feciorii, care în schimb, tratau fetele cu vinars (țuică) fiert și dulce. În ziua de Bobotează erau invitați preotul satului, primarul și învățătorul, pe care de asemenea îi tratau. A doua zi de Bobotează era spartul berii, adică terminarea băuturii și dizolvarea societății, în cursul căreia jucau, beau, mâncau, se petreceau după voie.

Invitarea fetelor în seara de Anul Nou se numea "tierc". (Ms. 346, pag. 39-41)

Sub titlul "Celelalte sărbători", Ion Barna descrie unele tradiții populare numite în popor "sărbători băbești", denumire sub care se ascunde faptul că aceste sărbători erau ținute numai de femei bătrâne, tradiții pe cale de dispariție în 1932, dar care astăzi nu se mai cunosc multe dintre ele. Aceste sărbători erau "ținute" (nu se lucrau anumite lucruri) pentru sănătatea animalelor sau pentru a le feri de animale sălbatice: "Dintre sărbătorile băbești la noi în sat se observă: Sânt-Petru de Iarnă la 16 ianuar. Nu lucră în această zi din motivul că vitele mari (afară de păsări) să nu fie încolțite și sfâșiate de jigăni = urs, lup, mât, râs sălbatec. Vacile, boii nu sunt prinși la jug; cu ele nu se lucrează. Apoi Filipii și Trisfetițele din 25 - 30 Ianuarie.

În aceste șase zile nimeni nu coase, adică așa se crede, nu-i admis să se străpungă: căci, în caz contrar, se îmbolnăvesc și pier vitele. Încolo, cu excepția caselor unde este vreun membru de familie pe care-l cheamă Filip, care familie, mai ales din generațiile mai bătrâne - nu lucrează - lucrează orice fel de lucrări.

Se mai observă: Sf. Haralambie din 10 Faur, pentru sănătatea cailor. În această zi nu se lucrează cu caii, au sărbătoare veritabilă. Caii se afumă în această zi cu tămâie aprinsă amestecată cu putregai de salcie (răchită).

Legende, alte datini cu referire la aceste

sărbători, care încep a dispăre, nu se cunosc.

Cu toate că nu ține de acest obiect, dar fiindcă e în legătură cu sănătatea vitelor, țin să pomenesc la acest loc că în comuna noastră se pregătește o medicină, un leac băbesc numit "unsoare de Andrei." Anume în noaptea de Andrei, anume 30 Noembrie, se ia unsoare de porc negru, se amestecă cu usturoi, cu dohot=păcură, cu praf din culcușul porcilor, puțin praf din 3 răspântii de drumuri, puțină cenușă făcută exclusiv din coceni de porumb și amestecată cu puțină untură de șarpe și nintă neagră. Cu această unsoare se sting, se ung vacile la uger umflat, ori alte vite pe locul umflat și dureros.

Lăsatul secului era un obicei pe timpuri, azi a dispărut. În seara de lăsatul secului, se adunau fetele și feciorii în grupuri de 20-30, de regulă la casa câte unei fete. Fetele aduceau alimentele pregătite gata: sarmale, găini fripte, iar feciorii dau băutura și muzica. Petreceau până la miezul nopții, apoi plecau acasă.

Vrăji, descântece ori alte obiceiuri în legătură cu lăsatul secului, nu se cunoșteau". (Ms. 346, pag. 43-45)

Un capitol foarte bogat în date etnografice și folclorice este cel rezervat nunții, căci nunta este unul dintre cele mai complexe evenimente din viața satului românesc, la ea participând direct sau indirect aproape tot satul. Nunta este de asemenea, una dintre cele mai productive medii folclorice prin bogăția creațiilor ce sunt prezente în acest ceremonial. "Sub aspect funcțional, piesele folclorice dublează finalitățile ceremonialului potențându-le, în special pe cele psihologice. Operând, pe de altă parte, cu mijloacele specifice artei, ele contribuie decisiv la realizarea funcției estetice, suplinind astfel deficitul altor compartimente."

Liviu Păiuș
(va urma)

În pragul unui nou început de an,
"Cuibul Visurilor" urează colaboratorilor,
susținătorilor și cititorilor săi un călduros

La mulți ani!

S-au născut în septembrie, octombrie și noiembrie:

Culca Tăvuț-Valentin, Jarda Ionela Florentina, Pop Rebeca, Avram Florina-Alexandra, Bazga Vasile, Candale Cornelia-Maria, Strâmbu Daniel-Simion, Pop Angela-Floarea, Avram Alex-Alin, Pârlea Silviu-Ionuț, Moldovan Ionuț-Lazăr, Croitor Cornelia-Valeria, Ureche Ionuț-Cristian, Candale Olțița-Maria, Gălușcă Florina-Alexandra, Ureche Vasilica-Violeta, Luchi Marius-Aurelian, Porțiuș Ionuț, Petri Nicoleta-Margareta, Ursa Victorița-Gabriela, Birta Camelia-Ionela, Iugan Dumitru-Ionel Leonte, Andreea-Debora, Vertic Luciana-Alexandra, Hoza Letiția-Ruxandra, Irini Marius-Valentin, Bontaș Alexandru-Marius, Truțiu Laurențiu-Ionuț.

Să crească mari, înțelepți și frumoși !

S-au căsătorit în octombrie și noiembrie:

Pui Viluț - Berendea Silvia-Lenuța
Leonte Avram - Singeorzan Cornelia
Andronesi Solovăstru - Hoza Olțița-Dorina
Ureche Vasile - Ureche Elena
Irini Aurel-Pompei - Rebrîșorean Maria-Floarea
Ureche Nicolae - Rus Lucreția
Mihali Niculiță - Istrate Lucreția
Moșil Viorel - Mare Aurica
Pățitu Vasile - Rațiu Aurora
Ureche Dorel - Cîrceie Vicheria
Bindiu Silviu-Nicolae - Vîrtic Victoria Rodica
Bolfă Iacob-Clement - Borș Maria

Casă de piatră !

Au decedat în octombrie, noiembrie și decembrie:

Manu Virgil-Antoni
Irina Irini
Ilovan Letiția
Rauca-Hădărău Mihăilă
Andronesi Maria
Lorințiu Felicia

Dumnezeu să-i odihnească !

Ofițer de stare civilă: ELENA CĂRBUNE

Informații

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Cultură

Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul Visurilor Maieru, Jud. Bistrița-Năsăud

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: Revox International Bistrița, tel. 063/231341

ISSN 1224 - 643

"În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE SI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VII *** Nr. 2 (51) *** FEBRUARIE 2002 *** 8 PAGINI *** 3500 LEI

LA MULȚI ANI, DOMNULE PROFESOR!

Dl. director al revistei noastre, profesorul Sever Ursa, împlinește în 8 Martie, a.c., 70 de ani. Deși cunoaștem multe episoade din viața domniei sale, pentru a fi cât mai exacti, am consultat două cărți în care autorii lor îi prezintă viața și activitatea; este vorba despre Teodor Tanco "Dicționarul literar - 1639-1997 al jud. Bistrița-Năsăud", ed. Virtus Romana Rediviva, Cluj-Napoca, 1998, pag.369-370, și Mircea Vlădică "Oameni de seamă ilveni Oameni care au fost, oameni care sunt", ed. Napoca Star, Cluj, 2000, pag. 214-217.

Așadar, dl. Sever Ursa s-a născut în anul 1932 în Ilva Mare, fiind primul din cei doi fii (Victor, cel de-al doilea, actualmente prof. univ. dr. la facultatea de Drept din Cluj) din familia lui Augustin Ursa și a soției sale, Victoria, născută Cătuna.

Școala primară (1939) o începe la Ivăneasa, un cătun aparținător comunei Ilva Mare. După un an, din cauza cedării Ardealului din vara anului 1940, familia este nevoită să treacă granița și se stabilește la Iacobeni, dar numai pentru doi ani, pentru ca, începând cu toamna anului 1942, să-l întâlnească printre elevii școlii primare din Stuplicani, Bucovina, din apropierea Sucevei. Schimbările destul de dese de clase, colegi și dascăli, calitățile adaptive și sânguinoase îl vor așeza mereu printre copiii școlari cu rezultate bune.

În toamna anului 1944, familia va reveni în satul de baștină unde va trebui să urmeze clasa a VI-a, dar beneficiind de noile înlesniri pentru foștii copii refugiați, va susține examene de diferență școlară și, începând din primăvara anului 1945, este elev în clasa a II-a la Liceul Grăniceresc "G. Coșbuc" din Năsăud. Aici va termina cursurile gimnaziale (1948). În vara aceluiași an va deveni licean al Școlii Normale din Năsăud, devenită mai apoi Pedagogică. Ca elev a fost toți anii premiant. În 1952 dobândește diploma de învățător cu nota maximă. Sfătuit și ajutat de părinți să urmeze școli înalte, în toamna anului 1952 este student în anul I al Facultății de Litere din Cluj, promovând an de an cu rezultate meritorii. În 1956 își ia examenul de licență cu nota maximă și devine profesor de limba română. Obține repartiție la Muzeul din Năsăud și, din 1956, timp de doi ani, va fi unul dintre inițiatorii și îndeplinitorii casei memoriale "Liviu Rebreanu" din Prislop. Se poate spune că domnia sa a fost sufletul punerii în valoare a tot ceea ce Rebreanu a creat la Năsăud, Maieru, Măgura Ilvei și Ilva Mare.

În 1958 se căsătorește cu fosta sa colegă de liceu, Doina Sângeorzan, originară din Maieru, devenită învățătoare, mai întâi la Ilva Mare și apoi la Maieru. Din mariajul lor fericit se vor naște cei doi fii, Liviu, absolvent al Academiei de Ed. Fizică din București (actualmente prof. de sport la Maieru) și Ovidiu, absolvent al Universității de Litere din Cluj (actualmente asistent univ. drd. la Facultatea de Științe Economice, și director al Centrului de Limbi Străine "Acces"-din aceeași localitate).

Din septembrie 1958 profesorul Sever Ursa va lucra la catedra de limba și literatura română la Școala Generală din Maieru unde, până la pensionare, va desfășura o prodigioasă activitate didactică la clasă cu elevii și, deopotrivă, pe tărâm publicistic și cultural-obștesc.

Despre vocația domniei sale ca profesor, pedagog și cărturar, dl. Mircea Vlădică, în cartea citată, spune: "Creșterea sa pe plan literar-artistic, competența pe care a dobândit-o și consolidat-o prin muncă asiduă, au făcut din el un profesor total. Orele sale cu elevii erau captivante și se transformau pe măsura adâncirii problemei în adevărate ore-spectacol de literatură și cultură națională la care elevii săi deveneau fascinați și a căror bagaj asimilat i-au creat nu o dată deosebite satisfacții personale și motive de îndreptățită mândrie pentru că, dându-se ca profesor și pedagog, a reușit ca din acest aluat sănătos al copilului de țaran măierean să formeze adevărate talente și valori." (p.216)

Datorită rezultatelor de excepție a obținut toate gradele din învățământ, iar în ultimii șase ani premergători pensionării, între 1984-1990, a fost numit și condus ca director această instituție fruntașă de învățământ, cu aceeași competență, până în vara anului 1990, când va încheia ultimele file din cataloagele de clasă cu satisfacția unei munci împlinite.

O înaltă răsplată a strădaniilor sale a fost conferirea titlului de Cetățean de Onoare al Comunei Maieru, în 1995.

Dar munca pentru dl. profesor nu a încetat. În prezent este membru al Consiliului Central al ASTREI, director al Muzeului "Cuibul visurilor" și al revistei cu același nume. A publicat peste 200 de articole, eseuri, studii, reportaje, recenzii și interviuri în: "Gazeta literară", "Limba și literatura", "Ecol", "Cronica", "Răsunetul", "Minerva", "Cuibul visurilor". A publicat cărțile: "Bistrița-Năsăud vatră folclorică" în colaborare cu P. Ștefănescu, ed. Tineret-Turism, București, 1979, "Constelația Liviu Rebreanu" în colaborare cu Mihail I. Vlad, ed. Macarie, Târgoviște, 1994; alături de Ioan Buzăși, este îngrijitorul biografiilor în versuri "Sfinte firi vizionare" de Iustin Ilieșiu, ed. Gloria, Cluj-Napoca, 2000. În manuscris, are volumele: "Monografia folclorică a satului copilăriei lui Rebreanu", "Cătunul Poiana Cătunenilor", o micromonografie sentimentală, "Drum spre izvoare", eseuri literare, o antologie cu studiu introductiv "Iustin Ilieșiu un poet nedreptățit" și "Maierul în conștiința lui Rebreanu".

Suntem convingși că studiile sale nu se vor opri aici. De aceea, la împlinirea vârstei de 70 de ani, Redacția noastră vă dorește, d-le profesor, multă sănătate, bucurii, liniște sufletească și putere de muncă în realizarea proiectelor dumneavoastră!

ICU CRĂCIUN

CĂRȚILE ȘI ZIARELE

Într-o scrisoare adresată lui Luca Pițu, dl. Gabriel Liiceanu (vezi cartea "Cearta cu filozofia", ed. Humanitas, București, 1998, p. 219) vorbește despre două complexe ale filozofilor: 1) complexul lui Theuth, inventatorul scrierii, cel care a asigurat depozitarea sensului, dar a uitat să ofere soluția difuzării lui, și 2) complexul lui Socrate, filozoful care a trebuit să moară glorios, în abstract, obținând difuzarea sensului cu ajutorul lui Platon.

Pornind de la această constatare, m-am întrebat, la rândul meu, ce sunt cărțile? Sunt ele depozite și morminte?

De la copiii din mănăstiri și până la tiparnița lui Gutenberg, cărțile, deși au fost puține, au fost prețuite atunci mai mult, chiar dacă nu oricine a avut acces la ele. Cartea unică, a autorului, se copia în câteva zeci, poate sute de exemplare, și cei cu știința citirii puteau să deschidă acest "depozit" de sensuri, să înțeleagă mai bine lucruri despre care nu știau nimic sau, poate, germinau în mințile lor preocupate de cu totul alte probleme pentru a deveni apoi niște ecletici orgolioși care și-au îmbogățit lexicul și spiritul pentru că, de fapt, cineva s-a scris pe sine. Chiar și atunci când compune o simplă epistolă, autorul ei transmite ceva din acest sine.

Adevărul este-trebuie să recunoaștem-că suntem tributari Întâului, arhetipalul, că influența gândirii lumii civilizate pomește de la antici. Nu întâmplător, redescoperirea lor de către reprezentanții Renașterii a contribuit la sporirea cunoașterii. Încin să cred tot mai mult că în modul de a gândi nu am evoluat cu nimic de la antici încoace. Din când în când s-a detaliat doar o idee sau un concept descoperit de lumea antică. Evident că rolul covârșitor l-a avut scrierea. Ea este cea care a contribuit esențial la păstrarea ideilor pentru a nu fi sortite uitării. Bibliotecile sunt într-adevăr depozite de opinii. Iată de ce, ea, cartea, așteaptă să fie citită pentru a ne înăvuși spiritual și, probabil, material.

Astăzi, trăim vremuri spurcate. Ziarele și televiziunea au devenit dușmanii spiritului. În loc să zidească, acestea dărâmă, diluează. Mediocritatea înflorește și se întinde ca o pecingine. Dacă ar fi rămas la stadiul de strictă informare, cei care fac gazetărie sau lucrează la diverse posturi de televiziune ar fi fost adevărați profesioniști, îmbolnăvirea societății nu s-ar fi produs într-un timp așa de scurt. Mai grav este cu aceia care manipulează cu cinism mințile cititorilor sau telespectatorilor. Aceștia, fie că se vând și acționează cu bună știință, fie că discernământul lor nu funcționează bine, nu pot să fie obiectivi, vremurile, vorba cronicarului, sunt deasupra lor, transformându-se în isterici stupizi, luați de val.

Te întorci de la serviciu preocupat de ziua de mâine și, acasă, timpul tău de reiașare și-l ocupă divertismentul anodin și insipid din ziare și televizor. Mai trec câteva săptămâni, mai faci ceva sacrificii și îți mai cumperi o carte. O așezi în raft și amâni "deshumarea" sa pentru altă dată. Alții, din snobism, și-o cumpără, îi mângâie coperta și se bucură că numărul cărților i-a crescut. Și zic cu ipocrie că le va fi utilă urmașilor.

Dacă ar trăi, Theuth și Gutenberg ar fi fost mai sceptici, mai deprimați. În schimb, ea, cartea așteaptă inocentă...

ICU CRĂCIUN

Lirica

În tăcere

La o margine de uitare,
Porți rupte în tăcere...
În noaptea asta luna
Se ține de umbra mea...

MIHAIL I. VLAD
Rodna, august 2001

FRUNZA

Cade azi o frunză pe-un roșu-apus,
Ale vieții fire încă nu s-au dus.
Inundă lumina pe ram de stejar,
Bridă ruginită arde ca un jar.

În drumu-i, la vale, pe vântul sprintar,
Pe haine de soare șoptește hoinar.
Gândul țese pânza-n colorit covor
Se scutură frunza! Frunzele mor!

Plânge toamna-n strune, și-n murmur la mal
Cade iar o frunză din a vieții val.
Aroma se stânge și-n pământuri vine
Și rămân pe ramuri mugurii din mine.

SIMION CHIȘ

SATUL

Împovărat de muncă, satul se întoarce
Pe-același drum ce scârție trudit,
La porți copiii-s ca niște cuvinte
Dintr-un roman de dragoste, nu demult citit.

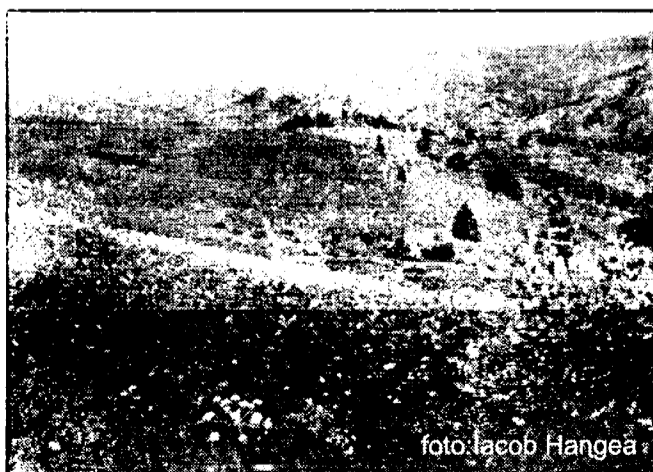
Bătrânii-așează pragul mai spre înserat,
Zarea e târzie și ziua s-a culcat.

Viorica D. Cătuneanu

DRUM COSIT

Odată, bunicul a luat
Pe un umăr, dimineața,
Iar pe celălalt, o coasă...
Și așa a plecat ca să taie
Vara până la rădăcină
Și s-o adune pe rând
În căpițe.
Din neatenție și-a cosit drumul
Și n-a mai avut pe unde
Să se-ntoarcă, acasă.

Viorica D. Cătuneanu

Pe Dumbravă (Maieru)

Cartea

"OCTAVIAN ALEXI-
O EXISTENȚĂ TRAGICĂ"

Mircea Vlădică

Am comentat câteva cărți de tip monografic sătesc și de tip demografic tot despre așezări rurale. Aceasta a lui Mircea Vlădică împinge cercetarea până la nivelul sau celula socială de bază care este familia, cu un personaj central, Octavian Alexi, despre care în partea I se scriu 44 pagini. În partea a II-a a cărții sunt vreo 33 de nume portretizate care compun neamul și descendența lui Artenie Alexi și Ileana N. Ionel.

Dar cine a fost tânărul acesta care a zguduit dramatic familia lui de atunci și a intrat în memoria celei de azi; și a ținutului?

L-am cunoscut în anul școlar 1941-42, când eram elevi la liceul românesc din Năsăud, sub ocupația maghiară. În tușurile esențiale, fizice și psihice-spirituale, era în general cei din cartea lui Mircea Vlădică: **Octavian Alexi o existență tragică**, Cluj, Ed. Napoca Star, 2000, 116 p.

Octavian Alexi, născut în Sângeorz Băi (1924) a avut o viață scurtă și zbuciumată, așijderea generației lui până la un punct, grea, după care e asemănătoare doar cu a câtorva colegi și prieteni ce se unire într-un ideal cu sfârșit prematur și tragic; a lui nu e identică cu a nici unuia. Căci viața ca și moartea fiecăruia e unicat. Momentul individualizării e anul 1945, ultimul de licean și primul de student clujean. El a fost printre cei care s-au angajat cu avânt românesc și s-au adunat în diverse organizații și mișcări să se opună comunizării țării. În actul de acuzare și condamnare al tribunalului militar se arată, însă, că: "Astfel au fost formate organizațiile secrete legionare la Liceul Gh. Coșbuc, Școala de brigadieri silvici, ambele din orașul Năsăud, precum și de la Liceul Petru Maior din Reghin Mureș..." Iar cele trei au fost legate între ele. (Arhivele militare din Pitești, v. Dosar Nr. 481/1949. Tribunalul Militar Cluj, Secția I-a, din Sentința Nr. 713/15-16 aprilie 1949, p. 5.) Întâi se formase cea de la liceul teoretic, apoi cea de la Școala de brigadieri silvici din Năsăud: "... la insistențele lui Dale Remus sunt recrutați următorii: **Roiban Ovidiu, care a fost numit șef, urmat fiind de Vodă Cornel, Urâte Traian, Fetinca Gheorghe, Perța Sofronie și Trifoi Nicolae** [...] au loc o serie de întruniri ședințe legionare care se țineau în casa lui Roiban Ovidiu". (Doc. cit., p.6.) Între timp se constituise și mișcarea "Frățiile de cruce" F.D.C. de la Reghin. Din partea Clujului și a lui Ion Gavrilă, după ce au fost inițiate, sunt îndrumate prin Octavian Alexi. Așa rezultă din rechizitoriu și sentință, fiindcă în mai 1948 au început arestările. Cad, el și ceilalți, fiind aduși la Securitatea din Cluj.

După anchetare și până la proces sunt transferați la închisoarea din Pitești, unde au făcut Crăciunul din 1948 și năsăudenii "O. Alexi, R. Dale, N. Trifoi, R. Șotel" care au cântat toată noaptea colindul "Ce vedere minunată" (În carte, p.32). Readuși la Cluj și judecați, Octavian Alexi a primit pedeapsa cea mai aspră, 8 ani "temniță grea"; mai fiind învinuit că "împreună cu Dale și Trifoi" avură legătură și cu "Sumanele negre". 7 ani închisoare corecțională au primit: Dale Remus, Șotel Radu, Pop Florian, Manta Gheorghe, Trifoi Nicolae și Pantea Grigore. Ceilalți până la nr. 27 din proces au primit pedepse mai mici. (Doc. cit., pp. 11-13)

Au fost judecați și condamnați în **contumacie**: "Inculpații **Pantea Grigore, Pop Florian și Manta Gheorghe**" (Doc. cit., p.3).

Principalului acuzat i s-a dat ultimul cuvânt. Cu demnitate și premoniție vorbise, asumându-și adevărul dar și declarând că sfârșitul îi este aproape dacă va fi trimis iar în închisoarea de la Pitești. Cu miez și limpezime, spune autorul cărții, a vorbit și acuzatul Nicolae Trifoi.

Octavian Alexi a decedat la 26 decembrie 1949 în închisoarea de exterminare de la Pitești. Trupul a fost adus acasă de familie și înmormântat la Sângeorz-Băi într-un cimitir mărginaș, unde au permis autoritățile comuniste, și nu lângă părinții decedați.

Teodor Tanco

Învățământ

E C O U R I

Colindele măierene au intrat deja în circuitul național. Renumitul rapsod Grigore Leșe a integrat în repertoriul său două colinde din comuna noastră, colinde prezentate și de elevii claselor a IV-a A (înv. Pârlea Lucreția) și a IV-a B (înv. Pop Măriuța). Stufosul program de colinde prezentat de acești minunați elevi la: Primărie, Dispensarul uman, Biroul Cooperăției, Poșta, Grădinița nr. 1, Direcțiunea Grupului Școlar "Liviu Rebreanu", Biserica ortodoxă din centru și Biserica din Deal au impresionat prin autenticitatea și acuratețea lor. De remarcat talentul elevei Leonte Aurelia (cl. a IV-a B) al cărei glas bine șlefuit ar putea s-o facă faimoasă în foarte scurt timp.

Înv. LUCREȚIA PÂRLEA
Înv. MĂRIUȚA POP

Elevii claselor I A (înv. Roman Maria) și I B (înv. Berende Elena) au prezentat în fața părinților, lângă un brad împodobit cu lucruri executate de micii școlari, piesa de teatru "Se apropie Crăciunul". Binețeles, nu a lipsit Moș Crăciun, care le-a adus copiilor darurile convenite fiecăruia după rezultatele lor la învățătură și purtare din primul semestru de școlari. Emoțiile părinților s-au împletit cu ale fiilor și fiicelor lor, astfel că ziua de 26.12.2001 va rămâne de neuitat în sufletele tuturor.

Înv. MARIA ROMAN
Înv. ELENA BERENDE

Smile

CERERE DE PRIMIRE
în rândurile cenaclului
epigramiștilor clujeni

Te rog, smerit, să mă primești,
Cu "opera" mea, amalgamă,
Sperând că poate-ai să găsești,
În ea, crâmpei de epigramă...

Nu sunt prea bine priceput
În strofa scrisă-nbârligat
Și recunosc: - Am început
Timid și de la A... Gramat;

Acuma, când îmbătrânesc
"Și simt că anii rîd de mine"...
Sper c-o să întineresc,
În pas, alătura, cu tine,

În încheiere și festiv,
Acum, la douăzeci de ani,
Pemite-mi să-ți urez (tardiv)
"SATIRICON":- Mulți Ani și
Bani!

Barbu I. Bălan

Istorie

Religie

MAIERU

file de monografie (24)

Am amintit doar în treacăt despre castrul de apărare de la Anieș. Abătându-se în acest episod de la perioada graniței militare nășăudene, vom relata rezumativ istoricul acestui castru și importanța lui în strategia de apărare a Rodnei și a bogatelor sale mine.

Vatra satului Anieș a fost cu siguranță locuită și înainte de anul 1200, având în vedere vecinătatea imediată cu cetatea (castrul) construită cam în aceeași perioadă pe o culme bine aleasă din punct de vedere strategic. În tradiția locală locul se spune "Pe cetate".

După pustiitoarea năvălire a mongolilor (31 martie 1241), locul a rămas multă vreme nelocuit. Numele de Anieș provine din ungurescul "aranyos", adică "valea aurarilor", dată fiind una dintre vechile îndeletniciri locale. Mai există o dovadă de ordin toponimic, locul zis "La boscaudauă" (instalații de spălare a aurului din nisipul râului).

Date interesante cu privire la istoricul satului Anieș a adunat prof. Pavel Ciupe. Înaintea sa, cunoscutul istoric și arheolog nășăudean, Iulian Marțian, în lucrarea sa "Castrul Rodna" 1/ relatează primele rezultate în urma săpăturilor arheologice pe care le-a întreprins în vara anului 1926. De menționat că existența acestui castru este menționată pentru întâia oară de învățatul E. Hurmuzachi 2/, cel care pune în evidență un act dat în Rodna în anul 1268, în care apare mențiunea unui castru pe care comitele Rotho I-a vândut comitelui Henricus.

Situată la confluența Văii Anieșului cu Someșul, la jumătate distanță dintre Maieru și Rodna, localitatea aceasta mică a avut o deosebită importanță în trecutul îndepărtat. În scopul de a întări apărarea bazinului minier rodnean, în apropierea satului au fost ridicate două fortificații: una pe malul stâng al Someșului, sub locul numit Poiana Zgurii de la poalele Măgurii Caselor, iar cealaltă pe malul drept al râului amintit și cel stâng al Văii Anieșului, la o jumătate de km. de șoseaua județeană, pe o creastă în formă de șea, la extremitatea sudică a muntelui Saca. Ruinele sunt perfect vizibile și azi, impresionante prin conturul lor dispus pe o lungime de 350 m. și o lățime de 25-45m.

Într-un episod următor vom vorbi de o frumoasă legendă a locului: "Boii și plugul de aur".

Iulian Marțian a fost primul specialist care a cercetat ruinele acestui castru în anul 1926, publicându-și concluziile 3/ și însoțindu-le cu o schiță fidelă întocmită de inginerul S. Vasick de la minele Rodna.

Spre o mai bună edificare vom cita fragmente din acest studiu: "Importanța acestui defileu, în cazul unui pericol din vest pentru orașul Rodna, este evidentă, fiindcă el nu poate fi înconjurat din cauza obstacolului pe care îl opun munții înalți din împrejurimile lui. Deci, pentru a utiliza avantajele oferite de formațiunea terenului, s-au ridicat, încă din vechime, în scopul de a stăpâni acest defileu, o serie de fortificații în culmea Măgurii Caselor, unde urmele lor se mai pot cunoaște. De altă parte s-a fortificat pe țarmul drept al Someșului, culmea dealului înalt, izolat de împrejurime și împrejmuit de pante prăpăstioase, care se ridică la o înălțime de peste 250 m. deasupra nivelului văii, construindu-se aici, pe vremi imemorabile, o puternică cetate (...). În prezent, resturile clădirii cetății sunt căzute în ruină și pretutindeni acoperite de pădure, tufișe, iarbă, frunze uscate și mușchiu, astfel încât abia se pot observa la suprafață. (...) Singuraticile părți ale cetății pe care le-am constatat, examinat și identificat sunt următoarele: intrarea, situată în partea de nord a dealului... incinta,...donjonul (fortificația de ultim refugiu) alte construcții extinse pe o lungime de cca 50 m. și 15 m. în lățime,... cu o dolină, unde credem că a fost fântâna ori cisterna cetății. Țăranii spun că la acest loc se găsește o scară tăiată în stâncă naturală, care duce până în Someș, apoi șanțul și un... castrum inferum, de forma unui uriaș tumul din piese brute de andezit și ciment, se ridică lângă drumul de câmp ce coboară la izvorul de apă minerală (...). În încheiere, notăm că nici pe teritoriul cetății la suprafața ruinelor, precum nici în împrejurime la pantele dealului, nicăieri nu se observă vreun fragment de cărămidă, de țigla sau de altă ceramică" 4/.

Cu ultima afirmație a lui Iulian Marțian, nu putem fi de acord, ea fiind o concluzie pripită, ca urmare a faptului că nu s-au întreprins atunci nici măcar săpături superficiale. Noi am organizat cu elevii câteva expediții la ruinele cetății 5/, în toamnele anilor 1967-1970, în urma săpăturilor organizate cu unii profesori și cu elevii școlii am descoperit multe cioburi de ceramică din epoca medievală timpurie, cuie de fier și un lacăt foarte mare, fragmente de oase, ciment hidraulic etc. În muzeul "Cuibul vidurii" a fost amenajat un colț al cetății, o schiță întocmită de prof. Mircea Ștefan, texte explicative și fotografii.

Așteptăm cuvântul autorizat al arheologilor care ne vor dezvălui probabil, încă multe surprize ale acestui fost puternic bastion al Văii de sus a Someșului Mare, atât de puțin cunoscut încă.

SEVER URSA

Note bibliografice:

- 1/ Iulian Marțian, **Castrul Rodna**, în Arhiva Someșană, nr.4, Năsăud, 1926
- 2/ E. Hurmuzachi, **Documente privitoare la istoria Românilor**, vol.2, București, 1887, nr. CCXLVIII, pag.336;
- 3/ Iulian Marțian, **op citată**, pag.46;
- 4/ Iulian Marțian, **op citată**, p.49;
- 5/ Sever Ursa, **Monografia Școlii Generale din comuna Maieru**, județul Bistrița-Năsăud, lucrare în manuscris, pag.23-24.

Reguli de bună cuviință creștină

Toate religiile și sistemele filozofice, care au o morală, au și o bună cuviință a lor, pentru că buna-cuviință face parte din morală.

Există și o bună-cuviință internațională, sau, mai bine zis, există reguli de bună-cuviință, care se respectă de către toți oamenii civilizați, indiferent de religie sau filozofia căreia îi aparține, atunci când au de-a face cu alții în întâlnirile lor internaționale.

Unde se întâlnesc doi, trei sau mai mulți oameni, ori viețuiesc împreună, este necesară buna-cuviință în vorbire, în gesturi și în fapte.

Mântuitorul nostru Iisus Cristos a îndemnat să se respecte regulile de bună-cuviință în timpul său: "Când vei fi chemat, mergând, șezi în locul celui din urmă, că atunci când va veni cel ce te-a chemat, să-ți zică: Prietene, suie-te mai sus. Atunci vei avea cinste înaintea celor ce vor șede împreună cu tine".

Mântuitorul a dat porunca ce stă la baza bunei-cuviințe creștine, atunci când a zis "Precum vreți să vă faceți vouă oameni, faceți-le și voi asemenea".

Sf. Ap. Pavel emitea și el un principiu de bază al bunei-cuviințe creștine zicând: "Bucurați-vă cu cei ce se bucură și plângeți cu cei ce plâng".

Reguli de bună-cuviință creștină găsim nu numai în Sf. Scriptură, ci și în cărțile Sf. Părinți în hotărârile Sf. Sinod, în cărțile de cult și în cărțile unor scriitori antici și moderni.

Cea dintâi carte de bună-cuviință creștină "**De civilitate morum puerilium**" a fost alcătuită de Erasmus de Rotterdam, ca manual pentru prințul **Henric de Burgundia** și tipărită în anul 1530.

Cartea aceasta a fost tradusă în diferite limbi și ea a inspirat pe mulți scriitori printre care se numără și **Anton Pann** care este autorul cărții numită "**Hristoiție**" tipărită în anul 1834 și socotită prima carte de bună-cuviință creștină în limba română.

Întrucât nu toți avem posibilitatea și timpul să citim o carte de bună-cuviință creștină cu capitole sporite și mărite cum de scriu azi, am ales și selectat, 8 capitole care vor cuprinde un minimum necesar pentru cei doritori să știe, cum să se poarte creștinește și civilizat în împrejurări de seamă ale vieții.

1. **Buna-cuviință în biserică** Buna-cuviință în biserică începe cu **Pregătirea trupeză și sufletească** de acasă a celui ce merge la sf. biserică.

Buna-cuviință ne-a învățat că în fiecare dimineață să ne spălăm pe față și cu atât mai mult când ne pregătim să mergem la sf. biserică.

Este de dorit o spălare a întregului corp, o baie, de este cu putință. Sunt creștini, în special bătrâni, care au un costum de haine pe care îl îmbracă numai când se duc la sf. biserică. Acest costum îl păstrează și pentru înmormântarea lor.

Orice om trebuie să aibă un costum de haine pentru sărbătoare, pentru zilele când nu muncește și merge să se plimbe, să se distreze. Hainele acestea se pot folosi și pentru sf. biserică în duminici și sărbători.

Dacă, totuși, nu are alte haine decât pe cele pe care le poartă zilnic, poate veni cu ele la sf. biserică, cu condiția ca ele să fie curate.

Genul feminin știe că la biserică nu se vine cu buzele vopsite, precum și cu hainele stropite cu parfumuri izbitoare. Este de preferat la sf. biserică mirosul busuiocului, leventicăi și alte flori bine miroitoare. Sf. Ap. Pavel scrie: "Femeile să se roage în îmbrăcăminte cuviincioasă, să se împodobească cu sfilă și cu cumințenie, nu cu împletituri de păr sau cu aur sau cu mărgăritare sau cu veșminte scumpe". "Orice femeie ce se roagă cu capul descoperit își rușinează capul".

(Va urma...)

Preot paroh.
IOAN LĂPUȘTE

Anieșul

SCRISORI

Scrisoare din Germania, de la un frate bun

Pe di. Sever Ursa l-am cunoscut într-una din verile anilor 90", când pornisem prin țară într-un nobil periplu întru a cunoaște meleagurile transilvănene cărora marele romancier Liviu Rebreanu le-a împărtășit din harul său divin, de scriitor ales. Tatăl meu l-a cunoscut personal când, interbelic, a ținut o conferință la Arad, prin toate cele aflate despre el, dar îndeosebi prin opera sa am ajuns să-l iubesc în mod neoplatonic, după mulți exegeți singura modalitate de a pătrunde cu adevărat în profunzimea eului, unui artist de proporții sale.

Pe dl S. Ursa, pe care ulterior i-am întâlnit rar, la adunările Astrei, ni-l prezintă într-un portret grav dl. Icu Crăciun cu ocazia aniversării a 40 de ani de la terminarea Școlii generale din Maieru a promoției 1961, el fiind dascălul ei cel dităi: "Dirigintele albit de ani, dar mereu tânăr sufletește, cu gesturi line, învăluind-i cu căldură și o undă de nostalgie în ochii lui sfredelitari, le-a vorbit ca un intelectual care nu se desminte niciodată. Din cauza liniștii așternute în sală, mi-am auzit inima bătându-mi cu o repeziciune incontrollabilă". Ceea ce înseamnă că pe Sever Ursa nu-l poți percepe în esențele sale decât dacă știi să intri în tăcerile lui, acolo unde se află după V.Pârvan taina de zămislire a oricărei creații, în stadiul ei inefabil de preartă.

Cu ocazia călătoriei mele am trecut prin Târlisua, unde marele scriitor s-a născut, apoi prin Prislop, vatra capodoperei "Ion", ca să fac un popas și la Hordoul lui G. Coșbuc și în sfârșit, să ajung la Maieru, satul copilăriei marelui scriitor.

Împreună cu dl. Sever Ursa am vizitat muzeul, fosta școală în care Rebreanu și-a însușit primele învățături, prezente fiind unele aduceri aminte impresionante care ni-l readucea între noi pe scriitor, mort fizic în anul 1944, pe când el se menține viu, ca o flacăra nietzschiană în inimile noastre.

Acolo se afla și școala generală din Maieru, din care s-au ridicat atâția intelectuali de valoare, școala cu biserica erau instituții ce dădeau personalitate locurilor. Învățătorul și preotul, cu familiile lor jucau un rol principal în viața obștei, ei înșiși fără să fie scutiți de unele necazuri zilnice, adică ne gândim la familia învățătorului Herdelea în care scriitorul e fiul sau Titu, și a preotului Belciug, poreclit de d-na Herdelea, mai ales când se supăra pe el, "Pământul", personajii care nu pot lipsi din viața Maierului de astăzi.

În trecerea lor, oamenii îl pomenesc mereu pe cel care i-a înălțat, conferindu-le eternitate, în memoria lor trăiește ca un sfânt, astfel că atunci când Dirigintele amintește de existența de peste 230 de ani a școlii din Maieru, nu uită să adauge că ea a fost cea mai dragă școală a lui Rebreanu.

Dascălul a cărui modestie îi constituie a doua sa natură, în fața elevilor săi de altădată, ajunge să vorbească despre nedreptățile și aprigul său tată, Augustin, condamnat la 8 ani închisoare de comuniști, cu confiscarea averii și printre altele aflăm că încă un membru al familiei, Doina Ursa, e învățătoare în școala din Maieru.

În continuare, dl. Sever Ursa ne transmite ceva ce ne umple de venerație și ne explică sentimentul de respect pe care mi l-a câștigat chiar de la prima vedere. Este vorba despre mărturisirea lui prin care se definește ca un vrednic om al pământului său natal, virtute care a constituit tăria de rezistență în fața intemperiilor istoriei a neamului nostru: "... mă bucur acum mai mult ca niciodată că Cerul mi-a dat statornicia ca să vă pot aștepta mereu aici în satul-matrice din care nu m-am încumetat să evadez și de unde nimeni nu m-a putut smulge decât cu măguri cu tot"...

Maieru văzut din Dealul Bârlesei

Prin această statornicie a omului de la munte-frate cu toate minunile, așezat mai aproape cu bunul Dumnezeu-mărturisită ca un de la sine înțeles, Sever Ursa și mulți semeni de-ai lui de pe meleagurile rebreniene (se poate spune și năsăudene), cu siguranță ne depășesc, prin înălțarea care le descifrează rosturile tainice ale miturilor și legendelor, deschizându-le porțile cărărilor spre insula originară a sacrilor Blajini, ei vorbesc un grai pe care noi orășenii l-am uitat de mult. Ei trăiesc în veșnicia operelor lui Rebreanu, Sadoveanu, V.Voiculescu și nu sunt singurele.

Astfel de suflete care-și simt rădăcinile adânc înfipite în țărâna satului lor, sunt în stare să ne poarte neamul ca niște cariatide pe umerii Carpaților spre zări mai luminoase, astfel că până ce ei există avem dreptul să credem că nu totul e pierdut și că într-o zi după cuvintele voievodului român, vom putea fi mai mult decât suntem azi și am fost vreodată.

Așa am cunoscut satul Maieru al lui Rebreanu, însoțit de dl. Sever Ursa, un sat așezat pe valea Rodnei, înconjurat de dealuri și munți, însemnând treptele ce suie blând ca un cântec duios de nai, spre locul unde păstorul Mioriței și-a trăit nunta cosmică prin care a călcat peste moarte.

Acelora ce-și bat joc de acest preacurat mit al spiritualității românești, le dau sfatul să vină la Maieru unde începe să se ridice Catedrala al cărui altar înconjurat de absidele Cerului, se săvârșește cel mai pur act autohton, deci este numai al nostru și al naturii numită de noi rebreniană: Cântecul inimii inimii neamului, Miorița.

De-aici mai putem deduce că denumirile de dealuri, munți chiar ape fac parte din peisajele respective, nu numai datorită vrăjii lor metaforico-poetice, le citează în Maieru -File de monografie- și dl. Sever Ursa, dar revin de multe ori, inclusiv pe calea ce urcă de-aici spre pământul Bucovinei, adică au semnificații simbolice privind cu precădere viața zilnică a omului, al cărui destin neobișnuit îl pune în contact cu ieiele și alte zâne ale locului, deci corespund unei treceri într-o altă lume ce se cheamă pe limba noastră magică, prin ea omul se înfrățește cu plaiul și este o parte a dumnezeirii.

Observăm totodată că doar geografic se află hotare între regiuni, odată ce între obcinele Năsăudului și Dornei, cu munții lor și Bucovina există o continuă trecere și astfel pe drumurile acestea a avut loc strămutarea moșilor marelui povestitor Ion Creangă din nordul Transilvaniei în ținutul Neamțului, în satul Humulești. Să recunoaștem că legendarul Dragoș-Vodă sau mai întâi istoricul Bogdan au descălecat din Maramureș și-au ajuns în Moldova pe aceeași cale.

Mai târziu, după ce-i moare satul, în 1850, Ilie Câmpianu în urma rănilor primite în revoluția de la 1848 ca brav grănicer, cătană neagră, văduva lui, Ana cu doi copii mici, Radu și Ana, fetița numită ca mama-sa, va trece în Moldova la Iași. Cea de-a doua va fi numită Corina, ca să se stabilească la numele de Veronica, sub care va fi marea iubită a poetului Eminescu, perechea sa pentru veșnicie, figurând de-acuma alături de celebrele cupluri ca Tristan și Isolda sau Paulo de Malatesta și Francesca da Rimini sau Pelleas și Melisande, intrate în legendă.

Și ar mai fi de amintit că pe la Vatra Dornei, Ilva Mare, Năsăud va coborî în 1866 în Ardeal marele poet, tânărul Eminescu.

Și fiindcă vorbirăm de semnificația dată diferitelor locuri, aș vrea să subliniez că nu întâmplător același procedeu l-am găsit și în proza lui Vasile Posteuca, originar din Stănești de jos din Bucovina întinsă până la Prut, în care dealurile, apele și alte așezări purtau în pitorescul lor definitoriu mireasma florilor primăverii veșnice, ori această înrudire dulce demonstrează că denumirile toponimice datează de când lumea, s-au născut aici și n-au fost însușite prin venirea noastră dintr-altă parte, am crescut împreună cu secolele.

Așadar, un exemplu pentru mine emoționant. Se spune că acum un secol, în regiunea Ilvei și a Maierului se mai aflau zimbrî, de unde un pârâu în jurul căruia se adunau era numit pârâu Zimbrului. Mă impresionează această apropiere de timpurile noastre a existenței unui împărat al codrului, pe care-l consideram de mult dispărut în lumea Umbrelor de aur, de-acolo, învăluite în mister, auzeam ropotele turmelor de zimbrî care se deșteptau tot mai mult în mine și din ritmul lor se năștea câte-o poezie, omagiu al visului pentru cel ce nu are mai mult decât prețul unui cântec.

Când spuneam că ținuturile rebreniene și-au păstrat unicele taine ale trecutului în ele, nu recurgeam

la o simplă metaforă a imaginației mele.

Se va înțelege de ce părăsind Maieru, cum am ieșit din sat am simțit nevoia să mă tăvălesc pur și simplu în iarba proaspătă, încât oamenii care treceau, priveau din căruță la mine, mai mult decât mirați. Mă împingea o nevoie interioară să ajung în contact cu pământul, după chemările Sărutului lui Ion, să-i simt liniștele în cadrul cărora tradiția populară crede că poți să auzi iarba cum crește, iar mai posibil să fie dată de foșnirea aripilor de velur ale unui inger rățacit. Deodată inima mi se făcuse atât de mare încât aș fi fost capabil, ziceam eu, să cuprind toată lumea în ea.

Era vorba de împlinirea unui vis, prin care am ajuns să-l cunosc pe Liviu Rebreanu la el acasă: natura din jur primea un caracter hieratic și aș fi început să joc dansul Ciuleandra, dacă n-aș fi căzut pe spate, confruntându-mă departe de tot cu un cer de o infinitate albastră care m-a împiedicat să fac vreo mișcare, devenisem deodată un supus al său, mag aliniat pe Calea Robilor, nevăzută se înțelege, deși o presimțeam cu ochii sufletului în toată strălucirea ei stelară.

Câtă dreptate avea Andrei Bolkonski, eroul lui Lev Tolstoi din "Război și pace", când în timpul luptei la Austerlitz purtat de ruși împotriva lui Napoleon, împăratul francez; eroul nostru cade, rănit de un glonț, pe spate și fiindcă nu era în stare să se ridice, înalță privirile spre cerul senin, ca o piatră de diamant, ceea ce îl îndepărtează de toate ororile și suferințele răboiului de jos, deodată se simte un altul, cu totul purificat: "Cât de rar se uită oamenii la cer, gândește el, în timp ce o liniște nemărginită începu să-l stăpânească, depășindu-și condiția umană și toate zădărniciile vieții". Avea atâta dreptate, marele scriitor Lev Tolstoi, și ei cred că dacă oamenii ar privi, de câte ori ar avea ocazia, la cer, ar fi altfel, sigur mai buni, mai mărinimoși ar fi mai cerești condiție la care aspirau prin platonismul și neoplatonismul structurii lor specifice sufletești, italienii, sau solitarul Hölderlin care avea credința că între oameni și Dumnezeu se află ființele cerești și el ca poet crescând printre flori și la sânul zeilor, putea să se bucure de privilegiul de a face parte dintre aceste ființe cerești.

Pentru mine, pământul și cerul de la Maieru, cu tot ce am văzut și trăit în periplul meu rebrenian a rămas de neuitat, o atingere fie și fugară a cerescului și dacă prin descrierile mele și n-am reușit să conving pe cititor de acest lucru, aș cita rândurile unui diac bisericesc, strămoș vrednic de-al nostru, înseninate pe 15. Predoslovie la un Apostol slavonesc, potrivite și mie în aceste momente de dragoste și frățescă indoială: "iar pe noi cari am muncit, să ne binecuvânteze și să nu ne blesteme pentru că n-a scris nici Duhul Sfânt, nici inger, ci mână păcătoasă și muritoare".

Înainte de a încheia capitolul respectiv, trebuie să amintesc de Crucifixe de lemn așezate de-a lungul drumurilor năsăudene, pe care le amintește și L. Rebreanu, atât la începutul cât și la sfârșitul romanului "Ion", ceea ce încheie narațiunea hermetică, fără ferestre spre exterior, ca o monadă leibniziană, de fapt un con mitic, petrecut în el însuși, inclusiv cu toate depășirile care nu trec hotarele strict delimitate, fenomen caracteristic atât epopeilor homerice, cât și tragediilor antice.

Dar să vedem cele două pasagii din romanul "Ion". Încă de la primele rânduri citim și vom reda rândurile respective pentru a demonstra că lui Liviu Rebreanu îi era cunoscut limbajul poetic-magic exprimat prin denumirile anumitor locuri prezente în lexicul omului autohton, după cum urmează:

"Lăsând Jidovița, drumul urcă întâi anevoie până ce-și face loc printre dealurile strămtorate, pe urmă însă înaintează vesel, neted mai ascuzându-se printre fagii tineri ai Pădurii Domnești, mai poposind puțin la Cișmeaua Mortului, unde picură veșnic apă de izvor răcoritoare, apoi cotește brusc pe sub Râpele Dracului, ca să dea buzna în Pripasul pitit într-o scrântitură de coline".

În acest cadru apare și crucifixul dorit: "La marginea satului te întâmpină din stânga o cruce străbună pe care e răstignit un Hristos cu fața spălăcită de ploii și cu o cunună de flori veștede agățată de picioare. Sufă o adiere ușoară și Hristos își tremură jalnic trupul de tînchea ruginită pe lemnul mâncat de carii și înnegrit de vremuri".

Pe ultima pagină după moartea lui Ion Glanetașu reapare același crucifix: "Peste drum pe crucea de lemn, Hristosul de tînchea, cu fața poleită de o rază întârziată, parcă îi mângâia mișcându-și ușor trupul în adierea înserării de toamnă".

(continuare în pagina 5)

SCRISORI

(continuare din pag.4)

Și apoi parcurgem drumul de la început în mod invers, de la Râpele Dracului spre Pripas, Cișmeaua Mortului până la Jidovița unde drumul trece pe podul de lemn, acoperit, de peste Someș și pe urmă se pierde în șoseaua cea mare fără început. Și urmează dedicația dragă a scriitorului:

Celor mulți umili !

Răstignirile lui Isus de tinichea pe cruci din lemn cum le descrie L. Rebreanu reprezintă eternitatea dumnezeirii pe lângă trecerea, marea trecere reprezentată de acțiunea romanului "Ion" descrisă, oricât ar fi de sublimă, tot trecătoare este. Acest contrast îl subliniază chiar marea scriitor.

"Satul a rămas înapoi, același, parcă nimic nu s-ar fi schimbat. Câțiva oameni s-au stins, alții le-au luat locul. Peste cărările vieții vremea vine nepăsătoare, ștergând toate urmele, suferințele, patimele, năzuințele mari sau mici, se pierd într-o taină dureros de necuprinsă, ca niște tremurări plâpând într-un uragan uriaș!"

Opus acestei mari treceri, crucifixul așezat la marginea de drum, oricât ar fi din tinichea ruginită, iar lemnul mâncat de carii și înnegrit de vremuri, are fața poleită de o rază întârziată și îi mângâie pe cei îndurerăți de pierderea lui Ion, în primul rând pe mama sa, Zenobia. Nu este vorba oare de nimbul de lumină sub care se coboară sofianic divinitatea între oameni, în aceste momente de grea jeluire ? În "Oedip la Coiona", Sophocle deplânge soarta tragică a omului, pe când Rebreanu îi dă un sens creștin, demn de luat în seamă.

Autorul nostru, fiind un creator realist, nu și-a exprimat decât discret religiozitatea, de care însă a vorbit în articolele sale, mărturisindu-și fără nici un ocol credința în Dumnezeu. Sigur din această cauză a declarat că "Adam și Eva" îi este cea mai dragă operă, doar în ea și-a formulat propria metafizică, privind iubirea cerescă și originea ei, primul motor al lumii, îl definea Aristotel, pe Dumnezeu. Mai e de subliniat că așa ca Eminescu în "Archaeus" și Rebreanu s-a referit în "Adam și Eva" la mitul metempsihozei (aspect subliniat și de Vulcănescu) pe care însă l-a adaptat la cerințele sale spirituale, încă Nirvana se transformă într-un paradis creștin și tot atât specific românesc.

Aș mai zice că respectivele Răstigniri născute așezate pe Drumul Crucii aparțin credinței greco-catolice a locuitorilor din Maieru și nu numai. În Italia catolică se pot vedea monumentale drumuri ale crucii urcate în Săptămâna Mare, în zilele Patimilor lui Isus, pe această cale a penitenței îndoliate unde în locurile de odihnă figurează câte o Răstignire a lui Isus, uneori mai mult decât realizată artistic. În ediție românească, oamenii de la sat, cei mulți umili, s-au mulțumit să reprezinte pe drumul Crucii un cortegiu de crucifixe, amintindu-i trecătorului că trebuie să se oprească și să se roage Lui, celui răstignit.

Oricât Isus ar fi din tinichea ruginită și lemnul crucii mâncat de carii, înnegrit, succint suntem înclinați să-i găsim un loc anumit între reprezentările acestui motiv cristic, acesta pe lângă valoarea lui artistică are și una de credință, adică exprimă un specific sufletesc al relației om-Dumnezeu, cuprins în noțiunea de spiritualitate.

În acest semn, cumnatul marelui pictor spaniol Velasquez Pacheco a observat pe drept că Răstignirile lui Isus, bizantine sunt bătute în 4 cuie, pe când începând cu sec. XIV-lea cu Giotto și sculptorul G. Pisano, arta italiană, emancipându-se de cea greacă (Vasari) a recurs la un Crist răstignit în 3 cuie, ceea ce nu-i chiar lipsit de importanță. În arta bizantină Cristos pe cruce e reprezentat în toată mărirea dumnezeirii Sale, de unde, de pildă, minunea lui Ciurabul Cristul răstignit, în verde, ne apare gigant cu toate calitățile Pantocratului, stăpân al cerului și al pământului. Același aspect îi au și răstignirile românești din iconostasul mănăstirilor și bisericilor noastre, cu tradiție bizantină. Însuși Velasquez pentru a reprezenta pe Omul-Dumnezeu în Crucifixul său, o capodoperă unică, l-a păstrat pe Isus bătut în 4 cuie, ceea ce l-a uimit pe Unamuno și nu numai pe el, închinându-i superbe imnuri.

La catolici, pe cruce, e reprezentat Omul-Isus, cu însușiri divine, de unde Brunelleschi a negat valoarea Răstignirii lui Donatello, imputându-i că l-a făcut pe Domnul ca pe un țaran, lipsit de divinitate, adică de frumusețea lui angelică.

Exegeții au arătat că la catolici ca și la protestanți e prețuită mai mult Răstignirea, suferința lui Dumnezeu-Omul, decât Învierea, desigur ferindu-se de o atitudine exclusivistă. La ortodocși, cum am văzut, pe cruce Isus ne apare în sublimul firii lui dumnezeiești, pe când la protestanți e simplu Om al suferinței, așa

cum îl reprezintă în Răstignirea sa terifiantă marele M. Gruenewald. De altfel, în acest sens e interesantă atitudinea teologului protestant K. Barth. Acesta în epoca noastră, la începutul secolului al XX-lea, îl declară pe Dumnezeu necunoscut, singurul accesibil credinciosului fiind Isus-Omul, El e modelul său. Acest cunoscut teolog, protestant l-a influențat pe L. Blaga până acolo încât îl numește pe Dumnezeu, un Mare Anonim, fără posibilitatea de revelare, între El și om interpunându-se faustic, zisa cenzură transcendentă.

Referindu-ne de-acum la Crucifixe născute, am fi tentați să le considerăm o pură influență catolică și noi am corecta o atare simplă judecată, subliniind și o înclinare personală fără de care n-ar fi existat religia greco-catolică. Adică, iubirea pentru suferințele lui Cristos au purtat-o oamenii de totdeauna în suflet, de unde s-au simțit realizați în Crucifixe lor, împlinindu-se formal în cadrul bisericii catolice, cum s-a întâmplat în 1699; noi credem că unirea cu biserica romano-catolică a venit în primul rând dintr-o necesitate interioară, interesul politic fiind supraadăugat.

Oricum ar fi, Isusul din tinichea e bătut pe cruce în patru cuie și numai din cauza fragilității materialului folosit, îi descoperim picioarele legate unul lângă altul, tot din motive statice. Rebreanu îi găsește o cununiță cu flori la picioare, dar sigur picioarele nu sunt suprapuse ca în formula catolică de după Giotto.

Mai mult, Cristosul născutean nu prezintă semne de suferință, e ridicat deasupra simplei condiții umane, firea lui e întreață dumnezeiască.

În acest mod se pot demonstra două aspecte importante: în primul rând, ceea ce e bine cunoscut, dar se demonstrează și cu această ocazie greco-catolicii cu unirea lor cu Roma și-au păstrat spiritualitatea românească împreună cu ritualul și tradițiile bisericii ortodoxe.

Ci mai mult: Se știe, M. Vulcănescu, în studiile sale privind dimensiunea specific românească, descriere bazată pe testele executate la sate de echipele studențești conduse de el sub patronajul lui Gusti, a arătat că în mediul țărănesc se păstrează autentică simțire și gândire a neamului, țaranul poartă în el ceea ce Rădulescu Motru a numit românismul nostru cel de toate zilele, de altfel Heidegger a susținut că ceea ce este original constituie esențele unui suflet colectiv, creator.

Crucifixe născute, chiar dacă admitem că sunt influențate de trăirea catolică, în structurile lor păstrează reprezentarea ritualului după tradiția ortodoxă, bizantină.

Sgfianismul descris de Lucian Blaga drept o "categorie abisală ortodoxă", spiritual îi cuprinde și pe greco-catolici, ceea ce a fost și în intențiile, credem, ale filozofului român.

Iată cum acel țaran născutean care și-a ridicat un Crucifix în propria lui ogradă, cum aflăm astăzi, definește în modul cel mai fidel sofianismul, după Blaga, al "transcendentului care coboară" sau descris de Mircea Vulcănescu, fiind acea întrepătrundere între uman și divin, cel mai caracteristic element al conștiinței după care românul se înfăptuiește metafizic.

Ceea ce nu înseamnă că suntem exclusiviști, susținând bizantinismul ortodoxismului nostru, pe acesta însă îl socotim mereu deschis altor culturi cum sunt cele europene, cu atât mai mult cu cât, de pildă, marea artă italiană, cum am văzut, a fost la origine bizantină de aceea multe biserici italiene păstrează în altarul lor cu sfințenie, o icoană veche bizantină vorbind de începutul începutului lor.

Orice închistare înseamnă bigotism și întunecime, păcate mari atunci când se știe că lumina și luminarea sunt primele forme de revelare a divinității.

După toate cele scrise privitor la întâlnirile mele cu meleagurile rebreniene din Nordul Transilvaniei, se va înțelege bucuria pe care mi-a produs-o dl. Sever Ursa, trimițându-mi câteva exemplare trei din revista "Cuibul visurilor" închinată marelui romancier, Liviu Rebreanu, ale cărui cuvinte însoțesc titlul respectiv: "În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele Liviu Rebreanu.

Periodicul de informare și cultură al Consiliului local Maieru are director pe dl. Sever Ursa și redactor șef pe dl. Icu Crăciun.

În cele următoare, pe baza numerelor ce le-am primit din Aprilie, August și Septembrie 2001, mă voi ocupa, se înțelege, după cum îmi permite spațiul de unele aspecte, din ele vom putea descifra programul și principiile pe care se bazează conducătorii revistei "Cuibul visurilor".

Desigur vom începe cu prezentarea lui Liviu Rebreanu, într-un articol de fond semnat chiar de dl. Sever Ursa, intitulat "Eminescu văzut de Rebreanu",

purtând ca motto cuvintele pline de sevă ale romancierului, valabile și în zilele noastre: "Eminescu e mai viu azi ca oricând".

Și dl. Sever Ursa continuă mai mult decât inspirat: "Numele amândurora ține de înălțimea piscurilor".

Ca mai încolo să-l citez pe editorul și comentatorul rebrenian Nicolae Gheran cu următoarea idee justă: "ceea ce reprezintă Eminescu pentru poezie, Caragiale în dramaturgie, înseamnă Rebreanu pentru proza națională".

Și fiindcă împărtășesc cu totul atari aprecieri despre romancierul nostru, rândurile lui Sever Ursa mă conving de-a dreptul că mă aflu undeva acasă, în România pe care am purtat-o mereu în suflet, de-a lungul greului meu exil; am terminat în sfârșit cu insultele și josnicele tăgăde aduse valorilor românești, mă aflu între frații mei de neam, astfel că împreună vom putea sta la masa tăcerii din noi, să ne schimbăm ideile ca pe niște rugăciuni, bune de a fi puse ca balsam pe toate rănile inimilor.

Marin Preda, în romanul "Cel mai iubit dintre pământeni", scris sub amenințarea sfârșitului pe care-l puteau produce oricând câteva tablete de nozinan, recomandată generațiilor viitoare întoarcerea la cultul marilor valori. Și dacă pe acest drum te conduci numai adevăr, vei reuși să ai parte de o solidaritate exemplară, susținută de structuri pe care numeni, niciodată, nu le va putea distruge.

(continuare în pagina 7)

Mulțumiri

În numărul 50 al acestui periodic promitem că vom continua lista cu cei mai fideli sprijinitori ai muzeului și revistei "Cuibul visurilor". O facem acum și vom face-o în continuare, nu numai deocă în ordine cronologică.

Prin urmare, adăugăm nume de instituții și de oameni care ne-au fost de un real ajutor: dl Gh. Maioreșcu, președintele Consiliului Județean, Inspectoratul Școlar județean (d-nii inspectorii Anton Buta, Vasile Negrușeri, dr. Lazăr Ureche), profesorii Mihai Roman, Larion Cărbune, Iosif Peneș, Valer Bontaș, Iacob Navaș, Titus Cărbune, Pavel Ciupe, Iacob Sușă, Liviu Păruș, Croitor Florin (dir. Clubului Școlar Sângeorz-Băi), Virgil Ureche, Mircea Mureșianu, d-nele Lucia Macavei și Elena Cărbune, d-l Iacob Hangea, Muzeul memorial "Liviu Rebreanu", Complexul muzeal județean, Muzeul "George Coșbuc", d-l Al. Rațiu și alții pe care nu-l uităm.

Le aducem sincere mulțumiri și le transmitem și pe această cale rugămintea să ne rămână colaboratori apropiați.

Redacția

Vizitatori la muzeul "Cuibul visurilor"

Apicultură

REBRENII ȘI NICOLAE V. ILIEȘIU

Despre L. Rebreanu, se va mai scrie încă mult de acum. Nu este ardelean să nu fi citit măcar una-două din operele sale nemuritoare. Iată că încă un om de seamă al Maierului își amintește de fostul său prieten și consătean. Este vorba despre marele nostru, eminentul Apicultor N.V. ILIESU (în urmă cu 4 ani ne-a părăsit pentru totdeauna)

Dânsul ne mărturisește despre pasiunea de Albinărit a Romancierului; La poalele Ineului, în munții Rodnei, nu departe de izvoarele cristaline ale Someșului Mare, între cele trei măguri care parcă stau de strajă, dăinuiește de sute de ani frunza comună grănicerească Maieru.

Pe aceste meleaguri a copilărit marele nostru romancier L. Rebreanu iar de satul Maieru s-au legat legat primele impresii care nu s-au mai șters niciodată din conștiința scriitorului.

Astăzi, în mijlocul satului, între edificiile școlare, se află un suis-generis Muzeul al satului și Casa memorială Liviu Rebreanu. În sălile muzeului, printre numeroasele exponate reprezentând uneltele folosite în îndeletnicirile localnicilor încă de acum câteva sute de ani, între plugul de lemn și pua făurită din trunchiul unui stejar, se afla buduroaie împletite ce atesta îndepărtata folosire a stupului primitiv alături de un stup sistematic dintre primii folosiți acum aproape un secol prin părțile transilvănene, pe vremea când apicultura făcea marea ei cotitură, la începutul apariției stupilor cu rama mobilă.

Și explicațiile pe care le găsim încrustate pe răbojul acestui interesant muzeu din Maieru, (în care mărturiile trecutului sunt adunate cu migală și grijă, prețuire ca o adevărată comoară etnografică, plină de învățăminte pentru generațiile de azi și cele de mâine) sunt pagini de istorie în care vizitatorii adeseori descoperă lucruri neștiute.

Așa de plidă, din documentele muzeului aflăm de pasiunea romancierului L. Rebreanu pentru albine și stupărit, pasiune moștenită de la bunicul și de la tatăl său.

Vasile Rebreanu, născut în anul 1863; este tatăl scriitorului Liviu Rebreanu. Coboară dintr-o veche familie de țărani grăniceri din jurul Năsăudului. Dragostea pentru albine se leagă de cele ditnăi amintiri din vremea copilăriei când în bătaura casei lor, tatăl lui Vasile Rebreanu, în orele de răgaz, împletea coșnițele din nuiele în care avea să adăpostească roi, vânați, cu dibăcie în pădurile din apropiere.

În primele patru clase, la gimnaziul, din Năsăud, Vasile Rebreanu a fost coleg și bun prieten cu poetul George Coșbuc. De la liceul din Năsăud pleacă la Gherla unde termină, prepanandia, (școala normală) devenind învățător. În anul 1848 se căsătorește cu Ludovica Diuganu.

La 27/28 noiembrie 1885 s-a născut Liviu Rebreanu în comuna Tirlișua, unde tatăl său Vasile, fusese numit notar și învățător (dascăl). În toamna anului 1888 este însă transferat dascăl în com. Maieru, unde familia Vasile Rebreanu a stat până în anul 1897, când s-a mutat din Prislop. La această dată Liviu Rebreanu avea 12 ani.

În vremea cât a stat la Maieru ca învățător și mai târziu la Prislop-dascălul Vasile Rebreanu a fost un neobosit, meșter stupar, răspândind în rândul sătenilor de pe Valea Someșului cunoștințele noi despre stupărit și despre viața albinelor.

Este vremea când în Europa Johan Dzierzon (1881-1906) și Berlepsch (1815-1877) introduc în apicultură stupul modern, cu rama mobilă care a deschis noi perspective dezvoltării stupăritului, aproape în același timp cu Precopovici (1775-1850) în Rusia.

Primii stupați sistematici de tipul Dzierzon și Berlepsch aduși de la Viena în regiunea Năsăudului și pe Valea Rodnei au fost stupii dascălului Vasile Rebreanu. Unii dintre ei, ca și cel din muzeul din Maieru mai sunt și astăzi în stare de folosință, deși nu peste mult, vor avea aproape un secol de existență. ("Stupii cu fereastră, cum îi numeau pe atunci localnicii aduși din Viena de dascălul Rebreanu la mutarea lui din Maieru au rămas în stupina bunicului meu Petre Ilieșiu, moștenită apoi de tatăl meu Vincentiu Ilieșiu de la care am învățat eu stupăritul. Astăzi, o parte din stupii lui Vasile Rebreanu se găsesc în stupina mea pavilionară din Maieru).

Pasiunea dascălului Vasile Rebreanu pentru stupărit a fost transmisă și fiului său Liviu Rebreanu, scriitorul.

În cartea "Cu soțul meu" publicată în anul 1963, împărtășind gânduri, imagini și întâmplări din viața marelui nostru romancier, Fanny Liviu Rebreanu, soția scriitorului, amintește, în legătură cu epoca anului 1900.

"...În vacanțe (Liviu Rebreanu) revine la Prislop, de care se vor lega de acum încolo, multe din durerile și tribulațiile sale. Surorile îl așteptau uneori la Năsăud și-l însoțeau până la căsuța părintească din Prislop, unde mai întotdeauna tatăl său (Vasile Rebreanu) lucra de zor în grădina plină de flori și pomi fructiferi, ajutat de elevii săi.

De asemenea mi-a spus chiar Liviu "dascălul a fost mare meșter apicultor". Toată Valea Someșului îl prețuia și îl solicita foarte des pentru așezarea stupilor și îngrijirea albinelor...

Această dragoste pentru grădină, pentru flori și pentru albine, a moștenit-o și Liviu Rebreanu, împlinind parcă un tainic legământ al bunicilor și părinților lui care au iubit atât de mult minunățiile naturii.

În vara anului 1930, Liviu și Fanny Rebreanu cumpără o mică vie în comuna Valea-Mare, Jud. Muscel, la 3 km. de Pitești.

Printro-o stăruință plină de gingășie și pasiune, ei reușesc să creeze "Cuibul nostru drag" cum spune Fanny Rebreanu despre gospodăria lor din Valea-Mare: "Eram mulțumiți să ne găsim în mijlocul unei tihne sufletești curate, departe de agitația și zgomotul orașului". Valea-Mare îi era lui Liviu Rebreanu din ce în ce mai dragă.

Îi aducea liniștea, îi înprospăta puterea de muncă. De nenumărate ori, a remarcat: - "Îmi pare rău că nu am avut de toate acestea cu douăzeci de ani în urmă!"... La țară, se interesa efectiv de păsări, de vite, de albine... La început a avut trei stupați, i-a înmulțit apoi până la șaisprezece. Îi îngrijea sistematic cu contribuția unui apicultor, dar sub directă sa supraveghere. Stupii erau rânduiți la poalele viei, lângă straturile de flori.

Se ocupa în special de stupul care părea că nu avea matcă. Evoluțiile din interior și mișcarea albinelor îl pasionau grozav. "Este foarte interesantă complexa activitate a acestor mici vietăți"... spunea deseori doamna Fanny în cartea "Cu soțul meu". Vobind despre ambianța naturală pe care scriitorul Liviu Rebreanu a creat-o la Valea-Mare, unde își avea mica stupină, tot ea notează "Deși se simțea bine în timpul iernii, Liviu Rebreanu era fericit mai ales la începutul primăverii, când înflorea podoaba grădini noastre de la Valea-Mare".

Împrospătând și înnoind mereu straturile și speciile de flori, pentru care aducea de la București răsaduri și semințe, el izbutise să umple toată grădina de minunate flori, de verbinde, petunii, bujori albi și roz, liliac, crini, lalele și alte specii. Avea de asemenea, foarte multe mușcate, de o frumusețe aleasă, toate adunate și colecționate de prin satele și grădinile din regiune. În unele perioade, scriitorul lucra mai toată ziua neobosit... la plantarea și semănarea florilor.

Liviu Rebreanu a sădit cu mâna lui-alegând locul cel mai potrivit o sută cincizeci de trandafiri pitici, toți de o gingașă frumusețe și 20 de tufe de liliac, violet sau alb, bătuț, diferiți arbuști japonezi colorați suav în roz și galben. "Cuibul literar Liviu Rebreanu devenise o minunăție. Toată această frumusețe se realizase mulțumită lui Liviu..."

"Viișoara din Valea-Mare, devenise astfel cu vremea un loc ca în povești. Prunii, caișii și pișcișii înflorau. Bobocii merilor și perilor erau gata să înflorească. Oriunde te uitați, peste toate dealurile și văile, totul era de un verde tănăr, acoperit de ninsoarea petalelor albe și trandafirii. Mirosul delicat era mai mult decât plăcut.

Tot acest belșug, toată această minunăție acordau romancierului mulțumirea și voia bună pe care o căutase atâta timp..."

În toamna anului 1944 inima lui Liviu Rebreanu a încetat să mai bată. În grădina sa dragă de la Valea-Mare au rămas florile lui târziu și o dulce mireasmă a roadelor din vie și din pomii pe care singur i-a sădit.

Ca un murmur lin, plutind în văzduhul de pace și eternitate se mai auzea zumzetul harnicelor albine pe care scriitorul le-a îngrijit cu pasiune și blândețe, până în ultima clipă a vieții.

Liviu Rebreanu, marele romancier a fost un pasionat apicultor. O pasiune pe care puțini au cunoscut-o pentru că era numai a lui, intim legată de structura sa sufletească moștenită, de adâncă sa predispoziție la meditație, de puterea sa de creație și de împlinirea visurilor din "Cuibul de aur" al tinereții sale măierene de pe vremea când tatăl său, dascălul Vasile Rebreanu, aduna sătenii să le arate "stupul cu fereastră" vorbindu-le despre tainele vieții din cetatea albinelor...

Soliloc în ziceri înțelepte

SĂNĂTATE!

De cele mai multe ori nu ne dăm seama, mai ales la vârste mai tinere, ce bogăție imensă purtăm în noi atunci când sănătatea ne este deplină. Doar pierderea treptată a acestei comori ne trezește la realitate și ne determină s-o prețuim. Prea dură lecție a vieții să prețuiești tot mai adânc o mare avere abia când ai început s-o pierzi...

În dicționare, sănătatea este definită sec și laconic: "starea unui organism la care funcționarea tuturor organelor se face în mod normal și regulat". Si cam atât.

Înca în străvechea carte indiană "Pancatantra" găsim aserțiunea: Nu e prieten la fel ca sănătatea; nu e dușman la fel ca boala; nu e iubire ca cea față de copii; nu e durere la fel ca foamea..

Filozoful grec Democrit, ateul, afirma că oamenii se roagă zeilor să ie dea sănătate, fără să știe că stă în puterea lor s-o mențină și că luptă împotriva ei prin lipsa de măsură, o trădează prin goana după plăceri. Să luăm ce-i bun și din această afirmație.

De câte ori nu rostim azi alături de Iuvenal, poetul roman: **Mens sana in corpore sano**. O minte sănătoasă într-un corp sănătos, zicere devenită deviză a sportului mondial. Iuvenal, în Satire X, 536, mai adaugă că omul cu adevărat înțelept nu cere Cerului decât sănătate spirituală dimpreună cu sănătatea corpului. Așadar, sănătatea trupească condiționează și asigură pe cea a minții.

Poetul Marcus Valerius Martialis a mers mai departe și a pus chiar semnul egalității între viață și sănătate: **Non est vivere, sed valere, vita**. Nu-i totul să trăiești, ci să fi sănătos. Iar într-una din epigramele sale adaugă magistral: dacă scădem din zilele noastre timpul consumat de febre crude, tristeți grave și dureri chinuitoare, ajungem dintr-un salt de la copilărie la bătrânețe. Prețuirea sănătății trupești și a celei spirituale se face nedesociat.

Sănătatea se poate menține și redobândi adesea prin cumpătare. Nu sila de mâncare este un semn de sănătate, nici pofta de mâncare nu este o boală, ci dimpotrivă conchide Vauvenargues în una din reflexiile sale. Și mai departe: tot ce-i deosebește pe oameni pare neînsemnat. Din ce e făcută frumusețea sau urâtenia, sănătatea sau infirmitatea, deșteptăciunea sau tâmpenia? O ușoară diferență între organe, ceva mai multă sau ceva mai puțină fierc etc. Și, totuși, acest ceva mai mult sau mai puțin, are o însemnătate nețărâmurită pentru oameni, iar când judecă altfel, greșesc.

Plato (Gorg.7) sintetizează: "Cel mai bine este să fii sănătos; al doilea, să fii frumos; al treilea, să fii bogat în mod cinstit". **Non est census super censum salutis corporis**. Nici o bogăție nu-i mai presus de sănătatea trupească (Septuaginta, 36, 16).

Mai târziu însuși pesimistul Shopenhauer adâncește acest adevăr în unul din aforismele sale "Mai ales sănătatea întrece atât de mult bunurile exterioare, încât, într-adevăr, un cerșetor sănătos este mai fericit decât un rege bolnav".

Să mai reținem și o avântată definiție a lui Voltaire: "Tinerețea și sănătatea sunt băuturi fermecate".

George Călinescu, în stilul său ironic și subtil, scria că "un prost nu poate fi niciodată mai sănătos nici moral. Nu este perfecțiune corporală ci numai sănătate. Adevărul ne umple de sănătate, ne dă puteri noi".

Măria Sa Sănătatea intră în nenumerate expresii românești: a se juca cu sănătatea, a întreba pe cineva de sănătate, a închina în sănătatea cuiva, a o lua la sănătoasă; fuga-i rușinoasă dar e sănătoasă. Apoi, **"Sănătate bună!"**, salut sau urare la despărțire, ori cu sensul de: s-a sfârșit, nu mai e nimic de făcut, puțin îmi pasă, atâta pagubă, etc. **"Să fii sănătos"**, adică: treaba ta, te privește, nu ai decât! Aproape nu-i scrisoare către cineva drag și respectat să nu se încheie (în vechime chiar se începea o scrisoare) cu o expresie de genul **"multă sănătate!"** În folclor a pătruns de mult urarea **"La mulți ani cu sănătate, că-i mai bună decât toate!"**

Permiteți-mi să închei cu o binecuvântare bătrânească frecventă în limbajul consătenilor mei: **Dumnezeu vă dăie sănătate!**

ION DELAMARGINA

CENTRU DE DOCUMENTARE ȘI INFORMARE MAIERU

Motto:

"Copilul râde:

Înțelepciunea și iubirea mea e jocul;

Tânărul cântă:

Jocul și înțelepciunea mea-l iubirea;

Bătrânul tace:

Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea:"

Trei fețe
Lucian Blaga

CALENDARUL ACȚIUNILOR

În anul 1998 a debutat "Programul de relansare a învățământului rural", care va schimba profund condițiile învățământului de la sate.

La sfârșitul anului 1999 au fost selecționate și dotate cu echipamente adecvate 5 centre rurale din județele: Alba, Botoșani, Bistrița-Năsăud, Maramureș, Sibiu.

În octombrie 1999, s-a stabilit împreună cu doamna Odile Cobacho, atașată culturală de la SFAC de pe lângă Ambasada Franței la București, prima schiță a proiectului. În mai 2000 a avut loc o reuniune cu reprezentanții francezi și cei din MEN, în cursul căreia s-au stabilit etapele proiectului și s-a vizitat Grupul școlar "Liviu Rebreanu" Maieru. În iunie echipa s-a reunit din nou, participând de această dată și șeful proiectului, reprezentantul Asociației "Solidarite Laïque".

Partea franceză a propus asocierea a trei unități diferite, dar complementare, în fiecare județ:

- un liceu bilingv Colegiu "Andrei Mureșanu" Bistrița
- o școală din mediul rural Grupul școlar "Liviu Rebreanu" Maieru
- C.C.D.

PRINCIPII DE ACȚIUNE

- Faza pilot se derulează timp de trei ani, în fiecare an se elaborează un plan de acțiune concret, în urma evaluării rezultatelor anului precedent

- Șef de proiect un expert francez
- Responsabil de proiect din partea MEN
- Fiecare centru este condus de 3-4 persoane, cu sprijinul instituției

- Instalarea CDI ului în școli implică munca în echipă, adeviziunea unui număr cât mai mare de "actori" educaționali în cadrul proiectului.

ROLUL C.D.I.

- CDI ul are două funcții: funcția de "bibliotecă" și funcția de "cercetare și prelucrare a materialului informativ"

- Beneficiind de un fond divers și bogat de carte, CDI ul răspunde nevoii de cunoaștere a elevului și curiozității acestuia, incitându-l la lectură

- CDI ul este centrul cu resurse documentare multimedia.

- CDI ul furnizează documentele necesare informării școlare și profesionale ale elevilor în vederea integrării socio-profesionale de documentare: utilizarea dicționarelor, enciclopediilor, a fișierelor de informații, CD ROM uri, casete audio și video, luarea de notițe,

realizarea fișelor de lectură, conceperea de fișe tematice, etc.

Datorită acestor moduri de tratare a resurselor, CDI ul joacă un rol important în viața școlii.

FINALITĂȚI

C.D.I. ul creează condițiile necesare inițierii în autodocumentare și în tehnicile de muncă individuală, accesul la noile tehnologii și la diferite surse de informare, devenind astfel un element motor în lupta contra eseului școlar.

Prin organizarea și viața lui internă, CDI ul poate deveni pentru elevi o școală a responsabilității și a autonomiei atât pe planul activităților individuale, cât și a celor de grup.

Spațiul special cadrelor didactice cu documentația necesară, duce la creșterea actului educațional și la formarea continuă a cadrelor didactice.

Trebuie să învățăm să facem planuri mari cu pași mici. Altfel riscăm să fim depășiți de proiectele începute și să fim obligați să renunțăm pe traseu la ele.

23.01.2002

Învățătoare,
Berende Elena

(continuare din pagina 5)

Scrisoare din Germania, de la un frate bun

Ar fi acum locul să-l asigur pe dl. Sever Ursă și pe toți frații lui că am crezut de mult în apropierea lui Rebreanu de Lucașfărul poeziei românești, Mihai Eminescu și am aplicat-o ca pe o taină numai a mea; în numele ei, de multă vreme, recitesc în fiecare an un roman de-al lui Liviu Rebreanu, alături de marea poezie eminesciană, pe care la recomandarea lui Aron Cotruș, marele poet al deștării noastre, ar trebui s-o recităm și noaptea în vis.

Iată deci, cât de profund pot să țintească rândurile următoare ale d-lui Sever Ursă, venite de data aceasta de la marele romancier la unicul poet: "Cum era firesc, Rebreanu a rostit și a scris despre Eminescu gânduri de adâncă pioșenie și recunoștință. În convorbiri, articole, în conferințe, în pagini jurnaliere și discursuri, autorul lui "Ion" îi înălța poetului tot atâtea statui în cuvinte".

Cu această ocazie am menționa că deși L. Rebreanu a avut o bogată activitate ziaristică, ea este puțin cunoscută, oricât prin lecturarea ei am putea descoperi multe laturi importante ale vieții sale spirituale care altfel ne-ar rămâne aproape total necunoscute, am pomenit de religiozitatea lui și acum ne-am referi la relațiile lui Rebreanu cu Eminescu.

Prin consultarea unor atari surse, dl. Sever Ursă își pune în mișcare toată sensibilitatea eului său ar zice profesorul de estetică Liviu Rusu poetic, numai că și de data aceasta frumosul dă strălucire adevărului: "Rebreanu înțelegea mai adânc decât mulți contemporani că poetul a făcut cea mai profundă sinteză a sufletului românesc, prin urmare cuvintele alese de noi în motto-ul de mai sus se vor rosti cu siguranță peste multe veacuri, tot mai răspicat. Nu știu dacă marele romancier ar fi fost de acord cu sintagma noastră "anul Eminescu" care nu-l cuprinde pe "Lucașfăr", mai aproape de adevăr ar fi "veșnicia Eminescu" fără criteriile și convenții calendaristice limitative".

Se poate spune că dl. Sever Ursă n-ar avea dreptate când găsește pe limba înțeleptului antic, deschizându-i-se numai lui unele firide ale cerului închinat adevăratei cunoașteri a "veșniciei" lui Eminescu?

Aș mai adăuga cele scrise de Rebreanu în sensul că "vrem un Eminescu ca un zeu tânăr", percepție exactă, în spiritul acesta l-a realizat Oscar Han la Constanța, la marginea mării, cât și una în

curtea mănăstirii Putna, ca și statuia lui Eminescu în fața Ateneului român de Gh. Anghel, după mine cea mai reușită statuie a sa, marele poet e în postura unui Lucașfăr, Zeu tânăr gata să se înalțe în slăvilă cerului, unde îl așteaptă un loc lângă bunul Dumnezeu.

În ceea ce privește opera lui Rebreanu ar trebui să se înmulțească studiile asupra romanelor și nuvelor sale, până acum, putem afirma, că insuficient analizate.

Dacă am arătat că în "Adam și Eva" mitul metempsihozei indian se adaptează concepției despre iubire a autorului român apropiată de cea din Archaesul eminescian, dupăcare, se știe cărma duce la purificarea iubirii cerești, după o întrupare de șase ori, a șaptea atinge purul ideal.

Amândoi autorii pleacă de la amorul profan și prin el ajung la amorul ceresc, e caracteristic pentru Eminescu faptul că după ce a ajuns în "Povestea fiului de împărat fără de stea" în limbajul amorului divin, ca și călugăr suferă o cădere dorind lumea pământescă pentru a-și întâlni iubita în carne și oase, nu numai în vis.

(continuare în numărul viitor)

Știri ornito - naturaliste

- În peisajul hibernal au apărut câteva prestigioase publicații naturaliste. Iată-le!

- "ALCEDO" nr. 16 revista ornitologilor din țară care prinde printre altele și lucrările celui de-al VII-lea Simpozion al Societății Ornitologice Române.

- "CARDVELIS" nr. 2 un număr tematic având ca personaje preincipale... sfrânciorul și mărcinarul. Revista este de fapt un rezultat al activităților de teren din timpul programului "LANIUS". Mulțumiri pentru multiplicare S.O.R. și doamnei Doina Monda de la fundația ROMITA.

- "LA HULOTTE" nr. 80 prestigioasa și superbinerealizată revistă a naturiștilor din Franța. Subiectul acestui număr este rața mică sau sarsela de iarnă (Anascrecca) cea mai mică dintre speciile europene de rață sălbatică.

- "La gazotte des fermiers" cu numărul 100 !!! Gazeta Federației Franceze a cluburilor c.p.n. își schimbă cu acest prilej aniversar ținuta clasică în veșmânt de sărbătoare. Merçi et bravo aux c.p.n.!

- "L'ATELIER NATURE" nr. 3 material pedagogic de sensibilizare întru protecția naturii este o mapă didactică ce cuprinde reviste, pliante, un ghid al profesorului și o videocasetă. Cei interesați pot face o comandă (gratuită !) pe internet la adresa: mafp@wanadoo.ro

- Școala Generală cu cls. I-IV Valea Anieșului a câștigat locul II pe țară, la concursul internațional "Salvați păsările-Salvați copacii-Salvați pământul- cu lucrarea "Ghemul vieții".

- Programul de Monitorizare a Speciilor clocitoare va continua și-n acest an. Pasărea anului va fi grangurul (Oriolus oriolus)

- clubul ornito- c.p.n. Scatiii organizează la C.D.I. Grupul școlar "Liviu Rebreanu" Maieru, cursuri (gratuite!!!) de ecologie-ornitologie la învățământul primar, gimnazial și profesional. Înscrierile la secretariatul școlii.

- Iată și o adresă de e-mail pentru cei care doresc să ne scrie: yuesletarin@hotmail.com

ILIE HOZA

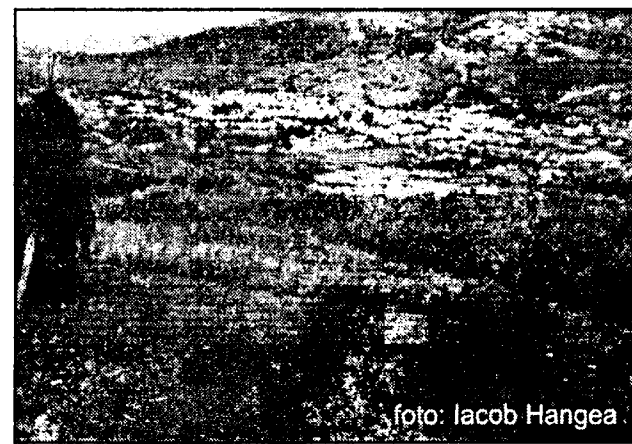

foto: Iacob Hangea

Maieru - vedere generală

Oameni de seamă ai Maierului

ION BARNA ETNOGRAF ȘI FOLCLORIST (5)

Nunta românească din Valea Rodnei, reproduce multe dintre riturile și manifestările comune spațiului românesc, cu toate acestea însă: " Exista un anumit timbru, o admosfera care denotă că este vorba despre o nuntă de pe Someș și care denota că este vorba despre o nuntă de pe Someș și care oglindește condițiile specifice și particularitățile acestei arii sau ale unor localități anumite".

La început el arată cum își creșteau în trecut țararii fetele precum și faptul că în trecut căsătoriile erau "mai ideale" față de etapa contemporană lui "Înainte cu 60-70 de ani, pe timpul absolutismului habsburgic, căsătoriile erau mai ideale, se făceau după alte norme decât cele de astăzi; bineînțeles la pătura țărănească. Fetele, oricât de avuți erau părinții, nu căpătau niciun fel de zestre. Potrivit acestui obicei lege, părinții, își creșteau fetele în frica lui Dumnezeu erau moral, religioase, harnice, bune economice, excesiv de cruțătoare și modeste. Candidații la însurătoare deci se orientau exclusiv după aceste însușiri sufletești, după aceste calități în alegerea următoarei soții. Ori astăzi, câțiva deosebire,este un adevărat bălci la pețirea fete, nu se mai uită nimeni să fie din neam bun, să fie sănătoasă, dezvoltată, morală, economă bună, harnică ca mai demult, ci cine dă mai multă zestre, fie mobilă, fie imobilă. Un petic de pământ neânsemnat, două oi mai multă zestre de câte ori nu a stricat o căsătorie bine proiectată. De aceea, cred eu, avem atâtea nemulțumiri, atâtea căsătorii neferite, atâtea divorțuri la sate". (Ms. 346, pag. 46-47).

Dintre lucrurile interesante privind încheierea căsătoriei este amintit " contractul de zestre" care se încheie a doua zi după pețit : a doua zi se prezintă tinerii cu părinții lor la notarul comunei, unde încheie "contractul de zestre" (Ms 346. Pag.46) El arată apoi atribuțiile mirelui și ale miresei. "Mireasa pregătește cămașa mirelui de sărbător, cusută cu flor, ori cu mărgelice mici, a viitoarei soacr, a socrului, desagi etc. iar mirele se îngrijește de muzică, colăcării (chemători, paranimfe) de beuturi etc. (Ms 346, pag.47-48).

Fastul nunților someșene, din vechime, începea cu chemarea la nunta adresată de colăcari sau de druște, în care mirele este numit împărat sau mare crai, iar mireasa împărăteasă sau crăiasă:

D-voastră- îți face bine și-ti asculta
Până solia ne-om da,
Că-i solia mpărătească
Mult să nu ne zăbovească.
Noi de-acasă am plecat,
Am plecat cu-un dulce sfat
De la a nost împărat
Cu numele

A nost împărat
Pe noi așa ne-a jurat:
Porunca s-o ascultăm,
Credința să l-o ținem
Și frumos să ne rugăm

Și să facem veste-n țară
Că astăzi de cătră seară
Se face o adunare mare,
Unde craiul de-o mpreună
Cu crăiasa lui cea bună,
Cu plăceri, cu bucurie,
Pleacă azi la cununie.
Noi din viță- mpărătească
Îndrăznim la D- voastră:
Să veniți să ospătați,
Pe împărat să- l gratulați,

Cu pe tânăra crăiasă
Care-l acu-ntăi mireasă,
Că știu bine și mai bine
Că și D-voastră sunteți
Oameni de cinste și omenie
C a dumnezeu să vă ție,
C-aveți fete și feciori
Și vor fi trebuitori.
Poate vorbe ar fi mai multe,
Dar noi nu le știm răspunde
C-am șezut prea mult la munte.
La școală n-am umblat,
Câte-am știut am uitat,
D-voastră-ți face bine și-ți ierta
Cum am țtiut a cuvânta.

Druștele spun:
Este-un lucru adevărat
Pe Dumnezeu așa lăsat,
Doi tineri s-au împreunat,
Iar noi suntem cemătoare,
De din sus, de lângă mare,
De unde soarele răsare
Și-am venit cu-o invitare
De la împărăteasa cea mare,
Cu numele de

Frumos s-o rugat,
Frumos ne rugăm.
De nu s-ar fi rugat,
Noi n-am fi plecat.
De n-ar fi vorbit ,
Noi n-am fi pornit.
Că știm bine și mai bine
Că și d-voastră
Sunteți oameni de omenie
Că Dumnezeu să vă ție.
Poate vorbe ar fi mai multe,
Dar noi nu le știm răspunde!
D-voastră-ți face bine și-ți ierta
Cum am știut a cuvânta! (Ms. 346 pag. 49-52)

(continuare în numărul viitor)

SPORT "Săgeata zăpezii" și Olimpiada Albă

Suntem în plină desfășurare a Olimpiadei Albe din Salt Lake City-SUA. Din păcate, impactul celui mai mare eveniment sportiv al anului este puțin resimțit de media românească. Rămâi de-a dreptul consternat când cronica unui meci de fotbal amical intern sau un transfer de jucător acoperă pagini întregi de ziar, pe când fenomenalele recorduri mondiale de la patinaj viteză, săriturile incredibile cu schiurile, vitezele amețitoare de la coborâre sau sanie, chipurile transfigurate de efort ale fondeștilor pe schiuri, devin simple însușiri statistice pe o coloană de ziar.

Cauzele acestui fapt sunt multiple. Știm că la Olimpiadă avem și noi un lot de sportivi care acoperă câteva din probele olimpice. Din păcate, numele lor abia le mai vedem pe listele electronice cu rezultatele finale. Au trecut câțiva zeci de ani de când câștigam o medalie olimpică la bob două persoane.

Nu ne propunem să o facem noi pe larg acum, dar nu putem trece cu vederea câteva aspecte care ni se par esențiale. Baza rezultatelor bune într-un sport de performanță o constituie selecția inițială la nivelul copiilor. Spre deosebire de alte țării, unde foarte rar o familie nu are o pereche de schiuri în casă, pentru copiii români este de multe ori un vis frumos să le posedă. Când o pereche de schiuri cu legături, bețe, ochelari, se ridică la câteva milioane bune, atunci înțelegem impactul minim pe care-l au sporturile de iarnă în țara noastră.

Deși nu ne lipsesc munții, lipsesc aproape cu desăvârșire mijloacele mecanice de tracțiune pe cablu, părțile amenajate și protejate, iar dacă ele există, se practică prețuri care depășesc de fiecare dată posibilitățile majorității românilor.

De asemenea, lipsa fondurilor a avut un impact dramatic asupra cluburilor sportive cu secții în sporturile de iarnă în privința echipării și menținerii în pregătire a unui grup de sportivi, ori ca să penetrezi în elita performanței este absolut necesar ca stadiul de pregătire pe zăpadă să fie cât mai lung, de preferință tot anul. Ori, la noi este, practic, imposibil ca un sportiv să facă antrenament 365 de zile pe zăpadă, pe când unul dintr-o țară vestică poate schimba permanent țara sau stațiunea în căutarea zăpezii.

Dureros pentru noi este faptul că din ce în ce mai multe țări est-europene își găsesc locul în ierarhia mai consacratelor Austria, Germania, Franța, Elveția. Mulți sportivi din Estonia, Lituania, Cehia, sau chiar Ungaria, își desfășoară stadiul de pregătire în străinătate și rezultatele se văd.

Pentru ieșirea din impas credem că un program la nivel național de revogare a spoturilor de iarnă, de formarea unei infrastructuri adecvate pentru atragerea turiștilor români în practicarea și înțelegerea acestora, determinarea unor sponsori importanți care să investească în acest domeniu, sunt doar câteva idei pentru un început de drum.

Fără toate acestea, vechile noastre doage naționale, "Săgeata zăpezii", vor fi iarăși coborâte din pod și vor aluneca pe pârția mohorâtă și nebătută a existenței cotidiene, în loc să fie transferate în panoplii încrucișate pe pereții amintirilor noastre.

Liviu Ursa

S-au născut în septembrie, octombrie-noiembrie

BÎRTA ILIȘCA 18-09-2001
CULCA TĂVUȚ-VALENTIN 1-09-2001
JARDA IONELA-FLORENTINA 5-09-2001
POP REBECA 1- 10 2002
AVRAM FLORINA ALEXANDRA 5-09-2001
BAZGA VASILE 28-09-2001
CANDALE CORNELIA-MARIA 13-10-2001
STRÎMBU DANIEL-SIMION 4-10-2001
POP ANGELA-FLOAREA 29-09-2001
AVRAM ALEX-ALIN 7-10-2001
PÂRLEA SILVIU-IONUȚ 9-10-2001
MOLDOVAN IONUȚ-LAZĂR 28-09-2001
CROITOR CORNELIA-VALERIA 28-09-2001
URECHE IONUȚ-CRISTIAN 19-10-2001

Să crească mari, înțelepți și frumoși !

S-au căsătorit în noiembrie - ianuarie:

PĂȚITU VASILE
RAȚIU AURORA RAHILA

URECHE DOREL
CÎRCEIE VICHERIA TODOSIA

BINDIU SILVIU NICOLAE
VÎRTIC VICTORIA RODICA

BOLFĂ IACOB CLEMENT
BORȘ MARIA

BOLFĂ LAZĂR SORIN
IRINI ANA ELENA

Casă de piatră !

Au decedat în octombrie, noiembrie-ianuarie:

IRINI IRINA 79 ANI
ILOVAN LETIȚIA 82 ANI
RAUCA-HĂDĂRĂU MIHĂILĂ 67 ANI
ANDRONESI MARIA 58 ANI
LORINȚIU FELICIA 93 ANI
OLAR AURELIA 84 ANI
OLAR AURELIA -84 ANI
CANDALE VASILE 31 ANI
BERENDE VICTORIA 55 ANI
NĂȘCUȚIU PETRE 75 ANI
MOTOFELE-CANDALE IOAN 75 ANI
PETRI NICOLETA-MARGARETA 3 LUNI
TIVADOR ANA 88 ANI
AVRAM FLOARE 72 ANI

Dumnezeu să-i odihnească !

Informații

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Cultură

Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul Visurilor Maieru, Jud. Bistrița-Năsăud

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: Revox International Bistrița, tel. 063/231341

ISSN 1224 - 643

"În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

CUIBUL VISURILOR

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE SI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VII *** Nr. 3 (52) *** MAI 2002 *** 8 PAGINI *** 3500 LEI

Un fel de scrisori (4)

De data aceasta, chiar dacă după o tăcere îndelungată, vă voi saluta prin doar câteva rânduri.

Deși redacția revistei "Cuibul visurilor" întâmpină inerente și inevitabile probleme de apariție, datorită situației materiale precare prin care (de multă vreme) trece-tranziție, tranziție, amăgire (?) continuă... - ea reușește, datorită sufletului pe care directorul împreună cu redactorul șef al acesteia îl pun, să rămână în viață, și încă la modul elegant și la o ținută care trece dincolo de mediul în care ea a luat viață. Să nu credeți cumva că prin asta degradez, prin "ricoșare" Maieru, când mă refer la mediu: departe de mine această intenție, Maieru rămâne, ca pentru atâția aiți fii ai lui plecați în lumea întreagă, un paradis... nepeirdut, ci unul, cu fiecare revedere, recâștigat!

De când nu ne-am mai scris, trăit-am aici, printre alte cotidiene evenimente, mai mult ori mai puțin interesante, realizarea unei vechi dorințe a românilor: căderea (necesității) vizei pentru U.E. ! Nici nu știu, netrăind zi de zi la țară, în mijlocul evenimentelor, ce impact a avut evenimentul pe plan național... Pe la urechi mi-a ajuns zvonul, cum că la trecerea frontierelor înspre Ungaria, rândurile s-au rărit simțitor, iar cei care "pasează" sunt în majoritatea lor romi. Asta datorită cerințelor ce au intrat în vigoare odată cu căderea vizelor. Nu am înțeles de ce s-a făcut acea discriminare față de bulgari, care, din cunoștințele mele, cu un an înainte deși mai departe fizic de... mirajul occidental trebuiau să facă dovadă a doar 50 DM pe zi pentru a putea lua calea Europei. De ce la noi se percep sume mai mari, căci nu vreau să mă împac neapărat cu gândul că românul este mână largă și are nevoie de 100 EURO pe zi pentru a supraviețui, că doar în hotelurile occidentale prețurile nu fac deosebirea dintre neamț, francez, român ori bulgar... Desigur ca, în sine, faptul m-a bucurat nespun, iar ca să fiu sincer, credeam că el va deveni deabia mai târziu realitate. Stând, în urmă cu câțiva ani, de vorbă, pe această temă, cu șeful meu de serviciu (doctor în filologie, deci minte luminată și deschis către lume și universalitate) acesta îmi spunea că, după părerea lui, granițele României de dau înspre Apus vor trebui liberalizate, vizele vor cădea, umând cursul firesc al raporturilor (noilor raporturi Est/Vest) de pe bătrânul continent. "Fie-ți gura de aur!", îmi ziceam eu în gând, după o vorbă de-a noastră, a someșenilor. Iar acum iată-ne în acea situație, mai de mult de-abia visată.

Din păcate în rândurile presei de aici evenimentul a trecut nebăgat în seamă. Ba, parcă francezii, mai sensibili când e vorba de români (și francofonie), au dat câteva imagini pe TV 5 la televizorul de la prânz. De altfel trebuie să recunosc că acest post de televiziune ce se îngrijește de francofonie, ne mai răsfășă cu câte o imagine la televizor, ori cu anumite emisiuni dedicate spațiului și culturii românești. Peste câteva zile TV 5 se va afla în București (în "Paradisul Balcanilor", cum au ținut ei să precizeze) pentru 24 de ore. Spre să nu se oprească la... mizica lăutărească, simbol al Bucureștiului de astăzi. (Între noi fie vorba, dacă mă gândesc la "manelele" auzite astă-vară în țară, nici n-aș avea eu dreptul să cer prea mult echipei franceze ce va poposi în capitala-ne.)

Dar parcă promiteam că nu vreau decât să vă transmit un salut, să-mi reiau sporadicele-mi scrisori. Pe data viitoare am de gând să scriu câteva rânduri pe tema Internet, cum printr-un "clic" poți intra în Muzeul din Maieru ori bea (virtualicește vorbind) apă minerală de la izvorul nr. 3 din Sîngeorz-Băi. Dar vă spun de pe acuma: aerul, dealurile, oamenii, mirosul Bobosei ori a Feței Satului plină de sânziene, cânteculurgerii Someșului, toate acestea și multele altele nu pot fi nici măcar schițate prin această minune electronică: noroc cu memoria-ne ce poartă cu ea amintiri pe care, afectiv, din când în când le resavurăm...

Pe data viitoare. Până atunci, numai bine!

Korespondent

Parada portului popular în Maieru de altădată

JURNALELE ȘI MEMORIILE

Pentru mine, jurnalele și, în bună parte, memoriile sunt niște confesiuni mult mai aproape de suflet, decât romanele. E drept că romancierul este un creator de lumi cu personaje emblematice, arhetipale, care pot fi parteneri cu indivizi din viața reală, dar el, autorul, îmi propune doar o variantă a unei lumi în care m-aș fi putut mișca și eu. Romanul nu mă satisface deplin, indiferent de talentul celui care îl scrie; eventual mă seduce. Un jurnal intim devine literatură când este scris de un om talentat, apropiindu-se de esența râvnită de mine. El mă va ajuta să mă cunosc mai bine sau cel puțin îmi creează această iluzie, în fond, benefică oricui. Romanul scris la persoana întâi este o capcană întinsă de bună știință cititorului; autorul lui mizează pe privilegiul oferit gratuit de a pătrunde, chipurile, în intimitatea sa. Cel mai mare dușman al scriitorului este cuvântul, când harul se îndepărtează de el. Trăiesc cu convingerea că revelația divină s-a oprit doar asupra unora dintre creatori; aceștia sunt geniile, ceilalți au scris dintr-o infatuare concretă, contemporană vremurilor și comunității în care au lucrat și s-au hrănit. Cărțile lor nu vor spune nimic urmașilor și vor fi uitate; în cel mai bun caz pot deveni niște documente pentru arhiviști. Că trăiesc amăgindu-se că scrisul lor va fi etern este iarăși un lucru bun. Ei vor pieri convingși că și-au găsit calea, că n-au fost inutili pentru semenii lor. Poate că au dreptate. Este destul și o cărămidă la edificiul spiritual-cultural al umanității. Bovarismul lor este justificat. Fără aceste "cărămizi", geniile n-ar fi avut cum să-și zidească lucrările lor.

Eforturile artistului obiectivi în spiritul curentului realist, tradițional-par a fi mult mai mari decât ale celui subiectiv bine intenționat. Personajele se nasc până intră în subconștientul meu cu relații și conflicte care să le personalizeze (au piele, au ochi, au minte, vorbesc, au capricii etc), deoarece autorii de atomizează în ele, se dedublează, sunt duplicitari în ele și devin vii grație vocației lor. Cu alte cuvinte se întrupează și-i poți vedea sau chiar pipăi (în cazul teatrului).

Un om de cultură care are un jurnal își găsește rostul în viață mult mai repede decât unul care se risipește intelectualul în activități diurne, domestice. Jurnalul te provoacă la un dialog cu tine însuși, îți dă posibilitatea de a te redescoperi, este un alter ego care te salvează de imediat. Ferice de cei care țin jurnale, fie și ele periodice.

Dăunăzi, un prieten clujean îmi spunea că scrisul este o formă specială a oamenilor flecari. Evident, nu a zis-o cu un ton ironic sau peiorativ. Formularea avea menirea de a mă contraria prin paradoxul ei. Scrisul de calitate este într-adevăr special, nu oricine pune mâna pe creion poate scoate ceva valabil și, finalitatea literaturii este aparent gratuită, atât doar că înobilează omul. E mult, e puțin? Cred că de la a flecări și până la a crea este o distanță destul de mare.

"Jurnalul" lui Mihai Sebastian mi-a argumentat opiniile de la deal. În plus, mi-a oferit ocazia de a cunoaște epoca dintre cele două Războaie Mondiale în toate registrele sale și, cu deosebire, alte fațete ale marilor personalități ale timpului. Faptul că s-a publicat la 50 de ani de la moartea sa (1995) și l s-a respectat dorința îl găsesc bine întemeiat. Este o blasfemie ca urmașii unui "jurnalist" să-l tipărească jurnalul trunchiat. Mă bucur că în cazul lui Sebastian acest lucru nu s-a întâmplat.

ICU CRĂCIUN

Cartea

Rebreniana

Istorie

COROLE DE VREMELNICII

La vârsta de 85 de ani, distinsul cărturar AUREL CLEJA, trăitor în capitala țării, ne dăruiește un nou volum de versuri purtând un titlu de adânci și semnificative rezonanțe.

Despre personalitatea profesorului universitar dr. Aurel Cleja am mai scris în periodicul nostru, în paginile cărui a

s-au înserat frumoase producții literare. Pentru cititorii săi credem că e potrivit să reluăm unele date biografice și creația sa, cu atât mai mult, cu cât domnia sa este unul dintre cei mai apropiați susținători ai revistei și muzeului nostru.

Aurel Cleja s-a născut la Rodna. Este fiul învățătorului Ilie Cleja și al Ioanei, născută Tăpălagă. Școala primară o face la Năsăud, unde va absolvi în 1936 și Școala Normală. Își desfășoară misiunea de dascăl în Valea Vinului, în ivăneasa Ilvei Mari, în Maieru și Monor.

A cunoscut ororile unui război blestemat și avatarurile durerosului refugiu transilvan dintre anii 1940-1944.

În tinerețe s-a distins prin pasiunea și priceperea de a culege comori de grai și suflet de prin satele în care și-a exercitat cu dăruire menirea de dascăl. În paralel, desfășoară o febrilă activitate de corespondent de presă, publicând în ziarurile din Timișoara și Arad - Scrisori de pe front. Cunoaște amărăciunea prizonieratului la sovietici, parcurge impetuos treptele profesiei de apostolat de la simplu dascăl de țară la titlul universitar de doctor în filosofie.

Cunoscutul nostru istoric literar Teodor Tanco, scriitorul care și-a încurajat și oblatuit mereu prietenul, îi rezervă un loc onorabil în « Dicționarul literar 1639-1997 ».

Nu ne propunem, deocamdată, să intrăm în profunzimea unei analize a proaspătului său volum, ci doar să-l prezentăm succint.

Între poezia de debut «Ruga țapinarului de pe Iza (în "Tribuna" din Brașov, 1943), la volumul de versuri «Umbrele luminii» (București, Ed. Literare, din 1977, până la proaspătul volum «Corole de vremelnicii» autorul a bătut un drum lung de șase decenii de experiențe și se frământări creatoare. Din nenumăratele poezii, proze, microsoane, tabele literare, epigrame, jurnale etc. a publicat puține, revoltător de puține. O bună parte dintre aceste manuscrisele l-a donat bibliotecii muzeului amintit.

Noul volum prefațat elogios de Mircea Goga și postfațat de Teodor Tanco, care l-a sprijinit frățeste pe autorul veteran, cuprinde peste 80 de poeme, după o riguroasă selecție. Cele mai multe dintre poeme surprind ecouri și irizări ale vieții trăite intens, din copilăria rustică până în pragul vârstei patriarhale. Parcurgând versurile ne întâlnim adesea cu chemările spre vremi ancestrale, poetul tiznând să scape parcă din chingile vârtejului vieții contemporane.

Avem în față o întinsă și pilduitoare experiență în surprinderea și asocierea imaginilor, a "herghelilor de visuri" înmănușiate în această adevărată cronică lirică. Începând cu admirabilul poem "Mama", cărui îi datorează impulsul de a ajunge « o țără de domn » (Azi mai pot, soarta haina/doar să-i sărut mâna țărână), și până la poemul de încheiere « Extemporal » (Ar mai fi multe de spus, dar timpul s-a dus) trăirile poetului se derulează caleidoscopic.

Cu sufletul mereu întors ctre satele sale de obirsie, nu se mai poate desprinde sufleteste de sub atracția magnetică a acestora (Cele mai frumoase poezii le-am scris la țară, spre seara).

Ar fi de observat la Aurel Cleja spiritul satiric, ironia fină și mai ales autoironia ridicată adesea în tonalități înalte, particularități de care vom vorbi într-o lucrare aflată în proiect. Traindu-si drama dezradacinatului, «vremea va face cu siguranța și din poezia lui Aurel Cleja afirma Mircea Goga ceea ce face cu vinul de cind lumea si pamintul: îl invecheste și-l umple de Adevărul etern al inefabilului».

prof. SEVER URSA

Pe Vărașiște (Maieru)

REBREANU IN TELEORMAN

În 22 februarie a.c. ziarul "România liberă" sub semnatura prof. Iulian Chivu, ziarist și scriitor a publicat articolul "Un muzeu ai Rebrenilor în Teleorman".

Cunoscător al tinutului ardelenesc, Prof. Iulian Chivu se apropie cu drag și cu respect de marele romancier Liviu Rebreanu și de familia acestuia.

Tiberiu Rebreanu s-a născut la 26 martie 1911, fiind cel mai mic dintre cei 14 copii ai familiei Vasile și Ludovica Rebreanu. Tiberiu s-a căsătorit cu Ioana Danciu, născută în anul 1919 în comuna Bogdana, jud. Teleorman, unde aveau domiciliul cvasiobligatoriu.

Singura lor odrasla se numește Ilderim, născut în anul 1952 la Turnu Magurele. Este absolvent al Facultății de Istorie din Cluj Napoca.

De mic a îndrăgit școala și a început să scrie. Notăm câteva titluri din cartile lui proprii : « Minciuna și impostura » și « Țesătorul de vise ».

După 1992, Ilderim a venit de la Cluj Napoca cu mama sa la Bogdana. Renovează casa părintească a bunicilor (parinții mamei sale) unde a reușit amenajarea unui «MUZEU AL REBRENILOR».

Deocamdata noul muzeu nu va fi integrat circuitului muzeistic național, rămânând unul în familie.

Muzeul de la Bogdana conține acte ale bunicilor Vasile și Ludovica, scrisori, amintirile unor contemporani, testamentul lui Virgil Rebreanu, mort pe front la 16 mai 1917, la numai două zile după spinzurarea lui Emil. Muzeul mai cuprinde documente ale Liviei Rebreanu, căsătorita Hulea, soția poetului Ovidiu Hulea, 45 de scrisori inedite ale lui Emil și alte documente plus alte 229 de epistole ce vor vedea lumina tiparului prin stradania lui Ilderim.

De asemenea la Bogdana se păstrează o aschie din spinzuratoarea unchiului sau înfășurată în triclor. Alte documente ne aduc aminte de Maria Strat, sora lui Liviu, soția colonelului Procopie Strat, eliberatorul Becleanului și primul ofiter român care a intrat în orașul Cluj Napoca, în anul 1918.

Biblioteca viitorului muzeu din comuna Bogdana cuprinde 3.000 de volume, documente salvate din prigoana familiei Rebreanu din anii 1950-1960.

Pentru acești descendenți nobiliari cele vazute ne amintesc, ne duc și ne aduc amintiri dragi vorbind despre localitatea Bogdana, numită și « Micul Ardeal ».

Acest loc de suflet nu va rupe legătura cu cel de la Maieru, Nasaud, Beclean sau Cluj Napoca.

Imaginea lui Rebreanu și a familiei acestuia va întări și va apropia gânduri și imagini din cel patru părți locuite de romani.

P.S. În toamna anului 1985 la Școala generală din Nimigea în prezența lui Tiberiu Rebreanu și a soției lui s-a organizat un simpozion cu ocazia Centenarului lui Liviu Rebreanu.

Am avut ocazia să-l cunosc personal pe părintii lui Ilderim Rebreanu.

P.S.S. În luna martie 2002 marele cărturar Urșu Sever a implinit 70 de ani. Îl dorim în continuare ani mulți și fericiți în linistea familiei, în farmecul și mișcarea magurilor vecine și oamenilor buni din Maieru.

Prof. OVIDIU PETRI

SOLILOC în ziceri înțelepte Soarta

Subiectul acesta este ispititor și inepuizabil.

E limpede că nu ne putem schimba destinul, soarta, dar le putem influența. Prin urmare, am început chiar cu o concluzie a acestui soliloc.

Înca din antichitate, unii gânditori au încercat să definească dilema sortii, unii absolutizând prioritatea și intangibilitatea ei în viața omului, alții, dimpotrivă, susținând că omul poate fi făuritorul propriei sale sorti. Nu ne propunem aici o tratare paralelă și nici limpezirea unei concepții proprii în această privință, ci vom da friu liber gândurilor.

Pe de o parte, unele minti geniale, inclusiv geniul popular, sunt categoric pe poziția rolului determinant și implacabil al sortii, încecu marele Homer : « Nimeni nu scapa de soarta sa, fie bun, fie rău, de cum se naste. În viitor va patimi ceea ce i-a hotărit destinul, cind l-a născut mama sa ». Euripide completează mai târziu : « Poate că soarta trebuie socotită ca o divinitate, iar puterea zeilor mai prejos de soarta ».

În Pancatantra indiană apare o plastică imagine a neprevăzutului sortii : «Pasarea zărestea prada la o departare de o postă dar nu vede lantul vânătorului care este la picioarele ei... Ce-i merit să se întimplă, se întimplă, cind, urgisit de o soarta rea, pier și cei cu minte multă »

« Ce ti-e scris în frunte ti-e pus » glasuieste o zicere de la noi sau și mai expresive versurile anonime : « Poarta-ti soarta ca pe o cruce... Ea te duce, ea te aduce ». Astfel, caile sortii sunt greu de prevăzut și de înțeles.

Pe de alta parte : *Faber est suae quisque fortunae* (Fiecare este făuritorul propriului sau destin), decide Salusiu latinul. Vergiliu, cu celebrul său vers : « Labor omnia vincit improbus » (Munca staruitoare învinge totul) pecetuieste optimismul omului în fața sortii.

« Tu nu cede malus » (Nu ceda în fața raului », adică nu te lasa copleșit, înfrunța loviturile soartei, insistă același poet. Democrit, grecul, i se alătura îndubitabil : « Barbatia micsoreaza loviturile soartei. Da, am spune noi, fiindcă le suportă mai ușor.

De fapt, soarta vinde ceea ce credem noi că dăruiește. Alăturăm aici o idee a lui Terentius : « Soarta îi ajută pe cei viteji pentru că, în realitatea vieții, toți oamenii și-o croiesc singuri ».

Tot în viziune optimista sunt și cuvintele lui Emerson care susține că și pe poarta Paradisului sta scris : « Vai celui care se ;asa în seama soartei ». Tot fataliștilor li se adresează și zicerea latină : « Ut fata trahunt » (cum te-o țărî soarta), adică să te lași în voia soartei.

Adesea în formula definirii soartei intra și norocul. Învatatul nostru Simion Mehedinți spune că norocul cel mai mare în viața e să ai parte de un suflet frumos, să fii caldura, lumina și izvor de armonie pentru cei dimprejurul tau. Al doilea noroc e să traiești macar în apropierea unor asemenea oameni ». Metamorfozind superb, poetul anonim a glasuit : « Minda floare-i norocul/Dar nu-l are tot omu ».

În concepția lui Shopenhauer : "Soarta și norocul amesteca cartile ; "Soarta și norocul amesteca cartile, iar noi le jucăm". "Înțeleptul Seneca : « Nici un zid nu e inexpugnabil împotriva soartei. Sa ne întărim înlauntru ».

Interesante se par și cuvintele lui Cervantes : « Nu pot fi fericiți cei ce nu se împotrivesc soartei; ei își incredinteză toate simțurile unei inactivități ademenitoare ».

Și câte nu s-ar mai putea spune despre soarta și noroc. Sa ne ferim totuși de latura negativă a ipostazei în care sa ni se poata spun : « Iti meriti soarta ! ».

ION DELAMARGINĂ

Incompetența - urmată de batjocura românilor ardeleni

Citesc de multă vreme săptămânalul Independent: Europa și Neamul Romanesc Națiunea - fondator prof. Dr. Iosif Constantin Drăgan, apreciind toate prezentările și studiile, îndeosebi istorice.

N-am înțeles niciodată și mi-au displacut notațiile din rubrica -Un gând la ceas de seară- din pagina ultima semnată de Cezar Mihalache, - care are un fel aparte de a face incursiuni în diferite domenii - socotindu-se pe deplin cunoscător asupra prezentării respective, creându-și impresia (lui și nu nouă) ca este un fel de așa zis : -omni re scibili et quibusdam aliis - adică -... de tot ce se poate ști... și încă despre ceva , - așa cum se socotea Giovanni Pico, Conte de Mirandola, - în vremuri îndepărtate.

Ceea ce ni se prezintă în nr. 138/604, - anul XII, 6-12 martie 2002, - sub titlul : «SALVATI URMASII ROMEI» - de un agramtism profund, -ne duce spre o evidenta ignoranta și batjocorire a romanilor ardeleni cărora le plâng de mila, dispretuindu-i și compatimindu-i în istoria lor atit de zbuciumata.

A sustine ca Maria Tereza cu un sfert de mileniu în urma vizitind satele graniceresti ale Nasaudului, avea sa rosteasca o remarcabila strigate catre Cronos (exact Kronos - divinitatea greaca - Dictionat de mitologie generala, - V. Kernbach, - Editura Albatros Bucuresti 1983 pag. 342), și anume : « Salva parva nepos romuli » - care în traducere ar însemna, după știința autorului : « Salvati saracii nepoti ai Romei, - reprezinta un neadevar care întrece orice imaginatie în punerea în valoare a limbii latine chiar vulgara vorbita de popor ;

A mai afirma ca, slobozind aceste vorbe, locuitorii meleagurilor nasaudene au pastrat cuvintele ei (vorbe - cuvinte) - ca un nestemat tezaur, - este o blasfemie adusa acestora.

Ca fiu al Nasaudului născut în comuna Maieru (Cuibul visurilor lui Liviu Rebreanu) cu liceul terminat la Liceul Graniceresc George Cosbuc din Nasaud și cu studii superioare universitare juridice la Universitatea din Cluj fiind legat sufleteste de acest tinut stramosesc, bogat în tradiții și oameni de seama, - nu pot lasa ca aceste observatii afirmatii complet denaturate sa persiste, urmind a dovedi ca realitatea este alta- și anume :

- este stiut ca Imperiul Habsburgic - supranumit și Imperiul Romano-Germanic 1700-1867 a socotit întotdeauna Transilvania ca un Principat, cu legile ei specifice.

- Nu exista nici unde dovezi precise daca Maria Tereza 1740-1780 a vizitat Principatul Transilvaniei, și ca ea ar fi rostit intr-adevar aceste cuvinte ;

- Fiul ei Iosif al II-lea, coregent încă din 1765 și apoi împarat (1780-1790) a făcut mai multe calatorii în Principatul Transilvania și chiar în Districtul Graniceresc al Nasaudului care cuprindea 44 de comune de pe teritoriul văii de sus a Somesului Mare și văilor apropiate ale Ilvei, Sieului și Muresului, care formau la un loc un district militar, denumit Rodnean, toate comunele fiind militarizate și locuite de romani, fiind cunoscute vizitele din anii 1768, 1770, 1773, 1783.

- Acesta, vizitind Regimentul II- Graniceresc cu sediul și comandamentul la Nasaud, în desfășurarea uneia dintre vizite și impresionat de originea, portul și limba asemanatoare cu cea a romanilor -latina- dovedita și cu denumirea localitatilor Salva corespunzătoare salutului roman Salve, a exclamat printr-un simbol plin de semnificatii :

- SALVE PARVA, ROMULI NEPOS care se traduce corect și fara nici o alta interpretare astfel : « Te salut- mic nepot a lui Romulus » În urma acestei adevărate exclamatii, numele a 3 localitati au fost de îndată schimbate, și anume : Strimba a devenit Romuli, Lunca Vinului a devenit Parva și Vararea a devnit Nepos denumiri purtate și astazi.

Asadar, acesta este adevărul istoric consemnat oral și în documentele oficiale, și nicidecum cel nascocit de un necunoscător al trecutului nostru istoric.

Totodata, pentru cunoașterea cit ma bine a adevărului, mai sunt de adăugat câteva realități, astfel :

- Împaratul Iosif al II-lea - a dat ordin ca pe pecetile oficiale și pe flamarile/steagurile/ regimentului al II-lea Graniceresc, sa se inscrie inițialele V.R.R., Virtus romana Rediviva, în traducere ; Virtutea romana Reinviata- ca simbol al latinitatii și al eroismului în victoriile purtate de soldatii și ofiterii graniceresti, pe cimpurile de lupta fiind cunoscute îndeosebi cele de pe frontul roman și cel italian, rămânând memorabile luptele de la Piave din 30 oct. 1796, Arda Venetiei din 15-17 noiembrie 1796, și Rivoli ianuarie 1797, împotriva lui Napoleon Bonaparte, dovedind o bravura extraordinara, elogiata chiar de împaratul Napoleon care si-a exprimat dorinta de a avea onoarea sa aiba asemenea eroi în armatele sale ;

- Acest simbol V.R.R. (Virtus Romana Rediviva), îl avea și în Societatea literara a elevilor liceului din Năsăud, înființat încă în 1863, - care îngemănat cu salutului roman - Te salut, mic nepot al lui Romulus, - trezeau un interes deosebit în conștiința celor născuți pe meleagurile Năsăudului și care învățau aici, - de păstrători ai credinței străbune.

- poetul George Coșbuc, a activat și el în Societatea Virtus Romana Rediviva - a liceului, debutând cu poezia "Mângâierea poetului" - ia 6 februarie 1881, - declamând apoi - alte poezii, - fiind vicepreședintele și apoi chiar președintele acesteia.

- În primăvara anului 1773, - când viitorul împarat Iosif al II-lea era coregentul mamei sale, Maria Tereza, a trecut pe meleagurile noastre și a poposit în satul Poiana Ilvei (pe atunci Sâniof), aparținător de comuna Maieru, - venind peste munți din Moldova, - rămânând o zi și o noapte, - însoțit de generalii Nostitz, Siscovitz și pelegriinii - fiind încarturit în casa familiei Titeni - păstrată până în anul 1890, - iar unul din generali a însemnat acest rar eveniment pe spatele unei icoane văzută multă vreme, - toate acestea rămânând în memoria oamenilor locurilor din acea așezare românească.

În acest fel trebuia prezentată istoria - plină de semnificații și de respect față de oamenii țării Năsăudului - din acea vreme și de acum, - și nu interpretată stufos (cum spunea N. Iorga) - nedocumentat și ambiguu, - ajungându-se la consemnări greșite, - fără suporturi istorice.

Dixi et salvavi animam meam - ceea ce înseamnă : am vorbit și mi-am ușurat sufletul.

av.dr. HORATIU BOB

Religie

Dreptatea n-a murit, căci iată a înviat !

Departe, într-una din țările de la Răsărit, trăia un împărat puternic și bogat. Împăratul, care o viață de om cârmuise cu înțelepciune, îmbătrânise foarte. Se hotărî să predea stăpânirea celor trei fii ai săi, împărțind între ei domnia. Fiul cel mai mare se înfățișă înaintea împăratului și își alege oștirile. La fel, cel mijlociu își alege știința. La urmă se ivi cel mai tânăr fiu în fața împăratului. Era desculț, îmbrăcat în mantie de păr cu glugă și avea mâinile goale. Își ridică privirea curată spre împărat și zise:

- Dreptatea este puterea și ea trebuie să stăpânească lumea !

Împăratul privi la cel mai mic și mai drag fiu al său subțirel și svelt ca un cerb tânăr, cu obrazii de lapte și ochi lucitori:

- Adevăr ai grăit, fiul meu, fiindcă dreptatea este stăpâna lumii. Iar tu cum vrei s-o slujești ?

Ochii fiului de împărat străluceau ca și cum lumânări nevăzute s-ar fi aprins în ei:

- Așa că întâi am s-o caut.

Fața bătrânului împărat se întunecă:

- Fiul meu, dreptatea sălășluiește în noi înșine. Caut-o în sufletul tău și o vei afla.

Fiul de împărat clătină din cap:

- În mine strălucește dorul dreptății. Eu nu văd dreptatea nicăieri cu toate că undeva trebuie să fie. Dreptatea trăiește, ea plutește între cer și pământ și zboară deasupra lumii; pe ea o cheamă noroadele tânguindu-se și o așteaptă implorând-o. Odată se va coborî printre noi, ca să lumineze cărările noastre și ea va domni atunci între noi și peste noi, până în veacul veacurilor.

Bătrânul împărat își împreună mâinile, tremurând:

- Spune-ne tu, dar, în ce stă dreptatea ?

- Nu știu. Dreptatea are acum o sută de fețe și pe fiecare om îl privește cu un ochi. Eu însă vreau să o caut pe acea una, adevărată și nemuritoare și sunt sigur că am s-o găsec și s-o cunosc.

Din ochii tatălui său curgeau lacrimi în barba-i cărunță. Fiul împăratului privi cu ochii înflăcărați spre tatăl său, ingenunche în fața tronului împărătesc și bătrânul împărat în semn de binecuvântare, își așeză mâinile pe capul cu plete bălaie și văzu pornind la drum pe cel mai iubit fiu al său.

Fiul împăratului părăsi curtea împărătească cu mâinile goale și porni să caute dreptatea. Merse prin munți și prin văi, pe poteci nestrăbătute, pe drumuri neumbrate și ajunse la hotarul țării răsăritene.

Acum umbla pe pământ străin, printre popoarele străine, unde nimeni nu-l cunoștea. Se amestecă printre cei umili, ajutarea pe cel sărac să-și zidească coliba și căra piatră la zidirea palatelor. Ara pământul văduvei sărace și plivea grădina dregătorului. Străbătu orașele romane cu palate de marmură și luase parte la serbările idolatre ale popoarelor păgâne din pustii. Asculta întrecerea cântăreților în Grecia și călătorea în spatele cămilelor cu negustorii de la răsărit.

În hoinăritul anilor îndelungați, se întâlnește cu mulți neghiobi împodobiți cu hlamida înțelepților și cu filosofii zgriburind în zdrențe. Vedea că, cel tare lovea în cel slab, șiretul păcălește pe cel mai blând și asupra dreptilor triumfează răutatea.

El însă căută și mai departe dreptatea, neobosit, cu sete și încredere. În drumul său,

întreba adesea pe oameni: unde se află dreptatea? Legislatorul lovi cu pumnul într-o carte veche, mucegăită și zise că-ntrânsa zace dreptatea, iar cel ce o caută aiurea, este nebun. Numai în inimile celor săraci, umili și disprețuiți mai ardea dorința ascunsă și așteptarea plină de nădejde în dreptatea mântuitoare.

Într-acestea, obrazii fragezi ai fiului de împărat se ofiliră și fruntea netedă de odinioară era străbătută de sute de brazde.

Bătrânul drumeț străbătu orașele Galileii, cătunele Samariei iar la Sărbătorile Paștilor ajunse în Ierusalim. Cu inima îngreunată, străbătea tăcut căile orașului și în curând descoperi urmele pașilor albi în templu, în fața casei arhieresti și pe scările casei de judecată. Bătrânul înainta cu capul aplecat, cu ochii ațintiți spre urmele albe și numai cu greu își târa trupul obosit pe cărarea pietroasă ce ducea în sus.

Bătrânul se opri aproape de vârf, își ridică ochii: în fața lui se înălța o cruce grea de stejar, iar pe cruce era răstignit ACELA, din al cărui trup sângerând și cap încunurat cu spinii, izvora lumină albă, strălucitoare.

La dreapta și la stânga crucii din mijloc, stăteau alte două cruci învăluite în umbre, iar alătura, câțiva soldați romani se răzimbau de sulitele lor. Aproape de cruce, printre câțiva bărbați desculți și sărăcăcioși, două femei sprijineau pe-o a treia, mai înaintată în vârstă, pe fața căreia se vedeau urmele unei dureri sfâșietoare.

Drumețul aruncă toiagul la pământ, înălțându-și brațele către CEL răstignit. Din inima lui zbuciumată se rupse urlul desnădăjduirii:

- Vai vouă ! Ce a-ți făcut acestui drept ? Voi a-ți răstignit DREPTATEA, care era iubirea, iar în iubire se cuprindea Dreptatea !

Căzu la picioarele crucii, ațintindu-și ochii secați de lacrimi asupra Celui răstignit și rămase acolo în nemișcare, până când o ceată mică veni și luând trupul scump de pe cruce, îl înfășurară în giulgiuri și îl duseră la locul de înmormântare.

A treia zi în zori, pământul se cutremură sub picioarele lui, iar soldații paznici dinaintea mormântului, căzura la pământ și din mormânt se răspândea o lumină albă.

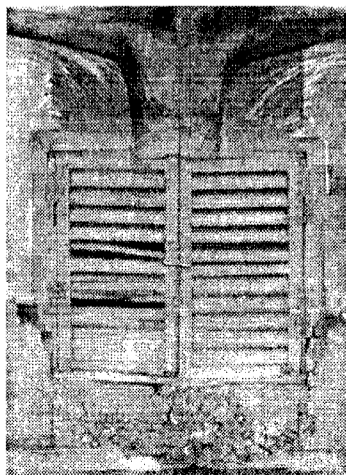
Bătrânul încordându-și ultimele puteri, se târî până la gura mormântului. În mijlocul mormântului stătea Cel răstignit, înconjurat de o lumină albă și privind spre cer.

Bătrânul își întinse brațele spre El, apoi privi la soldații care zăceau ca morți la pământ și strigă plin de fericire:

- Dreptatea n-a murit, căci iată a înviat !

Își mai ridică o dată privirea spre vedenia strălucitoare apoi își culcă capul cărunț la pământ și închizându-și ochii obosiți, adormi pe veci, blând și liniștit, cum adoarme copilul la sânul mamei sale.

Mateian Maria
Maieru, 25.03.2002

Reguli de bună-cuviință creștină (2)

Orice om trebuie să aibă un costum de haine pentru sărbătoare, pentru zilele când nu muncește și merge să se plimbe, să se distreze. Hainele acestea se pot folosi și pentru sf. biserică în duminici și sărbători.

Dacă, totuși, nu are alte haine decât pe cele pe care le poartă zilnic, poate veni cu ele la sf. biserică, cu condiția ca ele să fie curate.

Genul feminin știe că la biserică nu se vine cu buzele vopsite, precum și cu hainele stropite cu parfumuri izbitoare. Este de preferat la sf. biserică mirosul busuiocului, ieravenței și alte flori bine mirositoare. Sf. Ap. Pavel scrie: "Femeile să se roage în îmbrăcăminte cuviincioasă, să se împodobească cu sfilă și cu cuminenție, nu cu împletituri de păr sau cu aur sau cu mărgăritare sau cu veșminte scumpe". "Orice femeie ce se roagă cu capul descoperit își rușinează capul".

Fie că ne împărțăm, fie că nu, la sf. biserică mergem nemâncați, pentru ca să ne putem concentra mai mult la rugăciune și cântare, pentru a nu fi nevoiți să ieșim afară din biserică pentru necesități omenești și firești.

Pregătirea sufletească este aceea de a pleca la sf. biserică împăcați cu cei de acasă și cu un examen de conștiință făcut în așa fel, încât la biserică să putem mărturisii înaintea lui D-zeu tot ce am făcut bun și rău de la ultima dată când am fost la sf. biserică până în acel moment.

Să mulțumim lui D-zeu de toate câte ne-a dat, să-i cerem iertare pentru greșeli și să ne rugăm să ne ajute cu harul și cu iubirea Sa" și în viitor.

Despre felul cum trebuie să ne pregătim truște când venim la sf. biserică, **Clement Alexandrinul** pe la începutul secolului al III-lea scria: "La biserică să vină atât femeia cât și bărbatul îmbrăcați cuviincioși, cu mers neticluit, păstrând tăcerea, stăpâniți de dragoste frățească, onești la trup, onești la inimă, pregătiți ca să se roage lui D-zeu".

Când intrăm în sf. biserică, și ne facem semnul sf. cruci și să zicem în gând o scurtă rugăciune: "D-zeule milostiv fă mie păcătosul", sau "Doamne miluiește-mă".

Dacă preotul nu a început slujba, mergem și ne închinăm la icoanele împărătești de la catapetezma sfântului altar. La icoana Mântuitorului zicem: "Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui D-zeu, mântuiește-mă" !

La icoana Maicii D-lui, spunem: "Preasfințită Născătoare de D-zeu, miluiește-mă". La icoanele sfinților zicem: "Sfinte (spunem numele sfântului care e pictat pe icoană) roagă-te lui D-zeu pentru mine" !

La icoanele de pe tetrapoade, care se schimbă la fiecare praznic, zicem rugăciunile pe care le-am zis la icoanele de pe catapetezma, numind numai persoana principală, spre exemplu: La icoana **Schimbării la față a Mântuitorului**, spunem numele lui Iisus și al apostolului care îl înconjoară.

După rugăciune și după facerea semnelui sfinte cruci sărutăm sfânta icoană. Nu vom zăbovi rostind multe rugăciuni la icoanele din biserică, ca să dăm rând și altora să se închine.

După închinare la icoane, ne ducem și ne ocupăm un loc liber în strană sau rămânem în picioare în rândul bărbaților sau al femeilor.

Dacă slujba este începută când intrăm în sf. biserică, nu ne mai ducem să ne închinăm pe la sf. icoane, ca să nu deranjăm lumea prin zgomotul pașilor sau să atragem atenția, ci sărutând icoana de pe tetrapod și ne ducem să ne luăm locul cuvenit în rândul bărbaților sau al femeilor, după genul din care facem parte. Cei ce cântă vor merge la locul rezervat lor.

Când și unde se aprind lumânările? Lumina lumânărilor este simbolul cuviinței, a luminii celei necreate a lui D-zeu.

Cine vrea să aprindă lumânări trebuie să știe, că în biserică se aprind lumânări atât pentru vii, cât și pentru morți.

Dacă este începută slujba, când intrăm în biserică, nu vom merge să aprindem lumânări din sfescicile din fața sf. altar, ca să nu tulburăm lumea care se roagă, ci vom pune lumânări în cel mai apropiat sfescic de la ușa de la intrare în sf. biserică.

Aprinderea lumânărilor ca și aducerea domnului cu vin, prescură, untdelemn, tămâie etc... nu sunt obligatorii, ci benevole pentru toți credincioșii de orice vârstă ar fi.

Cum se fac mătâni și când? Ortodocșii fac în biserică două feluri de mătâni: a) **mătâni mari**, atingând pământul cu genunchi, mâinile și fruntea. b) **mătâni mici**, cu plecarea capului până la brâu și mâinile la piept sau în jos pe lângă corp. Înaintea fiecărei mătâni se face semnul sf. cruci pe față.

Duminica fiind zi de bucurie, în cinstea Învierii Mântuitorului, nu se pleacă genunchii. La fel în zilele Cinzecimii, adică de la Paști până la Rusalii.

Se îngăduie însă mătâni mici, în celelalte zile ale săptămânii, și mai ales în timpul Postului mare, se fac mătâni mari, semn al pocăinței și al înfrigurării.

Mătâni se fac așadar cu închinarea pe la icoane, înainte de începerea slujbelor sau după terminarea lor.

Nu sunt obligatorii, numai cine vrea le face.

Până când se duc daruri și pomelnice la sf. Altar?

Unii credincioși obișnuiesc să aducă în dar la sf. altar vin curat și prescură din pâine dospită, care servesc preotului pentru pregătirea Sf. Împărțășanii.

Acestea trebuie să se aducă înainte de începerea Utreniei, căci atunci se pregătesc Cinstitele Daruri la Sf. Proscomidie. Cei ce aduc pomelnice la sf. Altar, le pot aduce până la ieșirea cu Sf. și Cinstitele Daruri la Sf. Liturghie a Sf. I. Gură de Aur și a Sf. Vasile cel Mare pentru că numai până atunci se pomenesc la Sf. Proscomidie.

De aici înainte, preotul este concentrat la rugăciunile premergătoare sfințirii Darurilor și nu trebuie să fie deranjat... (Va urma...)

Preot paroh. IOAN LĂPUȘTE

SCRISORI

SCRISOARE DIN GERMANIA DE LA UN FRATE BUN(2)

Dacă am arătat că în Adam și Eva mitul metempsihozei Indian se adaptează concepției despre iubire a autorului român apropiată de cea din Archaesul eminescian, după care se stie, carma duce la purificarea iubirii cerști, după o intrupare de șase ori, a șaptea atinge purul ideal.

Amândoi autorii pleacă de la amorul profan și prin el ajung la amorul ceresc e caracteristic pentru Eminescu faptul că după ce a ajuns în "Povestea fiului de împărat fără de stea" în limbajul amorului divin, ca și călugăr suferă o cădere dorind lumea pământeană pentru a-și întâlni iubita în carne și oase nu numai în vis.

Atitudinea față de iubire a celor doi artiști proprie iubirii romanului e diferită de perspectiva platonice și neoplatonică Italiană care senalta ca Dante la cer, numai după ce a renunțat la plăcerile trupului, deci calea spre Dumnezeu e una exclusiv ascetică.

Titian în Vila Borghese din Roma are vestitul tablou intitulat "Amorul profan și amorul divin" reprezentând în jurul unui bazin două femei cu un chip asemănător. Una e îmbrăcată aparține cetății înspre care se grăbește un sol călăre, pe lângă alți trecători. În cealaltă parte e o femeie goală, caracterul ei divin e definit de peisajul bucolic din spate înconjurând o biserică în turnul căreia bate un clopot, anghelul de seara. Nudul prin frumusețea sa, pentru artistul venețian, reprezintă amorul divin.

Evident, dacă în concepția Italiană renescentistă cele două femei, amorul divin și amorul profan, nu se vor ajunge niciodată, au drumuri paralele, în viziunea asupra iubirii la Rebreanu și Eminescu, amorul profan și divin sunt una și aceeași persoana dar cu sprijinul amândurora, deci prin amorul profan te ridici la amorul divin, există o continuitate între cele două și nu o incompatibilitate, unul respingând pe celalalt. Nae Ionescu îl critică pe Eminescu fiindcă în calitatea lui mistică de mire are o mireasă în carne și oase, prin trup crede el, nu se poate atinge amorul divin ceea ce înseamnă că filozoful judecă în mod catolic, ascetic și nu românește adică ortodox cum înțelegem noi aceasta noțiune.

Un gând aparte îl merită și "Ciuleandra" (mitul horal, venit de la hora, după Vulcănescu). Eroina povestirii este dansul tărănesc Ciuleandra, jucat de Puiu Faranga cu fata de țaran Mădălina, viitoarea lui soție. Ciuleandra îl pedepsește pe ucigasul fetei care înnebunește, fără să mai poată să-și amintească melodia și ritmul ei, tema e de-a dreptul nu numai mitică, dar și homerică, subiect de tragedie antică. Cătarzilor acțiunii îl oferă ultima scenă în care bietul ucigaș, ca un alt Oedip orb, dar cu miștile rătăcite, ritmează greoi pe o melodie inventată, presupusa Ciuleandra a nebuliei sale.

Recent am văzut Ciuleandra ecranizată în regia lui Sergiu Nicolaescu, în primul rând - ratată fiind - pune impulsul lui Puiu Faranga de a ucide în legătură cu împușcarea unor țărani în răscoala din 1907, execuție la care ar fi asistat și el, copil (trăiască lupta de clasa, în acest context străina lui Rebreanu) și în mod decisiv s-a îndepărtat de esența de rit mitologic a povestirii rebreniene, deoarece a înconjurat în mod sistematic să redea dansul Ciuleandra așa cum l-a descris Rebreanu și cum trebuia să se termine cu cea executată fals de nebulul Faranga.

Oare Ion, Petre Petre, Apostol Bologa, Ana lui Baci, bătrânul luga și atâția alții nu sunt eroii nemuritori ai literaturii române, fără ei acesta n-ar fi mult mai săracă?

G. Calinescu nu are doua corzi fundamentale pentru un autentic exeget literar: nu posedă percepția iubirii, sub orice formă ar fi ea și nu cunoaște deloc țaranul român, despre care O.Goga, cu mare dreptate spunea: "Există la tara Hamlet și Tartuffe, există Avarul de Moliere, există Othello, toate figurile complicate și toate marile pasiuni clocotitoare în adâncime".

"Marele critic" arunca nisip în ochii lectorului său, astfel ca după ce îl desființează pur și simplu pe Rebreanu, dupa clasicul său obicei (așa a procedat și cu N. Iorga), revine recunoscând că scriitorul în proza lui adaptează structurile în marile epopei, dar se înțelege că o intenție formală neimplinită în fondul ei țărănesc și în cele din urma îl consideră ctitorul romanului românesc modern.

De-acum vorbește romancierul G. Călinescu invidios pe capacitățile creatoare rebreniene, pe care nu le posedă el în nici un fel, uitând că rolul respectiv de ctitori ai romanului românesc l-au jucat un N.Filimon sau Duiliu Zamfirescu!

L.Rebreanu l-a ridicat, cum scrie dl.Sever Ursu, la înălțimea piscurilor, pe care nu le-a mai atins nici unul dintre urmasii sai, pina astazi.

III.

Ceea ce nu înseamnă că de-acum se va porni la idealizarea ieftina a scriitorului Rebreanu, din contra, va fi analizat conform purului adevăr cum reiese din cartea d-lui Teodor Tanco "Despre Liviu Rebreanu" recenzată în "Cuibul visurilor (august 2001) de către dl. Ieronim Marțian. Vrednicul exeget rebrenian ne asigură că va avea grijă ca în lumina documentelor să reediteze o mult așteptată veridical biografie a lui Liviu Rebreanu.

Noi avem convingerea că numai în acest mod, cunoscându-i inclusiv slăbiciunile și greșelile săvârșite, soarele lui Rebreanu va străluci în toată măriștea sa ca un mare scriitor și om între oameni, pe zenitul nemuritor al culturii românești și încă mai mult decât atât. Omenia lui Rebreanu, înrudită cu a țaranului român, e una proverbială, M. Sevastos, îmi pare, povestește cum Rebreanu l-a salvat de la moarte pe Camil Petrescu, ajuns într-o situație disperată, gata să se sinucidă și exemplul, credem, nu este unic.

Am învațat multe din recenzia cărții d-lui Tanco și regret ca n-o

am la dispoziție să citesc pe viu, în toată desfășurarea ei.

L-aș asigura însă că prin activitatea sa în "exil" Caraion și-a continuat "cariera sa de denigrator", încât i-am și dedicat o epigramă bazată pe asemanarea numelui sau cu al altui denigrator, deci Caraion-caion.

Obiectivul cărții sale "Insecteie tovarășului Hitler" editată la Munchen era "Groapa" lui E. Barbu, pe care o considera însușită de la tatăl său natural, N. Crevedia, mamă-sa fiind "una de-aia". Încitat de spiritul meu științific, de la biblioteca din localitate am citit cartea lui E. Barbu "Groapa" și mi-am dat seama că reprezintă o valoare în sine și ca rolul lui Caraion era unul de spurcat denigrator nu avea nici o dovadă clară, în afara e ceea ce a auzit despre relația fiului cu tatăl său, în legătură cu securitate română, a publicat documente din care reieșea că acest Caraion a fost informator al Securității.

Dureros este ca I.Caraion susținea ca E. Barbu la 19 ani, ca jandarm a omorât un evrei, în același timp, și în Dobrogea și în Transilvania; cu această ocazie i-ar fi ucis socrul, ceea ce calomnia de acum armata română, ceea ce nici nemții n-au admis să se întâmple cu armata lor.

Personal, cred că denigratorul de carieră ion Caraion, în ultimii ani de viață și-a trăit totala sa descompunere morală.

Cât despre articolul lui Arghezi despre Ion, "Musca și sosul", i-as opune cartușia scrisă de Pamfil Șeicaru în exil "Tudor Arghezi și teigheaua vorbelor" și va asigur că marele ziarist l-a cunoscut bine l-a publica volumul "Flori de mucigai" în ziarul său "Hiena". Am zice ca destinul s-a răzbatut pe marele pamfletar, o subliniază și P. Șeicaru când a ajuns să-și schimbe marea poezie cu nimicul intitulat "107", unde îl vede pe "cioroi" tras ca hreanul pe răzătoarele!!! Să recunoaștem, asta nu-i bună nici de muscă, nici de sos!

Cât privește "Gorila", am promis că mă voi ocupa mai detaliat de acest roman, acum semnalez ceea ce scrie dl. Teodor Tanco referitor la Fanny Rebreanu în "Cu soșul meu" Ed. pentru literatură, București 1963 și la Puia Florica Rebreanu în "Zilele care au plecat", Ed. Minerva, București 1969, ca și în alte publicații, cum ar fi primele doua volume ale Jurnalului (Ed. Minerva București, 1984), au văzut lumina tiparului incomplete și masluite prin intervenția brutală în text a acestora, soție și fiica, deturnând crezul lui L.Rebreanu despre "unicul confident" în singuratarea de familie "o spovedanie pentru mine insumi care altfel n-ar fi fost posibilă".

Ceea ce scrie dl. Tanco, este foarte grav pentru că urmașele lui Rebreanu, soția sa Fanny și fiica ei Puia, de cele mai multe ori n-au scris de capul lor, ci dirijate din umbra de agenți, sub masca de scriitor comuniști.

În acest fel se luminează definitiv părerile lui Fanny, despre romanul Gorila și altele.

În concluzie, întăresc rânduri de foc scrise de dl. Ieronim Marțian la cartea "Despre Liviu Rebreanu" de Teodor Tanco: tocmai pentru ca aceasta carte incităntă și incisivă trebuie citită, trebuie studiată, iar din perspectiva literară, aduce multe rațe de lumină asupra vieții și activității marelui romancier, pâna la detaliu, în spiritul adevărului.

Îl felicităm pe autorul ei, scriitor Teodor Tanco.

Ieronim Marțian

Fără îndoială, prin multe din operele sale, L. Rebreanu întărește acea "Lauda adusa țaranului român", discurs rostit la 29 mai 1940 cu ocazia primirii sale ca membru al Academiei Române, țaran atât de uitat, ba chiar batjocorit, astăzi.

Dacă cei ce spun că noi trăim prin morții noștri nu dreptate, cei mai stralucii adaugă dl.Icu Crăciun, atunci sfințele lor oseminte vor ajunge din noua viață prin noi și crezurile care sunt și ale lor.

În acest context, unul din marile merite ale publicației "Cuibul visurilor" este acela ca ne pune o problemă de conștiința națională: Așa cum am mai spus-o, dacă M. Preda ne recomandă să ne întoarcem la cultul marilor valori, analizând cu atenție lucrul, vom constata ca una din valorile neamului nostru este țaranul român, păstrătorul de peste veacuri a tuturor comorilor spirituale inclusiv a limbii, dacă țaranul roman n-ar fi existat, nu mai eram nici noi de mult pe acest pamânt.

În "Cuibul visurilor" ne este adus în față și prin fotografiile publicate, în care-i vedem pe Colăcarii din Maieru, în alta muntele "La podine" (Maieru) și i-am atribuit cuvintele titlului următor". Acolo este bine, aici este frumos", știu întocmai de dl. Icu Crăciun, păstrătorul lor: După mine aceluși bine nu are sens etic, ci unul de bună stare materială, deci te ține strâns de această condiție.

Pe când frumosul te transpune în lumea ideală, trăiește evadarea într-o lume de dincolo, cunoscuta de Dan- Dionis al lui Eminescu și cel puțin în momentul percepției sale, simți o fericire paradisiacă, te scalzi în eternitate.

Este superioritatea acestor ce mai iubesc poezia, e vorba de aceea a marilor poeți asupra unui Apus bogat, robit total Vișelului de aur. Am experiența ambelor lumi. Și ar mai fi să reamintesc fotografia Dealului Crucii (Maieru) prin care se arata încă o dată cum prin simplitate poți să urci mai grabnic la bunul Dumnezeu.

Ni se mai dezvaluie că dacă mușii elevi au trecut de la Școala din Maieru și au urmat Liceul Găniceresc din Năsăud descris în monografia necenzurată în revistă și mai apoi în fruntea țării, nici unui nu și-a uitat izvoarele, mai mult, acestea prin chemările lor pline de mister, fiindca sunt transmise pe cale sacra a sângelui, îl readuce mereu la ele: rădăcini sufletești îl leagă statornic de pamântul natal, pe care nu l-ar fi părăsit decât dacă ar fi fost mutat împreună cu măgurile, vorba d-lui Sever Ursu.

De fapt, orășenizații de astăzi, rafinați din cale-afară sunt în mare eroare, deoarece adevărul este că după o generație sau mai multe tot de la ei ne tragem și nu ne este rușine să recunoaștem că suntem un popor de țărani, și pe a cărui strămoși îi descoperim în dacia de pe Columna lui Traian, actul de naștere a neamului nostru.

Teoria prea multă nu-și are rostul, când o putem expune în mod practic prin dl.Aurel Cleja, fost profesor universitar, originar din Maieru, prin articolul "Nostalgia sacră a satului", cu un motto din poezia lui Oavia Goga: "Să fi rămas ficior la plug / Să fi rămas ia coasă" spune totul în această privință. Dacă mai adaugăm și frumoasele sale poezii; "Mama, "La Maieru", tema principală ne descrie întoarcerea lui acasă, nerealizată din motive obiective, dar împlinirea ei prin visul poetic îi umple sufletul de bucurie și îi dă vieții un sens.

Să ne amintim iar de Lucafărul nostru, Eminescu, cel ce consideră țărănimea drept talpa țării, crez și al minunatei generații interbelice de intelectuali, majoritatea întorși acasă de pe front din primul război mondial, aveau ca ideal făurirea unui viitor luminos, în primul rând țaranimii românești, tineretului.

Azi ni se spune că orânduirea nefastă comunistă a desființat țărănimea, ea nu mai există. Acestora ie răspunde că dacă nu mai e,

va trebui s-o reînviem așa cum a fost înainte de era comunistă.

Dar, tot ceea ce am văzut pe meleagurile nășăudene și am citit în publicația: "Cuibul visurilor" îmi demonstrează că nu acesta este adevărul și deci ținem seama de un alt gând al poetului Eminescu, "României îi merge așa ca țaranului, bine și dacă lui îi merge bine și rău dacă îi merge rău", suntem siguri, nu ne vom gasi mântuirea și fericirea colectivă pâna ce nu vom repune țărănimea în drepturile ei de ieri, orice alta perspectivă nu e decât propaganda politică venită din partea acelora ce visează în continuare să se îmbogățească pe spinarea țării sărăcite.

În lumina acestor date suntem în drept să susținem, una din cerințele vremii noastre ar fi să ne întoarcem în sat, acolo unde izvoarele vieții noastre autentice, acolo sub și spre culmile munților se afla lumea noastră originară, numai prin întâlnirea cu ea vom putea fi vrednici și pregătiți să mergem cum se cuvine mai departe. Așa cred eu și încă o data scriu, sunt sigur că am dreptate!

Regret că nu pot să mă ocup de fiecare articol în parte nu este unul să nu-și aibă valoarea sa. Prin "Istoria vie a Năsăudului: podurile de lemn acoperite", semnat de Pavel Berengea și Dănut Lohănel îmi aduc aminte că în orașul italian Bassano, din regiunea Venetam deci din apropierea Veneției, se găsește un atare pod acoperit a cărui prelucrare artistică, de bună seamă, constituie mândria locuitorilor. De altfel, ar fi să mai pomenim că Bassano e locul de origine al unei familii de pictori vestiți ai sec. Al XVI-lea, printre altele au aplicat metoda clar-obscurului cu deosebit succes.

Articolul e foarte interesant, prezentat la înalt nivel științific și noi ne-am permis să-l cităm chiar pe Liviu Rebreanu care în ultimele rânduri ale romanului "Ion", pe drumul ce trece prin Jidovița descrie existența podului de lemn acoperit de peste Someș.

Credem ca nu e simplă coincidență că despre construirea unor atari poduri acoperite peste Someșul Mare vorbește poetul și istoricul regimentului nășăudean de graniță, Antonio Casinelli, familiarizat cu existența lor încă din Italia, unde sigur cel din Bassano nu era, pe acele vremuri, singurul model.

Podul de peste ilva Mica a fost ridicat la porunca baronului Carol Ezenberg, comandantul regimentului li românesc de granița de la Năsăud.

Autorii noștri mai pomenesc de faptul că losif ai Il-lea, la prima vizită în regiunea nășăudului, străbătând drumul Rodna-Năsăud, a avut ocazia să le admire, afirmând ca "drumul precum și podul sunt foarte frumoase și cu îngrijire construite", calități ce încă și astăzi pot fi constatate și de la podul acoperit din Bassano.

Aș mai aminti "omagiuul unui destin: Verinica Micle" un medalion istoric, dar și poetic, prin el aflăm date importante, la care m-am mai referit.

Cu aceasta ocazie sunt descrise vremurile și oamenii care au ajutat-o pe Ana Câmpeanu în temerara ei acțiune; printre cei care au fost gazduiți în casa lui Ilie Câmpeanu din Năsăud se află și Afrin Somșan, al cărui fiu (1824-1848) ion Somșan a căzut în revoluție. Ilie a adus familiei câteva din lucrurile personale ale cataniei negre. De altfel, peste doi ani în 1850 va muri și Ilie Câmpeanu în urma rănilor primite în aceeași revoluție.

(va urma)

OVIDIU VUIA

Polemici

MISTIFICARILE SI DILETANTISMUL CONTINUA

Conjudețeanu nostru Nicolae Trifoiu chiar recidiveaza în aceasta directie. În articolul "Respect pentru tادیțiile presei și documentele de arhiva", publicat în "Adevarul de Cluj" (nr.3388/20-01) îi repropam pentru însușirea ilegală a unui nume istoric de publicatie nasaudeana, "Arhiva Somesana", sub forma de "serie noua" continuatoare si prin numeroarele celei vechi, totodata pentru mistificare si iegionarism prin articolele ce ce le continea nr.1. A intinat aced monument publicistic fara saman în presa din judet. Acei periodic care a devenit în cei 17 ani de aparitie institutie culturala si a pregatit intrarea în Academia Romana a celor ... Iulian Martian, Virgii Sptropa si Iuliu Moisis, alesi pentru studiile si cartile vaioaroase Membri de Onoare în forul supreme cultural si stiintific al tarii.

Nr.2 din anul 2002, abandonează temele predilecte ale extremismului de dreapta, deschizind larg paginile improvisarilor, repetarilor si banalitatilor în detrimental problemelor majore. El însuși rastalmaceste niste date arhicunoscute si des comenteaza aie biografiei lui A.P. Alexi pe simplu motiv sentimental ca singeorzantul e inmortintat în Rebrisoara (satul lui). Reia astfel si niste informatii din activitatea lui Grigore Silasi despre care cercetatotii s-au pronuntat (si au scris) în baza întregii documentatii, iar la Beclean a fost cindva o sesiune într-adevar stiintifica. Face colaboratori si pune în situatie ridicola citeva nume (Al.Husar, G. Uza, T. Ghitan) care au scris o adresa oficiala, amintiri despre niste oameni nesemnificativi au lansat initiative neinfaptuite (ultimul fiind mort de destui ani). Ce mai, o grupare de texte în cel mai pur stil amatoristic. Si toate acestea puse sub titluri în "Arhiva Somesana". De ce nu scrie, ca timpul trece, cartea promisa despre Alexi, momografia Rebrisoarei si volumele de memorii din inchisoarea de 19 ani (în care isi are de lamurit propriile probleme de constiinta), ca are 80 de ani si travaliul la atitea proiecte e mare, istovitor? Astfel o sa fie o simpla promisiune ca în cazul inscrierii la doctorat si apoi esuata. Este un harnic adunator de informatii marunte, de tot felul, dovada ca a scris citeva carti (indiferent cum sunt) ce se cer continuate de cele proiectate, si-l doresc sa fie tot mai bune.

Pretinsa revista, care-i un moft, caci si acest numar e tot o mistificare sub aspect al oficializarii. Fundatia care spune ca o editeaza nu exista decit în capul, si sufletul lui si nu juridic, ca si cenealul amintit, muzeul pe care îi invoca asociat n-are dreptul la astfel de tiparuri. Dar care sunt persoanele din redactie un responsabil, un nume nu-i în acest joc de-a revistele (ca N.T. mai are doua)?

Si tot pirat e si acest numar ca acei ISBN de altfel pentru carti=nu apartine celor care se pretinde ca sunt ctitori instititionali.

Semnatarul articolului crede ca cel în culpa N. Trifoiu care spune ca îi plac observatiile temeiate, va aprecia colegialitatea, ca si atunci cind solidaritatea ia fost necesara, pentru attentionarea la problemele de mai sus impinse în afara arealului cultural si legal.

Teodor Tanco

Bătrânețe, haine grele

Învățământ

ATITUDINEA MATEMATICĂ LA ELEVI

Moto:

„Oricine nu iubește talentu-învățătura,
Este vrăjmașul lumii și al lui Dumnezeu.
Pe om îl necinsteste, întuneca Natura,
Pământul ce-l poartă cu dânsul îi e greu!
Gr. Alexandrescu

Problema cunoașterii, dezvoltării și valorificării aptitudinilor generale și speciale ale omului a fost și rămâne o preocupare a oamenilor pentru teoria și practica instructiv-educativă.

Încă din antichitate oamenii au fost preocupați de ideea organizării și practicării unor întreceri sportive, de organizarea unor jocuri competitive și ritualuri menite să formeze sau să scoată în evidență calități fizice și psihice, precum forța, agilitatea, voința, curajul, istețimea și altele necesare atât vieții de toate zilele cât și atingerii unor scopuri miliare și de dominare a supușilor. În evul mediu, tinerii aparținând clasei privilegiate beneficiau de o instruire sistematică, în vedere cultivării unor calități fizice, morale și intelectuale care să le asigure reușita în turniruri și la curtea suveranului sau să-i facă apți pentru numeroasele războaie din acea vreme.

Dar problema aptitudinilor devine cu adevărat de interes general odată cu apariția modului de producție capitalist pe arena mondială. Noile relații de producție, mai puțin sofisticate, dar mai directe și mai flexibile, precum îi accentuarea puternică a diviziunii muncii și goana după profit, determină mutații ample și profunde în imaginea despre om și valoarea însușirilor sale psiho-fiziologice. Principiul „omul potrivit la iocul potrivit” este tot mai folosit atunci când se faceau angajări la locul de muncă. Selecția și ucenicia științifică, ca practica la ordinea zilei. Însușirile unor persoane sunt tot mai frecvent privite ca factori explicativi ai succesului în munca și în viața.

În societatea contemporană, omul este situat în centrul preocupărilor sale actuale și de perspectivă, ceea ce da noi dimensiuni problemei aptitudinilor specifice umane, oferind noi posibilități favorabile pentru soluționarea lor practică.

Cunoașterea, dezvoltarea și valorificarea aptitudinilor generale și speciale ale elevului este în atenția fiecărei discipline de învățământ și a fiecărui cadru didactic. Fiecare obiect de învățământ caută să dezvolte anumite aptitudini specifice acelui obiect. Nu toți elevii pot avea aptitudini specifice pentru toate obiectele de învățământ. De aceea fiecare cadru didactic se va preocupa de descoperirea elevilor care manifestă aptitudini deosebite la acel obiect pe care îl practică în clasă.

Sarcina profesorilor de matematică este de a descoperii toți elevii care au aptitudini specifice matematicii. Problema descoperirii acestor elevi trebuie pusă de la cea mai mică vârstă, chiar de la grădiniță și continuă până în ultimul an de studiu.

Aptitudinea pentru matematică a devenit obiect de studiu al cercetării psihologice abia la începutul secolului al 20-lea. Primele încercări de abordare se leagă de

numele unor psihologi ca: A. Binet, E.L. Thorndike, O. Lippmann, A. Ruthe, Th. Ziehen, A.L. Rogers, A.F. Lazurki, etc. sau matematicieni ca Poincaré H., Boltovski, Hadamard J și alții.

Binet considera pe baza unor observații asupra elevilor în activitatea de învățare a matematicii ca în ansamblu însușirile de mai sus pot fi diferențiate:

- aptitudinea pentru calcul mintal bazată în mod esențial pe memorie;
- inteligența matematicii, facultate cu faptul special, întemeiată pe calități ale gândirii, deocamdata greu de explicat;

În 1913 A. Ruthe constată că aptitudinea matematică se caracterizează prin puterea de abstracție, imaginație spațială, gândire cu caracter funcțional, formularea concluziilor în lanț, simțul corelațiilor spațiale și aritmetice și o mare capacitate de concentrare.

Matematicianul și filozoful francez Poincaré H. pune creația matematică pe seama activităților auto-conștiente. Ideile matematice, spune acest mare matematician, apar brusc în conștiința ca urmare a forței de atracție pe care o exercită asupra subconștientului așa numitul simț sau instinct estetic. Este cert că, scrie el, combinațiile sub care se prezintă spiritul într-un fel de iluminare subită după un travaliu inconștient prelungit sunt de regula combinații utile și fecunde care par a fi rezultatul unui prim triaj. Mai general, fenomenele inconștiente prelungite, acelea care sunt susceptibile de a deveni conștiente sunt cele care, direct sau indirect, afectează mai profund sensibilitatea noastră. S-ar putea să ne mire demonstrațiile matematice, sub raportul sensibilității inteligenței.

Deși în acest caz se uita sentimentul frumuseții matematice, al armoniei numerelor și formelor de eleganță geometrică. Acesta este un veritabil sentiment estetic pe care toți matematicienii adevărați îl cunosc, spune acest matematician.

La noi în țară, de aceste probleme s-a ocupat prof. Rusu E. Operând diferențieri profunde și inteligibile între matematica-rezultat ai matematica-proces, între matematica strict logică și cea mai puțin logică la prima vedere, autorul găsește ca un rol important în acestea din urmă îl are atracția pentru problematic.

Înțeleasa că „tendența naturală dintre oameni de a dezvălui implicații ascunse, de a construi raționamente logice, care în conținut și formă depind numai de gândirea proprie, atracția pentru problematic naște în om ambiția de a afla, de a descoperi prin propriile forțe soluția cea mai bună.

Dintre celelalte calități psihice implicate în activitatea matematică, autorul remarcă: plurivalența gândirii, capacitatea de esențializare, de condensare și concentrare, utilizarea simbolurilor etc.

Rămâne să dam o definiție a aptitudinii matematice. În mod obișnuit se spune despre cineva că are aptitudinii matematică dacă rezolvă corect, cu o anumită rapiditate și eleganță diferite sarcini ca:

- însușirea și aplicarea practică a cunoștințelor matematice;
- dezlegarea jocurilor matematice;
- elaborarea sau formularea de probleme noi;
- stabilirea de relații logice între entități matematice cu care se lucrează unii autori, aptitudinea matematică ar consta în capacitatea de generalizare a exercițiilor și problemelor de matematică, iar după alții în capacitatea de orientare în sarcina dată.

Aptitudinea matematică reprezintă o componentă a personalității și care se dezvoltă treptat cu acumularea de noi cunoștințe în domeniu facilitând obținerea de performanțe școlare, eventual profesionale, superioare mediei elevilor de aceeași vârstă sau persoanelor cu o pregătire școlară similară. Aceasta aptitudine iese în evidență la concursurile școlare de matematică și olimpiadele de matematică sau mai târziu în domeniul de activitate al fiecăruia.

Aptitudinea matematică depinde de mulți factori, obiectivi și subiectivi, dar rolul profesorului de matematică este de a descoperii elevii cu aptitudine matematică și a dezvolta pe parcursul anilor de studiu.

Descoperirea elevilor care posedă aptitudine matematică se poate face în timpul orelor de matematică și prin concursuri organizate în școli sau între școli din localități diferite și bineînțeles prin olimpiadele de matematică.

Rămâne ca fiecare dintre noi să căutăm a descoperi pe toți elevii care posedă o aptitudine matematică și totodată să-i stimulăm să și-o dezvolte treptat în fiecare an școlar.

Prof. Valer Hodroga
Sc.Gen Cormaia

CĂTEVA RECOMANDĂRI

Pentru elevii care vor susține în 2002 examenul de capacitate la matematică

Cum ne pregătim pentru examenul de matematică?

Nu există rețete unice, miraculoase. Cei care nu s-au pregătit pe parcursul celor 4 ani, în clasele V-VIII, vor avea dificultăți serioase în a-și acoperi golurile la matematică. Cei care au studiat temeinic vor avea satisfacții după examen, prin promovarea pe o poziție care să-i asigure un loc sigur, într-un liceu bun.

În clasa a VIII-a, până la recapitularea finală de la sfârșitul semestrului al II-lea, elevii trebuie să parcurgă și materia din clasele V-VII, după un program pe care îl primesc, fie de la profesorul de matematică, fie și-l fac singuri, parcurgând capitolele din programa școlară:

- Mulțimi de numere N, Z, Q, R; Ecuații și sisteme de ecuații; Inecuații și sisteme de inecuații; Divizibilitatea, Triunghiul, Patrulaterul, Relații metrice; Ariile figurilor plane; Poligoane regulate etc.

Pentru elevii capabili de performanțe superioare la matematică, de-a lungul celor patru ani s-a distribuit gazeta matematică seria B, Culegeri de exerciții și probleme, Teste de capacitate de către filiala GM Bistrița Nasaud, materiale auxiliare care folosite (după îndrumarea profesorului) duc la rezolvarea cu succes a unor probleme și exerciții. Așa cum se știe, actuala generație de elevi din clasa a VIII-a au avut încă din clasa a V-a manuale noi, alternative, deci elevii absolvenți au avut la dispoziție cele 12 manuale aprobate de MEN. Ar fi bine ca, în pregătirea suplimentară, să rezolve cât mai multe din exercițiile și problemele reprezentative din cele 12 manuale. Trebuie pus accent, de asemenea pe: definiții, teoreme, proprietăți, formule, reguli, pașii de algoritm și metode tipice de rezolvare a problemelor de aritmetică.

Un bun antrenament pentru examen sunt concursurile (olimpiadele) școlare, testele date la simularea examenului de capacitate, tezele etc. știut fiind faptul că după astfel de examene, profesorii de matematică vin cu sfaturi și recomandări de care elevii trebuie să țină seama.

Nu trebuie neglijate și alte aspecte care trebuie urmărite de un elev (atenția, răbdarea, concentrarea, tenacitatea, spiritul de observație) care trebuie să stea și în atenția părinților elevilor.

Recapitularea semestrială, consultațiile organizate de profesor, au drept scop fixarea cunoștințelor, confruntarea cu probele de evaluare de la sfârșitul semestrului I, probe asemănătoare cu cele date la examen, vor face ca pregătirea să fie bună și foarte bună.

Există pentru elevii buni și pericolul obosirii premature din cauza proastei organizări a timpului de învățare (surmenajul, emoțiile, etc.) de aceea nu trebuie „forțate” lucrurile.

TITUS CĂRBUNE

Lirica

Unirea exista dintotdeauna

Marii voievozi din alt veac
Fiecare cu țarișoara lui de mână
Cu dragostea de pământ.
În ochi de pământ.
Și așa se prind în marea hora
Pe care și ei adesea au gândit-o...

Dar Unirea exista dintotdeauna
Ea trebuie doar, știuta.

VIORICA D. CĂTUNEANU

Colăcari măiereni

Port popular din Maieru

Învățământ

Știri

**INTERVIU CU DOMNUL
PROFESOR IOAN RAȚIU,
DIRECTOR
COORDONATOR AL
GRUPULUI ȘCOLAR
„LIVIU REBREANU”
MAIERU**

In calitate de director coordonator al Grupului școlar „Liviu Rebreanu” Maieru, dacă ar trebui să faceți bilanțul proiectelor propuse la investirea d-voastră în funcție, care ar fi punctele pozitive ale acestora?

Cred că este prematur să facem un bilanț al realizărilor proiectelor pe care mi le-am propus sau pe care le am în vedere. Am să punctez doar câteva din acestea.

Vreau să vă spun că, deși nu a trecut încă un an decând am fost investit în această funcție care de multe ori te pune în situații neplăcute. În anul școlar 2001-2002 am realizat încadrarea școlii cu personal calificat în proporție de 92% pentru învățământul gimnazial, liceal și profesional pentru că la nivelul preșcolarilor și învățământului primar nu mai avem probleme, toate cadrele fiind calificate.

Cea mai dificilă problemă a încadrării o constituie limbile străine, unde avem un singur calificat la un număr de aproape 4 catedre.

Aceasta este un dintre problemele care ne preocupă căutând soluții ca la Maieru să atragem profesori calificați pentru limbi străine, o misiune dificilă.

Echipa de conducere, consiliul de administrație se străduiesc să creeze în școală condiții optime pentru desfășurarea procesului instructiv-educativ, al unui climat plăcut și ambiant.

Ca punct pozitiv al activității noastre amintesc revigoararea și transformarea Centrului de Documentare și Informare (CDI-ului) care în luna ianuarie a acestui an a fost evaluat de o brigadă complexă compusă din prof. Leahu Gabriel, director adjunct al departamentului evaluare-prognoza și dezvoltare din Ministerul Educației și Cercetării, d-nul Jaques Faugeroux reprezentantul Ambasadei Franței la București, reprezentanți ai Inspectoratului Școlar Județean: prof. Vasile Negrușer director și PROF. Stela Todea - inspector de specialitate.

Aprecierile făcute de această comisie au fost la superlativ fiind în același timp felicitări pentru realizare.

Tot la puncte pozitive ale activității mele și ale directorului adjunct Mircea Croitoru trebuie să menționez atragerea unor sponsori către școală și așa aminti aici câțiva dintre cei care ne-au sponsorizat școla în persoanele domnilor: Pantelimon Avram director general al SS.N.G.N.G. „Romgaz”, Iugan Emil patron, Paolo C, Negrușeri Ioan, Cîrceie Alexandru, Rațiu Gavrila și Rațiu Augustin. Tuturor le mulțumesc pe această cale și sunt convins că, dacă vom apela și în viitor la serviciile dumnealor, vom fi ascultați și în limita posibilului, ajutați sau sponsorizați.

- Dar cele nerealizate (dacă există)?

Ma întrebăți de obiective nerealizate. Cum să nu existe o școală cum este a noastră, din Maieru, unde învață nu mai puțin de 1570 de elevi (fără Școala Anieș) și aproximativ 1800 cu cei din Anieș

sigur că mai sunt multe de făcut. Unul din obiectivele la care ar trebui să contribuim cu toții sunt cazurile de indisciplina în rândul elevilor și apoi găsite soluții pentru îmbunătățirea atitudinii elevilor pentru învățatura. Eu, cel puțin, constat un fenomen alarmant; dezinteresul elevilor pentru studiu. Cauzele pot fi discutate, dar nu cred că este momentul acum, probabil o să fie subiectul unui alt articol și probabil cu alt autor..

- Ce vă propuneți în viitorul apropiat eventual, în anul școlar 2002-2003?

Sigur că nu putem ști niciodată ce ne rezervă viitorul. Intențiile și gândurile mele sunt să demaram anul școlar 2002-2003 cu săli de clasă, acolo unde este cazul igienizate, zugrăvite, să asigurăm combustibilul necesar încălzirii, cel solid, adică lemnul de foc este procurat deja în proporție de 88%, ne mai rămâne sarcina aprovizionării cu combustibil lichid care sperăm să o rezolvăm în perioada vacanței de vară.

Aici, și pe această cale, trebuie să-i mulțumesc domnului primar Ioan Carbune că a înțeles de multe ori că învățământul este prioritatea numărul unu pentru orice națiune și am găsit sprijin în dumnealor. Sperăm că și în continuare să existe colaborare, colaborare între școală și primărie pentru că numai așa putem fi de folos comunității în care trăim.

O prioritate pentru perioada imediat următoare este reparația capitală a localului nr.2 de școală, care de altfel a fost discutată și în Consiliul local al comunei Maieru, unde s-a aprobat suma de 600 milioane lei pentru schimbarea șarpantei, tavanelor și alte reparații. Așteptam să se deschidă finanțarea și începerea lucrărilor care depind în mare măsură de primarul comunei.

- Ce se mai aude despre „semnul de întrebare” - sala de sport - încă neternimată?

Știți bine că din anul 1996 nu s-a investit nici un leu la sala de sport sau pentru școală din Maieru. Vreau să vă spun că în septembrie 2001 am făcut demersurile necesare la Ministerul Educației și Cercetării, unde cu sprijinul d-lui director general, prof. Ioan Naroș, am reușit „să pumem pe rol” investiția necesară finalizării lucrărilor la sala de sport, curtea școlii și împrejurimi.

Investiția a fost aprobată de M.E.C. și se ridică la aproximativ 3 miliarde lei, urmând ca, în perioada imediat următoare, să se gasească sau să se liciteze executantul și apoi să demareze lucrările care, sperăm, că până la sfârșitul anului 2003 să fie finalizate.

Am speranța că odată cu începerea anului școlar 2002-2003, toți copiii maiereni și nu numai să poată beneficia de avantajele pe care le oferă o sală de sport modernă.

Mulțumesc,

A consemnat Icu Craciun

Centrul Maierului - 1979 -

Știri ornito-naturiste (continuare)

Un nou club C.P.N. și-a scos... „nasul” în peisajul naturalist românesc. „Grupul ornitologic TARDA (Otis tarda este numele latin al droșiei) s-a născut în februarie, la Caracal și este condus de un harnic coleg de breaslă, d-l învățator Alexe Diaconu. Între „Tarini” din Anieș cепенistii-ornitologi din Caracal s-a construit deja o linie pe care circula ideea, materialele, corespondența. Sperăm că acest fir de prietenie care unește nordul cu sudul țării să devină tot mai trainic. Vă reamintesc că în România mai supraviețuiesc doar două cluburi CPN: Torcol (Capantortura) la Sebe și Turturelele la Tg. Lapuș.

Oare a câta specie? Presura de tundra, zisa-n nume savant... „Calcarius lapponicus” a fost descoperită de același neobosit coleg și prieten de teren, elevul Dorel Bazga (cls. A X-a). Veți afla amănunte despre această specie în publicația ornitologică a clubului „Carduelis” nr.3. Apropo de publicații: C.P.N-ul ornitologic caracalean a scos deja primul număr al revistei „Corvus corax (corbul). Un sincer bravo naturalistilor!

Pe o altă Vale.... Numita a Borcutului, la o gradiniță luminoasă dintr-o școală cu tinuta de oras, unde directoarea inimoasă, d-na Ciocarla Maria vrea să demonteze vechile mentalități legate de școlile „marginase”, am participat în compania unui grup de educatoare din Sg. Bai la o lecție de ecologie pentru cei mici: „Hora anotimpurilor” Multumiri multe propunătoarei Silvia Flamând și gazdelor pentru ospitalitate și amabilitate.

ILIE HOZA

ANUL CARAGIALE

„GOE” AL MIC

Domnul Goe, al lui Caragiale, s-a descurcat, a navigat e și ministru, om de parale.	suferinda de fiori, da-n minijupa, cu-n sombrero, plin de flori! Si-n brațe cu-o pisica, Careia cica, O sa-i scoata ovarele, Ca doar e un Prezențial decret și totul de plateste de la Buget! Numeni n-a aflat, Decât presa... Ca e „secret de stat”!
--	--

Cum e natâng A piat ast noapte, din pat și și-a luxat degetul cel mic de la piciorul stâng.	Dar Gigel, de Gigei, i-a svârlit „li mam mare” prin hubloul afara mâța, proteza, cafeaua amara. Gata s-o bage-n cavou!
--	--

Președenția a aranjat un consult, la Paris, pe care, prin virament l-a și finanțat.	Ajuns la Paris, a disparut, De la aeroport; Era angajat încă de la plecare Prin Internet, La un proxenet; și acum e dat în „urmărire” și căutat prin Interpol!
--	---

Cum „mama Mița” Nu poate lasa serialul și-n Insulele Baleare balul’ în avion, cu Gigel s-a urcat tot „mam mare”! o adevărată sprietătoare,	Aurel Cleja
---	-------------

C. P. N.

RĂPITOARELE NOCTURNE ȘI ADAPTĂRILE LOR UIMITOARE

1. Adaptări la lumina slabă

Mult mai des se întâmplă să auzim decât să vedem aceste păsări fantomatice. Chemările, strigătele lor ciudate și uneori impresionante ne dau fiori în timpul nopții. Huhu-rile, huhuhu-urile și comportamentul lor nocturn au fost deseori la originea unor superstiții... macabre.

Viața în întuneric și semiîntuneric a condus la câteva uimitoare adaptări senzoriale: ochii mari foarte sensibili și un auz excepțional pentru reperarea prăzii. Toate au capul mare cu ochii plasați mult în față pentru o vedere binoculară. Retina este formată dintr-un număr mai mare de elul fotosensibile, decât la speciile diurne. Totuși unele specii par să aibă nevoie de un minimum de lumină pentru vânatoare. Cu toate că multe specii capturează prada în amurg, unele vad perfect și pot fi active în plina zi. Striga (*Tyto alba*), cucuveaua de vizuina (*Athene cunicularia*), bufnița latrătoare (*Ninox connivens*), ciuhurezul (*Surnia ulula*) ori cucuveaua (*Athene noctua*) sunt în principal diurne.

Strigile (*Tyto ssp.*) au ochii mici, în schimb sunt dotate cu un auz extrem de ascuțit, reușind să captureze o prada în bezna totală, ghidându-se după cele mai siabe zgomote. Ele au ca și alte specii, măști faciale care acționează ca niște reflectoare și orificii auditive asimetrice. Chiar și forma craniului este astfel modificată, încât același semnal sosește la fiecare ureche cu un infim decalaj; rotund capul, striga poate localiza cu precizia sursa unui zgomot imperceptibil pentru urechea umană. Cea mai mare parte a strigiforelor au penaj moale și catifelat, penele pectinate (cu excepția bufnițelor pescar *Scotopelia ssp*) cioc ascuțit și încovoiat, picioare puternice cu ghiare curbate-arme proprii prădătorilor. Toate au de asemenea degetul exterior reversibil pentru asigurarea unei prize foarte bune cu două degete înainte și două înapoi.

II. Tytnide (strigi) și Strigide (bufnite, huhurezi, cucuvele, ciusi, ciufi, ciuhurezi s.a.)

Răpitoarele nocturne sunt clasificate în două familii: Tytonidae și Strigidae (care n-au nici o legătură cu numele populare românești) Membrii familiei tytonide sunt de talie medie, au discuri faciale în formă de inimă, au tarsul fără pene, degetul intern fiind la fel de lung ca și celelalte. Familia strigidelor cuprinde păsări de talie variabilă, cu capul rotund, ochii mari, picioare robuste cu tarsul uneori implumat și degetul intern mai scurt decât celelalte. În funcție de specie, masca facială poate fi abia conturată, parțială sau completă și rotundă. Câteva specii poartă două moțuri erectile pe care le ridică în caz de alarmă, și care pot servi la modificarea siluetei păsării pentru a-i asigura camuflajul. Ciuful pitic cu coamă (*Jubula lettii*) din Africa occidentală și Congo poartă creastă și pene lungi la ceafă.

Femelele strigiformelor sunt de obicei mai mari decât masculii: femelele strigii mascate *Tyto novaehollandiae*) cântărește în medie 965 g, iar masculii doar 525 g. Excepțiile confirmă regula.... La câteva specii de *Ninox ssp*, masculul fiind mai greu (680g fata de 510g)

III. Repartie și habitate.

Strigiformele sunt păsări cosmopolite, ele existând pe toate continentele, mai puțin Antarctica și câteva insule oceanice.

Strix și *Otus* sunt genuri larg răspândite (cel de-al doilea mai ales în zone tropicale) Acestea lipsesc însă în Papua Noua Guinee unde sunt înlocuite de genul *Ninox* (cucuvele guineze). Câteva specii, cum ar fi striga (*T. alba*) și ciuful de câmp (*Asio flanneus*) se numără printre pasarile cu cea mai largă răspândire geografică. În schimb ciuful pitic din Palawan (*Pyrrolglaux podargina*) nu trăiește decât

pe insulele cu același nume. Distrugerea habitatelor și animalele introduse de om cântăresc greu în balanța dispariției unor specii insulare.

Majoritatea rapitoarelor nocturne trăiesc în zone împadurite sau liziere. Câteva specii prefera spații deschise: tundra pentru bufnița polară (*Nyctea scandiaca*), sau sud vestul deșertic al Statelor Unite pentru cucuveaua elf (*micrathene whtnwi*). Speciile cu picioare lungi sunt terestre și frecventează câmpiile ierboase (*Tyto capensis*), mlaștinile (*Asio capensis*) sau peisajele stâncoase. Diverse specii și-au largit spectrul adaptativ, trăind nu numai în tundra sau deșert, păduri fluviale și lunci inundabile ci și în livezi cu pomi bătrâni, grădini rurale și chiar orașe. Buha virginiană (*Bubo virginianus*) trăiește în cea mai mare parte a habitatelor nord-americane. Altele sunt însă mai exigente în privința alegerii locurilor de refugiu, hrana și cuibărit. Ciuhurezul locuiește doar în taigaua Americii de Nord și Eurasiei, ciuful cu gușa albă (*Otus albobularis*) în pădurile neguroase ale Anzilor, iar ciusul peruan (*Otus roboratus*) își duce traiul în zonele semiaride presarate cu cactuși din Peru.

IV. Hrănire și reproducere

Membrii familiei „rapax noctivagus” se arunca în picaj asupra prăzilor de la sol (de la soareci până la iepuri, în funcție de specie) mamifere sau insecte. Speciile mari pot vâna mamifere arboricole, iar cele mici pot captura insecte din zbor. Ele prind vânatul cu ghearele, pentru ca apoi să se așeze pe un suport și să o sfâșie. Prazilile mici sunt aduse „la gura” cu ajutorul ghearelor (asa cum fac papagalii) înghițite întregi. Capturile mai consistente sunt ținute în gheare și sfâșiate cu ciocul. Odata sau de două ori pe zi, ele regurgitează o ingluvie, un mic ghemotoc de resturi nedigerabile (oase, păr, resturi chitinoase etc.)

Majoritatea acestor păsări sunt cunoscute și prin manifestări vocale (care dau uneori și numele pasării) mai ales în perioada de cuibarit. Ele emit cu aceste ocazii, o gamă bizară de fluierături, scârșaituri, huhuituri, miaunaturi și latrături proprii fiecărei specii. Câțva ciufi din genul „*Otus*” cântă chiar în duet!

Aceste neamuri ale tenebrelor cuibaresc în scorburi, mici grote sau scobituri în stânci, vechi cuiburi de corvide sau rapitoare diurne, firide de ziduri ori clădiri părăsite, poduri, turnuri.. cavouri!!!

Bufnița de vizuină își aduce în vizuină de rozator, bufnitele africane *Bubo ssp.* își încropesc un culcuș într-o termitiera, bufnița polară mulțumindu-se cu o adâncitură puțin amenajată între pietre, iar cucuveaua elf ocupa un cuib de ciocanitoare într-un cactus.

Poate că din cauză că sunt nocturne, cele mai multe specii nu au parade nupțiale prea elaborate. Cucuvelele *Ninox* depun același număr de ouă în fiecare an (2 sau 3) pe când altele pot modifica momentul și mărimea ponteii în funcție de condițiile locale. Bufnița polară poate să depună 14 sau 2 ouă, dacă lemnigii, prada sa favorită sunt sau nu abundente. Incubația durează în medie 4 săptămâni: masculul vânează în timp ce femela cloește, apoi ambii părinți participă la hrănirea puilor. Aceștia parasesc adesea cuibul în veșmânt de puf, dar la cele mai multe specii ale acestor pe nedrept hulite zburătoare nocturne, familia rămâne unită până la emaciparea puilor.

Aceștia au fost doar câteva modeste cuvinte întru lauda și cunoașterea acestor nocturne „pisici” zburătoare. Fără ele, pădurea ar fi mai saracă, iar pamântul ar fi invadat de șoareci. Dacă auziți un huhuhul în pacea adâncă a nopții și vedeți doi ochi galbei, de două ori bucurati-va: ca ați scapat de rozatoare și ca ceva viu și înaripat trăiește alături de dvs. Protejați-le și veți deveni înțelepți asemenea Athenei.

Anies, 2.02.2002 I. Hoza

PĂȘĂRILE RĂPITOARE DE NOAPTE

Pasarile rapitoare de noapte, reunite din punct de vedere științific în ordinul STRIGIFORMES, constituie un grup foarte omogen și foarte caracteristic de pasari.

Având o origine comună și fiind adaptate unui același mod de viață, ele au un aspect uniform. Capul este voluminos iar ochii mari sunt îndreptați înainte, nu lateral, ca la majoritatea pasarilor. Ciocul este puternic încovoiat, la fel ca la toate pasarile de pradă. Ghearele sunt de asemenea ascuțite și încovoiate. Penajul rapitoarelor de noapte este abundent, iar penele sunt moi, astfel încât în zbor ele nu produc nici un zgomot. Un alt caracter, puțin vizibil, dar foarte important, este mărimea neobisnuită a urechilor, capabile să capteze cele mai slabe sunete produse de animalele pe care le vânează aceste rapitoare. Într-adevăr, deși vad bine noaptea, rapitoarele nocturne își localizează prada (mai ales șoarecii) în primul rând datorită sunetelor pe care aceștia le scot.

- alta trasatura caracteristica acestor pasari este eliminarea pe gura a resturilor nedigerate ale hranei (păr, oase), sub forma unor cocoloase lunguiețe, numite ingluvii. Analiza ingluviilor permite să se stabilească „meniul” rapitoarelor de noapte. Aceste pasari nu își construiesc un cuib propriu, ci adoptă, fie un cuib vechi de cioara sau coțofana, fie o scorbura, fie firida unui perete stincos. Depun 3-5 ouă albe. Majoritatea speciilor sunt sedentare, deci stau în tot cursul anului la noi, una dintre ele fiind migratoare.

- Există în țara noastră 10 specii de rapitoare de noapte, cunoscute sub diferite generice CIUFI, HUHUREZI, BUFNITE, CUCUVELE, dar unele au câte un nume „propriu”.
- Cea mai mare specie este BUHA sau BUFNITA care atinge lungimea de 70-80 cm și greutatea de 2.5 - 3.2 kg. La cealaltă extremitate se afla CIUVICA, de numai 16 cm lungime și 50-70g. Celelalte specii se situează, din punct de vedere al taliei, între aceste două extreme.
- HUHUREZUL MIC (lungimea 40 cm) și HUHUREZUL MARE (lungimea 60 cm), au un penaj predominant cenușiu, „fata” rotundă, ochi bruni. Ambii trăiesc în păduri mari.
- CIUFUL DE PADURE (lungime 35 cm), are un penaj cu nuanțe galben-ruginii, iar pe cap două moturi înalte. CIUFUL DE BALTA, mult mai rar, este aproape lipsit de moțuri mici, este singura rapitoare nocturnă migratoare.
- CUCUVEAUA (lungimea 25 cm, trăiește mai ales în sate, fiind cunoscută mai ales după cîntecul și strigătelele sale. La munte trăiește o alta cucuvea, numită MINUNITA.
- Din cauza vietii lor nocturne și a strigatelor pe care le scot, despre aceste pasari circula multe legende și superstiții. În realitate ele sunt folosite datorită numărului mare de rozatoare pe care le distrug. Să învingem inerția unor ersuri și superstiții din cauza cărora aceste pasari sunt prigonite, să le ocrotim!!!

Dan Munteanu

ATENTIE!!! BUFNITELE sunt amenintate cu dispariția, datorită distrugerii pădurilor batrine cu copaci scorburoși, buni pentru cuibarit, precum și datorită acumulării de pesticide în organism care duc cu timpul la sterilizarea sau chiar la moartea lor, prin otrăvire.

Oameni de seamă ai Maierului

Rebreniana - REBUS

ION BARNĂ ETNOGRAF SI FOLCLORIST(6)

Druștele spun:
Este-un lucru adevărat
De Dumnezeu așa lasat,
Doi tineri s-au împreunat,
Iar noi suntem cematoare,
De din sus, de lângă mare,
De unde soarele rasare
Și-am venit cu-o invitare
De la împarateasa cea mare,
Cu munele de.....
Frumos ne rugam.
De nu s-ar fi rugat,
Noi n-am fi plecat.
Noi n-am fi pornit.
Ca știam bine și mai bine
Ca și dumneavoastră
Sunteți oameni de omenie
Ca Dumnezeu sa va ție.
Poate vorbe ar fi mai multe,
Dar noi nu le știm raspunde!
D-voastră-ți face bine și-ți ierta
Cum am știut a cuvânta
(Ms.346 pag.49-56)

Interesant ni se pare astăzi faptul ca veselia „ținea trei zile în rând”, care seara având un anumit loc de desfășurare și o denumire adecvata: „seara omului”, „seara miresei”, „seara mirelui”, iar regretul autorului după acest obicei disparut chiar la acea data este evident: „În vremea mai demult veselie colacarii și druștelor exclusiv(greșit corect inclusiv n.n.), cu pariții mirelui, a miresei, seara premergătoare cununiei i se zice „seara pomului”. O creangă potrivita de pom era înfiptă într-un colac mare de grâu pe masa. Mirele se îngrijea din timp de 18 20 turte mari și tot atâtea mici, procurate de la turtari (facute din miere cu făina), care erau legate cu par roșu și chiar în acea seara erau așezate pe creanga (pe pom) de mire, mireasa, naș, pariții, colacarii și druștele în așa mod ca sa nu se vada crengile aproape deloc. Acesta (pomul) sta la mijlocul mesei și a treia zi se duce cu colacarii, cu alai mare, cu muzica, joc, bautura la nănași carora este daruit. Nașii cinsteau tot alaiul cu bautura și mâncare.

A doua seara se continua la casa miresei cu toți oaspeții invitați, afara de chematori care nu mai ocupau loc la masa, ci erau trimisi când de nași, când de miri, după oaspeți: i se zicea „seara miresei”.

Seara a treia cu toși oaspeții la mire „seara mirelui” unde se dau și darurile. Astăzi acest obicei a disparut în totalitate. Sa face ospațul (nunta) după învoiala, ori la mire, ori la mireasa, într-o singura seara, după actul cununiei. (Ms.346, 54-55).

Dupa aceasta prezentare a modului cum se organiza nunta, Ion Barna trece la desfășurarea nunții remarcând rolul starostelii în aceasta desfășurare. În sat sunt 3-4 staroste, care se perinda pe la toate nunțile și sunt platiți de mire. Iaca atribuțiile lor. El este angatorul ceremonialului și al mesei. În ziua cununiei pregatește cele trebuitoare pentru cununie: un pahar cu miere de stup, 5-6 pișcoturi sau în lipsa lor tot atâtea bucați de pâine în forma pișcoatelor (biscuiți), colacul mare de cununie, lumânările (circa 80-100 cm de lungi) aduse de nași, de stearin: el leaga cu o petea de cca 4 m lungă, roșie ori de culoare albastru, împodobește cu un bughețel de flori. Colacul de cununie, paharul cu mierea și cu pișcoturile se așează într-o coșarca de mână, o acopera cu un ștergar lung, frumos țesut cu multa maiestrie și care e dusa la biserica de o ruda apropiata nașei.... Starostea își ia ramas bun de la pariții mirelui, de la frați, de la surori... starostea ia ramas bun de mireasa ca și de la mire și apoi pleaca cu mireasa la biserica... Starostea așează în fața altarului mirele și nașul de-a dreapta, mireasa și nașa de stânga, deasfăce peteaa de la lumânari cu care leaga mirii pe la brâu, apoi ascoate colacul de cununie și-l așează pe capul mirilor, aprinde lumânările și le da în mâna tinerilor... (va urma)
(ms.346 pag 55-57) LIVIU PĂIUȘ

Clipe de viață

(27 noiembrie 1885 - 1 septembrie 1944)

ORIZONTAL:

1) Tatăl lui Liviu Rebreanu, fost coleg de școală cu George Coșbuc, arhetipul lui Zaharia Herdelea din romanul ION... - ... și localitatea din Ardeal unde acesta s-a născut la 18 aprilie 1862 (...14 iunie 1914, Maieru). 2) Una din evocările lui Fanny Rebreanu, despre soțul său. 3) Mama lui Liviu Rebreanu, născută Diugan, la 7 octombrie 1865, modelul Mariei Herdelea din romanul ION - Sigla formulei franceze de pe brevete de invenție "sans garantie du gouvernement". 4) Radical chimic - Lucia Negoită - Publicația "România" la care Liviu Rebreanu acceptă colaborarea între anii 1923-1925 cu cronici dramatice (pl.). 5) Băutura "Truda Fanny" produsă la Valea Mare, selecționată și etichetată de Liviu Rebreanu, numită așa în cinstea soției sale - Ultima versiune pentru tipar a acestui roman (3 octombrie 1920), tipărit la 20 noiembrie, a fost cea mai bună creație epică a anului și va primi marele premiu Năsturel - Uzat. 6) Localitate în Congo - Liviu Rebreanu - Una din pasiunile lui Liviu Rebreanu, unde conducerea alcătuirea programelor cu un devotament și cu un interes în care îl descoperim pe el cel dintotdeauna (Puia Rebreanu). 7. Orașul unde Livia, sora scriitorului, a publicat volumul de versuri "Răvașe în tabără" - Abiect (inv.) - Servește! 8) Prenume englez - Ginerile lui Liviu Rebreanu, soțul Puiei - Începe să sune! 9) Localitate în Camerun - Cățelușa de o inteligentă remarcabilă, care-l însoțea pe Liviu Rebreanu la vie, la Valea Mare - Atelier (Abr.) 10) Sculpturi magice din Gabon - Bătrânul câine al familiei Rebreanu. 11) Inițiativa personală a lui Liviu Rebreanu din 27 august 1916, de a se înrola în armată ca să lupte ca fost ofițer împotriva Austro-Ungariei, a fost respinsă - Mare în Oceanul Pacific. 12) Țară europeană vizitată de Liviu Rebreanu în anul 1929, împreună cu Horia Furtună, Corneliu Moldovanu, Mihail Sorbul și Caton Theodorian - Localitatea unde a fost înmormântat Emil, fratele lui Rebreanu, vizitată în câteva rânduri pentru documentare de scriitor.

VERTICAL:

1) Localitatea de lângă Pitești, unde la 1 septembrie 1944 Liviu Rebreanu se stinge din viață (2 cuv.) - Vladimir Streinu. 2) Ascutit - Localitate lângă Năsăud (astăzi cartier al orașului), unde la 15 septembrie 1897 se mută întreaga familie Rebreanu. 3) Marele nostru scriitor (Mihail), care face propunere ca

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												

Liviu Rebreanu să devină membru al Academiei Române (26 mai 1939) - Spre. 4) Idealuri de frumusețe (sg.) - Dan Grigorescu - Aprecierea făcută de Puia tatălui ei. 5) Prenumele scriitorului Tolstoi, autorul romanului "Război și pace" din care Liviu Rebreanu traduce, după un intermediar german, câteva capitole - Nina Lungu - Asta (inv.). 6) Fratele mai mic al lui Liviu Rebreanu, născut la 17 decembrie 1891, prototipul lui Apostol Bologa din romanul Pădurea spânzuraților - Radu Vasile - Sufix românesc. 7) A geme - Bunica dinspre tată a lui Liviu Rebreanu, născută la Chiuza în 1843. 8) Circa (presc.) - Sat lângă Sibiu, unde Liviu Rebreanu a scris romanul Ciuleandra, între 2-10 martie 1927, în casa unor prieteni - Curge! 9) Horia Ioanid - Râu în Belarus - Primele daune! 10) Orașul din Moldova, unde Liviu Rebreanu se refugiază în 1918 și unde va începe să scrie romanul Șarpele - Insulă în toponomia hindusă - Înțelepții din literatura vedică. 11) În această țară, în orașul Sopron/Odenburg, Liviu Rebreanu urmează între 1900-1905 cursurile Școlii reale superioare de honvezi, iar apoi Academia militară "Ludoviceum" din Budapesta - Localitate în Suedia. 12) Promotoriu în Liberia - "Sunt născut într-o noapte - 27 noiembrie 1885 - când Pământul s-a întâlnit cu resturile cometei Bialla. În această noapte, a fost cea mai formidabilă ploaie de... Îmi spunea tata că stătea pe prispă și ploua cu... cu adevărat, așa cum plouă cu apă", sunt câteva amintiri ale lui Liviu Rebreanu. 13) Ținut în Muntenia unde Liviu Rebreanu și-a cumpărat o casă cu grădină la Valea Mare, unde a scris multe din capodoperele sale - Unul din frații lui Liviu Rebreanu.

Dicționar: MPE, VIL, ESU, BIAN, SULU, ZNA, DIU, RSI, ASUM, DROO.

SERGHEI COLOȘENCU

S-au născut în lunile februarie-martie 2002:

SÎNGEORZAN DUMITRU-VASILE
URECHE TIBERIA
RAȚIU VASILE
CACIOR VASILE-FLORIN
PARTENE VALERIU-CRISTIAN
BOLFĂ LAZĂR-ADRIAN
POP CĂTĂLIN-IOACHIM
RAUCA ANCUȚA-MARIA
VERTIC MIHAI-ANDREI
BINDIU RODICA-IRINA
URECHE DORINA
AVRAM ADRIANA-PARASCHIVA
DEAC VIRGINIA
CACIOR CORNELIA-GABRIELA
RAUCA ALEXANDRA-VIORICA

Să crească mari, înțelepți și frumoși!

S-au căsătorit în lunile februarie-martie 2002:

BOȘCA LAZĂR cu AVRAM VARVARA-MARIA
STRUGAR PETRU cu POP SILVIA
POP ION cu LEPĂRDĂ DOINA
OMETIȚĂ IOAN cu OMETIȚĂ ELENA
CANDALE LAZĂR-SILVIU cu
POP ADRIANA-AURELIA
MOGOVAN IOAN cu
HĂDĂRĂU DORINA-ARISTINA

Casă de piatră!

Au decedat în lunile februarie-martie 2002:

MARȚIAN IOAN - 65 ani
MOTOFOLEA IOANA - 75 ani
SÎNGEORZAN VARVARA - 94 ani
URSA VICTORIA - 81 ani
CĂRBUNE LUCREȚIA - 75 ani
DOMIDE MARIA - 75 ani
AVRAM VIORICA - 42 ani
CĂRBUNE IUSTIN - 74 ani

Dumnezeu să-i odihnească!

Ofițer de stare civilă: ELENA CĂRBUNE

Informații

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Cultură

Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania)

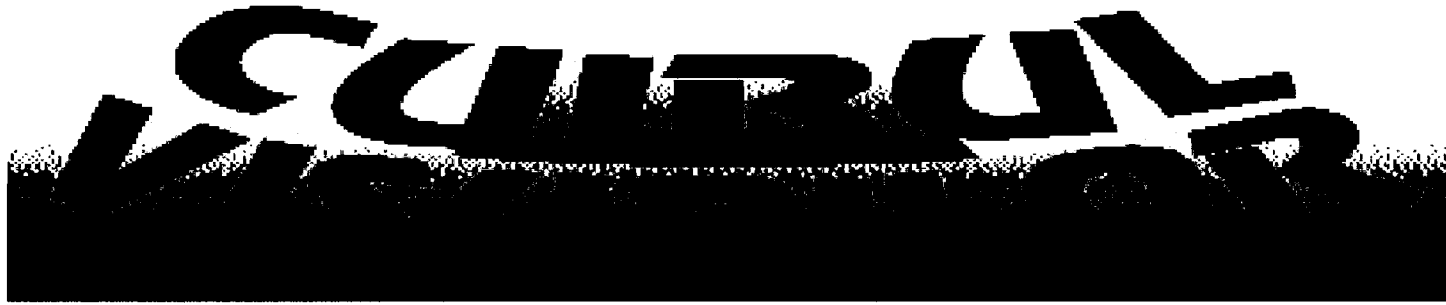
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul Visurilor Maieru, Jud. Bistrița-Năsăud

Machetare: Icu Crăciun

Tehnoredactare computerizată și tipar: Revox International Bistrița, tel. 063/231341

ISSN 1224 - 643

Director: SEVER URSA

PERIODIC DE INFORMARE ȘI CULTURĂ AL CONSILIULUI LOCAL MAIERU

ANUL VII Nr. 4 (53) * AUGUST 2002 *** 8 PAGINI *** 3500 LEI**

"Am rămas tributara oralului folcloric rural..."

Interviu cu dl. Aurel Cleja, prozator și poet

În ce coordonate vă încadrați în țara "Cățanelor negre"?

M-am născut în Rodna-Veche. Sunt după ambii părinți descendent din "grănicerime"; mama din Rodna și tata din Salva. Tata, după cum atestă și documentele descoperite de dascălul de Ilva Mare – ajuns și prefect, din partea Frontului Popular, după 1948, Boca Pompei, este descendent din oierii de transhumantă. Auzisem de la bunici că un oarecare oier din "Cleja" Bacăului ar fi rămas bolnav în sat, neputându-și duce oile mai departe spre Câmpia Tisei, și, la vindecare, s-ar fi însurat în comuna Salva; fiind din Cleja, așa i-a rămas și numele înscris în acte. În anul 1748 se afla înscris în Salva în registrele de impozit un oarecare Ursu Cleja, ca apoi, în listele de impozitare, la 1763, să se mai afle trei mijlocași: Vasile, Partenie și Teodor Cleja. Între aceștia și bunicul meu Grigore Cleja, mai e un Chirilă Cleja, căsătorit cu Maria.

După unii numele mi s-ar trage de la "ecleziabisericească". Numai că atunci numele ar fi trebuit să fie generalizat la întreaga arie de "ecleziști" și nu restrânsă numai la Salva.

Tatăl meu a frecventat școlile din Năsăud, venind din Salva zi de zi pe jos, de acasă. A mers și la școlile înalte de la Gherla tot în suman. A predat ca dascăl la școlile confesionale, în limba română și nu la stat, în limba maghiară, deși avea atestare și pentru asta. A preferat să învețe copiii limba strămoșească, deși era sporadic plătit de confesiune și cu un salariu mai modest. După Marea Unire a profesat mai departe, ajungând să fie promovată ca revizor școlar, atât în Maramureșul Voivodal, cât și în județul Năsăud, din 1928, mutându-se la Năsăud, fiind năpădit de pruncii ce trebuiau școlarizați, printre care și eu înscris în clasa I la Liceul George Coșbuc.

Cum v-ați încadrat în învățământul liceal; ce greutăți ați avut; și ce supărări?

În primul rând, în afară de clasa I-a pe care am făcut-o la tatăl meu și care a fost singura zestre cu care am venit la liceu, restul claselor le-am făcut cu d-na Oroșan, care până la Unire a predat limba maghiară; după Unire s-a făcut că predă. Așa că eu, elevul Domniei Sale, trei ani, nu am făcut altceva sub oblăduirea ei didactică decât m-am bătut cu colegii de nu prididea să iasă colbul pe ferestrele clasei. Așa se face că la Crăciun, în clasa I-a, în afară de purtare și dexterități nu am avut nici un suficient. Situația i-a alarmat și pe părinți, care au apelat și la Moș Crăciun. A venit cu barba, scufa și cojocul tradițional, dar și cu un ciomag noduros de carpen pe care îl vântura mai abilit decât paletele unei mori de vânt scăpată de sub control. În acel timp mă avertiza: "Vezi dacă nu-ți faci hărcile și nu-ți citești bibliotecile", exact cum făcea și baba Ana, la care ședeam în chirie. Cu acest prilej am mai îmbătrânit cu o amintire și am pierdut niște iluzii. Ce poate fi mai trist în acei ani?

Și atunci a intervenit în educația mea mama: o țărancă cinstită și curată, care a devenit autodidactă, cum spuneam într-o poezie, datorită lenei și corigențelor mele... și ca să mă vadă o "țără" de domn n-avea somn; și a-nvățat cu mine, aruncându-mi nada, nu numai tabla-nmulțirii dar și Țiganiada... Așa că în cursurile superioare am disputat premiul întâi cu cei mai buni colegi.

Ultimele clase ale Școlii Normale din Năsăud le-am făcut în anii ascensiunii hitlerismului și ca mulți tineri din acele vremi m-am înregimentat împotriva bestiei brune, fără să bănuim că luptând cu aceste forțe ale totalitarismului de dreapta, suntem tentați să cădem în brațele ideologiei totalitarismului de stânga, în care ne-am integrat, fiind acaparați de comunism.

În clasa a VIII-a a Școlii Normale, cu o săptămână înainte de a se termina anul, cu un grup de colegi am fost eliminat definitiv din școală.

Așa că eu nu am devenit membru de partid când cereai să fi făcut cel puțin demnitar dacă nu ministru, ci când se deconta cu viața. Și cu toate acestea, în vremea ceaușismului, am fost urmărit de securitate și în 13 Ian. 1988 anchetat de căpitanul Mihai, își spunea Mihăilă, apoi mai târziu și de un alt ofițer securist. În aceste împrejurări mi-am îngropat o serie de manuscrise anticeașiste la familia Ion Morar din Năsăud, pe strada George Coșbuc nr. 79. Între manuscrise era și romanul "Golgora unui indoctrinat" ca și caietul de poezii anticeașiste "Liturgiile

Noptii".

Prizonier într-un lagăr la Cercul Polar, unde, așa cum se relatează și în "Răsunetul", ați scris versuri în nopțile albe pe coajă de mesteacăn, la venirea în țară cum v-ați încadrat în muncă?

Da, am avut ocazia de a cutreera și locurile pe unde a fost exilat și Lew Toistoi... În țară am fost trimis în preajma alegerilor și am sosit la 19 Nov. 1946. După o perioadă în care am fost lucrător la Secția de Propagandă a C.C. al P.C.R. am fost trimis la Scânteia ca redactor, apoi redactor-șef la radio și ulterior și vicepreședinte al Comitetului de Radio și Televiziune, până în 1962, când având de acum și doctoratul în filozofie am trecut în învățământul universitar predând științele sociale: socialismul științific, etica, filozofia și Istoria României.

La despărțirea de învățământul superior, în 1987, la limita de vârstă, la 70 de ani, la un test dat studenților, nesemnă, mi s-au dat la două facultăți, Electrotehnică și Automatică, calificative nesperat de frumoase. Ele sunt consemnate, în parte și în caietul "Amintiri".

În învățământ țineam să fiu încadrat încă la venirea din prizonierat. Sunt al șaptelea cadru didactic din familia unui părinte dascăl de vocație.

Ce ne puteți spune despre debutul și viața Dvs. literară?

Am debutat cu "Rugăciunea unui țăpănar de pe Iza" la cedarea Ardealului, publicată în *Tribuna* la Brașov, în anul 1943, în plin război. Apoi am publicat în "Suplimentele literare" ale ziarelor din principalele orașe ale țării, mai ales între 1960-1970 – poezii. În 1977 am publicat în Editura "Litera" placheta de poezii "Umbrele Luminii", recenzată în "Ecoul" de la Bistrița de către prof. univ. dr. Teodor Tanco, de la Cluj-Napoca.

Am publicat destul de puțin și sporadic, Acuma public în "Răsunetul", la Bistrița, în "Cuibul visurilor" la Maieru, primul meu an de apostolat în anul școlar 1937/38, la "Jurnalul de București", în calitate de membru al Asociației Umoriștilor din România, epigrame și în "Suplimentul A.B.C." al ziarului "Azi" proză și poezie. Manuscrise am în "averse, seceta e în dolari", cum spuneam într-o epigramă. Datorită acestui fapt nu public nimic de anvergură.

Cum vă împăcați cu orientările scrisului postrevoluționar?

Mă strădui să citesc cât mai mult și să învăț de la cei ce au har recunoscut și consfințit de tiparnițe. Am căutat să fac față și invaziei de "best-seller"-uri, inclusiv cele "sexy", tipărite de diferite edituri. "Best-seller"-urile sexy erau cele mai vandabile, la care editorii au dat năvală. Eu consider că multe dintre ele, ca și unele "prodeuse" ale T.V. cultivă incultura, vocabularul dezagreabil, adunătura de neologisme britanico-arabă, a noii "limbi de lemn".

Scriitorii noștri mă bucur că țin să continue în scrieri meritatorii o linie ascendentă în general a literaturii, mergând pe coordonatele majore ale problematicii umane, de bună calitate, nelăsându-se deviați de la filoanele vieții de "teribilisme" ce abundă în unele cercuri și publicații facile. În romanul "Schimb de dame", de David Lodge, la un moment dat autorul e preocupat doar de faptul că în SUA 90% dintre bărbați "au penisul normal" și asta într-un "Roman al Secolului"...

Presa noastră, făcând concesii "decadentismului", are pagini întregi despre divorțurile marilor staruri de peste hotare, e mai mult preocupată decât de problemele majore ale tranziției de fapt dacă Răduleasca și-a pus "silicoane", e fericită că în fine s-au vândut cu preț bun chiloții nu știu cărei "vampe sexy" de la Hollywood; e preocupată mai mult decât de a ne face cunoscut miniștri, pe Andreea Marin, pe Esca, pe Brenciu și alți scâlbăitori ai micului ecran, care în agramatismul lor ne probează și contribuția lor la incultura mass-mediei.

Faptul că vulgarități vestimentare și zămbetele ambientate ale Marinelei Nițu au poposit pe la Închisoarea Rahova, vizitându-l pe Miron Cosma, capătă în anumite pagini ale presei echivalență cu desagregarea stației MIR. Libertatea și democrația, spunea încă Ion Heliade Rădulescu, nu înseamnă "nemăsura".

În multe zile îți vine să crezi că cea mai importantă problemă a economiei noastre și a reformei ce șchioapătă este cea a căinilor vagabonzi, luați în patronaj de Brigitte Bardot care a fost

Moment inaugural Redeschiderea Societății Culturale "L. Rebreanu" - oct. 1972

primită la cel mai înalt rang... Tot mai jenat asistăm la propagarea unui nou "umanism" în care facem importuri fără taxare la vamă de hrană pentru câinii și pisicile aristocrate, facem maidanezurilor "fitness", în schimb nu suntem preocupați să dăm unui nenorocit nici o coajă de mălai mucedă sau de pâine, unuia ce nu mănâncă nici cât un câine.

Din ce în ce mai mult ne lăsăm copleșiți de consecințele negative ale "globalizării" sub bagheta marilor puteri, cerșind încadrarea în organismele internaționale, dând la o parte orice sechele de patriotism curat și stimulatoriu, clasându-l demodat. De aci și consecința, defăimarea lui Eminescu, Sadoveanu, Argezi, Călinescu și promovarea unor nonvalori, preținși poeți, care-și permit să "pișe pe țară" sau să "spermeze" pe ea, fără să fie încorsetați de vreo cămașă de forță de la balaniuc sau dați în judecată pentru defăimare de către vreun organism guvernamental. Ministerul Culturii oare s-ar compromite dacă și-ar asuma o asemenea sarcină?

De aci și exagerările cu bilingva, cu concesiile ce se fac pe criterii politice pretențiilor UDMR de a împinge etnia maghiară ca o etnie preferențială; cu consecința aberantă ca 80% din români să învețe în anumite localități din Ardeal limba altor 20% de maghiari, care nu vor să învețe limba patriei nici ca o limbă streină, cum e catalogată limba română la liceul Nicolae Bălcescu de la Gyula.

Am văzut în manuscrisele D-voastră că aveți o variantă proprie a "Mioriței", sub simbolul credinței populare că atâta timp cât nu cade steaua ta din cer, nu moare nici un oier... cum raportați scrierile D-voastră la producția folclorică?

Am cunoscut multe variante ale "Mioriței", ca folclorist și ziarist, începând cu cea culeasă de Vasile Alecsandri, până la cea auzită de la un moldovean, Bărlădeanu, originar din Crimeia, care mi-a rostit-o când l-am întâlnit în timpul războiului, la Odesa. De aceea, mi-am permis îndrăzneala de a încerca și eu o variantă, cu o altă tentă filozofică.

Sunt coautor la culegeri de folclor din Bihor, Bistrița-Năsăud și din satele de apostolat pe unde am trecut. Cu asta am și început urcușul în literatură și azi am rămas tributara oralului folcloric rural, axat în exclusivitate pe coordonatele majore ale umanului. De aceea, nu numai "Baciul Avram" al poeziilor mele se roagă zicând zilnic "Miorița", dar și autorul acelor versuri. Spuneam odată într-o poezie, că "singură mă duce pana, / într-un vers poate prea simplu-n ei parcă vorbesc cu mama!"

Am convingerea că atâta timp cât mai putem rosti "Miorița" în orice variantă, și respira ozonul folclorului sănătos rural, nu ne pierdem identitatea, nici credința în permanența noastră pe plaiurile danubiene și în viitor, în ciuda furtunilor, vijeliilor și încercărilor prin care trecem!

Ce transmiteți colaboratorilor și cititorilor "Cuibului visurilor"?

Măierenilor noștri în primul rând, pentru că între ei mi-am început apostolatul în anul școlar 1937/38, pentru că ei m-au învățat să văd în țărani noștri "munți care umblă"... doresc ca și cititorilor "lăturenii", sănătate, prosperare și viitor glorios țării, pe măsura trecutului lor glorios!

Cartea

LIVIU PĂIUȘ

- "FOLCLORUL VĂII RODNEI"

După 30 de ani de muncă în domeniul folclorului, profesorul Liviu Păiuș a reușit să tipărească prima parte a lucrării "Folclorul Văii Rodnei" (ed. "George Coșbuc", Bistrița, 2002). Efortul domniei sale a fost uriaș; studierea a 217 cărți, conform bibliografiei citate în final, demonstrează această afirmație.

La acestea se adaugă parcurgerea a altor mii de manuscrise din Arhivele Năsăudului, Bistriței, Clujului, Bucureștiului (Academia Română), precum și cele aflate în colecții particulare sau proprii; este destul a aminti cele 21 de volume (aflate în manuscris) ale lui Ion Pop Reteganul, care cuprind peste 5000 de piese.

Folclorul Văii Rodnei este văzut de domnia sa în două dimensiuni: artistică și tematică, accentul oprindu-se pe folclorul poetic, neglijând voit proza folclorică și unele specii poetice precum: ghicitorile, proverbele și zicătorile.

Poezia rituală a acestei prime părți cuprinde: cântecele cununii, poezia nunții, descântecul, poezia înmormântării și colindele (laice și religioase), toate comentate pertinent și cu meticulozitatea ardeleanului care știe să ducă un lucru până la capăt.

Interesul pentru folclorul acestei zone, scrie dl. Liviu Păiuș, trebuie legat de militarizarea din 1762, odată cu înființarea Regimentului II de graniță năsăudean, când ofițeri cu idei iluministe, cum a fost Antonio Cosimelli, au putut aduce cu ei ideile folcloristicii germane, promovate la noi de Școala Ardeleană (p. 13). Până la studiul acesta aparținut lui Nicolae Pauletti, din 1838, dar iată că dl. Liviu Păiuș a descoperit între manuscrisele lui Ion Pop Reteganul o culegere de folclor năsăudean, datată 1827.

După dl. Liviu Păiuș primele producții folclorice din Maieru le întâlnim în lucrările semnate de:

1. Emil Precup – "Dor și jale. Patimi și suferințe" (1920);
2. Ion Barna – "Material folcloric cules de Ion Barna, învățător – director în comuna Maieru, județul Năsăud, pentru Arhiva de folclor a Academiei Române", Cluj, 1932;
3. Iustin Ilieșiu – "Poezii și basme populare din

Munții Rodnei (voi. III, 1967), amplă colecție realizată în anii 1915-1935, care cuprinde doine, hore, chiuituri, colinde, balade, descântece, orații de nuntă și 24 basme; merită atenție capitolul dedicat liricii de cântănie;

4. Emil Boșca-Mălin – "Poezii populare din granița Năsăudului", Sibiu, 1935;
5. Gavril Bichigean – "Bocete și descântece din ținutul Năsăudului" (1036) și "Colinde dintr-un colț de graniță" (1942);
6. Olimpiu Barna – "Vesellie, dor și jale. Folclorul cules din comuna grănicerească Maieru, județul Năsăud" (1944);
7. Nicolae Bot – "Cântecele cununii" (1989);
8. Dorina Domide – "Monografia folclorică a comunei Maieru", lucrare pentru obținerea gradului didactic I.

Esența acestei cărți o constituie comentariile inedite, aproape exhaustive, la temele propuse: "Balada în Valea Rodnei", cu subcapitolele: "Cântecul epic eroic", "Ciclul cotropitorilor", "Haiducii", "Radu și mama sa", "Pintea Viteazul", "Baladele păstorești", "Balada familială", "Soarele și luna", "Blăstăm de mamă", "Miorița", "Meșterul Manole", "Logodnicii nefericiți", "Mândra semeață-nșelată", "Proba iubirii", "Mândra părăsită", "Blestemul mândrei", "Mireasa moartă", "Nevasta vândută", "Nevasta fugită", "Moșneagul", "Soacra rea", "Copiii nerecunoscători mamei care i-a crescut", "Cântecele cununii", "Poezia nunții", "Descântece", "Poezia înmormântării", "Colinde laice" și "Colinde religioase".

Aștept cu interes publicarea și a părții a 2-a a acestei cărți, dar și a celorlalte, aflate în manuscris, ale d-lui Liviu Păiuș:

1. "Someș, apă mergătoare. Folclor poetic din Rodna veche";
 2. Pe Someș în sus. Folclor poetic din comuna Șanț";
 3. "Sus la munte ca negura (2 volume-folclor inedit din Valea Rodnei)";
 4. "Monografia comunei Rodna";
 5. "Monografia Școlii Românești-Rodna".
- Modest și discret, de-a lungul anilor, numele d-lui Liviu Păiuș s-a impus în lumea folcloriștilor, la ora actuală neexistând revistă de specialitate din țară în care să nu-i întâlnim semnătura.

ICU CRĂCIUN

CARNETELE DE LA BECLEAN

Clubul Saeculum în 21 de ipostaze

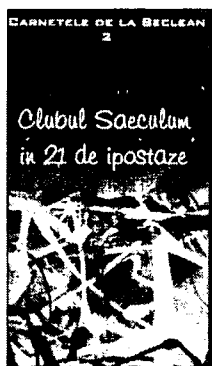
Intellectualii din Beclean au reușit încă înainte de '89 să se întâlnească într-un club al lor asemenea celebrelor cluburi engleze unde au discutat și continuă să discute, lunar, marile probleme ale societății românești (un model care ar trebui preluat, chiar și acum, de fiecare comunitate).

Grație ediției îngrijite de dl. Aurel Podaru, cititorul are ocazia să afle ce vorbeau "lunaticii" aceia (cum îi numește prefăcătorul Ioan Radu Zăgreanu), adunați între cărți, ce "comploturi" spirituale pregăteau în fiecare lună. Temele dezbătute au fost cele mai mediatizate și, poate, fiecare am fi avut ceva de spus, dar, iată, scriitorii adunați la Beclean ne-au luat-o înainte. Evident că au mers acolo și autori care nu viețuiesc în orașul de pe Someș, dar presa a consemnat evenimentele cu parcimonie, nebănuind că la acel club, de fapt, s-au consumat energii din care, cu siguranță, s-a beneficiat reciproc (atât vorbitor, cât și auditori). Din Bistrița au aderat acestei asociații culturale scriitorii: Olimpiu Nușfelean, Vasile Găurean, Dariu Cotui, Mihai Litinschi, George Vasile Rațiu, Marin Popan, Comeliu Niculescu; din Dej: Emil Lazăr, Ștefan Mihuț, Gavrilă Radu.

Din septembrie, 1999, și până în octombrie, 2001, s-a discutat despre manualele de istorie și limba și literatura română, criza politicului în țara noastră, despre români și ardeleni, despre informare, dezinformare și manipulare în mass-media românească, despre nevoia de elite, despre mișcarea legionară, despre libertate, despre masonerie, despre biserica ortodoxă și greco-catolică din România, despre naționalism și globalizare, toleranță și intoleranță la români, despre postmodernismul în cultură, despre terorism, ba s-a vorbit în două înținiri despre regretatul poet Gheorghe Pituț.

Dl. Aurel Podaru a înregistrat și reproduces cu fidelitate fiecare opinie a vorbitorilor, astfel că lectura acestei cărți nu este plictisitoare. Cele 188 de pagini publicate la editura Aletheia (2002) din Bistrița demonstrează că acolo, la club, s-au întâlnit majoritatea elitelor spiritualității județului Bistrița-Năsăud, iar cei care au reușit această unire, fie ea de câteva ceasuri, sunt scriitorii: Cornel Cotuțiu, Aurel Podaru, Ioan Radu Zăgreanu, Simona Konradi, Mircea Cupșa și alții; în orice caz, la ora actuală, numărul membrilor fondatori se ridică la 25. Doresc viață lungă "Clubului Saeculum" din Beclean și să aibă parte de cât mai multe astfel de petreceri spirituale!

ICU CRĂCIUN

Profil

Un perseverent al condeiului

Profesorul pensionar DUMITRU POPIȚAN s-a născut în anul 1929 în localitatea Nepos, județul Bistrița-Năsăud.

Este absolvent al Școlii Pedagogice din Năsăud (1950) și apoi al Institutului de Cultură Fizică din București (1954).

În calitatea de profesor de educație fizică, timp de 34 de ani, la Liceul "Liviu Rebreanu" din Bistrița, cunoscut fiind ca unul dintre cei mai harnici dascăli din județ în această specialitate.

În tinerețe a cochetat cu poezia, care, după pensionare a devenit pasiune. Este cunoscut prin colaborările sale în presa locală cu poezii, studii de istorie locală, portrete, retrospective sportive, pamflete, meditații etc. A publicat și două cărți de specialitate și are în curs de editare, în colaborare, o istorie a sportului local.

De asemenea, în manuscrise dactilografiate are 12 volume de poezie, un volum de rondeluri, un volum de catrene satirice și un volum de meditații. Prolificitatea sa iterară ne impresionează și îl găzduim cu plăcere în paginile revistei noastre.

SEVER URSA

LIVIU REBREANU, cronicar sportiv

Așa cum mulți intelectuali ai vremii au abordat fenomenul sportiv din țara noastră, nici Liviu Rebreanu nu a rămas indiferent, studiind și interpretând aspectul benefic al fenomenului.

"Cu o solidă educație fizică – înșușită nu numai corporal ci și în concepție, cum este prezentat de Victor Bănciulescu în lucrarea sa "Sport și cultură", marele romancier Liviu Rebreanu, "ia atitudine într-o epocă în care nu puțini intelectuali acuzau sportul".

Așa se face că la 22 octombrie 1933 scrie un material intitulat "Civilizația sportivă", în nr. 1 al "Buletinului sportiv", organ al "Asociației Sportive a funcționarilor municipiului București", în care spune: "Sportul chiar presupune o civilizație pe care să se grefeze. Primitivii nu cunosc sporturile decât ca pasiuni utilitare. Gradul de sportivitate indică într-un fel și gradul de civilizație al unui popor. În trecut, ca și azi, popoarele cele mai înaintate în civilizație au cunoscut și practicat sporturile ca o destindere firească. Numai după ce și-au chircit corpul la masa de scris simți nevoia exercițiilor fizice, care să-ți restabilească echilibrul între trup și suflet".

"Educația fizică adevărată se împacă perfect cu educația intelectuală. Una completează pe cealaltă".

"Spectacolul sportiv e corolarul natural al educației și binevenit ca atare. Miile de spectatori care urmăresc un match de box sau foot-ball reprezintă spiritul unei civilizații, mai ales când sunt ei înșiși sportivi practicantși."

"Întrucât ar fi superior un spectator de teatru față de un spectator sportiv? Între o civilizație sportivă și una teatrală, parcă ar fi de preferat cea dintâi".

La 29 decembrie 1933, în "Gazeta Sportului", Liviu Rebreanu face următoarea afirmație: "Manifestarea cea mai modernă a virtuților individuale și colective ale unui popor, sporturile, sunt mijlocul cel mai expresiv al unei propagande naționale inteligente".

Toate aceste afirmații aparțin lui Liviu Rebreanu, când sportul în țara noastră era considerat ca "barbarie" și chiar "dușmanul nr. 1 al culturii".

Ne punem întrebarea: oare ce ar fi scris Liviu Rebreanu despre sport sau despre "cuibul visurilor" dacă era contemporan cu micuții sportivi de la Centrul de schi Maieru? În tot cazul, elogiile ar fi fost mai mari și nu se știe dacă ar fi fost coleg cu Claudia Rebrășoreanu, Ionică Ureche și Maria Ureche, descoperiți de tânărul lor profesor de sport Liviu Ursa, de nu se afla și el printre acești multipli campioni naționali la schi fond. În mod sigur că priceperea lui de a face pe cronicarul sportiv ar fi prezentat mai altfel decât noi prezența Claudiei în delegația țării pentru Campionatul mondial de copii din Austria din anul 1991, sau prezența lui Ionică la Jocurile Olimpice de Tineret de la Aosta-Italia din 1993.

Și câte nu ar mai fi scris Liviu Rebreanu astăzi despre oamenii care sunt alături de acest Centru de civilizație sportivă ce este comuna Maieru, care a dus în lume numele comunei, a oamenilor harnici care au crescut asemenea copii, așa cum a făcut-o nescris, sau mai nou Revista "Cuibul visurilor" ca și harnicia și înțelepciunea oamenilor și dascălilor care au dat țării multe minți luminate, caracteristică a acestor plaiuri românești.

DUMITRU POPIȚAN

In memoriam

GEORGE UZA

Medicul și colaboratorul nostru George Uza a trecut în lumea umbrelor! Originar din Sângeorz-Băi, s-a simțit legat sufletește de Țara Năsăudului pe care a adorat-o până în ultimele clipe ale vieții sale. Îi publicăm, in memoriam, ultimul articol trimis revistei noastre.

DUMNEZEU SĂ-L ODIHNEASCĂ!

REDACTIA

DIN TRECUTUL BĂILOR ANIEȘ

Băile Anieș au fost cunoscute chiar de romani! O monografie a Văii Rodnei, scrisă de Baziliu Bașotă și publicată în Revistele "Familia" și "Observatorul" în anul 1881 (în urmă cu 121 de ani), vorbește de "scâlzile din Anieș" (Arhiva Someșană, nr. 26, p. 74-80), care atunci erau proprietatea fondurilor școlare ale fostului regiment românesc de graniță, cumpărate de la familia Bethlen. În monografia amintită se arată că pe vremea colonelului Luxetich s-au

găsit la Anieș mai multe monede romane din timpul împăraților Fl. Constantinus vulgo Chlorus între anii 292-305. Alte monede aflate aici sunt din timpul lui Gab. Valerius Maximinus și Romulus din anul 366 d.Chr. Acești bani, în număr de 40, au rămas la colonelul Luxetich, care era croat. Tatăl autorului monografiei de mai sus, Bașotă Teodor, a întocmit o listă cu aceste monede și o copie a rămas la fiul său. Astăzi nu se știe nimic de soarta acestor monede. Totuși, lista păstrată constituie o dovadă că poporul de aici n-a părăsit Dacia odată cu legiunile romane, ci a rămas în continuare pe aceste meleaguri.

Ce a fost aici odată? se întreabă mulți oameni ce locuiesc sau sunt oaspeți în satele stațiunii balneare. Cei mai mulți nu pot răspunde la întrebări, necunoscând ce s-a spus și ce s-a scris despre acestea de-a lungul anilor. De cele mai multe ori se uită "ce a fost" și cred că din acest motiv după una-două generații de la primele date consemnate în diverse ziare și reviste este necesar și firesc să se repete istoria acestor locuri.

Despre băile de la Anieș a scris în urmă cu 75 de ani Virgil Șotrope (Arhiva Someșană, nr. 10, 1927-1929). De fapt, autorul amintit traduce în limba maghiară un articol publicat în anul 1839, deci cu 163 de ani înainte de această consemnare (ziarul Nemzeti Társalkodo din Cluj, 1839) scris de dr. Daniel Pataki de Sárospatak, sub titlul "Borvizul Rodnean în 1839".

În acest articol se amintește de mai multe izvoare din munții Rodnei: Sângeorz, Anieș, Baia Antonia, Izvorul din Valea Ursului, Izvoarele din Rodna și în cele din urmă Izvorul de la Valea Vinului. Autorul discută, în linii mari, la nivelul cunoștințelor de atunci, compoziția apelor minerale și indicațiile medicale ale acestora.

"Izvorul de la Sângeorz localizat în partea de nord a satului militarizat, izvorăște abundent din coasta unui deal... și urcarea la izvor situat între colți de stâncă este anevoioasă și cele cinci construcții care-l înconjoară zac neacoperite". Oaspeții negăsind locuințe bune în Sângeorz beau apa proaspătă din Sângeorz la Rodna, pe care o aduc "oameni nămiți sau se asociază mai mulți la o căruță".

Articolul prezent nu se ocupă de toate băile din Munții Rodnei, ci doar de cele din Anieș, întrucât în 1839 par a fi cele mai bine organizate și dezvoltate din regiune, sub aspect turistic.

Izvorul de la Anieș este la aproximativ 1/4 ore de la Rodna și 1/2 ore de Sângeorz, distanță probabil parcursă, în acea vreme, pe jos. "Izvorul este așezat lângă șoseaua ce vine de la Rodana, vizavi de Măgura Mare la înălțime de câțiva stânjani, pe o colină formată din straturi calcare și metalifere..." Borsecul izvoare cu mare vuet, ce nu se mai aude astăzi, cu un debit de 25 vedre pe oră, iar acum 30 de ani cu 50 vedre pe oră. Autorul arată că apa este bogată în fier și este indicată în următoarele boli: "catarul pe stomac și plămâni, pivosă, viermi intestinali, constipații împreună cu slăbire, crampe, neurastenii, impotență, piatră în bășică, hemoroizi și artritis".

Diagnosticul făcut în acel timp nu mai corespunde cunoștințelor de azi, decât parțial.

"Această fântână a fost locul de convenire a tuturor oaspeților care veneau la Rodna. Aceștia, cum și cei care beau apa de la Sângeorz sau Valea Vinului, s-au obișnuit să locuiască parte în camerele clădite pentru oaspeți lângă această fântână, parte la Rodna, puțin la Maieru. Aici se adună aproape toți oamenii dimineața spre a bea apa, iar seara spre a se distra împreună. Aici se aranjează petrecer-

ile și aventurile sociale, joacă loteria, și cântă veșnic muzica". Totuși, oaspeții nu erau mulțumiți și au cerut guvernului ameliorarea condițiilor din stațiune. "Subsemnatul (dr. Pataki) a fost numit într-o comisie mixtă din partea guvernului iar din partea comandei generale a fost numit Ioan Hatfaludi, căpitan în regimentul II grănicer, a cărui politețe față de oaspeți, din râvna întru promovarea binelui public merită mulțumită." Propunerile comisiei au fost adresate guvernului.

"Văzând subsemnatul (dr. Pataki) afectul bun al băii reci, și mai bun dacă e de borviz feruginos, încă în 1835 a construit piciorul fântânii din Anieș și cel dintâi bazin alimentat de izvorul ce țâșnea din mlaștină, care îndată în acest an s-a pus cu succes în practică. De atunci construcția s-a mai perfecționat și legându-se de curtea cărciumei, acum se întrebuințează mult ca baie rece de borviz. Apa e feruginoasă, se tulbură, roșiatică, gălbue, cu temperatura de 9-10 grade. Aici merită să se menționeze cu laudă și mulțumită baia cu duș plăcută pe care a construit-o un grof (Zichi?) în preajma fântânii, într-un cort frumos cusut, pe seama oaspeților din anul acesta".

Autorul articolului arată în continuare că "Au trecut mulți ani de când n-a fost un timp atât de stabil și cald ca în vara aceasta, deci și în Rodana, ca și în alte băi, a fost o societate atât de numeroasă, ca și care nu-și aduc aminte Rodnenii, să fi fost în timpurile mai apropiate. Numărul familiilor constatate în lista oaspeților a trecut peste 80, iar a singuraticilor persoane a ajuns aproape la 500.

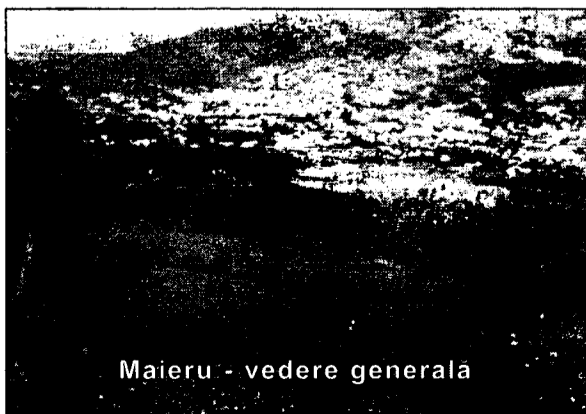
Timpul înainte de masă era destinat consultațiilor medicale, curei de apă minerală și băilor. Era frumos să văd numeroși boieri călări și în trăsuri adunându-se dimineața la șase ore la fântâna din Anieș, căci din lipsa confortului în Sângeorz chiar și cei ce folosesc apa de acolo, s-au obișnuit să-și bea porțiunile în Anieș, petrecând veseli în societatea oaspeților de aici, unde toți se amuzau la valsurile frumoase cântate de cel mai bun taraf de lăutari din Cuj. La 9 ore după isprăvirea curei plecau spre locuință spre a deajuna, după care îndată erau pline toate băile. Aproape la fiecare casă se putea vedea cum încălzesc apa din căzi cu pietri înfierbântate sau cum se grăbesc mulți oaspeți spre dușuri. După masă se aranjau petreceri. Pe seama unui grof se închiriasse o locuință mare, dar fiind el împiedicat să vină la băi, o ceda ca local de cazino. Aici, în localul plin, se aranjau jocuri distractive, ca domino, tarok, alager, eliminate fiind jocurile hazarde. Seara urmau pe răcoare plimbările comune în trăsuri și călare, ojinile, pescuitul și vizitarea regiunilor învecinate minunate. Dumineca se dansa până la ora 10. Așa treceau repede zilele și cu acestea săptămânile, între cură și petreceri, dominând tot timpul printre oaspeți, de diverse naștere și clasă, o egală condescendență socială.

Astăzi se știe, în urma unor analize de finețe făcute la Facultatea de Chimie din Cluj (prof. dr. Costei Sirbu) că apa de la Anieș este foarte bogată în magneziu și săracă în sare, calitatea deosebită, pentru aceste ape, ca factor terapeutic în deficitul de magneziu din bolile cardiace, nervoase etc.

Aproape de izvorul de lângă șoseaua ce duce spre Rodna se mai găsește un izvor de apă minerală în curtea inginerului Hojda B. Urmașii acestuia o exploatează industrial ca apă de masă, mult apreciată în regiune.

Cine cunoaște Anieșul și citind acest articol, poate face o comparație între ce a fost și ce este în prezent la aceste izvoare.

GEORGE UZA

Maieru - vedere generală

Istorie

**MAIERU –
File de
monografie (25)**

Ne propunem să prezentăm în următoarele episoade câteva date privind începuturile învățământului în Maieru. Deocamdată, va fi vorba, desigur, de perioada anterioară graniței militare din ținut (1762-1851).

Cu toate că pentru epoca dinaintea militarizării datele despre școală sunt sporadice și aproximative se poate totuși aprecia că, dată fiind vechimea Maierului și ponderea acestei localități în Valea Rodnei, tradiția învățământului local este și ea veche, însumând peste 250 de ani.

Înainte de a ne referi la datele istorice despre începuturile locale, considerăm necesar să facem o incursiune, fie cât de succintă, în cadrul mai larg al dezvoltării învățământului românesc din Transilvania. 1/

Documentele fac mențiunea unei școli transilvănene încă din secolul al XI-lea, la Cenad, unde învățătura se preda în limba latină celor 30 de școlari existenți.

De-a lungul secolelor, rădăcinile învățământului trebuie căutate în mod firesc, în legătura lor organică cu credința și cu biserica neamului. Se preda, la început, în limbile oficiale ale bisericilor. Astfel, în limba slavă veche a bisericii ortodoxe și, mai târziu, în limba latină a bisericii catolice, aceasta din urmă mai ales în Transilvania și pentru unghurii, secuii și sașii stabiliți aici în decursul secolelor X-XIII și pentru sașii și germanii galițieni, așezați în câteva orașele nordice ale Moldovei în secolul al XIII-lea. 2/

Pe la mijlocul secolului al XVII-lea începe înfiripirea vestitelor școli de la Blaj, care vor deschide calea spre învățătura înaltă a multor copii de orașeni și săteni români ardeleni, precum și pentru întemeierea, mai târziu, a celor două Academii Domnești de la București și Iași.

În Maramureș, la mănăstirile Peri și Leud, au existat școli vechi cu limba de predare slava veche; apoi la mănăstirile Vad și Feleac, în părțile Someșului. Se cunoaște faptul că în Transilvania, de-a lungul mai multor secole, au existat condiții istorice diferite de restul țării. Trecerea sub stăpânirea habsburgică prin tratatul de la Calovitz (1699) a avut și din punct de vedere școlar urmări întunecate pentru români.

Populația românească, deși majoritară dintotdeauna, nu era considerată nici măcar ca națiune și era exclusă și de la drepturile culturale. Prin Diploma Leopoldină din 4 decembrie 1691 erau recunoscute patru confesiuni creștine: catolică, luterană, calvină și unitariană. Religia mării majorități a populației din Ardeal era considerată și ea doar tolerată. Populațiile cu religiile oficializate puteau avea școlile lor. Românii au continuat să se folosească de formele tradiționale de învățământ elementar de pe lângă biserici și mănăstiri.

Cu toate acestea, grație unor împrejurări istorice specifice, Țara Năsăudului este considerată ca având o îndelungată și solidă tradiție culturală. Prin așezarea sa geografică a putut fi în contact îndelungat și cu mănăstirile din nordul Moldovei și din Maramureș.

Așadar, începutul instrucției școlare trebuie căutat și la noi, ca și la alte popoare, în chiliile mănăstirilor.

Documentele existente, în parte păstrate cu mîgală în corpul valoroasei reviste "Arhiva Someșană" de la Năsăud, fac mențiunea câtorva asemenea mănăstiri clădite pe valea noastră prin îndemnul și osârdia unor călugări maramureșeni.

Două dintre acestea sunt atestate în mijlocul veacului al XVII-lea, una în apropierea Năsăudului, alta în Maieru, pe locul zis Drogomana, unde a fost și prima vatră a satului. Se pregăteau aici dieci, călugări și juzi. 3/

(va urma)

SEVER URSA

Note bibliografice

1/ A se vedea și: Sever Ursă Monografia școlii din comuna Maieru, jud. Bistrița-Năsăud, lucrarea în manuscris, la Muzeul "Cuibul Visurilor", Maieru, 1971, p.38;

2/ Ministerul Învățământului, Istoria Învățământului din România, București, Ed. Did. și pedagogică, 1971, p. 4;

3/ Vezi și E. Boșca-Mălin, Spicuri din trecutul unui sat grăniceresc, București, 1945, Ed. Asociației Scriitorilor și Gazetarilor năsăudeni, p. 55-56.

ANUL CARAGIALE

Permanența și actualitatea lui Ion Luca Caragiale

La 150 de ani de la nașterea sa, Ion Luca Caragiale este mereu viu și contemporan cu noi tocmai prin faptul că a imortalizat, în registru comic inegalabil și inconfundabil eternul umorului dâmbovițean, în schițe, momente și mai ales în teatru.

La instaurarea comunismului în țara noastră, după anihilarea sau distrugerea oamenilor politici, a venit rândul creatorilor artei, reprezentanților literaturii, figurilor proeminente ale intelectualității. Dacă nu posedau genunchi de câmilă și o obediență totală, treceau în categoria incriminată, alături de chiaburi, fiind "imbourati" cu epitetul fatal, de "dușmani ai popoului". Spre cinstea neamului nostru danubian, așa cum se arată și în monumentală lucrare a scriitorului și editorului clujean Vasile Igna intitulată "Subteranele memoriei-pagini din rezistența culturii" (Editura Universal Dalsi), am avut reprezentanți remarcabili și nu puțini, ia bolșevizarea literaturii și aducerea ei la numitorul comun al "realismului socialist", dacă ar fi să amintim, din lipsă de spațiu, numai pe unul din piscurile cele mai semnificative, filozoful și poetul Lucian Blaga, care în anii de vitregie și umilirea lui prin scoaterea din cadrele universitare și asvârlirea lui într-un post de bibliotecar, n-a scris o "Trilogie a culturii și valorilor comuniste", n-a devenit obedient oprimării violentei totalitare. Într-o adevărată și profundă atitudine patriotică, în ciuda vicisitudinilor și a hărțuirii de către mai marii "roșii", Lucian Blaga s-a înhămat la o altă operă, adevărat tezaur cultural național, o "corolă" minunată de lumini, traducerea într-o versiune și dimensiuni simbolice de unicat, a nemuritorului Faust de Goethe.

Ion Luca Caragiale, alături de alte figuri proeminente și valori ale culturii noastre, dacă n-avea cum să fie ingenuchiat s-a acreditat ideea că titanul de la Haimanale a luat în "șișul" umorului său inconfundabil doar o anumită categorie socială și năravurile burgheze ale unei pături politice semianalfabete. După astfel de cosmetizări societatea luptei de clasă nu era ridiculizată de Caragiale. După apologetii ideologiei totalitarismului de stânga, I.L. Caragiale ridiculiza exact pe cei pe care-i "sălta" securitatea. De aceea, probabil, n-a fost scos din manuale, cursurile universitare ca alți năpăstuiți, și i se jucau și piesele.

Cu toate acestea eroii lui Caragiale aveau tipice corepondețe cu infatuatul semianalfabet de la raion, omnipotentul a cărui autoritate se legitima și era asigurată de "naganul" și ca proveniență și ca simbol și semnificație a atâtor deportări, schingiuri și exterminări. Nu întrecea această sinistră creatură a "gulagurilor" pe naivul Ghiță Pristanda, ce ciupea doar la numărul steagurilor, și "sălta" la poruncă dușmanii politici și prefectului, dar până la urmă parțial pacta cu victima, crâncenul specimen N.K.V.-dist al cărui unic etalon era exterminarea? Oare nu existau în acele vremi adunări politice similare celor patronate de Trahanache, prin demagogismul lor, prin promisiunile marilor Congrese, la care în discursul dictatorului se elogia trecerea demagogică la "repartiția după nevoi", desigur "științific determinată" după indicațiile academicienei de renume mondial. Nu avea nimic caragialesc oare discursurile citite de delegați, scrise de o echipă de ziariști ultra îndoctrinați? Nu avea nimic caragialesc cuvântarea supremă, subliniată de îndelungate aplauze ale "pălmașilor" chemați ca să presteze un număr de ore-aplauze, care erau "școliți" la precizie, după câte fraze și cât să țină truda mâinilor lor și prelungirea aplauzelor? Aplauzele în "epoca de aur" aveau funcție politică de prim rang, ele dând dreptul celui aplaudat să aibă curajul să ridice probleme pe plan internațional, certificau popularitatea vorbitorului și constituiau suprema dovadă a iubirii nelimitate a maselor pentru "odios". Nu avea nimic caragialesc faptul că președintele de onoare al Academiei țării scria fiecare rând cu literă mare? Nu putem nimic identifica ca fiind de sorgintă carageliană faptul că o analfabetă exmatriculată din cursul elementar a ajuns, fără să mai presteze ceva în ogorul cărții și fără alte examene "academiciană de renume mondial"? Nu unul dar chiar zece autori umoriști de talia lui Caragiale n-ar putea ecraniza grotescul situațiilor comice ale luării cuvântului, prin tăierea microfonului preponentilor agresivi, care îndrăzneau să demoleze imaginea supremă a dictatorului. Nu era și prin asta întrecut la mare distanță onorabilul Trahanache, care ca un prunc nevinovat mai agita un clopoțel ca să liniștească spiritele?

Tot la el acasă îl găsim pe Ion Luca Caragiale și după '89.

Nu găsim în discuțiile politice, de la tribunele oficiale, în interviuri, în conferințele de presă aserțiuni care întrec pe cele atribuite de Caragiale conului Leonida și consoartei sale, coana Efimița, despre revoluție, care după Efimița, ținea până de seară, iar după capul familiei "pe puțin trei săptămâni". Nu avem destui admiratori ai lui Galibaldi și în zilele noastre, pentru tot felul de reprezentanți ai organismelor globalizării? Ne lipsesc oare mentalitățile etalate de Conu Leonida despre salariile ce trebuie plătite la timp, "bașca pensia, calculată după legea veche"? Nu e nimic caragialesc în faptul că după 12 ani ne bălăcărăm în tot felul de discuții inutile despre răsturnările de ia 22 Dec. 1989 și încă nu știm exact cine a tras în noi? Ca să nu mai vorbim de reformă, care dacă nu merge înainte, carevasăzică și ea stă pe loc, făcându-se doar pe comisioane grase încasate de aleșii noștri și ai căror bani apoi sunt "spălați" în vilele somptuoase care prin însuși prezența lor sfidează nenorocirile endemice ale jumătății de populație situată sub orice barem al traiului decent. Nu este nimic caragialesc în faptul că în schimbul salariilor, indemnizațiilor suplimentare, a atâtor alte avantaje, aleșii noștri nici nu onorează prin prezență la ședințele Parlamentului, sau când o fac, tot a formalitate sună, fiind ținta camerelor T.V., care ni-i arată cât suferă d-lor pentru eletoar, dormind în Senat, într-o poziție atât de incomodă. Discuțiile deschise de pe acum în avânt-premieră la modificarea constituției nu aduc cu încredinșarea de săbii Trahanache-Cațavencu. Nu e actuală remarcă eroului lui Caragiale că "Europa e cu ochii pe noi"? Dar Brâncoveneștii și Farfuridii zilelor noastre care la "fix trecute" sunt la tribunal, pentru a apăra mafioții, întinzând și amânând procesele până ating majoratul și maturitatea unei prescripții? Dar fulminanta sintagmă la care se recurge tot mai des în zilele noastre pentru a scăpa de pușcărie directorii ce-și fură, din interior, ziua în amiaza mare banca ce o conduce și apoi tot nu fac pușcărie, pentru că au certificate autentificate de medic că nu "pot suporta detenția" nu ustură caragialicește?

Câți dintre colegii lui Agamiță, din zilele noastre nu vin și ei aproape zilnic cu "pac la războiul" de la Strasburg cu câte o "depeșă"? Eroii lui Caragiale departe de a fi erodați de vreme! Dimpotrivă, Domnul Goe, Chicoș Rostogan, dar mai ales "Lanțul slăbiciunilor" viața contemporană tot mai degradată îi încarcă cu noi și noi semnificații și acuzații la scenă deschisă, chiar și în noul secol și mileniu în care am intrat.

Caragiale a satirizat cu talent nu numai personajele vremii sale, ci și ale vremii noastre, fiindcă avem aceeași "soțietate cioclopedică, românească, fără prințipuri, adevărată care vasăzică nu le are". Lăudăm inițiativa TVR 1, care zilnic ne "eartă" prin eroii lui Caragiale, la ora 20,45, pentru mărșavele matrapazlăcuri politice.

Cu o asemenea clasă politică și cu absenteismul electoratului nostru, Caragiale va fi multă vreme de o actualitate stringentă.

AUREL CLEJA

Tineri măiereni în port stramoșesc (1998)
foto: Iacob Hangea

Lirica

ALEXANDRU POP

Domnul Alexandru Pop s-a născut în Maieru, dar s-a autoexilat în S.U.A. înainte de 1989. Pentru domnia sa, satul copilăriei a rămas "Edenul din care nimeni nu-i va putea izgoni inima". Dintre poemele trimise revistei noastre am ales "Scrisoare târzie", scrisă la moartea mamei sale. Așteptăm lansarea și la Maieru a volumului de versuri la care lucrează.

REDAȚIA

SCRISOARE TÂRZIE

Scrisoarea mea, o, mamă, sosi-va prea târziu
Căci trupul tău acuma culcat e-ntr-un sicriu!...
Dar vreau să-mi cer iertare, de-aicea de departe
Că nu mi-am făcut vreme mai iute să-ți "scriu carte"!

Venea acum Crăciunul... Și-am vrut ca să te sun
C-atâtea lucruri, mamă, avusem ca să-ți spun!
Și vocea ta duioasă s-o mai aud voiam
Căci dorului meu glasul-ți era ca un balsam!

Dar ai plecat deodată!... Te-ai dus în veșnicii
Și-n urma ta acuma îți plâng ai tăi copii
Și tata, rămas singur, zdrobit e de durere
Că n-a putut să-ți spună măcar, "la revedere"!

Cum aș întoarce timpul să fiu mai mult cu tine!
Dar am plecat în lume...m-am dus în țări străine
Și-arareori găsit-am răgaz vreun rând să-ți scriu...
Iertare-ți cere-acuma risipitorul meu!

Iertare pentru lacrimi, și-atâtea zile triste
Când eu zăceam acolo în temniți comuniste
Iar tu, ingenuncheată, în nopți târzii stăteai
Și numele în rugă mereu îmi pomeneai...

Și-acum rămas-am numai c-o mână de-amintiri,
Cu poze-ngălbenite de-a vremii veștejiri...
Epistolele tale păstrate ani la rând
Le-am recitat acuma, de dorul tău plângând...

Am fost și eu azi noapte cu tine în priveghi...
Și-am depănat istorii și întâmplări străvechi
Cum te-ai întors la Domnul, și cum ai suferit
Și cum ai tăi din casă mereu te-au prigonit!...

Ți-a fost viața, mamă, atât de grea și-amară!...
Dar n-ai cerut la Domnul o cruce mai ușoară
Ci doar ai vrut răbdare, putere-n suferință
Și-frângerile-ți fost-au schimbate-n biruință!

Copilă încă, noaptea, fugeai la rugăciune
Ieșea pe-ascuns din casă, la nimeni făr'a spune
Ai fost adesea prinsă, bătută și lovită
Că nu au vrut în casă să aib-o "pocăită"!

Nu ai cârțit la Domnul, atunci când ai fost fată
Și-n pat ia suferință ai fost paralizată
Și nici când ca și mamă, pruncii de-abia născuți
La Domnu-n veșnicie curând erau trecuți!

Prin ani apoi, venit-au necaz și boli mereu...
Tot mai grea încercarea, și-urcușul tot mai greu
Făptura mai slăbită de-ai suferinței spini
"Reumă" tot mai multă și dinți tot mai puțini...

Și chiar dacă în suflet erai nemângâiată
Cu un băiat departe și-o fiică înstrăinată
Tu-aproape-ai stat de Domnul, și gata de-a-L sluji
Și ai lucrat întruna cât încă era zi!

Dar lupta este gata și clipa a sosit!
În lume alergarea ta, mamă-m s-a sfârșit
Cununa biruinței te-așteaptă-acolo sus
Ce ți-o va da chiar Mielul, iubitul tău Isus!...

Prieteni vechi te-așteaptă în cerul minunat
Vecini de-ai noștri care 'naintea ta au plecat
Toți cei cu care-alături ai mers pe-ngusta cale
Vor fi acolo unde nu e nici plâns, nici jale!

Vei recunoaște chipuri de mult de-aici plecate
Când vei intra pe poarta cetății minunate
Și-un "bun venit" ți-or spune cu îngerii-mpreună
Când Domnul îți va zice să intri "slugă bună"!

Suntem acum în lacrimi toți cei aici rămași
Dar sus în ceruri, mamă, sunt șapte copilași
Ce vor să-ți mulțumească, că nu ai murmurat
Atunci la El în slavă cin' Domnul i-a luat!...

În încheiere, mamă, să ierți că n-am putut
Ca să mai vin o dată să-ți văd vasul de lut
Zdrobita colivie din care a zburat
Spre zările albastre un suflet minunat!

Dar mamă, dulce mamă, mă leg cu jurământ
C-așa-mi voi trăi viața aici pe-acest pământ
Ca gata de răpire să fiu și eu oricând!...
La revedere mamă!...
Ne-o revedea curând!...

Al tău fiu de departe,
Alex. POP

Amintiri

DOI PRIETENI MI-AU INTRAT ÎN CASĂ

Domnul TEODOR CÂMPAN, un cunoscut profesor de desen, trăitor la Cluj, un sufletist și, nu în ultimul rând, un om de aleasă cultură, animat de un curat patriotism românesc, ne trimite aceste amintiri...

REDACTIA

M-am întors acasă din modestul meu refugiu situat în Munții Apuseni, lăsând acolo o vreme de basm străjuită de molcomele culmi încă încărunțite cu omăt pur care cocheta cu soarele grăbit spre amurg, sfidându-i razele neputincioase. Clujul m-a primit posac și pesimist, învăluit într-o ceață densă, londoneză, trebuind să-l străbat dinspre apus spre răsărit, șofajul devenind o povară.

Acasă era pustiu și liniște. Tristeți profunde de pensionar mi-au adâncit ridurile senectuții și pesimismul când am citit cifrele de pe lista cu cheltuielile comune și din facturile de energie electrică și de telefon. Cred că pentru prima dată în viață mi-am șoptit în gând: "Dacă Cluj ți-a trebuit, acum descurcă-te"...

Toate tristețile s-au șters încă în clipa-n care am găsit în cutia poștală un plic de mărime mijlocie, adresat cu un scris ordonat și frumos – cum rar se mai întâlnește astăzi –, pe care încercam să-l redescopăr și să-l localizez în timp cu tot cu autor. Cum nu prea scriu și în consecință nici nu prea primesc scrisori, mi-am pus cu emotivă grabă ochelarii să descopăr taina. Sincer să fiu, nu mă mai așteptam la un răspuns după o bună pauză de tăcere pe care abia acum o înțeleg, o accept și-i cer iertare neodihnitului și neobositului meu Prieten, profesorului și directorului Muzeului și revistei "Cuibul visurilor" din Maieru, SEVER URSA, căruia i-am dat binețe în gând, îmbrățișându-l, bucurându-mă nespuse de cele câteva rânduri pe care mi le-a scris. Prieteniei D-sale mi s-a alăturat și revista cu nr. 1 (50) din ianuarie 2002 pe care am lecturat-o cu aviditate, reînviind în mine preocupări similare din anii 1965-1978 la Sângeorz-Băi, unde-am ucenicit întrale dascăliei. Acum nu mai sunt singur, îi am alături pe cei doi prieteni: profesorul SEVER URSA și revista "CUIBUL VISURILOR", îi am și-i simt alături, ei mă fac să reasc din propria-mi cenușă ca pasărea Phoenix.

Cu plăcute aduceri aminte descopăr nume prestigioase ale unor foști elevi ai Liceului Teoretic "Solomon Haliță" din Sângeorz-Băi, originari din Maieru, care cu har și talent semnează articole de o profundă simțire și sensibilitate în revista "CUIBUL VISURILOR", și care, cu respect și considerație față de cei ce i-au educat, își împărtășesc neuitatele trăiri despre locurile natale. Mă-ncearcă un simțământ de regret că nu mă pot număra printre ei la propriu, dar și un licăr de modestă mândrie că am conviețuit alături de ei la Sângeorz-Băi, recunoscând totodată că l-am avut ca model de DASCĂL și OM pe profesorul SEVER URSA.

Păstrez cu sfințenie un petec de hârtie, îngălbenită de trecerea anilor, de pe vremea primelor amenajări muzeale la Maieru datorate profesorului SEVER URSA, expdat de Domnia-Sa în urma unei vizite pe care am făcut-o la Muzeul din Maieru cu clasa la care eram atunci diriginte. Conținutul acestui text vorbește-n timp ca o probă zdrobitoare împotriva celor care au pus vreodată la îndoială calitățile de OM și DASCĂL ale D-lui SEVER URSA:

"Stimate colegule Cămpan,

Abia am primit banii – cu ceva peste 75 lei – și mă grăbesc să găsc pe cineva în gară spre a vă restitui 75 bilete a câte un leu (deci 2 elevi la un bilet) – n-am de 0,50 lei.

Nu știu dacă te vor mai prinde la timp, elevii, mi se pare, pleacă azi (sau mâine) și n-ăș fi dorit pentru nimic în lume să plece cu gândul că mi-am însușit personal câte 50 bănuți ai lor. Vă rog să faceți totul spre a mă feri de o astfel de judecată...

Maieru, 30 XII 1971

Sever Ursa"

Acea vizită și nu numai, cred a pecetluit prietenia dintre noi, baza-tă nu pe interese meschine, ci pe preocupări serioase comune, corectitudinea și, nu în ultimul rând, afecțiunea. Tot atunci a fost un moment decisiv în hotărârea mea (ideea mă preocupa mai demult)

de a realiza la Sângeorz-Băi un muzeu cu profil etnografic. M-a încurajat apoi în hotărârea mea regretatul ilustru învățător, care era și director-adjunct la Școala generală Sângeorz-Băi, URSA ANTON, care a fost și primul donator dimpreună cu țaranul plugar Alexi Flore. Ideea mea a prins contur, am realizat și eu un muzeu la Sângeorz-Băi dar, din păcate, nu-și mai aduce nimeni aminte de întemeietorul acestuia. Mărturie stau cei 24 de ani-tăcere de când am părăsit meleagurile Sângeorzului, fortuit de valurile vieții... Am însă datoria morală să mai amintesc trei nume care – în cei 14 ani de trudnicie împreună cu soția mea pentru a realiza acest muzeu – m-au ajutat, prin puterea lor de decizie, să-mi pună la dispoziție spații pentru expunerea obiectelor muzeale: profesorul Titus Pop, fost director ai Liceului Teoretic din Sângeorz-Băi, Traian Istrate, ilustru învățător de o conștiinciozitate și o meticulozitate rar întâlnite, fost primar al orașului; Gheorghe Șanta, fost primar al Sângeorzului, un om deosebit de receptiv la fenomenul cultural, dar nu numai. Deși nu era localnic, lui i se datorează prima "întâlnire a fiilor orașului" (eu nu știu să mai fi fost o alta), în programul căreia a fost inclusă și vizitarea muzeului...

La un an după plecarea mea din Sângeorz-Băi, elaborându-mi lucrarea pentru obținerea gradului didactic I, în care am inclus și un capitol despre muzeu, i-am solicitat D-lui Șanta Gheorghe să o citească și să facă o foarte scurtă apreciere pe care urma să o includ în lucrare. Nu cu puțină strângere de inimă, spre a nu fi acuzat de făloșenie sau de falsă modestie am extras câteva citate date 7 iulie 1979:

"Loialitatea profesorului Teodor Cămpan față de Sângeorz-Băi... se manifestă cu toată forța sensibilității sale în activitatea deosebită depusă nu numai în realizarea exemplară a sarcinilor proprii, ci mai ales în strădaniile și rezultatele obținute în studierea cu atenție a vieții social-economice a stăpânilor dintotdeauna ai acestui pământ." ... "Dacă astăzi orașul Sângeorz-Băi se înscrie printre localitățile țării care au lăcașuri muzeistice, aceasta se datorează în cea mai mare parte perseverenței profesorului Teodor Cămpan și a grupului de înflăcărați colaboratori, pe care i-a strâns în jurul său și împreună cu care au adunat un material deosebit de bogat – unele unicate – și care altfel ar fi rămas multă vreme nevalorificate, sau definitiv pierdute"... "Teodor Cămpan are meritul de a se fi angajat cu hotărâre în realizarea unui mai vechi deziderat... de valorificare și păstrare a tot ce este prețios și progresist din îndelungata și zbuciumata istorie a poporului român. Strădaniile lui s-a materializat în înființarea și organizarea muzeului din Sângeorz-Băi, unde anual, cei peste șazeci de mii de oaspeți ai orașului au posibilitatea să cunoască viața populației din această zonă, din cele mai vechi timpuri până astăzi, și în toată complexitatea ei, cum au trăit și muncit, bucuriile și necazurile lor, momente de biruință și ceasurile de restriște, modul cum s-au gospodărit și cum au luptat pentru libertate și dreptate socială, cum și-au păstrat limba, obiceiurile și portul"...

În anii-tăcere la care mă refeream mai înainte m-au consolată și mă mai consolează câteva cugetări ale neegalatului nostru istoric Nicolae Iorga: "Amintirea suferințelor tale păstrează-o bine; e comoara cea mai scump plătită"; "Copiii învață bunătatea de la natură, iar răutatea de la oameni"; "Orice lucrare aduce greșeli: greșelile sunt un îndemn spre a face mai bine; vine o zi când lucrătorul moare zdrobit; dar lumii i-a folosit și munca lui și durerile care au adus o muncă nouă"; "Unde se lucrează, e și de măturat; sunt oameni care fac numai atât"; "Pe înălțimi ai numai căldura pe care o duci cu tine"; "Câinii care latră cred că trăsura n-are alt motiv să meargă înainte decât frica de dâșii. Li se pare fugă ce e numai urmarea drumului"; "Vine o vreme când lacrimile cad înăuntru și ard".

M-am confesat fără opreliști celor doi prieteni dragi care mi-au intrat în casă, ca și cum aș fi fost să stau cu ei la ceas de taină, cu gândul și speranța că-mi vor fi alături în împărtășirea unor alte aduceri-aminte despre meleagurile pe care nu de foarte mult timp a trăit și ucenicit scriitorul Liviu Rebreanu.

Cu prietenie, pentru toți truditarii care într-un fel sau altul contribuie la apariția valoroasei reviste "Cuibul Visurilor".

TEODOR CÂMPAN

Smile

CATRENE, UNEORI SATIRICE

La consultație

Medicul poate-ți gicește
Boala și-ți prescrie leacul,
Preotul te spovedește,
De cântat, îți cântă diacul.

Unui leneș

Că sunt flămând o știu prea bine
Și uneori îmi pare rău
Că tu muncești și pentru mine,
Prin muncă-aș flămânzi mai rău.

Uneori e și așa

De treci pe la Prefectură,
Nu știu dacă înțelegi,
Pe jos nu încapi de ură,
Pe sus nu încapi de legi.

Noului ales

Nou ales la Primărie,
Pare-se că-i tot așa,
Poartă altă pălărie,
Dar aceeași pijama.

Revers

Mincinoșii, vreau să știți,
Fie vor, fie nu vor,
Or să fie pedepsiți
Chiar de minciunile lor.

Din bine în mai rău

Am de toate și din fire
Vesel sunt, ca pomu-n floare,
Port pantofii mei de mire
Și costum din ajutoare.

Lui Leonida Dănilă

Pe mormântul meu aș vrea
Numai flori de dedeiți
Și-un volum din cartea mea:
"Dor la poarta Bistriței".

Unui bătrân

Că ești bătrân nu-i mare caz,
Cât inima mai bate-n piept,
Începe marele necaz
Când simți că nu ești înțelept.

DUMITRU POPIȚAN

EVENIMENT

De curând, Muzeul "CUIBUL VISURILOR" din Maieru a fost afiliat Complexului Muzeal Județean Bistrița-Năsăud, în urma acordului Consiliului Comunal și a confirmării acestei hotărâri de către Consiliul Județean, cărora le aducem mulțumiri.

Sperăm că această instituție rurală creată și dezvoltată pe parcursul a mai bine de patru decenii să se bucure de un mai eficient sprijin administrativ și de specialitate, prin intrarea într-un circuit turistic mai larg.

Având în vedere că în noiembrie 2002 se vor împlini 45 de ani de când s-au pus bazele acestui muzeu, rod ai unei pasiuni sincere și îndeobște recunoscute, într-un număr viitor al revistei noastre vom publica un scurt istoric al său.

REDACTIA

Scrisori

SCRISOARE DIN GERMANIA DE LA UN FRATE BUN (3)

Eminesciana dedicată Veronicăi Micle și familiei sale născută a fost publicată în "Cuibul visurilor" (septembrie 2001), precedată de Eminesciana "Fiind băiet păduri cutreieram" – "Cuibul visurilor" august 2001), ambele semnate de Ieronim Someșan, unul din urmașii familiei Ion Someșan, mort în 1848 și nu e un secret că Ieronim este un împătimit întru Eminescu.

M-aș opri și la "Dulce Bucovină" de Ovidiu Petri, un adevărat poem în proză, din care aș cita încheierea: "Tot în aceste momente omagiale când somnul lin al poetului este mângâiat de flori de tei și este stropit de licărul stelelor, se cuvine să-i pomenim pe doi dintre prietenii lui dragi: humuleșteanul Ion Creangă și născudeanca Veronica Micle, stinși și ei din viață, acum un secol".

"Un triumfi de aur pentru eternitate".

Mărturisesc deschis că în călătoriile mele italiene am descoperit și un triumfi de aur: Veneția, Florența și Roma. Cred că cele șase reprezentări pe cerul eternității își vor găsi fiecare locul lor cel mai ales.

Tuturor acelor pe care i-am lăsat necomentați le cer iertare, spațiul e de vină, dar îi asigur că le simt scrisul în inima inimii mele.

Totuși, înainte de a încheia, dacă am început cu direc-torul publicației, am să mă refer, total meritat la redac-torul șef al revistei, Icu Crăciun, amândoi părinții spiritu-ali ai "Cuibului visurilor".

În primul rând aș menționa articolul **Remember** (Însemnări) din august 2001, în care curajul domniei sale de a spune adevărul despre situația politico-socială a țării, m-a entuziasmat de-a dreptul.

Recunosc, încă de mult, ca exilat pe-aceeași poziție neschimbată până astăzi, am observat cât se minte în jurul meu, așa cum se impune când la putere în România a ajuns un partid unic, având o poziție tot mai slabă, partid condus de un fost secretar de partid comunist în persoana rebotezatului peste noapte social-democrat, Ion Iliescu. În fața unei atari recrudescențe a neocomuniștilor la noi, reintegrați fiind foști activiști de partid în posturile de conducere, am început să mă consolez pentru pierderea oricărui limbaj comun cu iubii mei contemporani, încât am ajuns să mă consider rămas sub zidurile Troiei, așa cum scrie despre marele poet Radu Gyr, într-o emoționantă poezie.

Și iată că citind articolul "Remember" de dl. Icu Crăciun, pe care nu numai că-l felicit, dar îl și sărut pe frunte frumos. Mi-am dat seama că spiritul de luptă al românului nu s-a stins încă și în acest mod autorul mă asigură că nu totul e pierdut pentru totdeauna.

În tot ce scrie are dreptate. Marin Preda amintea că sub comuniști marii filozofi ca Leibnitz, Kant, Hegel și alții, deci nu numai români stăteau sub cenzura unui den-tist Ion Vittner și în consecință acesta le trăgea măselele, după cum îi permitea meseria.

Realitatea este însă, cum o subliniază dl. Icu Crăciun, că prin pompoasa Academie Ștefan Gheorghiu pro-cedeul s-a oficiat, devenind un procedeu de masă, din această cauză țara românească se află astăzi pe un sloi de gheață, duce povara unei inculturii crase, de unde criza în care se zbate cultura românească.

La fel împărtășesc ideile d-lui Icu Crăciun în ceea ce privește persecuția religiei Greco-catolice, unită cu Roma, la acest capitol cum sublinia tăria de caracter a prelaților superiori uniți, nici unul din episcopi n-a renunțat la religia lui, majoritatea au suferit o moarte de martiri, uciși de comuniști, pe când pe cardinalul Hossu l-au ținut cu domiciliu forțat, regimul nevroid să intre în conflict cu Vaticanul.

Nu e un secret că elementele autohtone comuniste și ortodoxe în alianță cu membrii de partid care-și temeau posturile s-au opus celor din exil care ar fi vrut să se întoarcă acasă unde să participe la reconstrucția postco-munistă a țării. S-au întors doar foștii comuniti, primiți cu brațele deschise, despre ambele tabere se poate afirma că sunt **ajus de farinae**.

Putem afirma că valori autentice ale neamului, aici intră, se înțelege, și biserica unită, nu vor fi cu adevărat libere până va mai exista un comunist în această țară. Trist, dar adevărat. După experiența căpătată se aplică legea "totul sau nimic", cale de mijloc nu e dată.

Sunt desigur total de acord și cu articolul d-lui Icu Crăciun "Mass-media și românii" (aprilie 2001) dar pe el l-aș pune în legătură cu articolul "sor de antici" (aprilie și septembrie 2001).

Personal duc același dor de antici, numai că soci-

etățile, mai ales apusene s-au îndepărtat violent de ide-aturile antice, cândva luminile călăuzitoare ale Europei. Azi, în locul virtuții lui Platon, se caută în film viciul pornografiei și cultul violenței care nu rar ajung să depășească minima condiție umană.

Semnificativ, în anii '80 în Grecia, după vii discuții par-lamentare s-a scos din școală studiul limbii elene vechi devenită inaccesibilă celor ce posedă doar greaca moder-nă, să recunoaștem că suntem departe de epoca cla-sicizată al lui Goethe, când H. Vass, traducătorul Iliadei și Odiseei era declarat homerid, premieră râvnită de magul de la Weimar, socotită ca cea mai înaltă distincție a unei personalități adevărat nobile.

Întoarcerea la preistorici, îndeosebi Parmenide, care a pus pentru prima oară problema finite (Sein) în filo-zofie, dar și la Platon și Aristotel a fost preconizată în epoca noastră de Martin Heidegger, care, din păcate, din zelul de a fi un mare filozof german, practica un limbaj atât de greu de înțeles ca Hegel în **Fenomenologia spir-itului**.

După cum se vede din studiile heideggeriene, filozoful recurge frecvent la citate în limba greacă, de altfel dl. Amzer, un bun elev al său, îmi spunea că Heidegger nu accepta la cursurile sale decât pe studenții care cunoșteau limba greacă veche.

Mai mult, tot Heidegger, de data aceasta într-un studiu cu totul clar despre Tehnica, arăta, că există în contemporaneitatea noastră tendința ca tehnica să înlocuiască planetar cultura, ceea ce duce la înde-părtarea omului de ființa și spiritualitatea sa.

Heidegger, destul de antic creștin în celebra lui primă lucrare (1927) **Ființa și timp (Sein und Zeti)** este de părere că la sfârșitul vieții, omului nu-i rămâne altă posi-bilitate de a se salva, decât să-l aștepte pe Dumnezeu, ceea ce-i atât de revoluționar în gândirea sa, încât cei în cauză au căutat să-i facă neauzită vocea, studiul său a rămas publicat doar în coloanele revistei **Stern**, într-un interviu luat în legătură cu relațiile filozofului privind hitlerismul, așadar n-a ajuns să fie publicat într-un studiu aparte. Din acest motiv filozofii de astăzi trec în mod științific peste această ultimă parte esențială a filozofiei heideggeriene.

În respectiva construcție modernă, clasicul elen va rămâne un om legat de studiul arheologiei și alte instru-mente de ultimă oră în loc să fie mijloc de cercetare, tehnica devine un scop în sine, de unde se oglindește fidel situația nouă mass-mediei românești care ne prez-intă toate ororile și crimele inimaginabile made in Hollywood.

Bram Stoker inventează pe Dracula român, vampir sugător de sânge și politicianii români, deși știu că el nu are nici o legătură cu domnitorul Vlad Țepeș, se grăbesc prin Ministerul Turismului și colegii săi să pună bazele unui Dracula Park Internațional interesându-i doar câștigul de bani, uitând că ceea ce se face prin înșelăci-une cum vine așa se duce.

Trăim o epocă în care se vorbește despre globalizare, dar nimeni nu știe propriu-zis ce înseamnă asta, cum i-ai putea da de exemplu pe dl. Președinte al României, Ion Iliescu, care a ținut o disertație la televiziune (TVR1) asupra globalizării descriind-o ca pe o nouă utopie comu-nistă, ceea ce sigur pragmatismul american nu va admite să fie.

În concluzie, cred că în aceste zile când Bucureștiiul preaslăvit în cadrul centralismului nostru exagerat, a ajuns să decadă până acolo încât își apără descom-punerea spirituală sub armura unei lugubre pornografii lipsite total de bunul simț care deosebește omul de ani-mal, consider că ar putea să revină în sarcina revistei "Cuibul visurilor" și conducătorilor ei, Sever Ursă și Icu Crăciun, să umple golul creat în cultura românească prin rătăcirile celor de la centru și astfel să dea o speranță nouă în bine, frumos și adevăr poporului român de care are nevoie spirituală, ca pâinea cea de toate zilele.

Domnii Sever Ursă și Icu Crăciun să nu uite că tăria crezului și principiilor lor se datorează faptului că sunt și ale lui Eminescu și Rebreanu, marii noștri înaintași, numai prin ideile lor se poate asigura mântuirea neamu-lui nostru.

Încă o dată, felicitările mele pentru frumoasa realizare a revistei "Cuibul visurilor" și îi rog pe conducătorii ei să mă considere lângă ei, ca pe un frate bun, așa cum, încă din titlu m-am fost recomandat.

OVIDIU VUIA

Proză

Eram în pauza mare

A crescut numărul hoților de nori ce purtau fulgii mari, cât petalele nuferilor, ce amenințau pământul cu plapoma albă sub care bănuim pământul.

Vremea odihnei cerului era scurtă, poate de aceea noi îl știam numai muncind și dând pământului ce are mai alb în el, rămânând după munca lui cușme aruncate pe garduri, pe clăi, ori pe case, care după puțin soare erau trase pe ochii satului, care începeau să adoarmă într-o liniște albă.

În vremea odihnei cerului măsuram darul norilor cu geza pășind pe urmele făcute în zăpa-da dintâi de oi în drumul spre miriște, ori cu pâina, așa cum măsuram depărtarea dintre banii aruncați în porțile vecinilor. Apoi ridicam ochii spre soarele îngropat în bolta albastră, urmărind dru-mul fulgilor rămași să privească în vitrinele pământului.

Acum cerul a intrat în pauza mare, iar Pământul stă în plasa iernii țesută din razele stelelor oacheșe și jucăușe.

Portret

(STRANA CEA DE TAINĂ)

Bunicii ne stau în strană, de mai multe ori albi, cu mâinile încleștate pline de griji și de taină. Au un port de bun simț cu cămăși albe pe care calcă negru.

De-atunci, frunțile de astăzi, plecate, erau net-ede acum sunt pline de uliți. Ulițile s-au învrăbit, se sfădesc între ele cât le ține gura anilor, se hăi-tuiesc smulgându-și una alteia smocuri de ani.

După ce vor ingenuchea încă o dată vor ieși să vadă cerul înflorit, dar scuturându-se zicând că așa ceva nu a fost din postul nu știu cărui Crăciun, apoi vor vorbi de BUNAVESTIRE lăsată acasă cu degetele pe fus.

Gânduri

După ce a schimbat cizmele de cauciuc cu pantofi se plângea că pantofii îl jenează.

A schimbat punga de plastic cu geanta diplo-mat, apoi pe aceasta cu o pungă de plastic.

Ce rău îi stă unui câine comunitar (TÂRLĂU) să latre la un câine care însoțește turma.

LARION CĂRBUNE

La polog, pe Dealul Barlesei (Măierii)
foto: Iacob Hangea

NATURA

COPII, VREȚI SĂ ȘTIȚI CÂT E ORA? PRIVIȚI FLORILE!

Flori... frumusețe... proștețime... gingășie...
Florile ne încântă viața, sunt un simbol al prieteniei și dragostei.

Daco-romanii, în castele lor din Dacia Felix, aveau un fel de "calendar floral". Astfel, la începutul primăverii, aveau loc întrecerile luptătorilor, luptele de gladiatori, luptele cu fiarele sălbătice în arene și chiar întreceri sportive.

Prin aprilie aveau loc deschiderile întrecerilor jocurilor de "Nunta brazilor" - fenomen cunoscut în zonele montane unde ninsoarea aurie de polen se așează pe ochiurile de zăpadă, pe roua frunzelor și pe marginea bălților.

La aceste întreceri veneau mândrele fete dace, cu priviri galeșe, cu flori în cosițe, îmbrăcate în frumoase costume albe cusute și împletite cu mirosul florilor de câmp. Ele aduceau flori pentru împodobirea arenelor și buchete pentru răsplătirea învingătorilor. Florile au făcut parte din viața românilor din cele mai vechi timpuri.

Belșugul florei pământului strămoșesc l-au făcut pe român să fie statornic, virtuos, credincios și poet.

Marea diversitate de culori din flora noastră se datorează mai multor pigmenți antocianici în floare. Astfel, culoarea portocalie a unor dalii s-ar datorita prezenței unui amestec de pigmenți roșii și galbeni. Prezența acidului folic și a taninurilor, alături de antociane, substanțe ce pot intensifica/slăbi sau chiar schimba nuanța culorilor.

Marea diversitate a culorii florilor și fructelor s-a dovedit a depinde și de unele schimbări biochimice, cum sunt oxidarea, melitarea-schimbarea formei de zahăr din antocian - sau diluarea, intensificarea, redistribuirea pigmenților existenți. Modificarea acidității sucului celular în care e dizolvat antocianul schimbă și ea nuanța coloritului.

Florile plantelor nu cunosc culorile alb și negru pur. Pentru a ne convinge așezăm pe o bucată de hârtie albă orice floare cunoscută pentru această culoare: ghiocel, crin alb, nufăr alb... Vom deosebi îndată diferențe clare de nuanțe fiindcă în corolele acestor plante sunt amestecate urme de galben, roz sau bleu. Nu există de asemenea nici flori cu adevărat negre, ci unele colorate intens în purpuriu, brun, cum sunt de pildă florile de sângele voinicului, mușcata neagră sau o varietate de lalea. Este firesc să fie așa deoarece florile sunt cele ce ocrotesc sensibilele organe de înmulțire ale plantelor și datorită culorilor reglează cantitatea de căldură (absorbită de radiațiile solare) de care floarea are nevoie.

Albul respinge în totalitate radiațiile luminoase și pe cele calorice, în timp ce negrul le absoarbe pe toate. Florile sunt adaptate să-și dozeze lumina și căldura ce le sunt necesare în perioada înfloririi în funcție de mediul unde viețuiesc. La

latitudini din zona alpină, colorația florilor este de nuanțe mai închise: albastru, violet, roșu.

Intensitatea mirosului florilor depinde de intensitatea luminii ce cade asupra lor.

Între mijloacele de apărare folosite de plante se numără și... parfumul lor. Acesta este emanat datorită culorilor esențiale preparate în "laboratorul" organelor verzi. Unele din esențe conțin alcoolii terpenici (mentol, geraniol, linalol...) toxici și iritanți pentru animalele erbivore. De aceea pelinul, frâsinelul nu sunt mâncate de erbivore.

Prin păduri poate fi întâlnită leurda, planta cu flori albe ca niște stelute.

Planta are mirosul... usturoiului. Frunzele au gust foarte plăcut și sunt bune pentru salată. Frunzele sunt folosite și în scopuri medicinale.

Macrișul iepuresc cu frunzele ca cele de trifoi și cu flori mici roz-albe, produce niște semințe negricioase care au o proprietate neobișnuită: la câțiva timp după ce cad pe sol încep să... zburde. Sar în toate părțile căutând să se îndepărteze de planta ce le-a zămislit.

Semințele sunt înveșmântate într-o membrană elastică, hidrosopică, care plesnește în contact cu apa.

Dar știați că glicina, planta care dă flori atât de frumoase are frunzele otrăvitoare?

Mimoza este o plantă firavă, gingașă și grațioasă.

Această plantă se comportă ca un "halterofil", dacă agățăm de o crenguță de mimoză o povară mititică, suficientă ca să aplece planta până la pământ, după nici două ore crenguța de mimoză va ridica greutatea. Lășăm planta să se "odihnească" apoi vom agăța o greutate mai mare și crenguța de mimoză o va ridica. Repetând de mai multe ori, într-o lună vom observa că floarea sportivă va deveni mai frumoasă decât celelalte.

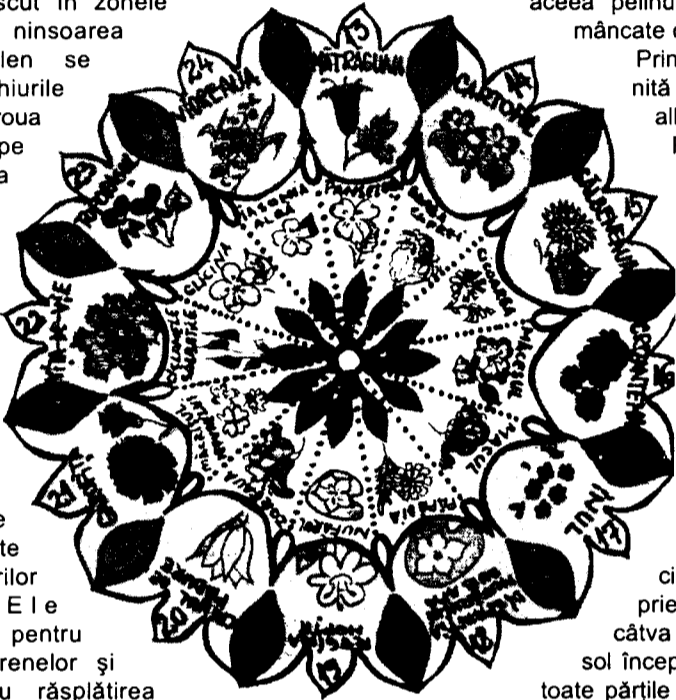
După ivirea zorilor, razele soarelui prind a se ridica din arcul orizontului și corolele florilor sorb bobitele de rouă, dacă vremea e frumoasă și cerul senin, rând pe rând florile încep să se trezească. Fiecare floare are o oră a deșteptării.

Cine cunoaște florile și viața lor în natură, poate să facă un ceas floral. Deschiderea corolelor florilor au calitatea de a indica ora exactă.

Plantele posibile pentru un asemenea ceasornic sunt foarte multe, ele se schimbă de la o regiune la alta, de la un sezon la altul. Cine cunoaște ritmul floral al locului său de baștină își poate confecționa fără greutate un ceasornic viu, multicolor, înmiresmat.

Dumnezeu a făcut o lume minunată, depinde numai de noi, de voința noastră de a drumeti prin munți, dealuri și Delta Dunării pentru a cunoaște tainele florilor și miresemelor.

inv. IULIA VĂSIEȘ - Șc.Gen. nr. 4, Lunca Ilvei
inv. IERONIM SOMEȘAN - Șc.Gen. nr. 2, Lunca Ilvei

C.P.N.

PROGRAMUL ORIOIUS

(Program de Monitorizare a
Speciilor Cuibăritoare din
România)

GRANGURUL - Oriolus oriolus

Fișă de identificare.

Oriolus oriolus vine de la latinescul aureolus care înseamnă auriu, de aur, auleodus, cântăreț, acompaniat de flaut.

Lungime: 24 cm.

Greutate: 68-78 g.

Regim alimentar: omnivor.

Număr de ouă: 3-4 ouă albe cu pete

cărâmișii.

Incubație: 15-16 zile.

Puii zboară după două săptămâni de îngrijire la cuib.

Calendarul sosirii și plecării în/din regiunea noastră.

Grangurul este unul dintre ultimii oaspeți de vară și printre primii migratori autumnali.

	Sosiri	Plecări
1999	13.05	14.08
2000	26.04	21.08
2001	14.05	18.08
2002	06.05	?

Programul de Monitorizare de Speciile

Cuibăritoare din acest an cuprinde zece specii.

Dintre acestea codobatura galbenă (*M.Flava*) este specie accidentală, iar presura sură (*M.Calandra*) este inexistentă în zonă, fiind specie ceva mai sudică.

Familia grangurilor cuprinde 25 de specii repartizate în două genuri: *Oriolus* și *Sphecopterus* (graurii verzi) răspândite în Indonezia, regiunile tropicale și subtropicale ale Indiei, Africa și Australia.

O specie ajunge până în nord-estul Chinei iar alta până în zona temperată a Europei.

Penajul este viu colorat cu galben strălucitor roșu și negru; femelele sunt colorate cu verde șters și partea ventrală striată. Au cioc puternic, puțin curbat spre vârf și zimțat în partea terminală. Ochii sunt roșii.

Își fac cuiburi deschise în formă de cupă, adesea țesute artistic, suspendate ca un hamac între ramurile laterale ale copacilor. Cântecul lor este plăcut și sonor, semănând cu sunetul de flaut. Sunt păsări insectivore și frugivore.

Specii exotice:

- Grangurul cu cap negru (*Oriolus larvatus*) - larg răspândit în regiunea tropicală a Africii. Are penajul galben cu verde, iar capul și gușa negre.

- Grangurul galben (*Oriolus falvoninctus*) - trăiește între tropical capricornului și regiunea nordică a Australiei. Are un colorit frumos galben cu negru pe cap, aripi și coadă. Se hrănește cu fructe.

- Grangurul de smochine (*Sphecopterus flaviventris*) - răspândit în pădurile din Noua-Guinee și Australia. Are în jurul ochilor o porțiune de piele golașă de culoare roșie. Capul este negru, spatele verde, pieptul galben.

Specii aflate pe lista roșie: *O. isabellae* și *O. Mellianus*.

Cronicile ornitologice... ale anului 2002 s-au îmbogățit cu încă două specii noi pentru regiunea noastră. Presura de tundră (*Calcarius lapponicus*) a fost redescoperită de același atent și neobosit ornitolog de teren, elevul Dorel Bazga (26-01.2002 - Dealul Poienii). Un exemplar de *Cygnus cygnus* - lebedă de iarnă a fost observat de elevul Aurelian Hoza din clasa a VII-a în ziua de 8 martie. Prezența acesteia a fost confirmată și de alți ornitologi din zonă. Se adevăresc astfel legende bătrânești despre păsările mari albe care poposeau în vechime peșeurile altădată mlăștinoase ale Rodnei. Nici vara nu a fost lipsită de bucurii naturiste, micii și marii ornitologi din zona Maieru-Anieș reușind să observe două din raritățile affaunei nordice: lăcustarii (*Sturnus roseus*) și cocorii (*Grus grus*). Oare ce surprize ne mai așteaptă?!

ILIE HOZA

Se termina elia
foto: Iacob Hängea

Oameni de seamă ai Maierului

ION BARNA

ETNOGRAF ȘI FOLCLORIST (7)

După cum s-a putut observa, până aici rolul starostelui a fost de organizator al ceremonialului nunții. Partea folclorică, respectiv ca și creator sau producător de folclor, începe odată cu ieșirea alaiului nunții de la biserică și ajungerea la casa nunții. Acesta, ajuns aici, cere voie să intre rostind o cuvântare în versuri ce reia unele imagini din chemarea la nuntă:

LIVIU PĂIUȘ

Tânărul nostru împărat
Când a venit vremea de se-nsurat
Tare dimineață s-a sculat,
Cu rouă de pe flori s-a spălat,
Cu haine noi s-a-mbrăcat:
Cu cojoc mândru bișos
Ca a lui Vodă din Țara de Jos,
Cu cămașă românească
Mireasa să-l îndrăgească
Și de nu zic bine
Să mă-ndrăgească și pe mine!
Pușca-n mână a luat
Și la vânat a plecat
Și-a vânat o zi de vară
Până-n seară,
Pas de domnișoară
Împăratul soțioară.
A noastră frumoasă oaste
Adunată de pe văi și de pe coaste
E obosită foarte tare
Și trudită de cale,
Ne rugăm să ne dați sălaș
Și să ne primiți pe toți de mas
Fă bine pleacă și răspunde,
Ori te du-n cămară și te-ascunde!
Dacă mi-i face multe vorbe
Îi căpăta și niște bote."
(Ms.346, pag.59-60)
Ceea ce deosebește notele lui Ion Barna de alte lucrări referitoare la

nuntă sunt datele ce ni le oferă cu privire la partea materială a nunții. Astfel, la intrarea nuntașilor în sala de nuntă: "Pe masă se află, tot la 4 oameni, un tipoi (aluatul sucit, rotit, și apoi dat la capăt, o pâine împletită și 4 plăcinte (aluatul înainte de a fi dat la copt este uns pe deasupra cu brânză de oi amestecată cu ou, o pâine mai mică și mai scundă la miez). Starostele le aduce tot pentru 4 inși 1 litru de vinars (spirt de cereale de 96 de grade, diluat cu apă la 30 grade fiert cu săcărea." (Ms.346, pag. 61)

Dacă acestea sunt doar aperitivele, nu trece mult timp și se aduce nuntașilor alte mâncări: "La orele 9 ori 9 și " se pune pe masa: supă de vită amestecată cu găină, găluște (sarmale), carne friptă de vacă ori de viței și carne de porc friptă, în locuri mai alese și prăjitură". (Ms.346, pag. 67)

Al treilea rând de mâncări se pune mai târziu, după ce au jucat câteva jocuri, când: "se servesc mâncări reci: cârnați fripți, aitură, varză cu carne de porc afumată". (Ms.346, pag. 70)

Rolul starostelui iese din nou în evidență cupă ce s-a pus a doua masă căci fiecare segment al ritualului nunții trebuie completat cu un moment folcloric care: "integrat contextului ceremonial al nunții este chemat să acopere o arie conceptuală și afectivă largă. El devine, ca produs de artă, reflectarea unor experiențe de viață fundamentale, al unui mod de a gândi și a simți lumea.

(va urma)

LIVIU PĂIUȘ

Rebreniana - REBUS
NUVELE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

ORIZONTAL: 1) Nuvelă publicată în 1918 în care este surprinsă tragedia unui copil care și-a pierdut mama - "Și-apoi avea boierul un... moale, moale ca mătasa, care te mângâia și-ți încălzea inima" (Ofilire) - Operă mică. 2) Tatăl lui Ion Haramu, "cel putred de bogat" (Hora morții) - Subiecte pe care le prelucreză Liviu Rebrenu în primele două povestiri din ciclul **Calea sufletului** (fem.:sg.). 3) Ued în Algeria - Nuvela din 1910 în care dascălița Aglaia Bujur filosofează în final, după ce află că o femeie a murit că nu a vrut să facă o extracție dentară: "Bătrână, oricum, dar cel puțin trăiesc..." (neart.) - Radu Rotaru. 4) Armeanul Vencovici, cel care "umbă în două cărje" (Idilul de la țară) - Credinciosul care se închină în sinagogă, alături de Ioan și de Andrei (Soacra sfântului Petru). 5) Stau în cale! - Imită sunetul produs de un clopot - Fir de cusut. 6) Nuvela în care popa Grozea se dușmănește cu Grigore Iliș "de ani de zile" (neart.). 7) Soția lui Ion Mititelu, o femeie "durdulie, cu picioarele scurte și groase, făcute parcă înadins pentru a fi mamă fecundă" (Norocul) - Valoros ciclist german (Walter). 8) Situația creată de orbul din nuvela **Cerșetorul** care vine la doctorul Ispas: "Să-mi pui la loc ce mi-ai luat de pe ochi", că îi era mai bine orb decât văzător - Câinele pe care "îl adusesem acum trei ani, în brațe, cățeluș bondoc, drăgălaș, cu capul mare și ochi înțelegători; îl crescusem și-l îngrijisem până ce-a ajuns dulău bătaios, voinic și temut și astăzi..." (Fiara). 9) Pârâu în județul Iași - A lucra ogorul. 10) Ultimele ofiliri! - Onoare și respect - În Răfuia! 11) Chiuituri - ...de la țară, nuvelă datată 1913. 12) Usturoi (tr.) - Țăranul care "își îndesă pălăria în cap, tuși de două ori, scuipe ascuțit" și-i spuse fiului să se grăbească, să ajungă la timp la gară (Proștii).

VERTICAL: 1) O prelucrare a lui Liviu Rebrenu în 1919 în care Petre Ulvineanu îi face o vizită frizerului - Avocatul Dogaru care-l ultragiază pe Șulâm când acesta veni să-i ceară banii pe gazul vândut (Cumpăna dreptății). 2) Subșeful de birou Ghinea, "muncitor și burlac, scund și grăsun. Are mustați mici, cănite, și o chelie mare, impunătoare. E foarte cumpătat. (...) Femeile au fost slăbiciunea lui" (Cuceritorul) - Nuvela în care "oamenii din sat erau obișnuiți de-a binelea cu dânsa. Îi ziceau Todosia, măcar că ea se chema Tatiana" (1913). 3) "... odrasla cea mică a Armeanului, cea mai răsfățată firește. E urâtică și cam morocănoasă" (Idilul de la țară) - Strada din București unde locuiește profesorul de dans Nicu Georgescu, împreună cu fiica sa (Strănutarea). 4) Nouă roman - Soția lui David Pop, cea care "se scula cu noaptea în cap și avea grijă de gospodărie" (Catastrofa) - Ceea ce răsucea repede Ileana, nepoata lui moș Costan (Cântecul iubirii). 5) Redat la mijloc! - Atribut al soacrei lui Petru Simion din prelucrarea **Soacra sfântului Petru** - Soția zeului Vișnu (mit.). 6) Directorul proprietății care încurajează adulterul soției, Dorina, cu Faranga, directorul embaucilor (La urma urmelor) - ...Strul, dezertor, nuvelă inspirată din evenimentele primului război mondial. 7) Holdele "gălbujite de soare, alunecau ușor pe deasupra coperișurilor țuguiate ale mahalalelor..." (Culcușul; sg.) - Localitate în Indonezia. 8) Oraș maritim în Latium, capitala volsclilor, unde locuia familia cavalerului roman Nigidius Saturnius (Calea sufletului, Servilla) - Martir al bisericilor ortodoxe. 9) "...albastră", farmacia în care "Gaston Duhem deschise ochii asupra lumii în Rue des Rapporteurs", din vechiul oraș Arras (Calea sufletului, Yvonne; neart.) - Resort - Nume feminin. 10) "Am întâlnit-o întâia oară într-o zi de primăvară, într-o... albă, veselă, modestă" (Cântecul lebedei) - Cămașă de la țară. 11) Nuvela care descrie drama aprodului Ion Filibaș, publicată pentru prima dată în volumul **Frământări**, la Orăștie, în 1912. 12) Localitate în Ardeal, amintită în nuvela **Cuibul visurilor** - Directorul liceului din Năsăud, "care făcea o politică turbată și care era vestit că cetește toate jurnalele ce vin la berăria Rahova" (Catastrofa).

Dicționar: RIR, NAU, RUTT, LEȚA, SRI, AJAN.

SERGHEI COLOȘENCO

S-au născut în lunile aprilie, mai, iunie 2002

Rauca Alexandra-Viorica, Flămînd Dănuța-Viorica, Kirdan Cosmina-Adriana, Varvari Viorel-Daniel, Birta Paul-Cosmin, Ureche Ioana-Maria, Cimuca Denisa-Maria, Pui Ionuț-Grigore, Gușă David-Darius, Cacioc Anuța-Alexandra, Domide Onisim, Ureche Alexandru-Dorin, Flămînd Gheorghe-Florin, Boca Leontin-Lăzărel, Cărbune Ursalov, Schneider Grigoriță, Boșca Andrei-Lazăr, Boșca Marius-Daniel, Cătuna-Croitor Andreea, Ureche Silvia-Reghinuța, Hoha Florin-Daniel, Singeorzan Ana-Elena, Ureche Andreea-Sunamita, Singeorzan Ionuț-Daniel, Andronesi Rareș-Paul

Să crească mari, înțelepți și frumoși!

S-au căsătorit în aprilie, mai, iunie 2002

Lorinți Sorin-Valentin și Bazga Silvia; Barna Dumitru și Bizău Elena, Ometiță Leontin și Nicolai Silvia, Sidor Rem și Rebrîșorean Victoria, Miu Alin-Mihai și Boca Viorica-Alina, Hoza Augustin și Ureche Nastasia, Partene Virgil-Ioan și Folfă Anghelina, Pârlea Cifor și Ometiță Florica, Ursa Ioan și Buia Maria, Mihali Daniel-Mircea și Pui Sanda-Valeria, Rebrîșorean Ioan și Candale Cristina-Estera.

Casă de piatră!

Au decedat în aprilie, mai, iunie 2002

Buta Domnica - 70 ani, Manu Florentin-Traian - 50 ani, Folfă Leontin - 75 ani, Leonte Lucreția - 83 ani, Hoza Virgil - 53 ani, Șerban Mandache - 93 ani, Todoran Grigore-Ioan - 68 ani, Rauca Șpanu - 62 ani, Bouțan Ioan - 75 ani

D-zeu să-i odihnească!

Ofițer de stare civilă: ELENA CĂRBUNE

Informații
Invățământ
CUIBUL VISURILOR
Cultura
Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T.Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES sri Bistrița
str. N.Titulescu, nr. 18, tel.223.201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele"

Liviu Rebreanu

INCUBUL

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD

ANUL VII Nr. 5 (54) *** OCTOMBRIE 2002 *** 8 PAGINI *** 3500 LEI

REDESCHIDEREA DOSARULUI REBREANU

NICULAE GHERAN

După multe poticniri – cauzate de inerția unor instituții de stat, deloc alarmate de moartea edițiilor critice – seria de *Opere-Rebreanu* se va îmbogăți cu un nou volum, cuprinzând aproape 400 de scrisori, expediate de romancier membrilor lui de familie. Cum, după moartea acestuia, urmașii au apucat să scrie vrute și nevrute despre viața lui intimă, ni se va oferi în curând prilejul de a cunoaște direct de la sursă opiniile creatorului despre oamenii din jurul său cu care și-a împărțit viața de fiecare zi, despre bucuriile și tristețile lui. Pentru noi, evenimentul este cu atât mai valoros cu cât realizarea noii cărți se va petrece sub auspiciile Academiei Române și Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, lucrarea făcând parte din planul de cercetare științifică a Muzeului nostru, printre ai cărui colaboratori se numără, de la începutul anului, și Nicolae Gheran, editorul monumentalei ediții de *Opere-Rebreanu*, considerat pe drept a fi cel mai autorizat exeget al creației sale. În cele ce urmează, reproducem paginile finale ale prefeței ce însoțește volumul amintit.

REDAȚIA

Biserica din Deal
foto: Iașob Hângea

Cartea apare după ce mă obișnuisem cu gândul de a trage cortina ediției critice, când, prin jurnalele și interviurile sale, dădusem prilejul „inculpatului” să-și spună ultimul cuvânt. Sfârșit de act final, în fața unei săli aproape goale.

Socotind timpul rămas în urmă – 34 de ani de la apariția primelor tomuri ale seriei de opere, plus alți cinci ani de pregătire a lor, inclusiv „repetiția generală” din 1965, soldată cu publicare integrală a nuvelisticii rebreniene, în „Biblioteca pentru toți” -, mi se părea exagerat de mult. Noroc că n-am băgat de seamă cum au trecut patru decenii, concurând afectiv cu jucătorii de cărți care uită să se mai ridice de la masa de joc.

E greu să spun dacă am câștigat sau pierdut; probabil și una și alta. Oricum, n-am cu regreta timpul devorat – ar fi și ridicol -, dar știu cu siguranță că, de-aș întoarce acele omicului, n-aș mai face același lucru. Norocul (sau ghinionul) meu a fost că am deschis șantierul ediției critice când eram foarte tânăr, cel puțin în raport cu maeștrii genului, care, apucându-se târziu de o atare ispravă, s-au izbăvit prin moarte. Nu degeaba o retrospectivă a cărții românești va scoate în evidență că, de regulă, o ediție critică nu se termină, ci mai degrabă te extermină. Mai ales când își propune să facă ordine într-o perioadă de proliferare a tiparului – precum secolul 20 -, lipsind aproape totalmente instrumentele bibliografice necesare. Într-o viață de om n-ai cum să parcurgi, literă cu literă, presa timpului, de-ar fi doar ea, pericolul omisiunilor pândindu-te la tot pasul. Oricum, perioada benedictină a edițiilor critice a trecut, viitorul obligând pe diriguitori să le găsească locul în planurile unor institute speciale. Păcat că ultimii călugări au fost și vor rămâne în ochii multora doar „îngrijitori”. Îngrijitori din toate punctele de vedere, mai ales în condițiile în care însăși noțiunea de ediție critică pare a fi totuna cu cea a unei serii obișnuite de scrieri (despovărată de rigoarea aparatului critic) sau a unei antologii, iar „confrății” din sistemul salubrității publice se bucură de un regim pecuniar privilegiat.

La o oră de bilanț, mă încurajam în folosirea zilelor rămase, spunându-mi că orice efort suplimentar, în continuarea ediției știute, nu se mai justifică. La urma urmei, editarea operei magna o isprăvisem demult, încă de prin 1981, o dată cu tipărirea, pe secțiuni distincte, a nuvelisticii, romanelor și dramaturgiei rebreniene, în integritatea lor, înmagazinând între coperte și scrierile de sertar din anii uceniciei literare (majoritatea de limbă maghiară).

Practic, după apariția primelor 11 tomuri – cuprinzând toate volumele și cărțuțile considerate de autor demne de a fi încredințate tiparului -, puteam să-mi consider obiectivul realizat.

A urmat o perioadă mult mai dificilă, în care dialogul gazetarului Rebreanu cu Gutenberg mă obliga să extind cercetările asupra unei prese în care și-acum te pierzi, întinsă pe parcursul unei jumătăți de veac, la care se adău-

gau periodicele postbelice, obligatoriu de parcurs pentru receptarea ecoului operei în posteritate. Efort răsplătit cu depistarea a peste 900 de articole și eseuri, care, ca volum, concurează aproape cu numărul cărților editate, furnizând materia a trei tomuri de cronici dramatice și scrieri despre teatru, unul de publicistică literară și social-politică, plus două de interviuri. Dacă acestora le mai adăugăm și cele două volume de factură memorialistică, aveam încă un argument să părăsesc scena, fie și neaplaudat. De altfel, indiferența multor instituții, cărora mă adresasem pentru a putea continua seria îndeobște știută (Președinția Consiliului de Miniștri, Parlamentul, Ministerul Culturii, Ministerul de Finanțe – mai puțin Patriarhia), era o invitație suplimentară de a-mi vedea de treabă. Scrisorile mele către aceste foruri au fost publicate în presă, reluarea discuției fiind acum de prisos.

Eliberat sufletește de povara ediției, nu mă vedeam totuși detașat de imensul material documentar rămas în cuferele mele, putând alcătui oricând sumarul multor volume inedite (atunci când graba unor „confrății” îi determină să reproducă pe cele vechi, numele lor apărând precum anume insecte pe fruntea unor ilustrații dispăruți și a unor colegi de breaslă apropiați de Marele potou). Volume inedite, care să valorifice uriașul depozit epistolar, avându-l ca emitent și destinat pe Liviu Rebreanu, în stare, vorba lui Ion Simuț, să determine pe mulți să-și rescrie opurile după apariția lor. Mă gândesc apoi la dulapul cu fișe, adunate într-o viață de om, bune de orânduit măcar într-o bibliografie, pentru ca viitorul cercetător să știe de unde să pornească mai departe, să nu păsească, în strădaniile lui, pe drumuri bătătorite.

Ideal ar fi fost să golesc toate sertarele de documente, odată cu tipărirea lor, convenindu-li-se a dăinui în bibliotecile publice. Numai că asta ar fi însemnat să mă reașez la „masa de joc”, după ce pierdusem și ultimul gologan, dacă zicala potrivit căreia timpul costă bani nu și-a pierdut valabilitatea. Bașca bucuria de a mă vedea iarăși bătând pe la toate porțile, cerșind înțelegere și fonduri nu pentru editarea unui debutant, ci a unui ilustru predecesor, cu a cărui carte de vizită cultura românească s-a afirmat demult și peste hotare (chiar dacă, în ochii unor gospodari, nu se află la nivelul unor atleți și boxeri contemporani).

Este meritul celor din Bistrița-Năsăud, de pe locurile natale ale scriitorului, de a mă fi ajutat să-mi reiau activitatea, înscriind în planurile de cercetare științifică ale Muzeului Județean continuarea ediției critice, preluând modelul oferit de Muzeul Literaturii Române, care, după moartea lui Perpessicius, a editat, în colaborare cu Academia Română, seria de „Opere” – Eminescu. Asta presupunea extinderea cercetărilor asupra corespondenței, terenul cel mai nisipos pentru orice construcție editorială de acest gen (dovadă relativ recentă, descoperirea scrisorilor lui Mihai Eminescu adresate Veronicăi Micle).

Fapt laudabil, inițiativa bistrițeană a avut ecou în viața Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române și a Fundației Naționale pentru Știință și Artă a aceleiași instituții. Și pentru a nu păcătu prin uitarea ajutorului primit, este de a mea datorie să le mulțumesc. În ordinea intervenției lor, menționez pe Gheorghe Marinescu, președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, Mircea Prahase, directorul Muzeului Județean Bistrița-Năsăud (cu care am chibzuit îndelung asupra planurilor editoriale imediate și de perspectivă), Mihai Dascăl și Tiberiu Avramescu, vechi redactori, azi cercetători în cadrul Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” și colaboratori ai Fundației Naționale pentru Știință și Artă de sub egida Academiei Române și, nu în ultimul rând, pe acad. Dan Grigorescu, directorul Institutului de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, vechi coleg de editorlăc, a cărui decizie finală a făcut posibilă colaborarea amintită. Rămân îndatorat și acad. Gabriel Ștrempel, director general al Bibliotecii Academiei Române, vechi prieten, care mi-a înlesnit accesul nemijlocit la documentele instituției, fără a le mai transcrie, precum vechii copiiști din mânăstiri. Transgresând timpul, cu aceștia din urmă am fi putut alcătui o breaslă, din care ar fi făcut parte și prietenii Alexandru Cățăuan, directorul Casei de Cultură a Sindicatelor din Bistrița, Mihail Martin, muzeograf la Muzeul memorial „Liviu Rebreanu” din Prislop, precum și Sever Ursa, directorul Muzeului „Cuibul visurilor” din Maieru, ce m-au ajutat să adun acte existente pe plan local, folositoare ediției. Le mulțumesc și pe această cale.

Fie ca sub semnul aceleiași colaborări să finalizăm, în proximitatea anilor, și cele două tomuri care ar încheia ediția critică Rebreanu, după cum urmează:

- vol. 22, *Correspondență II*, cu epistole către prieteni, scriitori, colaboratori din toate sferile activității artistice, gazetari, oameni politici, reprezentanți ai administrației de stat ș.a.;

- vol. 23, *Varia*, adunând între coperte caietele de creație, acte revelatoare pentru biografia scriitorului, colaborări descoperite între timp în presa interbelică, nu puține semnate de Rebreanu cu pseudonime.

Abia după înfăptuirea acestui deziderat se va putea trece la realizarea unui alt mare proiect editorial: valorificarea uriașului fond epistolar din arhiva romancierului – aflat în postura de președinte al Societății Scriitorilor Români, director general al Teatrului Național, conducător al Direcției Educației Poporului, al unor ziare și reviste – documente de valoare inestimabilă, purtând semnăturile celor mai de seamă personalități literare, artistice, politice și sociale din perioada interbelică.

Firește, dacă timpul ne va mai fi prieten.

NICULAE GHERAN

Muzeul "CUIBUL VISURILOR" după 45 de ani de existență

Maieru, satul cel mai drag a lui Liviu Rebreanu, merită de mult un muzeu al său.

Între anii 1927-1935, cât a ființat aici „Societatea culturală” ce purta numele marelui scriitor, s-a vehiculat ideea unui muzeu local, dar pe atunci gândul acesta n-a avut sorți de izbândă.

Povestea acestui așezământ cultural, de la înființare până azi, e lungă și, pe alocuri, chiar dramatică. Mi-e destul de dificil să scriu despre un obiectiv cultural în istoria căruia sunt adânc implicat. De aceea o fac cu strângere de inimă, dar, în același timp, cu o satisfacție greu de reprimat, chiar dacă îndrăzneala mea ar putea fi luată ca o lipsă de modestie.

Încă de la 1 august 1956, imediat după absolvirea Facultății de Filologie din Cluj, pe când, cu alți colegi năsăudeni și cu țărani prislopeni, lucram la întemeierea casei memoriale din Prislop, mă bătea gândul unei expoziții la Maieru, care era și vatra străbunilor mei dinspre tată și a viitoarei mele soții. La această motivație, dacă mai era nevoie, se adaugă și îndemnul marelui și regretatului meu profesor universitar Ion Breazu, care îmi apreciează mult o lucrare a mea: „Elemente folclorice în romanul „Ion”.

Mă gândesc ca, deocamdată, să arunc doar o privire de ansamblu asupra mersului acestei instituții rurale, căreia i-am consacrat anii cei mai frumoși ani din viață, urmând ca în alte cărți să vedeați ce vor urma în această publicație a noastră să redau mai amănunțit povestea muzeului local.

Prin urmare, voi face o prezentare concentrată, un ghid, dacă vreți, al stadiului actual al muzeului, intercalând la loc potrivit citate din nenumăratele mărturisiri de credință ale lui Rebreanu pentru „cuibul” copilăriei sale. Mai întâi această propoziție-deviză, arhicunoscută:

„În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele... Ca un fel de cingătoare de argint pentru toate celelalte referiri la locul dimineții sale măierene...”

E greu să te decizi pe care dintre aceste mărturisiri să le alegi mai întâi. Iată, de pildă, una care întărește legitimitatea legăturilor scriitorului cu plaiul copilăriei, unde se impunea să se ridice un muzeu, ca un altar al recunoștinței:

„De Maieru, deci, se leagă toată copilăria mea și toate amintirile asupra primului contact cu lumea exterioară... Eram de vreo doi ani și jumătate când ne-am mutat în Maieru”.

Legământul de fidelitate cu valea și satul „de la poalele Ineului cel cu zăpada eternă” merge într-un crescendo emoționant:

„Am crescut în regiune de munte în deplină libertate. În satul meu n-a fost petec de pământ pe care să nu-l fi umblat. Om al munților și al pădurilor, natura mi-a intrat în ochi și în suflet de mic copil. Valea Someșului, atât de bine cunoscută în cele mai mici cotituri, a fost și va rămâne pentru mine cel mai frumos loc de pe pământ”.

Față cu asemenea mărturisiri ale marelui scriitor a venit gândul și apoi hotărârea de a aduna documente și de a amenaja în holul școlii, pe un perete întreg, o expoziție

prilejuită de cea de a 72-a aniversare a zilei sale de naștere: 27 noiembrie. Așadar, din toamna târzie a anului 1957, această expoziție memorială a avut șansa să dureze și să rămână nucleul actualului muzeu. Încă mai lucram pe atunci la muzeul din Prislop.

Mica înfiripare de acum 45 de ani avea să se îmbogățească mereu dar și să sufere câteva mutări, până în anul 1972, când s-a zidit parterul actualei clădiri, după multe și stresante privațiuni.

În toamna anului 1985, cu prilejul centenarului nașterii lui Liviu Rebreanu, s-a construit etajul edificiului și s-au

îmbogățit mult colecțiile prin contribuția și donațiile familiei scriitorului, ale sătenilor, ale multor intelectuali, fii ai satului, apoi ale copiilor Maierului, care pe atunci, deținea recordul național de natalitate. Fiica scriitorului, D-na Puia Vasilescu Rebreanu, a donat și bustul specializat în fața muzeului. Nu se poate omite ajutorul specialiștilor Complexului Muzeal Județean privind structurarea tematică.

Este semnificativ faptul că muzeul s-a înălțat succesiv pe locul din inima satului, care i-a fost dăruit lui Rebreanu deodată cu investirea cu titlul de Cetățean de Onoare al Maierului, încă de la 5 ianuarie 1972.

Iată remarca scriitorului în legătură cu acest moment al vieții sale: „Cu ce ocazie v-ați simțit mai mult mulțumit? Întreabă un reporter

„Când satul Maieru, în care am copilărit, mi-a trimis o decizie a Consiliului Comunal, prin care mă proclamă Cetățean de Onoare al Comunei și-mi dăruiește un loc de casă”.

Astăzi, muzeul „CUIBUL VISURILOR” dezvoltat în profil mixt: istoric-etnografic-memorial - dispune de 9 încăperi conținând o succesiune de tematici bine alese. Astfel: „Maierul în mărturia istorică”, „Ocupații vechi și străvechi”, „Ocupații mai noi”. Tot la parter se află un amfiteatru multifuncțional cu 120 de locuri. La etaj: „Sala de etnografie Cuibul Visurilor”. „O școală bicentenară și cultura locală”, Expoziția „Cărți vechi și noi” ale autorilor

măiereni; o bibliotecă documentară, tot din donații, cuprinzând peste 6000 de volume, reviste și documente. În sfârșit, salonul „Liviu Rebreanu – creatorul”.

Respectând acest circuit, în așezarea căruia au contat

și sugestiile familiei scriitorului și cele ale lui Nicolae Gheran, editorul și exegetul, vizitatorul parcurge, de fapt, un drum inițiat de la rădăcinile milenare ale satului, până la coroana lui spirituală în care strălucirea cea dintâi o dă tocmai acest fuor de lumină care este Rebreanu pentru sat, pentru literatura română și universală.

În ansamblul său, muzeul intenționează să re-creeze atmosfera rustică în care a copilărit și a viețuit marele scriitor.

Am putea spune că Rebreanu trăiește aici, de fapt, trei ipostaze ale existenței sale: copilăria, între anii 1888-1898, parcurgând școala primară, după care, cu părinții, se mută la Prislop, apoi revenirea tot mai rare, în amiaza forței sale de creație, între anii 1919-1938, când școlarul de altădată își regăsește „cuibul”, și în sfârșit, se sugerează aici înălțarea în universalitate prin scrisul său de cămene tradus în aproape 40 de limbi ale pământului.

Să-l lăsăm pe romancier să pecetluiească dânsul, încă o dată, rostul adânc pe care „Cuibul visurilor” l-a avut în devenirea sa scriitoricească:

„De la Târlieua ne-am mutat la Maieru. Asta e satul copilăriei mele. E un sat de munte, într-adevăr frumos, cu oameni voinici și foarte înțelepți. Din faul acesta am luat toate personajele rustice din literatura mea”.

Începând cu 1 septembrie 2002, muzeul măierean a intrat în administrarea Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud. La reușita acestui act de cultură și-au dat concursul: Gheorghe Marinescu, președintele Consiliului Județean, Viorel Pupeză, prefectul județului Bistrița-Năsăud, Mircea Prahase, directorul Complexului Muzeal, Anton Buta, inspector general, alături de inspectorii școlari Vasile Negrușeri și dr. Lazăr Ureche, apoi Ion Burcușel, director al Direcției județene pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național, jurist Macavei Al. Macavei, Consiliului Comunal Maieru și primarului Ioan Cărbune, cărora le adresăm încă o dată mulțumiri și recunoștința noastră.

Credem de cuviință să încheiem acest prim fragment al poveștii unui muzeu (pe care, din motive aniversare, am început-o oarecum cu sfârșitul), cu cuvintele soției scriitorului, D-na Fanny:

„Maierul a fost dimineața senină a unei vieți zbuciumate de peste 58 de ani! Oamenii, plaiurile, întâmplările de acolo au fost preludiul îndepărtat al unei opere nemuritoare, mica lume din care a cules primele flori, primele impresii care au lăsat urme neșterse în amintire.”

Faceți așadar, un popas de suflet în „Cuibul Visurilor”, satul al cărui destin pare a fi înfășurat pentru vecie în această suavă și nepieritoare metaforă rebreniană.

SEVER URSA

Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național
Complexul muzeal Bistrița-Năsăud
Uniunea Scriitorilor din România
Consiliul municipal Bistrița
Primăriile Năsăud, Sângeorz-Băi și Maieru
Casa de Cultură a Sindicatelor Bistrița

PROGRAMUL Saloanelor "Liviu Rebreanu" 26-28 noiembrie 2002

MARȚI, 26 noiembrie 2002

ora 17,00 - Aula Colegiului Național "Liviu Rebreanu" Bistrița
- Festivitatea de premiere a laureaților concursului literar "Ioan Ilieș".

MIERCURI, 27 noiembrie 2002

ora 10,00 - Muzeul memorial "Liviu Rebreanu" Prislop
- Seminar cu tema "Realitate și ficțiune în opera lui Liviu Rebreanu" - moderator Ion Simuț
ora 17,00 - Sala de ședințe a Primăriei din Sângeorz-Băi
- Întâlnire cu cititorii

JOI, 28 noiembrie 2002

ora 10,00 - Muzeul "Cuibul visurilor" Maieru
- Seminar cu tema: "Tărurile copilăriei"
- moderator Nicolae Gheran
- Lansări de carte
- Atribuirea premiilor la concursul de proză "Liviu Rebreanu".

Participă scriitori din București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Oradea, Târgu-Mureș, Baia-Mare, Bistrița și Năsăud.

In memoriam

IULIU POP

IULIU POP

Cu 39 ani în urmă se stingea din viață, într-o clinică din Cluj, unul din cei mai de seamă cărturari ai Diecezei greco-catolice Cluj-Gherla, la vârsta de 73 de ani, protopopul onorar Iuliu Pop, născut la 30 iulie 1890, în Seșișca, jud. Someș, din familie de preoți transilvăneni din neam, cu rădăcini îndepărtate în Maramureșul vevodal.

Preoții și învățătorii acelor vremuri erau, în fruntea satelor, păstrători de legi și datini strămoșești în care se regăseau virtuțile neamului românesc.

Iuliu este al doilea din cei patru copii ai preotului Nicolae Pop, coleg cu George Coșbuc la Gimnaziul Fundațional din Năsăud.

- Face patru clase primare în satul natal.

- Urmează opt clase, anii 1901/1908, la Gimnaziul Fundațional din Năsăud.

- În anii 1909-1913 urmează Seminarul Teologic din Gherla.

- În anul 1914 se căsătorește cu Victoria Moldovan și în același an este numit paroh în Suplai, jud. Năsăud.

După căsătorie rezultă șase copii.

- În anul 1928 este numit paroh în Maieru.

- În anul 1933, pentru deosebita activitate pastorală, este distins cu titlul de protopop onorar de către Episcopia Greco-Catolică din Cluj, de către Episcopul Dr. Iuliu Hossu, cardinal post mortem.

În anul 1960 se pensionează și se mută la Ocna-Mureș, unde decedează în anul 1963.

După șase ani este eshumat din cimitirul din Ocna-Mureș și înmormântat în cimitirul bisericii din Maieru. Soția, preoteasa Victoria, decedează în București, este adusă și înmormântată la Maieru în 1982 în același mormânt alături de părintele Iuliu.

Cu ocazia înmormântării părintelui Iuliu Pop la Maieru a luat cuvântul și directorul școlii primare din localitate, dl. Dumitru Vranău, cuvânt pe care îl redăm în continuare.

REDAȚIA

Onorată asistență, iubiții mei consăteni!

DUMITRU VRANĂU

Plecat de peste 20 de ani din mijlocul Dvs., revin uneori, când îmi conduc la locul de veci un prieten scump, așa cum mi-a fost părintele Iuliu Pop, pe care mare parte din cei prezenți l-au cunoscut. Un om de o rară cultură și de o rară modestie; un orator neîntrecut, care prin cuvântul său stârnea admirație în popor, în cei ce-l ascultau, picurând speranță în inimile celor amărâți și mângâiere în sufletele celor îndoliați! Acela care a cutreierat neobosit, pe vreme bună sau pe furtună, toate dealurile sau ulițele Maierului, intrând în casele Dvs. și aducându-vă o rază de bucurie; acela care v-a mângâiat, cu glasul lui blând, copilăria, sau a sădit nădejde în sufletele celor amărâți sau greu încercați de valorile acestei vieți, acela a venit din nou la noi să ne ceară ospitalitate, să primească o palmă de pământ în grădina bisericii, unde să-și odihnească oasele tridite, în binecuvântatul pământ al Maierului, pentru care și-a jertfit viața!

Părintele Iuliu, cum îi spuneam noi toți, a fost un model de viață, de comportare, de omenie, de altruism, de modestie și de hărnicie. Știa să mănuiască și unealta de lucru, dar cu mintea lui de savant știa să tălmăcească și pe cei mai mari înțelepți ai lumii! Știa să se facă iubit și respectat în același timp! Știa, prin cuvântul său, să se coboare, pentru a fi înțeles, și la mintea celor umili, dar mai știa să se înalțe și în sferile înalte ale științei, încercând să dezlege, ca un mare savant, enigmaticele filozofice ale timpului său.

Preot model, pedagog desăvârșit, tată desăvârșit, mare patriot, părintele Iuliu Pop a fost și un colaborator activ al revistei învățătorescilor, „Vatra”, în care a publicat materiale de specialitate de ceață valoare literară. Cuvântul său, oral sau scris, avea darul de a cuceri mulțimile, de a înfiora masele de oameni, fie ei simpli țărani sau înțelepți academicieni! Amintirea lui va fi legată în veci de viața Maierului, în care a venit prin osteneala copiilor săi, să-și doarmă somnul de veci!

Și acum să-mi fie îngăduit să mă adresez lui, prin câteva cuvinte de bun rămas.

Părinte Iuliu,

Dacă în 1963, când ai închis ochii pentru totdeauna,

na, într-o clinică din Cluj, după grele suferințe, nu am putut să te conduc la locul de veci din Ocna Mureșului, o facem când ai revenit la Maieru, între cei ce ți-au fost atât de dragi și pe care i-ai călăuzit ca un apostol, timp de 31 ani! Ai venit aici, unde țărâna îți va fi mai ușoară, ca să fii mai aproape de biserica în care ai slujit cu atâta credință, de școala pe care ai patronat-o tot timpul vieții tale în calitate de președinte al comitetului școlar, de foștii tăi elevi care azi au părul albit, de casa în care ai locuit, cu toți cei dragi ai tăi, acum risipiți pe tot cuprinsul patriei, de apa Someșului și a Văii Caselor, ale căror unde îți șopteau îndemnuri de bine în seriile înstelate când le ascultai ca pe o rugăciune!

Mai bine de 10 ani am obosit împreună în această frunțășă comună de pe Valea Rodnei, Maieru, pentru ridicarea ei la o viață mai bună, mai demnă, mai dreaptă! Cărarea vieții noastre însă s-a despărțit: o parte din noi am apucat toiagul pribegiei, unde am întârziat aproape 5 ani, în timp ce tu ai rămas în mijlocul credincioșilor, întocmai ca păstorul în mijlocul turmei... Revenit la Maieru, te-am găsit sleit de puteri, obosit și bolnav, ca nu după multă vreme să părăsești pentru totdeauna, în viață fiind, Maierul tău drag.

Păstrez cu sfințenie acasă chipul tău și citesc în el „tristețe, regret și resemnare.” Un copil de-al tău, care îți poartă numele, îmi scria nu de mult următoarele: „Poate că aceste sentimente i-au grăbit sfârșitul, simțindu-se ca un copac dezrădăcinat și plantat pe alte meleaguri. S-a ofilit și s-a stins printre străini de dorul Maierului și a măierenilor pe care atât de mult i-a iubit.”

Acum, părinte Iuliu, te-ai întors la ai tăi. Fii bine venit pe meleagurile noastre și în același timp ale tale. Din când în când, vom reveni la mormântul tău, adăpostit în umbra bisericii, ca să-ți aprindem o lumânare sau să-ți sădim o floare la căpătâi, semn al recunoștinței noastre. Altarul datoriei tale îl vom împodobi mereu cu aduceri aminte!

Fie-ți țărâna ușoară!

Dăm mai jos impresiile d-lui Iuliu Pop junior, fiul protopopului Iuliu Pop, înmormântat Maieru, medic urolog în Oradea.

„Maieru a fost leagănul și raiul copilăriei mele, nostalgia acelor vremuri trecute, prietenii de atunci, școala și învățătorii mei, ulițele satului, moara din Arini, cele trei măguri și vuietul Someșului ce-l auzeam în nopțile liniștite de vară.

Aud parcă și acum dangătul clopotelor de Duminică, văd biserica plină de credincioși, unde simt mirosul de tămâie și busuioac și aud dulcele glas al binecuvântatului părinte Iuliu!”

Prof. DUMITRU VRANĂU

Istorie

MAIERU – File de monografie (26)

Precizam în episodul anterior că, încă din mijlocul veacului al XVII-lea, în mănăstirea din Maieru, de pe locul zis Drogomana, se pregăteau dieci, călugări și juzi.

Pe coperta unui „Minei”, întârziat într-o veche biserică locală, un dascăl a descifrat și cules următoarea însemnare: „... Aiasta carte au fostu folosită și la mănăstire aici pentru învățarea diecilor într-aie slovei... scris-am eu, popa Lazăru din Maieru, leat 1683.”¹

Ar rezulta de aici că încă înainte de unirea cu biserica Romei (1699), eveniment în urma căruia s-a îngăduit înființarea de școli pentru români, populația băștinașă din Valea Rodnei aveau trei școli în incintă de mănăstiri, la Năsăud, Maieru și Feldru. Bineînțeles, numărul învățăcelilor trebuie să fi fost redus, dar documentele mai arată că aceste lăcașuri erau „adevărate centre de învățatură valahă schismatică”, cum raportează la sfârșitul secolului XVII-lea „cinstitul birău al Bistriței.”

Aflăm că în anul 1740 în satele din Valea Rodnei sunt atestați „paisprezece diaconi și învățători valahi”; numiți însă... „cari se ocupau cu instruirea pruncilor.”²

Totuși, încă pe la 1738, este pomenit un nume de dascăl: „Maței Stărciu din Maieru”, bejenărit apoi în comuna Botoșana din Bucovina.

Cu doi ani mai târziu, în 1740, se menționează într-un alt raport că printre alți măiereni refugiați în Moldova, se numără și unul numit „Vasile dascălu’ din Maier.”

În anul 1750, cu ocazia unei noi conscripții, se notează că Maierul avea o școală în care servea un lundimagistru nenumit. După 9 ani, în 1759, școala locală avea doi învățători: Roman Ureche și Nechita Diacul „Iudimagistri, iar în preajma militarizării ținutului (1763), documentele amintesc pe alți doi învățători: „Gavril și Gherasim din Maier.”³

Tradiția locală pomeneste de „o casă în șăsul Dragomanei, unde se țâne’ școală”, în această îndepărtată epocă a învățământului din comuna Maieru și din restul ținutului năsăudean.

Până aici, datele despre școală sunt rare și sporadice, dar suficiente pentru a fi atent conturate spre a dovedi că în localitatea noastră tradiția școlară începe în mod sigur în a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

O epocă de împlinire a învățământului local începe odată cu întemeierea școlilor „triviale”, la Năsăud, Maieru și Monor după anul 1770, despre care ne vom ocupa în numărul viitor.

Note bibliografice:

1 Posesorul acestui document este d-l profesor Dumitru Vranău, actualmente în Sângeorz Băi

2 Virgil Șotropa, Contribuții la istoria școlii, în A. S. nr.11, pag. 20 și următoarele.

3 Idem, pag. 21 și următoarele

(va urma)

SEVER URSA

Însemnări

Bucurii

Există, totuși, spirite ale locului. Prin ele se păstrează ființa națională. Și ca un fluid trece, prin generații, o stare de emulație, pe care o simți și în glasul domnului Urșu, atunci când vorbește despre sat și oamenii săi, despre sat și omul său Liviu Rebreanu.

E atât de reconfortant să întâlnești oameni care trudesesc cu pasiune, așa cum face și domnul Urșu. Îl așez, de aceea, alături de alți câțiva români pe care i-am cunoscut și care trudesesc cu modestie pentru răspândirea culturii românești: Pamfil Albu din Lupșa (județul Alba), Toader Dragoș din Tebea lui Iancu, Toader Hrib de la Arbore. Și mă simt dator să vorbesc despre pasiunea sa cu atât mai mult cu cât ea este dublată de modestie. Purtându-și vizitatorii prin „Cuibul visurilor” le vorbește cu mândrie despre măiereni săi, despre credința și obiceiurile lor, despre bunăvoința cu care au donat muzeului diferite obiecte. Și, mai ales, vorbește cu mândrie despre cei care s-au ridicat dintre măiereni (sau din satele din jur) și au dus „la mare cinste” numele Maieru. Și nu poți să nu te gândești la rezonanța pe care numele acesta – Maieru – a avut-o atunci când a fost rostuit, pe atâtea meleaguri ale lumii, de fiii săi cei mai buni. Și rezonanța aceasta este una înalt românească și profund umană.

De aceea, ne bucurăm că există, „cuib al visurilor” Maieru.

Prof. IACOB BUTA

Presă năsăudeană

Reviste pedagogice și școlare năsăudene

Apariția propriu-zisă a presei scrise în Ținutul Năsăudului coincide cu cea mai fecundă etapă parcursă după suprimarea Regimentului II de graniță, la 1 aprilie 1851, anume cea a ființării Districtului românesc autonom al Năsăudului (1861-1876), avându-l în frunte pe căpitanul suprem (prefectul) Alexandru Bohățel, proeminentă figură de avocat și om politic român din Cluj. Este o unitate administrativ-teritorială cuprinzând aria geografică a fostului District grăniceresc năsăudean (1762-1851), compusă din cele 44 de localități militarizate, la care se mai adăugaseră încă două, cu administrația civilă, din Bucovina: Coșna și Cărlibaba. Fusesse o etapă marcată de perioada constituțional-liberală a monarhiei habsburgice (1860-1867), inaugurată prin Diploma imperială din 20 octombrie 1860 și încheiată cu „tranzacțiunea dualistă”, când Dieta de la Sibiu, din 1863-64, consfințește recunoașterea legislativă a națiunii române, a limbii și confesiunilor sale, prin urmare este o etapă de puternică afirmare a elementului românesc transilvănean în lupta pentru emanciparea politico-socială și națională și, în cadrul ei, a elementului local năsăudean¹⁾. Acum se întocmește „Instrumentul fundațional” (1865), baza organizatorică a tuturor instituțiilor culturale grănicerești năsăudene, recunoscut de guvern în anul 1871, se deschide Gimnaziul superior năsăudean (1863), se redobândesc sau se vor redobândi Fondurile grănicerești, se pun temelii unor sisteme, juridic și bancar, proprii, se dezvoltă industria și comerțul, toate slujind ridicării spiritual-materiale a districtului, care a supraviețuit „pactului dualist” din 5/17 februarie 1867, dar numai până la constituirea Comitatului Bistrița-Năsăud (1876).

Existând un sistem de învățământ bine articulat, format din renumitele școli năsăudene – „trivialele” (1 noiembrie 1764), „Norma” (1770), Institutul militar (22 noiembrie 1784), Școala de fete (1826), școlile comunale (poporale) naționale (din 1826), cursurile preparandiale de 6 luni (cu intermitențe, 1837-1856), preparandia de 2 ani (1859-1869) și gimnaziul superior (4 octombrie 1863) -, se resimțea nevoia unei publicații, care să reprezinte o tribună de afirmare teoretică și practică a experienței pedagogice acumulate de dascălii ținutului năsăudean. Căci primele informații despre școlile acestui ținut²⁾ le vom găsi doar în vechile publicații transilvănene citorite la Brașov de George Barițiu, „Gazeta Transilvaniei” (1838-1945) și suplimentul său „Foaie pentru minte, inimă și literatură” (1838-1865), tandem revuistic la editarea căruia și-au adus contribuția, încă de la început, Andrei Mureșanu și Iacob Mureșanu, care în perioadele 1850-1865-1878 devine redactor, apoi în „Amicul școalei” de la Sibiu (1860-1865), publicație subintitulată „Scriptură pedagogică pentru învețatori, educatori și toți bărbaiții de școală”, merită să contribuie la „înaintarea educațiunii și instrucțiunii tinerimei

române”, condusă de pedagogul și economistul Visarion Roman, ca și în „Amicul familiei” (1878-1890), „foaie bisăptămânală pentru toate treburile sociale. Instrucțiune. Distracțiune”, ce apăruese la Gherla și Cluj, avându-l ca redactor, proprietar și editor pe Nicolae Fecete-Negruțiu, unul dintre „generoșii animatori ai vieții culturale românești din Transilvania”³⁾, sau în „Federațiunea” (1868-1876) de la Budapesta, sub conducerea lui Alexandru Roman, om politic român și primul profesor al catedrei de limba și literatura română a Universității de aici (1862/63).

Anul revoluționar 1848/49 și deceniul care i-a urmat constituie începutul „specializării”, măcar parțiale, a presei transilvănene, după care vor apărea reviste filologice, literare, folclorice, de cultură economică sau de orientare confesional-pedagogică. Din categoria acestora de la urmă vom aminti⁴⁾: „Învățământul poporului” (1848), supliment al „Organului luminării” (sau „Organul național”), editat la Blaj de Timotei Cipariu, Aron Pumnul și Iosif Mani, „Organul pedagogic” (1862-1863), redactat de pedagogul herbartian de la Sibiu Ioan Popescu, „Sionul românesc” (1865-1867; 1872), „foaie bisericească, literară și școlastică” a lui Grigore Silași, vicerector al Seminarului Central gr.-cat. „Sf. Barbara” din Viena și primul profesor de limba și literatura română al Universității maghiare din Cluj (1872-1884-1886), „Lumina”, „foaie școlastică”, redactată de Ioan Micu Moldovan, sub forma unui adaos la revista „Economul” de la Blaj (1873-1880), a profesorului Ștefan Pop, „Biserica și școala” (Arad, 1877-1918; 1919), continuarea celeilalte reviste arădine, condusă de Vincoențiu Mangra, Augustin Hamsea și Roman Ciorogariu, „Preotului român” (1880-1890), redactat de același Nicolae Fecete-Negruțiu, „jurnal bisericesc, școlastic și literar” ce apăruese la Gherla, „Foaia școlastică”, „organ pedagogic-literar și științific” apărând la Blaj (1883-1886) sub redacția lui Ioan Gherman, apoi revista omonimă redactată de profesorul Nicolae Fecete-Negruțiu (1899-1914), „organ ai Reuniunii învățătorilor greco-catolici din Arhidieceza Blajului”, tot la Blaj editându-se „Foaia bisericească și școlastică” (1887-1890), sub redacția profesorilor Ioan Rațiu și Alexandru Uilăcan, iar la Sibiu „Foaia pedagogică” (1897-1900), redactată de Daniil P. Barcianu, Dimitrie Comșa, Petru Șpan și Ioan Stroia, „Vatra școlară” (1907-1914), condusă de profesorii Petru Șpan, Ioan Lupaș, Timotei Popovici, Vasile Stan etc., pentru ca învățătorii din Eparhia Aradului să aibă publicația „Reuniunea învățătorilor români” (1904-1914), iar cei din Eparhia Caransebeșului, „Educatorul” (1909-1914).

(va urma)

IERONIM MARȚIAN

Însemnari

Albastru de Anieș

De-a lungul anilor am poposit în această localitate câteva ore, o jumătate de zi, câteva zile.

Dar abia acum am trăit o revelație neașteptată, cum sunt toate revelațiile, probabil datorită unei percepții neobișnuite a preajmei.

Ei bine: Cerul senin al Anieșului e alcătuit din ochii albaștrii ai fetițelor, adolescentelor și mamelor sale.

Un albastru cu totul aparte, în două ipostaze fie, presupun, datorat stării psihice, fie momentului zilei. Uneori, pupila are o nuanță catifelată, a florilor de „nu-mă-uita”, de un azuriu dens, profund, aproape ireal.

Alteori, acest albastru devine sticlos, cu

irizări de lumină veselă, de o vioiciune îndrăzneată însă de un firesc încântător.

Revelația mea s-a prelungit când am aflat cum le cheamă pe o parte dintre aceste făpturi. O ciudățenie sau o predestinare? Nu puține bunici se numesc Viorica, vioreaua având, cu precădere, floarea albastră. Nu puține fete, chiar dacă, unele, au ochi căprui, au acest prenume: Nuța Viorica, Viorica Silvia, Vasilica Viorica, Senica Viorica ș.a. Chiar și unii băieți se numesc Viole.

Iată, prin urmare, îmi place să cred că albastrul dă la Anieș identitate unei comunități.

CORNEL COTUȚIU

Smile • Smile • Smile

EPIGRAMA

Vinului de Cotnari

Simțindu-mă anemic
Sperând ca viața să-mi salvez,
Pe tine, azi, te venerez
Și te degust... cucernic!

Perfidie electorală

Când nu ești dorit mai sus...
Și n-au un motiv scuzabil,
Te trezești că ești propus:
Candidat... neeligibil!

Deosebire

În alte vremuri, Domnitorul,
Se deghiza prin iarmaroace
Să-și apere, de hoți, poporul,
Acum fură toți... în pace!

Simbolurile sărăciei...

Stau pe Stemă, ca doi scai,
Cu fomiștii în alai,
Zămbărețul, fără lege...
Și fantoma unui rege!

Umoristul

În file de dicționar
E definit foarte sumar
Și-oricât s-ar deghiza, cu har,
Îl recunoști... involuntar!

Lui Florin Piersic

(la a 65-a aniversare)

Tu înflorești ca o minune,
Pom roditor, artist magnific...
Și risipești, cu har, în lume:
Petalele-ți de flori, de... PIERSIC!

În tranziție

Mergi, cu viața, înainte,
Când mai bine, când mai rău,
Înjurând, de cele sfinte,
Guvernul și... norocul tău!

Atletei Gabriela Szabo

Alergând, ca o gazelă,
Pe vestitele arene,
Ai adus faimă perenă
Plaiurilor BISTRITENE!

Centralism democratic...

Când l-am propus, de senator,
De jos în sus și fără șpagă,
Comitetul Director
L-a vrut pe altu'... mai cu „vlagă”!

Lui Constantin Mustață

Printre-atâția Constantinii,
Cu talent și plini de har,
Tu ești, între daco-latini,
Un autentic... cronicar!

Papagalii tranziției

Făr-a ști ce-nseamnă asta,
Ne-au adus pe cap năpasta,
Repetând ca prostii-n comă:
Reformă! Reformă! Reformă!...

Profesorului Ursa Sever

(directorul muzeului și al revistei
„Cuibul visurilor” din Maieru)

Nutresc, demult, să-ți fac portretul,
Dar m-am codit și-am renunțat...
Gândindu-mă că n-am talentul
Lui Păstorel... sau Cincinat...!

Inhibiție

(în economia de piață)

Mie nu-mi vine să cânt,
La petrecerea bogată,
Că de câte ori m-avânt
Îmi stă-n gât... nota de plată!

BĂLAN BARBU IOAN

Soliloc în ziceri înțelepte

ÎNFUMURARE

Înfumurarea este soră bună cu îngâmfarea și cu mândria goală, cu vanitatea și infatuarea, cu orgoliul și cu trufia, cu fudulia și cu aroganța și încă ceva în plus.

Înfumurarea se hrănește cu lipsa de cultură și crește ca o buruiană a prostiei, acolo unde nu funcționează nici măcar legile nescrise ale omeniei țărănești tradiționale...

Heraclit, anticul, spunea că infumurarea înseamnă stânjenirea voinței de mai bine. La Bruyere, va adăuga: unii oameni sunt foarte înfumurați și nimic nu le displace mai mult decât să fie socotiți ca atare.

Unii încearcă din răspuțeri să-și ascundă aroganța și tocmai de aceea devin mai respingători. Rezumăm părerea lui Teofrast: îngâmfarea înseamnă disprețuirea tuturor celorlalți. Înfumurarea poate fi o goană după onoruri câștigate pe urma unor lucruri meschine. Înfumuratul este omul care, invitat la un ospăț, caută cu orice preț să se așeze musai lângă gazdă, în fruntea bucatelor.

Zicătoarea românească „s-a înfoiat ca varza și s-a îngâmfat ca barza” biciuiește meteahna ifoselor și emfaziei.

Biblia ne dăruiește această superbă judecată: „Mândria vine înaintea căderii”. Democrit: „ajungi mândru numai când uiți de propriile tale defecte”.

Ar fi locul aici să adăugăm și o celebră epigramă a lui Cincinat Pavelescu, țintind în cei care, ocupând vremelnice funcții înaltă, uită de cei din mijlocul cărora s-au ridicat: „Te-ai înălțat atât de sus/lubitul meu amic/încât, când te privesc de jos,/Abia te văd de mic”.

„Te poți opri când urci, anevoie când cobori”, sună o altă zicătoare.

Pentru unii îngâmfarea, aroganța, fala agresivă țin loc de măreție a caracterului, de dimineața până seara... Dar și zicerile care înfierează aceste defecte sunt care de care mai tăioase: „Umblă cu nasul pe sus”, „Nu-i ajungi nici cu o prăjină la nas”, „Păunul să tacă dacă vrea să tacă”, „Când mândria merge înainte, rușinea după ea se ține” etc.

Este vorba aici desigur de mândria oarbă, nejustificată fiindcă există și o nobilă mândrie, de pildă aceea a conștiinței meritelor, stăpânită, sau mândria apartenenței cu demnitate la un neam.

(va urma)

ION DELAMARGINĂ

Eveniment

DUPĂ 99 DE ANI

Rar se întâmplă într-o viață de om ca o generație să aibă fericire de a participa la sfințirea sau resfințirea bisericii din localitatea în care a văzut lumina zilei și în care a fost încreștinat, biserica ale cărei clopote l-a chemat în duminici și sărbători la Sfânta Liturghie și în fața cărui altar și-au jurat credință la Sfânta Taină a căsătoriei. Tot clopotele acelei biserici vor vesti și trecerea lui la cele veșnice, chiar dacă trupul său nu a putut fi înmormântat în pământul localității unde a văzut lumina zilei.

Locuitorii satului Poiana Ilvei, cu mic cu mare, cu tânăr cu bătrân, au avut acest fericit prilej de a participa, la 7 iulie 2002, la resfințirea Bisericii Ortodoxe din frumosul și cochetul lor sătuc de munte, eveniment la care au participat locuitorii întregii Văi a Ilvei și nu numai, prilej cu care poienarii și-au chemat acasă rudele și prietenii pentru a fi împreună la marea lor sărbătoare.

Resfințirea a fost prilejuită de terminarea reparațiilor capitale la Biserică și la Casa parohială. Biserica a fost construită în timpul distinsului preot Ștefan Buzilă și resfințită la 28 august 1903 cu hramul Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, care se ține în fiecare an la 24 iunie. Casa parohială a fost ridicată cu puțin timp înainte de cel de-al II-lea război mondial în timpul preotului Traian Buzilă, fiul lui Ștefan Buzilă. Timp de 99 de ani preoții care au urmat la conducerea Parohiei Poiana Ilvei (Ioan Ilieș, Ioan Pugna), dată fiind și perioada în care au păstorit, nu au făcut altceva decât să gospodărească și să întrețină cele făcute realizând doar lucrări mai puțin semnificative (să introducă lumina electrică, să zugrăvească, s-au înlocuit gardurile, s-a introdus apa curentă la Casa parohială și alte lucrări mai mărunte).

Dar, după aproape o sută de ani ne-a învrednicit Dumnezeu cu un preot dotat cu un spirit organizatoric deosebit, ambiție, curaj, modest și blând, cu vocea lui molcomă a reușit să sensibilizeze mai întâi Consiliul Parohial apoi încet și restul credincioșilor din Parohie să fie alături de el cu puținul pe care-l are fiecare (cunoașteți prea bine prin ce vremuri trecem acum) să contribuie la schimbarea feței celor două clădiri impunătoare din satul nostru. S-a convenit de comun acord ca fiecare familie să contribuie la început cu 400 de lei (unii mai puțin, alții mai mult, după puterea financiară a fiecăruia). S-a început cu verificarea și repararea acoperișurilor atât la Biserică cât și la Casa parohială. Revizuirea, repararea și extinderea instalației electrice, în biserică s-a montat noul altar sculptat de Ilie Gușă din Rodna iar picturile executate de Ovidiu Bumbu de pe lângă Beclean, comandat și plătit de către Alexandru Găină a lui Ion din Poiana Ilvei, om de afaceri la Bistrița, lucrare de o valoare deosebită terminată încă înainte de sosirea actualului preot la Poiana Ilvei. Preotul nostru paroh este născut într-o localitate din județul nostru, numită Enciu, în familia lui Aurel și Maria Părăscan, botezat în anul 1971 cu numele Stelian Aurel Părăscan. Este absolvent al Institutului Teologic de rang universitar din Cluj-Napoca, promoția 1996, cu masterat în 1997, an în care se și căsătorește cu Iuliana Cosmina Moldovan din Bistrița, absolventă a Liceului Sanitar. Este repartizat la Parohia Poiana Ilvei în anul 1998, prima Liturghie a ținut-o în Poiana Ilvei în Duminica Floriilor. Casa parohială, fiind aproape improprie unei locuiri decente, a început după repararea instalației electrice și a acoperișului cu înlocuirea stucaturii la două camere (cu beci la subsol) cu plăci de beton, înlocuirea în proporție de peste 50% a tencuiei interioare și exterioare, a ușilor și geamurilor degradate și vopsirea lor, repartizarea funcțională a încăperilor de locuit, amenajarea unei băi, curățirea și refacerea fântânii și înlocuirea instalației de aducțiune a apei la baie și a scurgerii. A acoperit terasa din față dându-i casei o înfățișare arhitectonică mai deosebită. Repararea târnațului din spate și amenajarea unei terase, decolmatarea beciurilor și refacerea anexelor la care a adăos un garaj, refacerea totală a aspectului exterior al curții, alei mozaicate, alei de trandafiri, gazon, garduri, reprezintă tot atâtea îmbunătățiri.

În paralel cu lucrările la casa parohială, s-a lucrat și la biserică, înlocuindu-se tencuiala interioară și pregătind-o pentru a fi pictată în tempera grasă. Pictura a fost executată de maestrul Gheorghe Croitoru din localitatea Mănăstirea Humorului, care a realizat o pictură monumentală ajutat fiind de încă trei tineri pictori, lucrare care a durat doi ani de zile. S-a introdus încălzirea centrală în biserică, s-au înlocuit aproape toate băncile din biserică cu bănci noi. Toate cele patru uși exterioare au fost înlocuite și confecționate niște uși monumentale de către maestrul tâmplar Pop St. Ion, fiu al satului, care a confecționat și geamurile de la turn. S-a cumpărat un candelabru nou și s-au înlocuit complet covoarele din biserică

cu covoare noi pentru toată biserica. Masa (pristolul) din altar, confecționată din beton de formă paralelipiedică, specifică cultului greco-catolic, (religia sătenilor până în 1948) a fost înlocuită cu o masă mică tot din beton dar cu picior specifică cultului ortodox, cultul actual al poienarilor (doar vreo 10-15 săteni frecventează Liturghia greco-catolică susținută de un preot ce vine periodic din Sângeorz-Băi și oficiază slujba în casa fam. Pop). Pentru ca totul să fie impecabil la venirea arhierelui pentru a sfinți truda muncii poienarilor, în exterior s-au extins gardurile frumoase din piatră cioplită și leațuri, s-au curățat șanțurile, s-au refăcut complet podețele, nu puține la număr, s-au construit două pridvoare la intrările principale care au întregit aspectul arhitectonic al bisericii și s-au turnat alei din beton mozaicat din drum și uliță până la intrările principale în biserică. În casa parohială preotul a amenajat un birou parohial cu o bibliotecă și o cameră cu o frumoasă colecție de icoane și alte obiecte de cult.

Toate s-au terminat la timp fiindcă, la chemarea vrednicului preot au fost zile în care au fost la lucru și peste 100 de bărbați, femei și copii. Așa s-a putut ca acest locaș de cult din Poiana Ilvei – Biserica Ortodoxă – să se poată considera la această dată, Mica catedrală de pe Ilva.

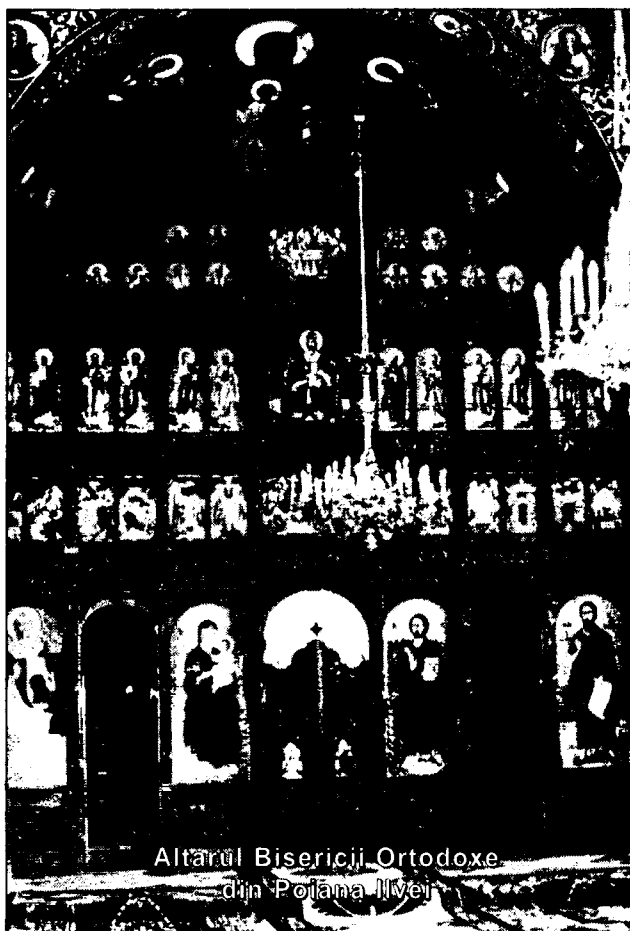
În ziua dinainte stabilită, distinși oaspeți au fost întâmpinați la poarta de intrare în sat de către un grup de călăreți, avându-l vătaf pe dl. Anchidim I. Guzu care au gardat față-spate și lateral mașina cu care P.S. Dr. Irineu Pop Bistrițeanul, însoțit de cei doi diaconi din grupul de preoți, în frunte cu P.C. părinte protopop de Năsăud Ioan Dâmbu, până în fața bisericii unde înaltul oaspete a fost primit după obiceiul pământului cu pâine și sare. A început apoi slujba arhierescă mai întâi în biserică apoi pe scena amenajată în aer liber în partea de sus a bisericii, slujbă la care au participat 5000 de oameni. Poiana nu a avut atâtea oaspeți niciodată și nici nu o să mai aibă degrabă.

Pentru munca depusă, preotul nostru paroh, Stelian Părăscan, a fost investit cu titlul de Iconom cu dreptul de a purta brâu roșu.

Această grandioasă adunare prilejuită de slujba arhierescă de resfințire a bisericii din Poiana Ilvei a făcut ca fiecare poienar să-și rostuiască câte ceva nou pe lângă casă și să-și pregătească casa pentru oaspeți. Acest eveniment de început de secol și mileniu va rămâne nu numai pentru pelerinii care ne-au onorat cu prezența, o zi de neuitat.

Așa că ceea ce s-a construit cu 99 de ani în urmă s-a săvârșit acum, la început de secol și de mileniu, prin munca și contribuția unei mâini de oameni îndrumați cu pricepere și competență de preotul lor paroh. Fie ca aceste mari înfăptuiri să fie urmate și de altele, dacă Dumnezeu ne va ajuta să redevenim din nou comună.

OFILAT VARVARI

Altarul Bisericii Ortodoxe din Poiana Ilvei

Lirica

Dacă

(variantă someșană)

Dacă vântul bate ploile-n aversă
Și pe rând culcate florile pălesc,
Dacă luna taie negura perversă
Noaptea, când la sfârcuri pruncii
ațipesc,

Dacă în talangă visul ți se stinge
Când, cuprinși de bură,
munții lenevesc,
Dacă rădăcina seva ți-o respinge
Și cu umilință astrele-ți zâmbesc,

Dacă-n răsărituri norii te abundă
Dar, crezând în Soare, neschimbat
trăiești,
Dacă primăvara veșnic te confundă
Cu tăcerea nopții, ruginiu când ești,

Dacă începutul aripile-ți frânge
Dar, privind sfârșitul, laurii te-mbună,
Uită-te la cerul care astăzi plânge
Și la vremea care mâine se răzună.

Ochii tăi

Ochii tăi, măicuță, au aprins în lacrimi
Visul înălțării, glorie prin patimi.

Colțul de năframă timpul ți-l împunge,
La izvor te cheamă clopotul ce plânge.

Viața ta întregă ți-ai jertfit-o nouă,
Albul de la tample, florile de rouă...

Și, ca să ne fie ruga mai flămândă,
Ți-ai clădit altarul doar la noi în tindă.

Satul meu

Ai fost mereu împodobit în măguri
Și-n lacrimi lungi ți-ai spintecat trufia,
Dar n-ai știut cetății să-i alături
Un stâlp ce-a vrut să-mbrace veșnicia.

În brazdă truda singur ți-o răstoarnă
Căci mi-ai ucis pruncia în răzvoare,
De nu mă vrei, mai mult amar îmi
toarnă,
Dar dă-mi speranță-n razele de Soare.

Copacii tăi ard nori întregi de ploaie
Și te desfată-n poftă la ojană
Sub talpă iarba visele-ți îndoiaie
Și-n lanuri pâinea-ți mușcă doar
țărână.

Azi nu-ți mai simt izvoarele pe dealuri
Și nici în munte buciul cum sună,
De n-am știut prin jertfă să fac valuri,
La sânul tău în doine mă adună.

GRIGORE AVRAM

Apicultura

Stupăritul în zona Bistrița-Năsăud

În trecutul îndepărtat „voștinarii” din această parte a țării, ca și cei din părțile Sibiului și a Țării Oltului, străbăteau satele

În zona centrală a Transilvaniei practicarea apiculturii este pomenită în documentul inedit din anul 1734, descoperit în biblioteca

Liceului din Aiud și care cuprinde obiceiuri legate de apicultură, modul în care se îngrijeau albinele, „doftoria” albinelor, cum trebuie înmulțite și altele. Documentul are o valoare istorico-etnografică deosebită pentru zona la care se referă, în speță zona Bistrița-Năsăud, prin faptul că în conținutul său tratează în mod complex aspectele legate de această îndeletnicire, atât de dezvoltată pentru perioada feudală, pe întreg teritoriul locuit de români.

Acesta este primul document care atestă întreaga gamă de tehnici și obiceiuri legate de creșterea albinelor în mediul rural din Transilvania. În acest document, numit și „Cărticică de albinărit”, este pomenit „brăcuiul” sau vânătoarea de albine.

Omul, în veșnica căutare a mijloacelor de trai, s-a îndeletnicit, acolo unde mediul i-a permis, și cu vânătoarea stupilor din scorburile copacilor, pentru a le lua mierea.

În zona Năsăudului acest mijloc de obținere a mierii de albine pe calea brăcuiului, era practicat destul de mult, la fel ca în zona Dejului, Clujului, Mureșului, cât și în zona Codru (Baia Mare).

Denumirea așa-zișilor vânători de albine în toată această zonă etnografică este de „brăcari”, iar procesul în sine „a brăcui”, a căuta, a merge după albine sălbătice, după miere. Întreaga Transilvanie este plină de astfel de denumiri. Interesant de remarcat faptul că acest termen de „bărc” se întâlnește și în Oltenia și Muntenia, unde există și localitatea Bărca aproape de Dunăre. Pe aceste locuri erau multe păduri de sălcii cu scorburii prielnice înmulțirii albinelor sălbătice.

Brăcuiul se execută cu ajutorul unei unelte străvechi care poartă numele de „corn de brăcui”, instrument făcut dintr-un vârf de corn de vită. Ambele capete ale cornului erau închise, capătul cel mai larg, cu o închizătoare mobilă, iar la celălalt capăt, mai strâmt, se astupa cu un dop. Aceste cornuri de brăcui, erau frumos ornamentate asemănător coarnelor pentru praf de pușcă.

În afara cornului de brăcui, brăcuiorul mai avea o cutie denumită lacrință în care puneau fagurii de miere – momeala pentru albinele pe care urma să le prindă.

Brăcuiorul, având pregătite cele două unelte necesare, cornul de brăcui și lacrința cu fagurul de miere, pleca pe câmp, acolo unde se găseau cele mai multe flori de unde albinele culegeau de dimineața până seara. Aici le prindea ușor, să nu le strivească și le introducea pe orificiul cel mic în corn.

Apoi, după ce aduna un număr suficient de albine, se deplasa în direcția pădurii unde era convins că va găsi scorburile cu albine sălbătice. Acolo așeza cornul de brăcui (cu capătul gros) de fagurele de miere din lacrință, scotea închizătura, iar albinele cădeau pe fagure. La ridicarea cornului, albinele încărcate cu miere, își luau zborul în direcția stupului lor din pădure. Brăcuiorul, la rândul său, înregistra direcția sau „linia de zbor” știind prea bine că albinele se vor întoarce din nou cu alte ajutoare mai numeroase.

Brăcuiorul, abia acum începea să urmărească cu atenție deosebită drumul albinelor până la scorbură, din pădure, cercetând cu multă luare aminte scorburile copacilor de pe linia de zbor a albinelor. Dacă se întâmpla să nu găsească locul albinelor, încerca un alt procedeu și mai primitiv numit „cu copăcicul”, adică observarea copac cu copac, din zona respectivă. În fine, după ce brăcuiorul afla stupul, însemna locul pentru a ști unde să se întoarcă când albinele se linișteau. El avea „feștila” (un fitil de „pucioasă”, ori un „putregai”, vase pentru recoltatul mierii și unelte (securi și ferăstrău), pentru a găsi scorbură și a introduce înăuntru feștila aprinsă. Gazele rezultate fie că intoxica albinele, fie că le alungau, iar brăcuiorul scotea liniștit fagurii cu miere.

Cantitățile de miere obținute nu erau prea mari, ele variind între 5-10 kg, în rare cazuri mai mult, brăcuiul făcându-se numai toamna, în lunile septembrie și octombrie.

În afară de această îndeletnicire primitivă, a brăcuiului, zona Năsăudului mai cunoștea stupii primitivi din trunchi de copac – buduroaiele – sau coșnițele împletite din nuiele și lipite cu lut.

Stupii din buduroaie aveau o formă cilindrică, deasupra erau acoperiți fie cu scândură, fie cu o lespede de piatră, iar jos aveau tăiat un orificiu prin care intrau și ieșeau albinele, orificiu numit „urdiniș”.

În acești stupi se puneau niște bețișoare – denumite pretci – pentru a da posibilitatea albinelor să-și construiască fagurii.

Zona mai cunoștea și coșnițele împletite din curpeni, nuiele de răchită ori de papură (speteaza). Toate aceste împletituri folosite pentru confecționarea stupilor erau lipite cu lut amestecat cu bălegar pentru a nu crăpa și pentru a

păstra în stup un microclimat propice desfășurării activității albinelor. Și în acest stup de nuiele, ca și în buduroaie, erau introduse acele bețișoare, fie paralele, fie sub formă încrucișată, pentru susținerea fagurilor. În general stupii erau păstrați pe târnațul casei, puse în șir, cu fața spre soare, dacă era posibil. Un gospodar nu avea mai mult de 3-6 stupi, sau în cazul când acesta avea stupi mulți, îi așeza pe o „stălajie” unul peste altul dar tot în târnaț, ori sub un șopron, undeva în incinta gospodăriei.

Erau însă rare persoanele care își făceau din aceasta o ocupație de bază. Ca mai pretutindeni, în acea vreme, creșterea albinelor în stupi primitivi se făcea în jurul gospodăriei. Primăvara albinele erau scoase de obicei în grădină, unde erau lăsate toată vara, până toamna în septembrie-octombrie când se „tăiau stupi”, adică se scotea mierea din aceștia, după ce a fost scos ultimul „puet”, când nu mai erau în faguri „căței”. Începutul secolului nostru a venit și în zona Bistriței-Năsăudului cu introducerea stupilor sistematici, dar și de această dată organizarea stupinei se făcea în grădina casei, conform tradiției, nepracticându-se albinăritul (ca să-l numim cu un termen mai cunoscut) „pastoral” sau „transhumant”, gospodarii rezumându-se la albinăritul „sedentar”. Studiul amănunțit al acestei ocupații a scos la iveală o serie de obiceiuri străvechi, folosite de apicultori până în zilele noastre, obiceiuri întâlnite, dealtfel, și în antichitate.

Documentul descoperit la Aiud îndemna pe apicultori ca, „în prima săptămână” a lunii Sf. Gheorghe, să sloboadă albinele și, în continuare sfătuia: „poți să le slobozi și mai înainte, la timp frumos, senin, liniștit fără frig, în oricare parte a lunii. Dacă slobozi albinele marțea, vor fi certărețe, mândre, prădătoare, păguboase, pizmașe, dușmănoase. Dacă le slobozi miercurea vor fi puternice, tari, fudule, victorioase, sensibile, zgârcite, colectoare, voioase, vesele, grase, neastâmpărate, economicoase și se vor înmulți. Dacă le slobozi joi, vor fi constructoare, muncitoare, ascunzătoare, blânde, blajine, supuse, curate, întregi, păstrătoare de ele însele. Dacă le slobozi sâmbăta, vor fi fără chef, morocănoase, fără vlagă, schimbătoare, fecioare sterpe, sterile, veninoase, zgârcite, închise în sinea lor. Sloboade-le joi și freacă bine cu nisip partea dinăuntru a coșniței acolo unde este mușgai și trage lână albă de ai prin gaura coșniței, ca albinele străine să nu poată umbla acolo. Pentru ca albinele să fie supărate, sloboade-le prin postav roșu, dar nu joi, ci miercuri, iar dacă freci postavul cu sânge de cocoș și așa îl vei trece prin gaura-urdiniș atunci vor fi mai fiorease, mai sensibile, mai harnice, mai zburdalnice, mai sănătoase, mai muncitoare, mai fertile, mai economicoase, umblătoare mai departe, mai constructoare. Iar pentru curățatul de omizi, pune lână nespălată sub coșniță, sau împrăștie în jurul coșniței sare mărunțită ce nu lasă omizile dăunătoare-tărătoare să se ducă spre coșniță; iar locul albinei trebuie ținut curat, măturat, fără buruiene”.

Dând la o parte superstițiile, e de reținut faptul că apicultorii trebuiau să aibă în permanență o deosebită grijă față de igiena stupului și în mod deosebit să ușureze iernarea acestora.

Se cunoștea lupta împotriva furtașagului, utilizându-se pentru aceasta lână trasă prin urdiniș, toate acestea și multe altele contribuind la menținerea viguroasă a albinelor, la dezvoltarea roiului în anul viitor și la creșterea producției de miere și ceară.

Pentru extragerea mierii din stupii primitivi se recurgea întotdeauna la uciderea roiului, fie prin afumarea cu pucioasă sau cu diferite plante, fie că se îneca în apă. După sacrificarea roiului, fagurii se storceau deasupra unui vas cu mână, sau se puneau într-o altă sită deasupra unui recipient în care se scurgea mierea de la sine. Fagurii rămași cu miere se puneau într-un săculeț de pânză rară și erau apăsați cu sucitorul de bucătărie pentru a-i storce bine.

Ceara, la fel ca și mierea, era socotită una din comorile stupului. Procedeu tradițional al scoaterii cerii din faguri era cel cu ajutorul unor „prese”. Se amintesc două feluri de prese; unele în care se turnau fagurii fierți în apă și altele în care se puneau fagurii vechi și apoi presa în întregime, se scufunda în apă fierbinte.

Ceara era adunată cu o lingură de pe suprafața apei și pusă într-un vas pentru a se face „sloi”. „Voștinarii”, „hoștinarii” umblau apoi din sat în sat, pentru adunatul „hoștinei” din care mai extrăgeau (prin procedee proprii) restul de ceară. Cei mai mulți hoștinari erau din Căianu-Mic, care cutreierau satele din întreaga Transilvanie colectând căruțe întregi de deșeuri. Ei erau de fapt, furnizorii de deșeuri.

Ei erau de fapt, furnizorii de ceară pentru atelierele de lumânări care existau în orașele și târgurile Ardealului.

din toată țara, la fel ca și „ciubărarii” din Munții Apuseni, ajungând până sus în Bucovina ori la Viena și în Câmpia Panonică, sau spre sud, până în Iugoslavia de astăzi, ducând cu ei marca ce avea mare căutare prin acele locuri. Studiul agriculturii, în general, la populațiile stabile din zonă și al albinăritului, în special, ne duc cu ideea că pe aceste locuri populația băștinașă a avut în creșterea albinelor o ocupație permanentă în toate perioadele istorice, ocupație care s-a perpetuat, aproape în forme neschimbate, până către începutul secolului nostru, fapt ce denotă continuitatea populației românești pe aceste meleaguri.

NELU VRANĂU

Rugăciuni

RUGĂCIUNE

O lisuse, prea scump nume,
Tatăl te-o trimis în lume,
Te-o trimis pentru greșele,
Pentru păcatele mele,
Să mă ierți, Doamne, de ele
Să faci bine să mă ierți
C-am fost mic și n-am știut,
Tânăr și n-am priceput
Și numai rele am făcut;
Dar mă rog de-amu înainte,
Doamne, să fii mai cuminte
Țăie să nu-ți mai greșesc
Și să nu păcătuiesc.

RUGĂCIUNE DE DIMINEAȚĂ

Mulțumesc, lisuse, ție
Că mi-ai dat hodină mie
Tată noaptea m-ai păzit
Și mândru m-ai hodinit
Dimineața m-ai sculat
Și de toate mi le-ai dat
Ca să am cu ce trăi
Până-n ceasul ce-oi muri
Și ca să le am pe toate
Până-n ceasul cel de moarte
Și la sfârșitul vieții
Dă-ne, Doamne, iumina-n mână
Și Sfânta Cuminecătura în gură
Și la-nfricoșătoarea ta judecată
Dă-ne, Doamne, răspuns bun

RUGĂCIUNE CĂTRE SFÂNTA CRUCE

Sfântă cruce, armă sfântă,
Toți Ingerii ție-ți cântă
Sfântă cruce, lemn ceresc,
Toți Ingerii te măresc
Când te pun în piept la mine
Mă-npreun, Doamne, cu Tine.
Cu dulce Fiuțul tău
Să mă ferească de rău
Steag mândru dumnezeiesc
Dă-mi zile să-mi împlinesc
Că de nu vom împlini
Nu știu, Doamne, cum om fi
Și cum, Doamne, om sta-n față
Câte am făcut în viață
Și cum, Doamne, om sta la rând
Câte am făcut pe pământ
La ziua de judecată
Să fii, Doamne, împăcată
Și cu Măicuța Sfântă Preacurată
Fă bine, Doamne, lisuse,
Din cer și mă iartă.

RUGĂCIUNE CĂTRE IISUS

O, lisuse, pentru mine
Bătut-o piroane în Tine
Și păcatul meu
Suferit-ai, Doamne, greu
Pentru păcatele mele
Suferint-ai multe rele
C-atâta Te-o chinuit
Până ce Te-o omorât
Și pe cruce te-o suit
Pe cruce Te-o așezat
Cunună de spini Ți-o dat
Pentru a nost mare păcat.

Culese de preotul I. LĂPUȘTE
la văduva PĂRLEA MARIA din Maieru

C.P.N.

BIZARERII ȘI RECORDURI DIN LUMEA BROASTELOR ȘI AMFIBIENILOR

Cele 4250 de specii actuale de batracieni și amfibieni, la care se adaugă peste 6150 de specii reptiliene, depășesc, luate împreună, numărul speciilor de păsări (aproape 9000) sau pe cel al mamiferelor (peste 4250). Reptilele și amfibienii vii nu sunt cu nimic mai primitive decât păsările și mamiferele, comportamentul și fiziologia lor fiind tot atât de complexe și tot atât de bine adaptate mediilor extrem de variate ale habitatelor pe care le-au colonizat.

În ciuda dependenței lor față de apă (cel puțin în timpul unei părți din ciclul lor de viață), câteva anure sunt bine adaptate la viața în deșert. Una din cele mai bizare este CYCLORANA PLATYCEPHALUS din inima Australiei. În timpul secetei ea stă îngropată în nisip: aici secrețiile gelatinoase ale pielii formează o peliculă exterioară, un fel de sac etanș în care broasca stă în amorțeală până la prima ploaie.

În general amfibienii au nevoie de apă încă de la primele lor stadii. Aceasta poate fi o problemă pentru speciile arboricole, care trebuie să găsească locuri umede pentru mormolocii lor. Femela brotacului marsupial (FLECTONOTUS PYGMAEUS), din înaltele păduri umede ale Americii de Sud, a găsit soluția: ea își poartă ouăle pe spate într-un săculeț umed.

Ca și în cazul mamiferelor și păsărilor, broaștele pot fi părinți exemplari! Iată câteva pilde... În Chile masculul broaștei lui Darwin adună mormolocii deja eclozați în sacul vocal, unde stau până la dezvoltarea lor completă. Masculul broaștei australiene ASSA DARLINGTONI păstrează mormolocii în buzunarele de pe flancurile corpului; femela unei alte specii de broaște australiene înghite ouă fecundate care eclozează în stomac – acesta stopându-și funcțiile digestive! Femelele unei specii veninoase din America Centrală (DENDROBATES PUMILIO) își transportă mormolocii pe spate, unul câte unul, până la minusculele căldărușe cu apă adunată pe bromeliacee; femela broaștei râioase din Surina, PIPA PIPA, își poartă juveni în buzunarele de pe pielea spatelui.

Pielea amfibienilor conține glande care secretă substanțe toxice utilizate pentru apărare împotriva prădătorilor. Salamandra lui WALTL (PLEURODELIS WALTL) adaugă un caracter defensiv neobișnuit: flancurile corpului sunt prevăzute cu nu fel de ghimpi, care la atingere injectează toxine în țesuturile moi ale atacatorului.

Mai multe trăsături neobișnuite caracterizează strategia de reproducere a salamandrei pătate europene (SALAMANDRA SALAMANDRA). Femela păstrează ouăle fecundate în interiorul corpului până la eclozare; nou-născuții putând fii „larve” sau juveni complet formați.

Menopoma CRYPTOBRANCUS ALLEGANISIS trăiește în torențele montane din estul Statelor Unite. Este de departe cea mai mare dintre salamandrele americane (70 de cm). Lungimea sa nu este totuși decât jumătate din cea la salamandrei uriașe din China (ANDRIAS DAVIDIANUS), care atinge dimensiuni de... dragon: 1,80 metri și 65 de kg!

Hynobidele BATRACHUPERUS PINCHONII

din China Orientală sunt venerate sub forma unei divinități numită „dragonul alb”, iar mlaștina din muntele Omei, unde trăiește această specie, este un loc de pelerinaj. Aceasta nu împiedică unii traficanți să urce și să prefacă în pudră această mică salamandră pentru a vindeca, zice-se durerile de stomac, soartă pe care o are și specia japoneză ONYCHODACTYLUS JAPONICUS utilizată în medicina tradițională ca vermifug!?

Salamandra, DICAMPTODON ENSATUS, nu ocupă decât vestul Americii de Nord. Contrar majorității salamandrelor, care sunt mute, aceasta emite frecvent sunete pițigăiate atunci când este deranjată.

Există și broaște cu coadă! Este cazul speciei ASCAPHUS TRUEI, care aparține familiei LEOPELMATIDE, fiind localizată în Noua Zeelandă și vestul Americii de Nord. Cu toate că are mușchi primitivi care-i permit să miște acest „rudiment”, nici o leiopelmatidă nu are de fapt o coadă veritabilă.

Broasca din Surinam (PIPA PIPA) este unul din reprezentanții cei mai ciudați ai anurelor din America de Sud. Seamănă mai degrabă cu un... preș cu niște buzunarele în formă de fagure în care-și păstrează mormolocii; nu are coarde vocale, dar emite un fel de clinchet sub apă folosind oscioarele laringelui și nu are... limbă – toate anurile deținând o asemenea armă.

Specia de mai sus are comportamentul nupțial tot atât de bizar ca și aspectul său. Masculul fecundază ouăle în apă, urmând un ritual complicat, diseminându-le pe spatele femelei, unde rămân și eclozează în buzunarele spongioase ale pielii.

Multe pelobatide, cum ar fi broasca râioasă a lui Couch (SCAPHIOPHUS COUCHII), au la fiecare picior posterior un pinten asemănător unui hârteț, care îi servește să se infunde foarte repede în pământ făcând mișcări circulare pe partea posterioară. Cu toate că este din aceeași familie, broasca cu corn asiatică (MEGOPHRYNUS MONTANA NASUTA) este adaptată vieții în pădurile umede, unde forma și colorația de frunză moartă o fac invizibilă pe litiera solului.

Talia broaștelor din genul Bufo variază de la 25 mm (speciile africane), până la 25 cm. pentru broaștele gigant (BUFO BLOMERGI și BUFO MARINUS 7) din pădurile Americii de Sud, care ating dimensiunile unei farfurii.

Brotăcelul auriu (BUFO PERIGLENES 7) n-a fost observat decât în pădurile umede ale rezervației Monte Verde din Costa Rica. Această specie n-a mai fost observată din 1987 și se crede că a dispărut.

Adulții multor anure veninoase au culori de avertisment foarte vizibile dar acest fenomen (colorație de avertizare) este mai puțin întâlnit la mormoloci. Există totuși excepții, cum este cazul mormolocilor multicolori ai brotăcelului arboricol din America Centrală, (HYLA EBRACCATA).

O specie din subfamilia Hemifractinae merită o mențiune specială. În afara ciudatelor obiceiuri de reproducere, AMPHYGNATHODON GUENTHERI este singura anură prevăzută cu dinți pe maxilarul

inferior.

Numele de „glass-frog” (broasca de sticlă), dată de anglosaxoni centrolenidelor, vine de la pielea transparentă a părții ventrale care permite vederea inimii și-a altor organe interne.

Numeroase anure veninoase din genul Dendrobates (D. TINCTORIUS) din America Centrală și de Sud prezintă culori și desene contrastante care nu se găsesc în mod normal decât la unele specii de fluturi, colibri sau pești de recif. Secrețiile cutanate ale acestor brotăci sunt printre cele mai puternice toxine cunoscute, amerindienii utilizându-le pentru otrăvirea săgeților de sarbacană.

Și aici o specie merită o subliniere. PHYLLOBATES TERRIBILIS este atât de veninoasă încât e periculos chiar să o ții în mână. Toxinele din pielea unui singur individ sunt suficiente pentru a omorî 20.000 de șoareci; mai puțin de 200 de micrograme putând fi fatale unui om.

Un batracian din familia Arthroleptidae reprezintă un caz unic printre toate anurile. Aceasta este broasca păroasă din Camerun și Guineea Ecuatorială (TRICHOBATRACHUS ROBUSTUS). În perioada de împerechere masculul acestei specii dezvoltă structuri puternic vascularizate cu aspect de păr, pe flancurile corpului și pe coapse. Se crede că aceste „șuvițe de păr” fals ajută la creșterea respirației cutanate și deci a timpului de submersie.

Microhylidele sunt cei mai mici bacterieni, PSYLOPHRYNE DIDACTYLA are abia 10 mm lungime. Este deci nu numai cea mai mică dintre anure, ci și cea mai mică vietate patrupedă. Cea mai mare dintre anure este broasca goliat (CONRAVA GOLIATA) cu o lungime de 30 cm și 3,3 kg.

(... urmare la articolul „Recorduri... din lumea broaștelor”)

Lumea broaștelor are, ca și în cazul mamiferelor și păsărilor, locuitori ciudați, comportamente și adaptări uimitoare pe care o „natură dumnezeiască” le-a șlefuit pe parcursul a milioane de ani de evoluție. Aceste ființe poartă și ele suflute sub... „tegumen” și nu merită ocară și prostul renume cu care oamenii le-au etichetat prea des. Prezența lor în varii habitate indică o bună calitate și diversitate a mediului, locurile unde ele lipsesc fiind ori „necurate”, ori prea sterilizate de oameni. Înfrățirea lor stranie și... umedă ne dă uneori frisoane dar nimic nu e mai cald-răcoros decât un brotăci - prinț al bălții ținut în căușul palmei.

I. HOZA

A început școala
foto: Iacob Hangea

Oameni de seamă ai Maierului

ION BARNA

ETNOGRAF ȘI FOLCLORIST (8)

Piesele folclorice exteriorizează și reinterpretează datele universului mental al colectivității în plan mitic și alegoric³⁰. De aceea: După ce au fost servite mâncările pe masă, înainte de a începe mâncarea, starostele spune următoarele, după ce spune că poate băutura n-a fost tocmai de ajuns, dar

Eu îndată voi aduce
Vin și băutură dulce,
Vin și băuturi
Pregătite pentru a D-voastre guri.
Eu albu-oi încăleca
Și la Bârgău m-oi țâpa
Și minten oi înturna;
Tare mult n-oi zăbovi,
Două-tri săptămâni de-a fi,
Că alba-i a fâta
Și mă tem c-a lepăda
Și mânzu s-a despotcovi
Și nu știu, zău, cum a fi
Pute-oi în grabă veni?
Avem și socăciță aleasă
De la București trimeasă,
Au mânat-o la moară cu grâu roșu
Să toarne-n coșu.
Moara n-a fost bună de grâu
Ea a pical și s-o înflat din jos de brâu.
Dar moara, îndărătnică tare,
O pus coada pe spinare
Și du-te pe lătoc în vale!
Morărița de năcaz
Își băga tabac pe nas,
Dar morarul, meșter mare,
O băgat mâna-n buzunare
Și-o scos două ciocănele
Și-o făcut cioc-poc
Și-o venit moara la loc!
Și-o turnat în coșu
Grâu roșu.
Și-o venit tri tărățe și-o fărînă
Pân-o fost covata plină.
Fâina în saci s-o pus

Și acasă s-o adus
Și-n mâna socăciții s-o pus.
S-a apucat socăcița de muncit
Cu niște mâini albe, sopenite
Ca niște tănjele pălite.
Și-a dat poalele până din sus de genunchi
Să poată face mâncările dulci.
Foarte bine a pregătit
Mac cu miere
Spre a D-voastră plăcere;
Cu smochine, cu strachine
Ca să guste orișicine.
Placă-Vă și vă ospătați
Și din barbă așa dați,
Mai târziu vor veni și zămurile,
D-voastră să vă mâncați cărnurile,
Socăcițelor să rămână zămurile!
D-voastră mâncați găluștele,
Socăcițele să roadă frunzele.
Au făcut și la staroste o gălușcă mititea
Cât o căvâțea,
Doară s-a hrăni cu ea.
Dvs. care n-aveți de ajuns cuțite și furcuță,
Eu oi prinde lapa la căruță
Și m-aoi duce la Bârgău
Că de-acolo is și eu.
Voi aduce cuțite și furcuțe
Cu mănunci de dudău,
Care costă numa' un leu.
Dvs. îi face bine și-ți ospătal
Deci pe lucru să vă puneți
Și flămânzi să nu rămâneți!
C-asta-i mâncare românească
Cine mănacă din ea, să trăiască!

Divinizarea grâului cunoaște la români aspecte foarte vechi căci „Grăul totdeauna a fost considerat ca un obiect prin jertfirea căruia se adoră pe Dumnezeu”³¹, de aceea el a dobândit în ierarhia plantelor un loc privilegiat fiind considerat „cellu mai nobile dinte produsele cereali din care se face pâinea”³². Pentru aceste considerente menționarea lui în ritualuri este foarte frecventă, așa cum și produsele din grâu care însoțesc acestea. În cuprinsul acestei „stărostii” revedem imagini din tehnologia grâului, scene pe care le întâlnim în „Plugușor” sau „Cântecele cununii”.

(va urma)

LIVIU PĂIUȘ

Rebreniana - REBUS

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											
13											

ION

ORIZONTAL: 1) Familie din satul Pripas alcătuită din Alexandru, soț, Zenobia, soție, și unicul lor fiu, Ion, cel care așa de mult a iubit pământul, încât nu a avut parte de el - Toma Bulea. 2) Familia învățătorului Zaharia, din Pripas, prototipul tatălui lui Liviu Rebrenu, care s-a implicat în viața satului - Fata lui Vasile Baci, orfană de mamă, ademenită de Ion va deveni soția acestuia și se va spânzura din cauza neînțelegerilor cu tatăl, soțul și socrii. 3) Un oarecare (fig.) - Hotelul din Sibiu unde avu loc „un banchet de cunoștință” în cinstea „Astreii” la care a participat și Titu Herdelea. 4) „Singurul copist român de la judecătoria din Armadia, unul din pretendenții dascălii de pe vremea când jucau împreună teatru în Monor” (Pop) - Fiica doctorului Filipoiu din Armadia, „care era privită între toate drept cea mai de frunte și cu care Laura era cea mai intimă”. 5) Fiice (mold.) - Apare

Savista! - În orice sens! (6) Ion e pe margini! - Zeiță la indieni - Haină groasă de iarnă. 7) Mândria familiei Herdelea: „Avea douăzeci și trei de ani și era înalt, cam deșirat, cu o față lătăreașă, ochi albaștri spălăciți și o frunte largă. Mustățile nu-i prea creșteau și de aceea le radea, zicând că se poartă după moda anglo-americană”, a publicat poezii în „Familia” - Orășel în Birmania. 8) Profesorul de matematici Dragu din Armadia, tatăl domnișoarei Lucreția, o fată „micuță, oacheșă, visătoare”, pe care Titu Herdelea „o iubea de vreo trei ani” - Val incurcat! 9) Profesia lui Ion Pinte, unul din frații lui George, „copleșit de muncă și care n-am nici vreme și nici poftă să mă amestec în zăzaniile politice”. 10) „Radium emanation” (abr) - Capul lui Petrișor! - Tânărul „slăbuț și mititel, el însuși poet și redactor la un ziar din Sibiu, se împrieteni cu Titu și se oferă să-i fie călăuză credincioasă și nepărtinitoare” (Barbu). 11) Avocatul „foarte căutat din Armadia, susținut de toată România”, candidat la postul de deputat al circumscripției locale, în urma decesului deputatului Ion Ciocan (Victor) - Control (abr.). 12) Feciorul Glanetașului din Pripas căruia „Glasul pământului” i-a curmat „Galsul iubirii” - Reprezentant al ei la serbările „Astreii” din Sibiu a fost și Titu Herdelea, ca trimis al ziarului „Tribuna Bistriței” - Mioare. 13) Una din fiicele lui Zaharia și a Mariei Herdelea, se va căsători cu George Pinte, în ciuda simpatiei acesteia pentru studentul medicinist Aurel Ungureanu - Locuitor din Pripas, „mititel, cu părul gălbui și glasul subțire”, participant și el la hora din sat (Trifon).

VERTICAL: 1) Mezina familiei Herdelea - Unul din numeroșii copii ai bătrânului Pinte, medic de profesie, stabilit la Sibiu, „având o clientelă strânică, de-l invidiază până și străinii”. 2) Localitate nu departe de Pripas, de unde a venit la nunta Laurei cu George Pinte, tatăl acestuia, preotul - Lac în Turcia. 3) Os al articulației piciorului - Frate de cruce cu George Buluc, care-l văzu pe Ion cu Ana sub nuc, spunând tuturor lucrul acesta, vorbele sale „loviseră pe George drept în suflet” (2 cuv.) 4) Năsăud, pe extremități! - Partea capului lui Ion, strivită de George cu sapa, când l-a surprins pe acesta noaptea în livada sa (pl.) - Maxim Florica. 5) Rege în Colchida (mit.) - Sat nu departe de Armadia - Localitate în Belgia. 6) Furtună cu ploaie (abr.) - Simion Iliu - Unealtă folosită la tăiatul lemnului pe care George „înadins nu luase, gândindu-se c-o să-i trebuiască acasă”, când spusesse la toți că pleacă la pădure. 7) Nume purtat de Circe (mit.) - „Flăcăii își încolcesc brațele mereu mai strâns pe după mijlocul fetelor... Sâniile acestora tremură sub iile albe și ating din când în când pieptul flăcăilor, tulburându-le ochii și inima”. 8) Râu în SUA - Locul în care se prăvălise George după bătaia cu Ion la sfârșitul horei - „...domnilor, că trage îngrozitor aici!”, singura intervenție a deputatului Ion Ciocan pe tot timpul mandatului său de parlamentar. 9) Cărciumarul evreu din Pripas care se sinucide din cauza afacerilor falimentare cu notarul Stoessel! - Apare Alexandru! - Acute! 10) „... trec și omul trebuie să facă ceva în viață, altfel nu-i vrednic să trăiască...”, este filosofia lui Titu Herdelea la despărțirea sa de preotul Belciug (sg.) - Gospodarul Toma din Pripas, tatăl lui George, unul din frunțașii satului. 11) Tătaru Nicolae - Însușire a Zenobiei Glanetașu - Avocatul Grozea din Cluj, soțul Ludovicăii Pinte, părinții a „doi copii, un băiat și o fetiță”. 12) „Singurul funcționar român de la poșta din Armadia, prieten bun cu Herdelea. Știind că Pinte ceruse mâna Laurei și trecându-i prin mână telegrama, nu l-a lăsat inima să nu fie cel dintâi care trimite familiei întregi felicitările venite” - „Leafa ce i-a fost reținută pe timpul suspendării” lui Zaharia Herdelea urma s-o primească de la percepția din Armadia, după reînălțarea sa la școala din Pripas.

Dictionar: HICE, SRI, TAMU, AROA, EETA, SPA, TLR, AEAEA, SAIL

S-au născut în iulie, august, septembrie 2002

Andronesi Victorița-Alina, Bob Dinu, Cărbune Ioana-Maria, Varvari Iovu, Bizău Cristian-Daniel, Buia Dorina-Maria, Pățitu Ionuț-Ilie, Șandru Valentin, Donea Adriana-Sorina, Chisăliță Dorina-Maria, Hodoroga Sanda-Florica, Ureche Grigore-Daniel, Bumbu Gabriela-Maria

Să crească mari, înțelepți și frumoși!

S-au căsătorit în iulie, august, septembrie 2002

Rebrișorean Ioan cu Candale Cristina-Estera; Ogigău Solomon cu Buia Maria; Borș Vasile-Ionuț cu Tămaș Sanda-Domnița; Pop Lazăr cu Hoza Silvia; Moravetz Silviu cu Kapdebo Erica-Mirela; Ureche Viorel cu Gălușcă Floarea; Hoza Ilie cu Candale Ana-Maria; Hoza Vasile cu Moldovan Silvia-Lenuța; Gălușcă Ovidiu-Dumitru cu Pui Anca-Mihaela; Borș Augustin cu Ureche Viorica; Sidor Anton-Ion cu Ursoa Georgeta-Maria; Pop-Buia Petru cu Gherghel Maricica; Hădărău Iacob-Dănuț cu Ometiță Florica; Boca Silviu cu Răzvanță Anca-Maria; Flămînd Dumitru cu Ureche Victoria; Mihali Ioan cu Berende Silvia; Rebrișorean Vasile cu Deac Floarea; Sângeorzan Vasile-Anton cu Ureche Mărioara-Silvia

Casă de piatră!

Au decedat în aprilie, august, septembrie 2002

Bouțan Ioan - 75 ani; Motofeala Saveta - 77 ani; Bolfă Titu - 46 ani; Scurtu Augustina - 52 ani; Scridonesi Vaier - 78 ani; Burta Ioachim - 81 ani; Hoza Irina - 82 ani; Candale Ilie - 79 ani; Sângeorzan Alexandru - 78 ani; Motofeala Lucreția - 62 ani; Sidor Simion - 72 ani; Salamon Iosif - 45 ani; Luchi Floarea - 69 ani; Avram Victoria - 78 ani; Bolfă Maria - 97 ani; Barna Teodor - 81 ani

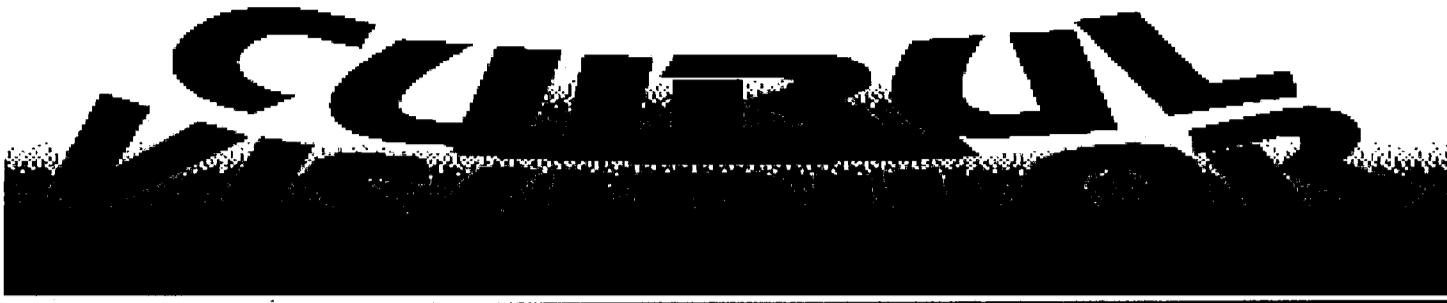
Dumnezeu să-i odihnească!

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursoa, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
 Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrița
 str. N. Titulescu, nr. 18, tel. 223.201 ISSN 1224 - 643

"În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele" -

Liviu Rebreanu

Director: SEVER URSA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE COMPLEXUL MUZEAL BISTRIȚA-NĂSĂUD

ANUL VII Nr. 6 (55) *** DECEMBRIE 2002 *** 8 PAGINI *** 9500 LEI

In memoriam

Ioan Alexandru

S-au împlinit în mijlocul lui septembrie 2 ani de la trecerea poetului Ioan Alexandru la cele veșnice. Un grup de scriitori bistrițeni, admiratori ai poetului au luat inițiativa ridicării unui bust al lui Ioan Alexandru în orașul transilvan în care a fost la multe întâlniri cu cititorii și în care a ținut prelegeri de neuitat. Bustul este opera sculptorului Vasile Gorduz (n. 1931 la Trifești - Orhei, în Basarabia), și în opinia celor ce au fost de față la momentul festiv al dezvelirii și inaugurării este o reușită, înfățișând un Alexandru „cu priviri vizionare și cu buzele mereu întredeschise pentru a elibera, după caz, fie surâsuri imponderabile și angelice, fie mușcăături benigne și fraze vitoperante, scriitor din neputința de a se acredita ca apostol și poet paradoxal, pregătit mereu să-și mântuie răzvrătirea în elan apologetic și senzualitatea în substanța liturgică și în spasm profetic, tentat de lume, dar sedus mereu de istoria sacralizată și de viitorul paradiziac” (Paul Șușară).

Cu acest prilej a fost lansat și primul număr al revistei „Grai”, o revistă cât o carte, însumând 200 de pagini. Într-un succint articol program se fixează profilul revistei și se menționează că „primul număr este dedicat lui Ioan Alexandru (1941-2000), marcând astfel manifestările de la Bistrița din 14 septembrie 2002. Zodia generoasă a operei și personalității lui Ioan Alexandru, sub care debutăm, va îngădui continuarea demersului nostru. Cu atât mai mult, tonul nostru optimist este motivat și prin faptul că Asociația culturală ALUMAR, sub egida căreia apare revista, va organiza Festivalul de creație Ioan Alexandru în luna septembrie a fiecărui an”.

Cele mai numeroase sunt evocările: secvențe ale unor amintiri în care apare studentul clujean, transferat apoi la București (transferat în urma unei exmatriculări datorate numeroaselor absențe), lecturi avântate în cina studentă, prietenia cu colegi de generație, studiile în Germania, descoperirea credinței ca mijloc de mântuire și salvare sufletească, conferințele misionare în lungul și latul țării entuziasmând publicul care-l ascultă cu admirație și uimire, cadru didactic universitar la efemera catedră Eminescu din cadrul Filologiei bucureștene, senator și om politic după Revoluția din Decembrie 1989, până tragicul an 1995 când un accident cerebral îl țintuiește în ultimul lustru al vieții la pat, îndurând suferința cu o răbdare de lov biblic și înțelegând cursul creștin al acesteia.

Urmează o selecție bine făcută de pagini de critică: sunt prezenți cu fragmente semnificative cei mai importanți critici literari care au scris despre Ioan Alexandru: Eugen Simion, Ion Bălu, Victor Felea, Gheorghe Grigurcu ș.a. Nu lipsesc nici

poeziile omagiale, dintre care unele foarte frumoase. Scriu asemenea poezii Ion Florea, Matei Albastru (prietenul său din anii de liceu clujean și de început de studenție filologică) Adrian Popescu, care semnează o sensibilă elogie funebră: **A murit Ioan cel care văzuse îngeri**: „A murit poetul cel blând cu fața de prunc, / A murit poetul cel cărn care văzuse îngeri / a murit Ioan născut într-un sat cu dealuri și pomi din Ardeal...” Nedumerește totuși absența lui Adrian Păunescu, unul dintre apropiații lui Ioan Alexandru, care la moartea poetului, în septembrie 2000, a publicat în „Adevărul literar și artistic”, o elegie cu accente hiperbolice în stilul său poetic inconfundabil: „De-ar ști pe cine pierde azi Ardealul / Ar izbucni în plâns măcar pe hartă / De-ar ști pe cine pierde România / Pentru un ceas ar fi ea însăși moartă”.

O valoare documentară deosebită o au paginile de corespondență: scrisorile către P.S. Iustinian Chira al Maramureșului, prin 1966, când l-a întâlnit Alexandru stăruind la mănăstirea Rohia, locaș duhovnicesc de care poetul a fost atât de legat sufletește, scrisori care mărturisesc o dramă sufletească din anii adolescenței și echilibrul moral dobândit prin credință, scrisorile către poetul și prietenul Ion Cocora și mai ales scrisorile către părinți, dedicațiile pe cărți pentru aceștia, modele de scrisori familiale, mărturisind o adâncă recunoștință față de cei care l-au dat viața, după îndemnul biblic: „Tinare, cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să trăiești mult și bine pe pământ”.

Frumusețea acestei cărți (căci o carte este!) este dată și de eleganța tipăriturii, de bogăția iconografică (avem la un loc aproape toate imaginile fotografice cu poetul Imnelor), precum și reproducerea celor ale unor picturi ce „corespund” cu textul și cu ideatica unor imne.

O carte frumoasă ce merită lauda argheziană („cinste cui te-a scris”) și consemnăm cu prețuire numele celor ce s-au osândit să o dea la lumină: Vasile Vasinca (președintele Asociației Culturale ALUMAR), Director: Radu Feldiorean, Redactor șef Dumitru Cerna; Redactor șef adjuncți: Ioan Ciola, Secretar de redacție: Florica Vasinca. În numele familiei poetului mulțumește emoționat și emoționant fiul său Ioachim: „vestea că ați hotărât înaintea tuturor să așezați amintirea lui Ioan Alexandru în mijlocul Dumneavoastră, așezând umbra chipului său în vatra orașului Bistrița ne-a bucurat nespus. Inițiativa pune în lumină statornicia și sensibilitatea pentru cuvânt a ardelenilor, lăudată în atâtea rânduri de poet”.

ION BUZAȘI

Saloanele Liviu Rebreanu

Manifestare culturală de referință nu numai în peisajul literar al județului de obârșie al marelui romancier ci și în cel al întregii țări, ediția din acest an a „Saloanelor Rebreanu” s-a desfășurat sub cele mai bune auspicii.

Organizatorii - Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național, Complexul Muzeal Județean, Inspectoratul Școlar Județean și Casa de Cultură a Sindicatelor Bistrița au invitat personalități de marcă ale mișcării literare românești, printre care numeroși exegeți ai prozei rebreniene. Au răspuns cu solitudine: Nicolae Gheran - editorul operelor complete, Ioan Simuț, Ioan Rotaru, Nicolae Crețu, Stancu Ilin, pentru a nu aminti decât câțiva.

Programate a se desfășura pe durata a trei zile - 26 - 28 noiembrie, manifestările s-au structurat pe mai multe momente distincte. Astfel, în prima zi, participanții s-au întâlnit cu elevii Colegiului Național „Liviu Rebreanu”, onorând cu prezența festivitatea de premiere a laureaților celei de-a 3-a ediții a concursului de creație literară „Ioan Ilies”. În paralel, s-au desfășurat lucrările juriului condus de prof. univ. dr. Ioan Rotaru care a premiat cele mai bune lucrări participante la concursul literar „Liviu Rebreanu”, manifestare ce s-a reluat cu acest prilej, după o mai îndelungată „perioadă de tăcere”. Marele premiu al acestei ediții a fost adjudecat de prozatorul bistrițean Cornel Cotuțiu.

Seara, la Complexul Muzeal Județean, participanții s-au întâlnit cu scriitorii bistrițeni și cu reprezentanții ai mass-media. Momentul de vârf și al întregii manifestări din acest an, a fost oferit de Nicolae Gheran, care a prezentat volumul 21 al Operelor lui Liviu Rebreanu. Acest volum a apărut în urma unei serioase și rodnice colaborări între Academia Română, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, pe de o parte și Complexul Muzeal Județean, pe de altă parte, această instituție incluzând volumul în cadrul planului de cercetare științifică pe anul în curs.

Incitant, documentat și atractiv, volumul 21 este dedicat corespondenței de familie (1900 - 1943), ediția Operelor rebreniene urmând a se îmbogăți, în anii ce urmează, cu încă cel puțin două volume, constituind astfel un unicat în peisajul literelor românești.

Pelerinajul rebrenian a continuat a doua zi, 27 noiembrie, ziua de naștere a scriitorului, la Prislop, acolo unde, în prezența unui public numeros, întâmpinat de primarul Dumitru Mureșan, participanții au dezbătut tema „Opera lui L. Rebreanu - între ficțiune și realitate”. A fost apoi vizitat Colegiul Național „George Coșbuc” din Năsăud, iar spre seară a avut loc, la Primăria din Sângeorz-Băi, o întâlnire cu cititorii din acest oraș - stațiune.

Cea de-a treia zi a Colocviilor s-a desfășurat la Muzeul „Cuibul visurilor” din Maieru, recent intrat în circuitul muzeistic județean și național. Primirea a fost de-a dreptul emoționantă, așa cum numai măiereni știu s-o facă oaspeților dragi care le trec pragul casei. Un grup de fete și băieți, în ochii cărora am putut citi nu doar emoția ci, mai ales, mândria de a fi consăteni cu „domnișorul Liviu” au prezentat în fața pregrinilor un recital de colinde, unele venind din timpuri ancestrale. Și nu pot să nu-mi amintesc cum, acum câțiva ani, marele poet Ioan Alexandru, cu lacrimi în ochi, îngenunchia în fața micilor colindători măiereni, înclinându-se, de fapt în fața mirificii copilării a întregii omenii.

Colocviul cu tema „Tineretea lui Rebreanu”, care, de fapt, a încheiat ediția din acest an a manifestărilor, a beneficiat de intervențiile la obiect și pertinente ale lui N. Gheran, I. Simuț, N. Crețu, Stancu Ilin și, nu în ultimul rând ale uimitorului dascăl și muzeograf SEVER URSA. OMUL care a format generații de OAMENI și care și-a dedicat, aproape 50 de ani cinstirii și punerii în valoare a moștenirii rebreniene.

Nu putem încheia aceste sumare gânduri, fără a mulțumi pentru implicarea direcției și semnificativă primăriilor din: Bistrița, Năsăud, Sângeorz-Băi și Maieru.

Încă o dată Rebreanu s-a întors printre „oamenii de pe Someș”.

MIRCEA PRAHASE

Cu prilejul Sfintelor Sărbători ale Crăciunului și Anului Nou 2003, „Cuibul visurilor” urează tuturor cititorilor și colaboratorilor săi „Sărbători fericite!” și „La mulți ani!”

Cartea

Cartea

OFILAT VARVARI - Parohia Ortodoxă Poiana Ilvei

După ce și-a risipit ani de-a rândul prin diferite publicații articole cu tematică de istorie locală, Dl. Prof. Ofilat Varvari din Poiana Ilvei (originar din comuna Feldru, debutează în luna iulie a acestui an la Editura Napoca Star din Cluj Napoca cu documentata broșură monografică, - așa cum și îi stă bine unui profesor e ce a absolvit istorie-filozofie-BISERICA ORTODOXĂ POIANA ILVEI, Județul Bistrița-Năsăud, a cărui cuprins însumează 55 de pagini. Lucrarea începe cu un cuvânt înainte al autorului, în care consemnează împrejurările în care a apărut această broșură: „Idea apariției acestei cărți aparține preotului local, pentru a consemna și pe această cale evenimentul resfințirii bisericii, în urma lucrărilor de renovare și a înzestrării cu o frumoasă pictură.” Autorul ține să arate în continuare că această lucrare este de fapt „un capitol dintr-o lucrare de cercetare a istoriei locale, cu o largă respirație științifică, ce se află în pregătiri avansate pentru tipar, intitulată - Poiana Ilvei până la începutul mileniului trei-file de monografie-.

„Cititorul va descoperi în lucrare că viața religioasă s-a desfășurat cu multe secole în urmă și în aceste locuri izolate, în rariștile și poienile codrilor seculari...” La baza ei (a lucrării) stă o largă paletă de informare, constând din lucrări generale, lucrări speciale, documente de arhivă edite și inedite.” În încheierea „Cuvântului înainte” autorul aduce mulțumiri celor care l-au ajutat în munca de documentare și informare. Aceștia sunt: Badea Anchidim Ureche și Virgil Ureche, inginerii silvici Alina și Valentin Lupșan. Un cuvânt aparte de mulțumire părintelui Părăscan Stelian pentru sprijinul material și redactorului acestei lucrări Dinu Virgil Ureche (directorul editurii).”

Lucrarea continuă cu primul capitol: „Biserica din Poiana Ilvei – evoluția istorică” capitol în care consemnează printre altele : „Satele ilvene își au originea în deplasarea unei părți din populația localităților Rodna (1235) și Maieru (1440) pe meleaguri”... „Primii măiereni care au trecut dealul, din Valea Someșului Mare în Valea Ilvei, și-au luat biserica strămoșească în suflet, iar alături de gospodăriile sedentare au ridicat și „Casa cea plăcută lui Dumnezeu”... Continuă apoi cu pomenirea locașurilor de cult existente pe aceste meleaguri, începând cu Mănăstirea de pe Valea Popii” construită înainte de anul 1700, întrucât la recensământul dictat de Curtea de la Viena în anul 1714, „Comuna Maieru avea șase preoți contribuabili, proprietari de case și pământ” iar în Conscriptia din anul 1733 comuna Maieru figurează cu

213 familii de români și cinci preoți, ceea ce-l face pe autor să afirme: „Deoarece în vatra satului (Maieru) se afla numai o singură biserică, a doua nu a putut fi decât mănăstirea devenită biserica din Valea Popii-Poiana, deoarece documentele istorice nu pomenesc alte biserici la această dată pe Valea Ilvei.” „Cu prilejul înființării Regimului II român de graniță (1763) s-au organizat unități administrative separate de Maieru, comune cu câte un detașament de grăniceri, Măgura Ilvei și Ilva Mare în 1762, Poiana Ilvei între 1764-1766).” „Numai așa se explică faptul că nu este menționată între mănăstirile existente în Transilvania în anul 1772, pierzându-și acest statut înainte de peste o jumătate de secol.”

A doua biserică construită pe teritoriul de azi a localității Poiana Ilvei este „Biserica din Poderei”. „Edificarea bisericii s-a putut realiza în primele decenii după anul 1700”... „Pe un prapor ce s-a păstrat de la această biserică stă scris: „Acest prapor l-au făcut Mihăilă a lui Vasile a Bumbului cu soția dumnisale Maria, Dumnezeu să-i pomenească. În anul 17... Nu se cunosc ultimele cifre.”

A treia biserică este biserica din Săcătura Guzului, care s-a edificat la 1762, după cum stă scris pe masa de piatră care a servit ca pristol, existentă și astăzi la intrarea în cimitir (pe locul ei inițial) pe care stă scris în litere slavone: „1762 Pomanu lui Ștefan”.

Actuala biserică, sfințită la 28 august 1903, s-a construit între anii 1900-1903 în timpul distinsului preot Ștefan Buzilă, având hramul Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, ce se ține în fiecare an la 24 iunie.

Autorul scoate în evidență faptul că poienarii „în condițiile în care banii nu-i scoteau afară din casă”, și-au ridicat biserică prin forțele proprii” refuzând oferta contelui maghiar, episcopul Dominic Zichy (1806-1879), de a le construi o biserică pe cheltuiala sa, așa cum făcuse în Maieru (1872) și Ilva Mică”.

Consemnează autorul în următorul capitol – Poiana Ilvei parohie independentă - că în „Conscriptia parohiei Poiana pe anul 1835, preotul Gavrilă Candale notează:” Această parohie s-a ridicat de 74 de ani...” de aici reiese că Poiana a fost declarată parohie independentă de Maieru în anul 1761, înainte ca satul să aibă administrație proprie”.

Urmează în ordine capitolele: Preoții care au administrat parohia Poiana Ilvei; menționând aici preoții care au

slujit la altarul bisericilor pomenite mai sus. Spațiul cel mai larg i-a fost rezervat preotului Ștefan Buzilă care, spune autorul, „Face parte din stârpea oamenilor rari din care ținutul Năsăudului nu a dus lipsă”... „Vicarul Buzilă a rămas pentru

poienari un model de gospodar greu de egalat și azi, după atâția ani”... „Ștefan Buzilă a lăsat în urma sa o biserică, o casă parohială, (o școală azi cămin cultural), o gospodărie frumoasă, multe studii și cercetări istorice, o parohie în care toți locuitorii erau credincioși, de o moralitate impecabilă, un model de viață și muncă greu de egalat”... „După opinia noastră, lucrarea de bază rămâne „Monografia comunei Sâniosif sau Poiana, scrisă și tipărită în anii tinereții (1910) având 358 de pagini”.

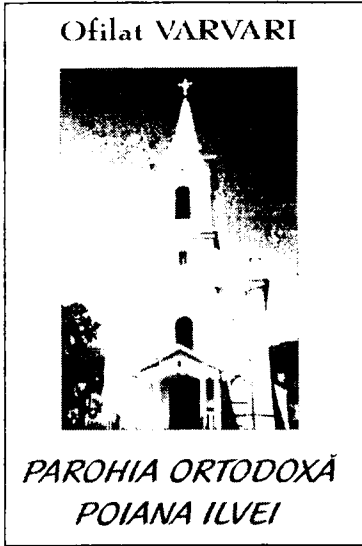
Despre actualul părinte paroh, autorul consemnează: „Când a venit la Poiana, nu știam că sub înfățișarea sa cuminte, sfioasă, predispusă să asculte cu răbdare pe toată lumea, cu vocea molcomă și blândă, modest, se ascunde un vulcan de inițiativă, ambiție, hotărâre, curaj, dublate de spirit organizatoric, imaginație estetică și inteligență. Într-un cuvânt, o personalitate puternică. Unii ar fi tentați să considere aceste aprecieri cam exagerate, însă faptele sale îmi dau dreptate”... „pe drept cuvânt se spune că omul sfințește locul”.

Documentata broșură continuă cu capitolele: Consilierii (curatorii) bisericești; Cântăreții (cantorii) bisericești; Feții bisericești; Preoții din Poiana în alte parohii, capitol la care merită a fi pomeniți aici cel puțin doi dintre cei mai distinși poienari cu studii teologice. Amintesc aici pe Dr. Ion Pop Vicar (1859-1901) căruia îi rezervă mult spațiu. Este cred cea mai amplă biografie ce s-a scris despre această distinsă personalitate. Aș mai menționa pe cel de-al doilea preot cu studii superioare, pe Dl. Pr. Prof. Dr. Alexandru Moraru, actualmente profesor la Institutul Teologic Ortodox de rang Universitar din Cluj-Napoca căruia, din lipsă de date, așa cum se scuza autorul în cuvântul său ținut cu ocazia lansării cărții, nu i-a făcut un portret pe măsura capacității și activității sale pe tărâmul cercetării, documentării și editării de numeroase articole și cărți, acum lucrând la Istoria Bisericii Ortodoxe Române ce va apare în trei volume din care două volume sunt îngrijite de dânsul. Este singura față bisericească în Comisia Națională de Atestare a Facultăților particulare.

Lucrarea se încheie cu capitolele: Călugări; Profesori de religie; Pictori de biserici; Studenți; Elevi seminariști, încheind cu Averele bisericii.

Scrisă cu competență, pasiune, dragoste și respect față de cuvânt, această lucrare (printre puținele de acest gen în țară – oare câte parohii sâțești se pot lăuda cu o asemenea istorie?) va rămâne un document important pentru cei interesați și totodată un imbold pentru alte parohii sâțești.

VIRGIL A. URECHE

Ofilat VARVARI
PAROHIA ORTODOXĂ
POIANA ILVEI

Soliloc în ziceri înțelepte

ÎNFUMURARE (2)

Despre înfumurare și sinonimele acestei metehne (îngâmfare, mândrie nejustificată, vanitate, trufie, fală, infatuare, fudulie, aroganță, orgoliu nemăsurat ș.a.) există o mulțime de ziceri la toate popoarele. De aceea, am procedat și de data aceasta după principiul ad libitum (alege ce-ți place).

Omul înfumurat este un închipuit care își dă aere și se crede buricul pământului. Etimologic, cuvântul „înfumurare” mai poate deriva și din expresia „are fumuri”. E adevărat, de unde nu-i foc, nu iese fum, dar tot atât de drept este că, cu cât focul e mai încins, cu atât fumul scade..

Înfumuratul își dă ifose, el trebuie să fie musai patetic, sforăitor. Înfumurarea pornește dintr-o mândrie nestăpânită, din vanitate. Fiecare om are mândria lui, dar numai cel fără bună creștere și educație se arată mândru de dimineață până seara.

Voltaire spunea: „Mândria celor mici stă în a vorbi întotdeauna despre sine; mândria celor mari este de a nu vorbi niciodată despre sine”. Horațiu, mai conciliant, zice: „Să ai doar mândria cuvenită meritelor”. Shakespeare ne îndeamnă la un echilibru perfect: „Nu fi trufaș, dar nici nu te înjosi”. La Bruyère, tot preventiv și el, adăuga: „dar cu un merit mare și cu o modestie și mai mare poți rămâne un ignorat”. Mulți

încearcă să-și mascheze infatuarea acoperind-o cu vălul falsei modestii.

Firește, există o mândrie firească, cum am mai spus, dar, vorba lui Jefferson: „Mândria goală dejunează cu belșugul, prânzește cu sărăcia și cinează cu disprețul”. Coșbuc al nostru scanda superb: „Multe bunuri are omul./ Dar virtutea cea mai mare/ E să nu se țină mândru/ De virtuțile ce are./

Să rezăm și o dizertație a lui Iorga cu privire la înfumurare, îngâmfare: ...crezând că ești mai mult decât ești, nu vei înaintea niciodată spre ceea ce-ți închipui că ești. Unii din jurul tău îți zic: dă-mi voie să mă urc pe creștetul tău ca să-ți arăt că sunt mai mare decât tine... Sigur, cocoșul e încredințat că de n-ar cînta el, nu s-ar mai face ziuă niciodată... La ce i-ar mai folosi vulturului o coadă ca a pânului? Iar, în Mahabharata, întâlnim versetul acesta: înfumurarea distruge fericirea celui cu minte puțină.

Să încheiem cu două zicale românești de o mare plasticitate:

„Butoiul gol sună mai tare decât butoiul plin”.

„Fală goală, traistă l.șoară”.

ION DELAMARGINĂ

Drum

Urcăm de mână spre toamnă
în urma noastră
potecile copilăriei înfloresc
În macii din câmpii
și păsări călătorești ni se cuibăresc
Tot mai adânc în tămple,
În vreme ce urcăm,
pe la răspântii ne mai potrivim
din când în când bătaile inimii
pe orbita echinocțiului,
tu ți-ai luat cu tine
unelte de arheolog
și sapi în amintire
să descoperi cântecele mamei
adormite pe grindă de truda înălțării,
orologii atârână de genele mele,
nisipul clepsidrei se scurge discret
prin cutele memoriei,
ajută-mă puțin
să-mi potrivesc depărtarea sub aripi,
în vreme ce urcăm
ridic o mână peste cerul tău
și-ți alung norii
din care se mai scutură ploii,
apoi descoperim deodată
că târziul din noi
a-nflorit azi-noapte.

IUSTINA ILVA

Remember

INTERVIU

„Împlinirile ne bucură”

(interviu cu primarul Maierului Dl. Ioan Cărbune)

L. Reporter: Decembrie e întotdeauna o lună de bilanț. Cititorii așteaptă câteva aprecieri ale primarului privind ultimele realizări edilitar-gospodărești pe

plan local, cât și scurte relatări despre proiecte care n-au putut fi încă finalizate.

Ioan Cărbune: Cu toate că 2001 a fost și pentru noi un an destul de greu din punct de vedere financiar, ne putem mândri totuși cu câteva realizări de mare importanță locală. Astfel s-a reușit modernizarea de 0,600km. drum comunal în Valea Anieșului. Tot în satul Anieș s-a construit un pod peste Someșul Mare, cu deschidere de 19ml. Prima lucrare a costat 1:742.707.000 lei, iar a doua circa 200.000.000 lei. S-a făcut investiție pentru alimentare cu apă potabilă pe strada Valea Caselor, 1 km., cu fonduri suportate de primăria Maieru din bugetul local. S-a continuat alimentarea cu apă, încă 300 ml. pe str. Principală și cu 200ml. pe str. Purcioaia. Pe str. Haj s-a făcut îndiguire betonată pe distanță de 770ml. La acestea se mai adaugă lucrările de modernizare a primăriei: amenajarea unui birou de stare civilă, a unui grup social și a sălilor de ședință și de oficiere a cununiilor. De asemenea, s-au efectuat lucrări de reparații la sala de nunți din centrul de comună prin schimbarea unui număr de 4000 de bucăți țiglă, plus reparații și stâlpi de susținere la șarpantă.

Unele proiecte locale n-au putut fi realizate din motive financiare. Numim câteva: supraetajarea edificiului Școlii Profesionale, supraetajarea edificiului primăriei, continuarea îndiguirii apei la Balasăna.

Rep.: Exprimați, d-le primar, câteva opinii despre împliniri și minusuri în viața culturală a Maierului.

I.C.: În primul rând am avut o mare satisfacție când, după terminarea lucrărilor de finisaj, s-a inaugurat frumoasa sală de sport din Maieru, obiectiv de mare importanță locală. O reușită s-a înregistrat și în data de 28 noiembrie a.c. când cea de a treia zi a „Saloanelor Rebreanu” s-a desfășurat în cadrul Muzeului „Cuibul visurilor” cu participarea unor valoroși scriitori și alți oameni de cultură din țară și județ. Nu sunt, însă mulțumit de slaba activitate de la Căminul cultural „Gregoriu Hangea”, cu excepția bibliotecii.

Rep.: Prezențați pe scurt câteva din proiectele de viitor – cele mai importante – pentru comunitatea locală.

I.C.: De strictă trebuință ar fi: supraetajarea și continuarea lucrărilor de modernizare a clădirii Primăriei Maieru și a școlii profesionale, construirea unui dispensar uman în comună, modernizarea centrului civic și a trotuarelor în Maieru și Anieș, finalizarea alimentării cu apă în Maieru și construirea unui bazin de supraplin de 1000 ml.

Rep.: Ce întrebare ați mai fi dorit să vi se pună și care e răspunsul pe care l-ați fi dat?

I.C.: Întrebarea la care aș fi dorit să mai răspund ar fi: dacă sunt mulțumit de activitatea mea în cei doi ani ai celui de al doilea mandat? Aș răspunde mărturisind că ne putem mândri totuși cu o prestație bogată în realizări. Bineînțeles, nu mi le asum în întregime, ci subliniez contribuția substanțială a Consiliului nostru local, precum și a salariaților Primăriei și al majorității măierenilor care au sprijinit aceste acțiuni.

Mă folosesc de acest prilej spre a le dori tuturor Sărbători fericite și La mulți ani, 2003!

Rep.: Vă mulțumim!

SEVER URSA

Istorie

MAIERU – FILE DE MONOGRAFIE (27)

Cercetătorii istorici, începând cu căpitanul Antonio Cosimelli (1) și până la excelentul studiu al tânărului dr. Lazăr Ureche, consăteanul nostru (2) sunt unanimi în precizarea că epoca grănicerească năsăudeană (1763-1851) a însemnat pentru toate cele 44 de comune un factor de progres social-economic și cultural incontestabil.

Regimul grăniceresc s-a instaurat, cum am mai subliniat în episoadele anterioare, cu încrâncenări și vărsări de sânge, culminând cu groaznica frângere cu roata a lui Tănase Tudoran din Bichigiu, în 1763. Dar urmașii martirilor de atunci au reușit să smulgă și drepturi pentru generațiile următoare, între care, pe prim plan, se plasează dreptul la învățătură în limba strămoșilor.

Se știe, curtea imperială de la Viena hotărâse înființarea regimentului cu scopul de a străjui și a apăra acest colț al împărăției de eventualele răzmerițe interne sau pericole externe, cu deosebire dinspre răsărit.

Prin prerogativele Statutului Grăniceresc se acordau drepturi naționale, economice, culturale cu consecințe benefice de lungă durată. În schimbul unui lanț de servituți și ai îndelungatului stagiul de serviciu militar în slujba Vienei, grănicerii erau, totuși, absolviți de strânsorile insuportabile ale feudalismului ce se menținea în celelalte părți ale Transilvaniei. Statutul stipula emanciparea locuitorilor în planurile menționate mai sus.

Rolul școlii și al bisericii a fost hotărâtor în ridicarea standardelor de viață, iar cuceririle, pas cu pas, ale unor avantaje, au reușit, în parte, să răsplătească jertfele instaurării noului regim.

Care alte argumente ale emancipării spirituale poate convinge mai mult decât strălucita prestație pro românească a vestitelor școli năsăudene, cu pleiada lor de dascăli și căzuși luminați?

Titlul de „grănicer” devenise purtător de mândrie pe aceste plaiuri iar administrația militară care, în fond, se baza pe promovarea unor norme specifice aie administrației civile, a condus decisiv la mutații profunde în mentalitatea și comportamentul cetățenilor, la modernizarea vieții acestora pe toate planurile (3).

Crearea din înalt simț gospodăresc, dar mai ales păstrarea nedivizată a cunoscutele fonduri grănicerești, precum și orientarea propice, realizată a acestora au avut darul să creeze și să consolideze autoritatea unor instituții grănicerești de prestigiu. Așa s-au pus treptat bazele unei tradiții care ne particularizează în Transilvania.

Maierul, una dintre cele mai vechi și mai puternice localități din ținut, având și o tradiție didactică mai îndelungată, a beneficiat, în baza unei „ordinațiuni”, după 1766, de o școală trivială, alături de cele din Năsăud și Monor (4). Această școală a funcționat aici vreme de 50 de ani, până în 1816, când va fi mutată la Sângeorz. Motivele strămutării încă nu ne sunt bine cunoscute. Bănuim că a fost mutată odată cu schimbarea reședinței comandantului de companie grănicerească.

Analizând mai multe documente referitoare la anul înființării primelor trei școli triviale, cercetătorii T. Tanco și A. Fărcaș ajung la concluzia că anul 1770 trebuie considerat anul de bază: „La ipoteza de mai sus răspunde un singur act, dar cel mai valoros. Întâmplarea a făcut să se salveze de la dispariție un document. Este vorba de procesul-verbal din 5 ianuarie 1770 redactat la Năsăud în ședința comisiei economice a regimentului și în care se arată că este nevoie de creșterea contribuției comunelor la susținerea școalelor” (5).

Credeam că este necesară o explicație a termenului de „triviale”. Se știe că în accepțiunea modernă „trivial” este sinonim cu „vulgar, ordinar, obscen, necuviincios, lipsit de pudoare, cu nerușinare” (din latinescul „trivialis”), în timp ce „școală trivială” venea din latinescul „trivium” – care înseamnă parte a învățământului elementar medieval care cuprindea trei obiecte: gramatica, retorica și didactica. Prin analogie, în cazul școlilor amintite: cetirea, scrierea și calculul (calcularea, adică aritmetica) (6).

(va urma)

SEVER URSA

Note bibliografice:

1/ Antonio Cosimelli, *Poemation de secunda legione valahica (1763-1767)* vezi A. S. nr. 25 pag. 453 și urm.;

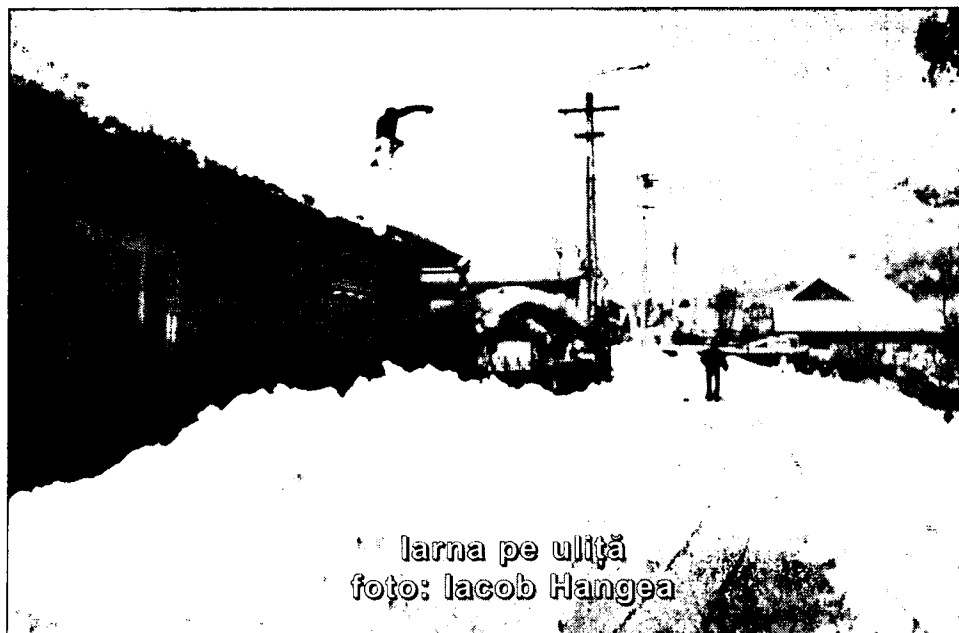
2/ Ureche, Lazăr, *Fondurile grănicerești năsăudene (1851-1918)*, Presa Universitară Cluj, 2001;

3/ Ureche, Lazăr, op. cit. pag. 8;

4/ Șotropa, Virgil și Drăganu Nicolae, *Istoria Școalelor Năsăudene, Bistrița, 1913*, pag. 72-73;

5/ Tanco, T. și Fărcaș, A., *Apariția școlilor triviale românești din ținutul Năsăudului în a doua jumătate a sec. al XVIII-lea*, în: „Revista de pedagogie”, anul XIX, 1970, august, pag. 94-98;

6/ Șotropa, V. și Drăganu, N. op. cit. pag. 73.

Iarna pe uliță
foto: Iacob Hangea

Presă năsăudeană

Reviste pedagogice și școlare năsăudene

Evident, paleta acestora se va îmbogăți simțitor prin revistele năsăudene inițiale de slujitorii școlii confesionale greco-catolice de aici (din anul 1858, școlile devin confesionale), cu tematică pedagogică și școlară, dar nu în exclusivitate: **Magazinu Pedagogicu** (1867-1869) și **Calendariu Pedagogicu** (1868; 1885), **Anuarele** Gimnaziului superior gr.-cat. românesc din Năsăud (1867-1944), revista manuscrisă **Musa Someșană** a Societății de lectură „Virtus Romana Rediviva” (1874-1912; Serie nouă 1967-1969; 1978), **Școala Română** (1876-1881; 1891) **Școala Practică** (1882-1886), **Memorialul Reuniunii învățătoresci gr.-cat. „Mariana” în Năsăud, 1876-1901**, Năsăud 1901, din perioada interbelică fiind semnalate documentar apariții precum: **Aurora** (1926), **Anuarul Școlii Normale din Năsăud/1929**, Năsăud 1930, **Năsăudul** (1930-1931), **Încercări** (1931), **Vatra** (1935-1940), **Freamăt Năsăudean** (1938), **Curierul elevilor năsăudeni** (1938) și **Răboj Năsăudean** (1939).

1. **Magazinu Pedagogicu** (1867-1869) și **Calendariu Pedagogicu** (1868; 1885)

Subintitulat „Organu pentru educatori, inveciători și bărbai de școală” și tipărit la Bistrița în editura „ereziloru lui J. E. Filtsch”, „Magazinu Pedagogicu” are nu numai importanța că este prima apariție de profil pedagogic, dar este și **întâia publicație propriu-zisă din peisajul revuistic năsăudean**, deschizătoare de drum și tradiție în presa ținutului nostru. Apăruse lunar, sub forma unor fascicule, conținând unul sau mai multe numere: Tom I – 1867 (10 fascicule), Tom II – 1868 (12 fascicule) și Tom III – 1869 (8 fascicule) (5). Primul volum fusese redactat de Cosma Anca, învățător și director al „normei”, implicit al „preparandiei” (1866-1869-1886), Maxim Pop, profesor gimnazial și catehet al „normei”, și Vasile Petri, profesor preparandial. La începutul anului al doilea de apariție, renumitul pedagog Vasile Petri (1833-1905), eminent absolvent al Pedagogiumului din Praga (1853-1857), care se va remarca atât ca publicist, cât și ca autor al unor valoroase manuale școlare, se retrage de la „conredigarea” revistei (retragere anunțată în Tom I, pag. 480). Adevărată „enciclopedie pedagogică” (6), va insera în paginile sale studii de psihologie (antropologie pedagogică), pedagogie și istoria pedagogiei, de metodică, planuri de lecții și informații școlare (inclusiv statistici), teme religioase, dar nu numai, căci și literaturii, îndeosebi poeziei, i se acordase locul cuvenit.

Orientarea revistei o dăduse tot Vasile Petri, în spiritul pedagogiei clasice europene a timpului, reprezentată de elvețianul J. H. Pestalozzi, adeptul educației poporului prin cultură, de germanul J. Fr. Herbart, partizan al educației omului prin instrucție, prin

sistemul „treptelor formale”, idei îngemănate în concepția sa ca „axiome pedagogice”, de exponenții școlii germane de metodică, în frunte cu pedagogul luminist Fr. A. Diesterweg, în sfârșit, de antiherbartianul austriac dr. Fr. Dittes, privind problemele de educație afectivă și de disciplină pedagogică.

Adoptându-se scrierea pe baza „fonetismului temperat”, susținut de Titu Maiorescu, printre colaboratorii publicației se numără învățători și profesori, ca Andrei Morariu, Iacob Pop, Leon Pavelea, Ioan Papiu, Teodor Rotariu, Nicolae Bejan (protonotarul districtului), Iacob Mureșanu (redactorul „Gazetei Transilvaniei” de la Brașov) etc., multe materiale apărând nesemnate. Câteva titluri ne rețin atenția: „Tipul unei școli bune”, „Tratarea bucăților de cetit. Despre învățători în general”, „Învățământul lingvistic în școala populară”, studiul despre „J. H. Pestalozzi” (Tom I), „Computul în școala populară”, „Învățământul intuitiv”, „Istoria în școala populară”, „Destinațiunea omului spre rațiune” (Tom II), „Ceva despre pomărit”, „Asemănarea mărului cu a cireșului” (Tom III) și altele.

Semnificative, sub aspectul istoriei învățământului, sunt informațiile apărute la rubrica „Varietăți”, ca: „Un institut necăjit”, „Școalele populare din Bucovina”, „Date statistice”, „Correspondență” etc. Reproducem din Tom I (1867, pag. 192) informația de sub primul titlu: „De la anul 1862 încoace, preparandia gr.-cat. din Năsăud nu-și primește competențele sistematizate pentru servitori, lemne, scripturistice, bibliotecă etc., deși în privința aceasta se scriseră conturi întregi. Dânsa trăi acești ani din mila unor evrei și a altor oameni de treabă, care se îndurau a-i credita până în anul acesta. Acum se finiră și paciența acestora. Să sperăm că doară va începe acum îndurarea lui Dumnezeu” (7). Peste doi ani însă, în 1869, preparandia se va strămuta la Gherla sub oblăduirea Episcopiei greco-catolice, căci se iscaseră neînțelegeri între „Comisia administratoare a Fondurilor școlare din Districtul Năsăudului” și Guberniul transilvan relativ la susținerea ei.

Note:

5) *Vezi Teodor, Tanco, „Magazinu Pedagogicu”, „Virtus Romana Rediviva”, Vol. II (Urme peste veacuri), Bistrița 1974, pag. 13-17.*

6) *Cf. Iosif Naghiu, Pagini istorice-literare, în „Arhiva Someșană”, Nr. 19, Năsăud 1936, pag. 100.*

7) *Apud Sandu Manoliu, Din zilele grele ale Preparandiei, „op. cit.”, pag. 134.*

-va urma-

prof. univ. dr. IRONIM MARȚIAN

Rebreniana

Scrisoare lui Rebreanu

Ții minte, satule străbun,
Demult, din dimineața când
Din jos, între părinți, sosea
Un băiețel bălan și blând?
Tu satule, ca un bunic,
I-ai spus poveștile-ți pe rând,...

Tu satule, cu vraja ta
Și cu cântările de ieri,
I-ai fost lui Liviu grădina
Celor mai albe primăveri.

Iar astăzi ne mândrim privind
La truda paginilor sale;
Îl rechemăm la loc de cinste,
Îi presărăm și flori pe cale
Și-mpodobim cu chipul lui
Mult zbuciumata noastră vale!

Căci dintre noi suiși spre culmi
Nemuritorule Rebrene!
Pruncia ta și-au răfătat-o
Bătrâne plaiuri măierene.

Aici ai răs și plâns întâi
Cu prietenii cei mici de-o samă,
Dând vieții aspre, din mahniri
Și din plăceri, întâia vamă...

La noi ai învățat să-nchei
Întâia slovă tremurată,
Ca mai târziu să-ți faci din cărți
Cunună frunții, minunată,
Turnând în slove de granit
Asprimea vieții noastre, toată!

Cu fata pădurarului,
Cea mândră făr-aseumire,
Ți-ai tors în cartea inimii
Prima poveste de iubire
Ce-ți fu în dimineața vârstei
Întâia dulce tresărire...

Chiar în amiezi, când pana ta
Suia cărările spre glorie,
De jocuri dragi pe prundul morii
Ți-amintești cu duioșie
De visuri și de Feți-Frumoși,
De hore și de șezători,
Ori de legendele străvechi
Despre-ale Măguriilor comori,
De-ntăile povești cu zmei,
Ori de bătaii între feciori...
Întors atunci la noi cu gândul,
Pe malul Someșului drag,
Lăsați să se prelingă-n suflet
Al amintirilor șirag
Și retrăiați, mereu mai dulce,
Vraja dumbrăvilor de fag.

Tu apucați pe dat ' condeii
Ca să le torni în slove aspre,
Împresurat în miez de noapte
De umbrele durerii noastre.

Și tot acest mănunchi de patimi
Pe care le-ai cules întâi,
Ți-a stat și cărților, și numelui,
Atât de veșnic căpătâi!

x

Te-a remarcat în nopți de august
Bătrâna, părinteasca școală,
Să-i scrii, cu slovele-nvățate,
Zguduitoarea ta „Răscoală”.

Și când zideai această carte
Pecetlului... a căta oară?
Cinstea satului, a școlii
Și-a prundului de lângă moară,

Muindu-ți pana-n călimara
Mahnirilor de-odinioară...
Și școala își primea ofranda
Învățăcelului de ieri
prin Mădălina din „Ciuleandra”
Și-atâtea nopți de-ncrâncenări.

Icoana satului, vegheată
De măguri, străji cutezătoare
Ca trei voinici viteji din veacuri
Cu frunțile proptite-n soare,
Ca Ion, ca Petre, ca Apostol
Rămâne-va nepieritoare.

În „Cuibul visurilor” tale
Cu alte picurări de rouă,
Copiii lui Ți-alintă chipul,
Ți-l strâng cu mâinile-amândouă,
Ca un sfetnic ce le-ai fost
Celor de ieri, și, astăzi, nouă.

Și-acum, când aste opt decenii
Ți-ai încheiat prinusul lor,
Primește, dincolo de moarte,
Mulțamul drept al tuturor,
Dar mai întâi primește azi
Mulțamul măierenilor...
Că fain grăia și badea Șpanu:
„-Mă, nu-i domn cum-ți țărănu’,
Nici român ca măiereanu’,
Nici măierean cum îi Răbreanu...”

Ni s-or mândri cu tine pururi
Al strănepoților șirag;
Primește azi și-ntotdeauna
Omagiul satului tău drag!

Această scrisoare versificată a fost scrisă de un oarecare Ion Delamargină, în urmă cu 45 de ani, cu prilejul inaugurării expoziției memoriale „Liviu Rebreanu” în incinta școlii din Maieru, la 27 noiembrie 1957. În cadrul serbării de atunci a fost recitată de către învățătoarea Ioana Sbârci, căsătorită Scridon, și publicată în revista școlară „Cuibul visurilor”, nr. 5/17 oct. 1971.

Azi, 28 noiembrie 2002, cu prilejul „Saloanelor Rebreanu” a fost recitată de către eleva Iulia Doina Urșu, cl.VII-C. La cererea elevilor din cercul de muzeografi o republicăm cu convingerea că-și menține actualitatea.

S.U.

Măiereni în port național
foto: Iacob Hangea

Însemnări

Epistemologia domnului Horia Roman Patapievic

Din totdeauna omul a fost însetat de cunoaștere. Din perspectiva celor de astăzi, modern putea fi oricine încearcă să se perfecționeze, indiferent de epoca în care trăia. Evident că românii și-au avut și își au enciclopediștii lor: D. Cantemir, B. P. Hașdeu, M. Eminescu, N. Iorga, L. Blaga, I. Barbu, M. Eliade, C. Noica sunt nume care ar putea sta cu cinste alături de alte mari personalități ale culturii universale. Din punctul meu de vedere, astăzi, printre mulți alții care au ceva de spus în cultura română se numără și H.-Roman Patapievic. Tânărul fizician (n. 1957), prin cele patru cărți publicate, s-a remarcat prin ineditul, dar și claritatea ideilor din aceste volume precum și prin articolele polemice tipărite în presa noastră.

Ultima carte, „Omul recent” (Ed. Humanitas, București, 2001), are ca subtitlu „O critică a modernității” din perspectiva întrebării **Ce se pierde atunci când ceva se câștigă**. Cele aproape 500 de pagini mi se par o detaliere impresionantă a celebrului articol „Cultură și știință” al lui Eminescu.

Patapievic pornește de la Platon și face distincție între cunoașterea tehnică (instrumentală) și cunoașterea adevărată (veritabilă), aceasta din urmă fiindu-i superioară celeilalte prin apropierea de divinitate. Cu alte cuvinte, cu cât încercăm să ne apropiem de originar, de esențe, cu atât cunoașterea noastră va fi mai adevărată, chiar dacă certitudinea cunoașterii tehnice l-a transformat pe omul secolului al XVII-lea într-un om limitat, dar rațional, și o bună parte din atributele celor două cunoașteri și-au schimbat conotația; ca la o împărțire cu rest, în care acest rest reprezintă necunoscutul sau divinitatea. Epistemologia propusă de autor, pornind de la **a fi și a ști**, începând cu presocraticii și continuând cu Platon și Aristotel ajungând până în zilele noastre, l-a fascinat într-atât, încât cititorul este, la rândul său, încântat în a-l socoti pe Francisc Bacon un Toma biblic cu celebrul său silogism: „nu accept ceva decât pe chezașia ochilor”, apropiindu-l prin aceasta de Descartes cu postulatul său restrictiv: „tot ce nu poate fi cunoscut într-un anumit fel nu există”. S. J. Federick Copleston parcursese acumulările filosofice ale umanității și scrisese despre aceste lucruri înaintea d-lui Patapievic în cele opt volume ce poartă titlul „Istoria filozofiei” sau Noica cu „Povestirile despre om”, în care, din perspectiva modernității și ontologic vorbind, devenirea este primordială în evoluția gândirii readucând în discuție sădirea și rodirea altor gânduri, dar păstrând pecetea esenței platoniciene și îndreptându-se spre perfecționarea specifică modernilor care nu pot avea antonime, dacă socotim că sintagma „a fi modern” se referă la a avea o virtute și nici de cum un viciu. Iată de ce idealul uman al modernilor nu mă reprezintă în tabelul inversiunilor modernității propus de dl. Patapievic. Nu toți modernii doresc să fie cât mai prosperi, sau mai „egali” cu cei pe care îi invidiază. Admirarea față de cel mai bun, care îți devine model și emulația comparativă vor rodi în mintea și sufletul celor care știu să fie, vorba anticilor, ordonați, indiferent că sunt sau nu persoane publice. Or, acest lucru presupune limitare chiar dacă modernii m-ar acuza de, să zicem, „frustrarea” libertății individului, dar respectarea legilor democrației nu este un afront adus libertății, dimpotrivă, merită aplicarea acestui principiu în viața noastră. Sunt întru totul de acord cu dl. Patapievic când afirmă că a fi

valoros înseamnă a fi modern; dar moderni sunt pentru mine și Platon, și Aristotel. Ruperea de trecut a fost specifică (sic!) comuniștilor, or nu poți clădi ceva nou fără o „temelie” ancorată pe acumulările progresiste ale umanității. Omul recent al filosofului Patapievic este caricatura omului modern. El este speculativ, mediocru, demagog, stăpân pe câteva principii populiste, tributar regimului totalitar comunist anterior în care a trăit, naționalist, dacă i s-ar cere, l-ar nega pe D-zeu. Temporal vorbind, omul modern, în sensul împărțirii scolastice cunoscute, este un protestant sadea. Și eu înclin să cred că protestanții au fost primii liberali în istoria capitalistă. A-l judeca pe omul modern ca un lucrul, așa cum a făcut Thomas Hobbes, spunând că valoarea omului este echivalentă cu ceea ce merită și cu „prețul pe care cineva este dispus să-l dea pe tine” (p. 108), mi se pare destul de actual.

Excluzând conotația sintagmei „om recent” de sensul ei peiorativ admisă mai sus, există și un înțeles pozitiv al acesteia, în sensul că omul recent poate fi recepționat în identificarea sa „cu ultimul moment al timpului”, adică a fi modern fără a te încheia vreodată. Cât privește post-modernismul, acesta apare odată cu epuizarea modernismului (lucru pe care eu nu-l accept); el este o revoltă împotriva universalizării modernismului și apare așa-zis-ul spirit de frondă, condamnat inițial până la atomizarea sa în întreaga societate. Cea mai mare greșeală a post-modernilor a fost și este excluderea lui D-zeu din viața lor.

Omul recent este sclavul vremurilor. El nu mai raționează ca în vremurile modernismului clasic. Nu este destul a fi informat. Sloganul purtat astăzi „cine este informat deține puterea” este cu totul fals; la informat trebuie să se adauge obligatoriu **rațional**. O gospodină care știe câte metrese a avut actorul X sau câți crai a avut actrița Y, câți copii au fiecare, cum se numește foxterierul lor, unde a dat vânturi politicianul Z, deține informații inutile înrudindu-se automat cu coana Chirița lui Alecsandri. Nu consider un om cult pe cel care știe capitala Bangladesh-ului și nu știe să-mi explice ce este un echinochiu sau să se străduiască zilnic să respecte „cele șapte porunci”. Detest pe cei care în timpul vieții lor își promovează imaginea din dorința de a-și vedea antum „celebritatea”. Posteritatea ne va judeca pentru faptele noastre; nu trebuie să servim contemporanilor vin, dacă ei preferă bere.

Diferența dintre omul modern și omul recent este providențială la dl. Patapievic. Dacă primul este acel Pormeteu care are „datoria de a lua știința de la cel care o are”, cel de-al doilea este Proteu cu puterea de a se transforma, ca un mutant, în orice, dar golit de substanță, un adaptat al momentului, un oportunist lipsit de bun simț.

În ceea ce privește socialismul, trebuie subliniat că atâta timp cât se acordă atenție exagerată statului care își bagă nasul în repartizarea prosperității prin taxe și impozite împuse „poporului”, pentru ca, apoi, generos și perfid fiind, să le dea înapoi sub forma de salarii sau ajutoare sociale, mă îndoiesc că vom scăpa de sărăcie. Adepții socialismului sunt de acord cu egalitarismul între indivizi, dar ei să fie excluși din această uniformizare. Fiind de stânga, adepții acestora visează la colectivizare sau comunizare, ceea ce, vorba lui Țuțea, „nici într-o familie nu pot fi doi frați egali: unul poate fi genial, iar celălalt idiot”, darămite într-o comu-

nitate! Ei sunt împotriva elitei, împotriva valorilor, căci o societate mediocră este mai ușor de condus. Omul de stânga este plin de resentimente, suspicios, iar cel de dreapta este un insensibil, un rigid. Raportați la tradiție, cel de stânga o contestă, iar cel de dreapta o susține. Dumnezeu celui de stânga este Statul, prin aceasta revendicându-se ca un om „progresist” visând ca toți oamenii să execute ordinele fără o împotrivire, iar zeloșii să fie puși conducători. Înclin să cred că oamenii care nu știu să discearnă sunt fie ignoranți, fie fanatici; deși ei se revendică a fi „progresiști”, țelul lor principal este minarea culturii, a tradiției clasice și moralei creștine; după mintea lor (cât o ridiche) acestea trei duc la inegalitatea dintre oameni. Neavând argumente împotriva principiilor, singurul lor mod de a lupta este atacul la persoană, persoană pe care o consideră „conservatoare”. Aroganța și mitocănia celor de stânga se transformă în imbecilitate atunci când știu ceva, dar nu înțeleg, nu pot explica. Am cunoscut cândva un ins care știa pe de rost toate antumele lui Eminescu. La început, m-a impresionat, dar când i-am cerut să interpreteze poemul „Nu credeam să învăț a muri vreodată”, mediocritatea sa m-a înspăimântat. Ei bine, după mine, în treburile secundare, diurne, cei de stânga vor fi experți, motivând că acestea sunt importante, chestiunile de fond, cauzele vor putea să mai aștepte, astfel că perpetuarea neregulilor va continua într-o lume supusă lor. Cei de stânga sunt semidocti, sau pseudo-intelectuali apropiați de mase, iar cei de dreapta niște solitari trufași. Îmi retrag această categorisire, preferând între toți omul de cult, cu bun simț, cu discernământ care respectă valorile creștine. Pentru ei (cei de stânga), astfel de gândire, cu siguranță este retrogradată. Sintagmele lor preferate sunt: „Cine nu este cu noi este împotriva noastră și (în cazul apărării și justificării)”. Dai în mine? Dai în fabrici și uzine! „Omului recent îi place să se considere de stânga și poate face alergie când aude de proprietate privată, valoare și tradiție; el are talent ia a le bagateliza și a le lua în răs ca nimeni altcineva; el pozează în om cu vocație, pe care în esență nu o are, dar impostura și arivismul în situația lor sunt complementare.

Între libertate și egalitate, omul recent alege egalitatea. De asemenea, la vot el va vota pe cel care are popularitate și nu pe cel care este competent dar nepopular. El nu poate ocroti și respecta nici pe cel superior lui (din invidie și suficiență) și nici pe cel inferior (din lăcomie și vanitate). Lupta lui continuă este de a salva aparențele, de a fi tratat ca făcând parte din elită (al cărei aspirant etern este), elită care acceptă egalitatea doar în fața unei justiții sociale drepte. El este adeptul globalizării, al uniformizării, se poate adapta oriunde, nu este un dezrădăcinat, va deveni viitorul cetățean al planetei, având ca principiu anticul „ubi patria, ubi bene”. Conservatorul, care prin naștere a fost liberal, va deveni un opozant al mediocruului, iar socialistul veritabil se va transforma în liberal. Acesta este circuitul absolut necesar într-o societate democratică.

Despărțindu-mă de dl. Patapievic, nu doresc decât să pot fi rațional și independent în orice clipă, să pot cunoaște cât mai multe și să pot respecta morala creștină.

ICU CRĂCIUN

Dura lex... sed lex

ZECE ANI DE NOUĂ CURTE DE CONTURI A ROMÂNIEI

În primii doi-trei ani post-decembriști s-au pus bazele juridice ale unui stat de drept în România, cel puțin din punct de vedere teoretic și legislativ. Atunci s-a adoptat Legea Fundamentală a României, prin referendum, precum și o serie de legi de bază sau organice pentru o nouă și democratică reglementare juridică a societății românești. Printre aceste legi s-a înscris și Legea nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 224 din 9 septembrie 1992.

Tocmai în prevederile constituționale – art. 139 alin. 1-4 – se precizează locul, rolul și menirea Curții de Conturi în angrenajul sistemului de drept.

Însă Curtea de Conturi nu este o noutate absolută în sistemul juridic al României. Domnitorul Alexandru Ioan Cuza – care a fost un reformator juridic pentru români întocmai ca împăratul Napoleon pentru francezi – promulgă Legea din 24 ianuarie 1864 care consfințește crearea Înaltei Curți de Conturi a României. Așadar, avem o istorie de 138 de ani în domeniu.

Înainte de orice, câteva întrebări se impun de la sine. De ce este necesară crearea Curții de Conturi? De ce au toate statele democratice Curți de Conturi (bineînțeles, cu denumiri și structuri diferite de la un stat la altul)? Răspunsuri găsim tocmai în Constituția României (art. 139 alin. 1), care precizează: „Curtea de Conturi exercită controlul asupra modului de formare, de administrare și de întrebuințare a resurselor financiare ale statului și ale sectorului public”. Chiar și în timpul domniei lui Matei Basarab găsim preocupări în domeniul controlului banului public. Până și în timpul lui Ceaușescu, de ochii lumii, după ce se desființase – în decembrie 1884 – Curtea de Conturi a României și după o întrerupere de un sfert de veac – prin Legea nr. 28/1973, se creează o pseudo-curte de conturi. Duplicitatea acestei legi se degajă din faptul, notoriu de altfel, că economia fiind centralizată – banii întreprinderilor, combinatelor, centrelor și ministerelor, precum și în mare parte ai organizațiilor cooperatiste erau bani ai satului. Cum se administrau acești bani? Apanajul era exclusiv al P.C. Român. Al

doilea argument, care confirma falsitatea Legii nr.28/1973, rezultă din termenii sau sintagmele legii. De pildă, sintagma, „ministerul public” (art. 1 alin.3) nu avea corespondent în realitatea juridică a unui stat comunist. Însuși statul totalitar era interesat uneori în emiterea unor legi ambigue și misterioase.

Pe parcursul unui deceniu, Legea nr. 94/1992 a înregistrat urcușuri și coborâșuri, modificări și completări; concretizate prin cinci acte normative de modificare sau completare și o republicare a Legii nr. 94/1992 (Legea nr. 59/1993, Legea nr. 50/1995, Legea nr. 99/1999, Legea nr. 204/1999 și Legea nr. 77/2002, acum fiind în curs de republicare pentru a doua oară). Practic, activitatea Curții de Conturi începe în primăvara anului 1993.

Dacă ar fi să facem un „itinerar” în imperiul Curții de

continuare în pag. a 6-a

Procuror financiar,
MACAVEI AL. MACAVEI

Dura lex... sed lex!

ZECE ANI DE NOUĂ CURTE DE CONTURI A ROMÂNIEI

- urmare din pag. a 5-a -

Conturi (Legea nr. 94/1992) – așa cum s-a metamorfozat într-un deceniu de existență – absolut necesare și relevante sunt următoarele popasuri.

Cel mai disputat, incitant și provocător articol al Legii Curții de Conturi a fost și probabil va mai da multă bătaie de cap forului Legislativ al României – art. 1 al Legii. Acela care stabilește locul, menirea și importanța Curții de Conturi în statul român. De început, (ne referim la forma inițială de redactare a legii) s-a stabilit că este Curtea „organ suprem”, astăzi este „instituția supremă”. Bunăoară (art. 1 alin. 1 din forma inițială) arată „Curtea de Conturi este un organ suprem de control financiar și jurisdicție în domeniul financiar”. Astăzi, Legea nr. 77/2002, modificatoare și completatoare pentru a cincea oară a legii Curții de Conturi, art. 1 alin. 2 precizează, „Curtea de Conturi este o instituție de sine stătătoare, are același rang cu Înalta Curte de Casație și se bucură de aceleași drepturi”.

Legea lui Cuza, Legea pentru înființarea Curții de Conturi (art. 15) glăsuiește „Curtea este însărcinată cu cercetarea și hotărârea socotelilor atingătoare de veniturile tezaurului, casierilor generale de județe, ale regiilor și ale administrațiilor contribuțiilor indirecte, precum și cu încheierea socotelilor atingătoare de cheltuieli, făcute de toți agenții comptabili”. Iar legea din timpul regalității - Legea nr. 167/1929 pentru reorganizarea Înaltei Curți de Conturi – în art. 1 alin. 2 precizează, „Curtea de Conturi este o instituție de sine stătătoare, are același rang cu Înalta Curte de Casație și se bucură de aceleași drepturi”.

În timp, nu numai specialiștii Curții de Conturi au sesizat imperfecțiunile de înlăturat ale legii. Astfel, în forma inițială erau înființate două organe paralele de control care desfășurau aceeași activitate, direcțiile județene de control financiar de sub tutela Secției de control ulterior (art. 11 alin.3) și compartimentul de control financiar al Camerelor de Conturi județene (art. 13 alin.1). A trebuit să treacă 10 ani pentru ca această imperfecțiune a legii să fie înlăturată odată cu adoptarea Legii nr. 77/2002. Astăzi – așa cum este firesc – există o Cameră de Conturi alcătuită dintr-o Direcție de Control financiar și un Colegiu (art. 13 alin. 1 din Legea nr. 94/1992), adică un singur organ de control financiar pe plan județean.

Apoi, în precedentă guvernare CDR-istă, Legea Curții de Conturi a suferit două modificări mutilatoare – acelea înlăturate prin Legea nr. 99/1999 și Legea nr. 204/1999 – atunci când s-a desființat o întreagă secție din trei, secția de control preventiv (lesne de înțeles pentru ce) și i s-a diminuat mult din competența Curții de Conturi (ne referim la art. 17 și art. 19 din legea inițială) care au fost „ciuntite”.

Prin ultima lege modificatoare și completatoare a Curții de Conturi – aceea din februa-

rie a.c., competența știrbită s-a întregit.

Potrivit art. 34 din legea inițială, art. 29 din legea republicată – Legea nr. 94/1992: Curtea de Conturi este singura competentă ca în urma verificării conturilor să hotărască asupra descărcării de gestiune. Alin. 2 al aceluiași articol atenționează: „Orice decizie a autorității executive privind descărcarea de gestiune nu este decât provizorie”.

Descărcarea de gestiune este un fel de certificat, până la proba contrară, de bună purtare sub aspectul legalității și al managementului pe care anual trebuie să-l obțină ordonatorii de credite (primari, secundari, terțieri).

Instanțele Curții de Conturi practicau, până nu cu mult timp în urmă, un fel de justiție cu „circuit închis” ca să nu mai vorbim de inexistența apelului la aceleași instanțe.

Acest fapt nedemocratic nu putea să se perpetueze. Astfel că, acum hotărârile pronunțate în primă și ultimă instanță de colegiile jurisdicționale ale Camerelor de Conturi pot fi atacate cu reucri la secțiile de contencios administrativ ale Curților de Apel în a căror circumscripție își au sediul camerele de conturi (art. 81 din lege). Împotriva hotărârilor pronunțate în ultimă instanță de Secția jurisdicțională a Curții de Conturi se poate face recurs la Secția de contencios administrativ a Curții Supreme de Justiție (art. 82).

Deci sistemul Curții de Conturi justițiabilii care se consideră nedreptățiți pot apela la instanțele de drept comun, cele din afara sistemului Curții de Conturi, așa cum este firesc și democratic.

Așadar, Curtea de Conturi a oricărui stat democratic – numai statele totalitare nu au un astfel de organ sau instituție – este de o importanță covârșitoare în viața oricărei națiuni, arătând opiniei publice – prin rapoartele ce le prezintă Parlamentului, publicate în Monitorul Oficial al României – modul în care se formează, se administrează și se folosește banul public. Curtea de Conturi a României verifică conturile bugetelor de stat, ale datoriei publice, analizează legalitatea unor operațiuni contabile, constată abateri financiare și fapte cauzatoare de prejudicii, este singura abilitată să acorde descărcare de gestiune.

În constatările, concluziile și propunerile controlorilor concretizate în rapoarte și procese verbale, precum și în hotărârile instanțelor Curții de Conturi se oglindește starea națiunii, la un moment dat, cel mai fidel, cel puțin sub aspect financiar. Rapoartele Curții sunt o mină de aur pentru guvernatorii și politicienii de astăzi, istoricii și sociologii de mâine.

Prin întreaga sa activitate Curtea de Conturi contribuie, într-o măsură mai mare sau mai mică, la bunăstarea și protejarea cetățeanului român.

Muzeografie

Copilăria și maturitatea muzeului

„Cuibul visurilor” (2)

„Copii, de câte ori intrăm aici, dăm mâna cu strămoșii!”

badea Solovăstru Baciului

Nu cunosc o mai frumoasă spunere despre menirea unui muzeu decât cea pe care am cules-o din rostirea unui țăran măierean și am așezat-o drept motto pentru rândurile acestei scrisori. Ea sună ca o replică peste boltirea timpului la cuvintele Bălcescului: „vai de acea nație care și-a pierdut religia amintirilor!”, sau ale bardului de la Hordou: „să fim români cu sufletul, nu cu vorba, și să iubim ce-i al nostru ca ochii din cap”.

La 27 noiembrie 2002 s-au împlinit, iată, 45 de ani de la întemeierea acestui muzeu al nostru, al măierenilor, mari și mici, de aproape ori mai de departe.

În episodul anterior am jalonat principalele momente din povestea devenirii acestei instituții rurale. După o prezentare a motivației sale, vom intra în unele amănunte, semnificative.

Ca să folosesc cuvintele lui Rebreanu, „urzeala și bătătura” acestei întâmplări culturale, bine cunoscute de acum, s-a împlinit prin jocul dirijat al mai multor generații de copii și prin înțelepciunea bătrânilor.

Trăind și lucrând aici, meditănd în acest răstimp la noi soluții de fertilizare a lecțiilor de română, și nu numai de română, sau alte acțiuni educative, am căutat din capul locului răspuns la o întrebare: în ce măsură se justifică deseale mărturisiri ale marelui scriitor, unele de unică nostalgie în contextul scrisului său, de obicei sobru și obiectiv, în legătură cu rostul hotărâtor pe care acest sat, leagănul copilăriei sale, l-a avut în asprul său al devenirii ca scriitor?

Ne-am convins, cu timpul, că aceste mărturisiri au un temei, o legitimitate de netăgăduit, iar, cu o parte a argumentelor din prezenta evocare, vom încerca să demonstrăm cum am fructificat cu elevii și cu ceilalți consăteni această norocoasă împrejurare care luminează lunga și frământată existență a unei localități devenită istorică. Fiindcă, într-adevăr, Maierul a fost înțeles de către Rebreanu nu numai ca un „cuib al visurilor” de copil, ci și ca o matrice de spiritualitate a unor puternice tradiții, ca un univers de datini și de moralitate ce-i conferă acestei vetre o personalitate și un farmec aparte.

Dacă ai sta să așezi cap la cap toate mărturiile lui de credință pentru satul care i-a dat „întâia bucurie de viață”, atât cele scrise în „Mărturisiri” (1932), cât și pe cele din scrisori, interviuri, sau risipite în simple convorbiri ocazionale, reținute de foștii lui prieteni, ai ajunge la constatarea că puțini dintre marii creatori de literatură au mai dat glas unui atât de caid legământ cu vatra primară.

O asemenea îndeletnicire ar trebui să înceapă, cum am mai spus, cu aceste mișcătoare cuvinte-deviză ale romancierului, cuvinte care s-ar părea că le cristalizează

pe toate celelalte: „În Maieru am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”.

Așadar, printr-un fericit joc al destinului, un mare scriitor sporește faima unei așezări dintru început posesoare de inestimabile comori de suflet, pecetluind-o definitiv și înobilând-o cu gloria numelui său.

Ne vom folosi de astfel de dovezi potrivit cerințelor din parcursul acestor relații, unele chiar inedite și – ceea ce ni se pare de mare importanță – adesea adunate de elevi, în alternanță cu alte și alte documente de preț, obiecte rarissime și piese folclorice de rară frumusețe.

Un alt argument al necesității unui muzeu într-un asemenea loc a fost – și este – ineditul fermecător al peisajului învăluit în aura fantastului, așa cum reiese din însăși povestirea „Cuibul visurilor”: „Dincolo de apă, doar să ieși din sat și îndată pășești în împărăția zmeilor. Măgura, pe care noi plănuim s-o radem când vom fi mari, că să răsară mai devreme soarele, Măgura, cu vârful pleșuv, cu burta umflată și împădurită, mă privește îngândurată, dojenitoare”.

Se înțelege că un asemenea spațiu unde contrastul dintre peisajul sălbatic și linia molcomă a colinelor, între asprimea și dulceața anotimpurilor, a contribuit din plin la plămădă bogăției sufletești și a rezistenței fizice a munteților „de la poalele Ineului cel cu zăpada eternă”.

Un asemenea loc a condiționat desigur, în scurgerea veacurilor, șlefuirea unor comori de port și de grai înstelat cu zicale alese, cu vorbe crâșcate dar și cu altele, alintătoare, cu luminoase cântece, colinde și datini care pot fi alăturate cu cinste celor dintâi mângăritare ale folclorului românesc.

Cum aminteam în episodul anterior, expoziția memorială din holul vechiului local de școală, alcătuită doar din câteva piese, a avut darul să se constituie în nucleul actualului muzeu: o măsuță de brad folosită de scriitor, un portret, câteva documente, scrisori, obiecte, fotografii...

Revelația închegării reale a unui cerc de elevi am avut-o cu un an mai târziu, la 27 noiembrie 1958, când un grup de entuziaști „au făcut cerc viu” în jurul măsuței lui Rebreanu pe care acesta a transcris, în vara lui 1927, romanul „Ciuleandra” și a compus pagini pentru „Răscoala”.

Trecuseră doar 30 de ani de atunci. Era, de fapt, tot un gest spontan, deoarece această măsuță-ieiicivă fusese adusă de câțiva copii de la vecinul Anchidim Cioarba, fiul preotului Iulian, prieten cu romancierul. O păstrase cu sfințenie, împreună cu alte scrisori și documente, înainte de a intra în stăpânirea micilor căutători. Alături cu măsuța, bătrânul Solovăstru Vartic, al Baciului, depăna

uneori amintiri despre „Liviu al dascălului” cu care fusese și el bun prieten.

Prin urmare, intram brusc, cu primii mei elevi, în acea „ședință

de cerc” din ziua amintită mai sus, sub incidența prestigiului unei mari biografii literare, ca sub puterea unui arc magnetic...

Puteam încă de pe atunci să conchid că nici un demers educativ n-are răsunet dacă este lipsit de *fior emoțional și forță de convingere*.

Ar fi locul aici pentru citirea unei mai cuprinzătoare mărturisiri a romancierului, pe care doar limitarea spațiului tipografic mă oprește s-o reproduc.

Așa se contura un început de metodă de lucru. Acea inegalabilă *metodă a entuziasmerii controlate*, necuprinsă în regulamentele obișnuite. Mă bucuram că prindea viață un cerc de școlari, visători îndrăzneți, nu un cerc formal decupat dintr-un raport birocratic. Este vorba, am mai spus-o, de copiii unui sat care, prin acest noroc al sorții, a adăpostit, întocmai ca un alt Humulești ori Ipotești de peste munți și granițe vremelnice, o luminoasă copilărie de mare scriitor.

Acum 45 de ani, la începutul de drum al muzeului, amintirea lui Rebreanu era încă atât de vie în inimile măierenilor vârstnici, în abundența mărturiilor de tot felul, încât „caietele de cerc” deveneau neîncăpătoare. De atunci, împreună cu copiii satului și alături de unii colegi din corpul didactic, primenit prin ani cu foști membri ai cercului, trăiam fiorul neîntrerupt al revelației unor noi și noi descoperiri. Era o emulație ca într-o relație în lanț, dacă am vrea s-o extrapolăm astfel.

Faptul că unii dintre elevi erau chiar urmașii unor eroi din primele scrieri ale autorului lui „Ion”, ai Boroiului, ai Bărnenilor, ai Negrușerilor, ai Ilieșilor, ai Boșcanilor, ai Procopoaiei, etc., contribuia la o și mai vie sensibilizare a participanților prinși în orbita cercului.

Lista culegătorilor de comori ar fi foarte lungă. Redau totuși câteva nume, mai întâi din primele serii de elevi prieteni ai muzeului, urmând ca, la loc potrivit, să continuăm menționarea unor nume din rândul adulților sprijinitori. Mulți dintre elevii harnici de atunci sunt astăzi recunoscuți și merituosi intelectuali în comună, în țară și străinătate: Negrușer Filip, cel care a adus, de fapt, primul obiect etnografic, un topor haiducesc rămas de la străbunicul său, apoi mulți alții: Scridonesi Valer, Macavei Al. Macavei, Avram Viorel, Borș Lazar, Bumbu Aurel, Candale Virgil, Cărbune Alexandru, Cobzaș Ilie, Istrate Iacob, Măgurean Dumitru, Olar Viorel, Partene Viorel, Sângeorzan Vasile, Abraham Șarolta, Hanțiu Monica, Negrușer Maria, Partene Veronica și alții. Lista va continua.

(va urma)

Muzeografie

Am descins pe meleagurile Sângeorzului în anul 1964 pentru a-mi onora îndatoririle de dascăl începător în domeniul educației artistico-plactice a școlărilor, în primul an la Ilva Mică, apoi la Sângeorz-Băi și eram plăcut impresionat de ineditul și splendoarea peisajului, de așezările rurale care se-nșirau pe Valea Someșului Mare, de limbajul specific zonei, de tradițiile și neasemuitul port popular.

Ideea colecționării de obiecte și documente pentru un muzeu etnografic și folcloric a apărut și a încolțit în mintea mea în anul 1965 – când am fost transferat la Liceul din Sângeorz-Băi – ca rezultat a necesității procurării unor vase de ceramică și obiecte ca material didactic pentru orele de desen. Aceasta, cu scopul realizării unui învățământ intuitiv-formativ făcându-i astfel pe elevi să înțeleagă mai repede și mai bine frumosul din creația populară. De aici a apărut ideea

unei acțiuni concertate de salvare, conservare, păstrare și cunoaștere publică a bunurilor culturii materiale și spirituale locale, grefată pe îndatorirea patriotică de a prețui și de a transmite mai departe ceea ce au creat localnicii bun și frumos, oglindă a modului lor de viață în trecut și în prezent.

Am pornit la acțiune cu convingerea fermă că, în ciuda condițiilor locale mai deosebite, cu mai mulți factori defavorizant decât oricare localitate din județ – era vorba de afluența persoanelor care veneau în stațiunea balneoclimaterică și de turism, și care, puțini la număr, achiziționau obiecte și piese de port cu bani, iar acțiunea noastră apela exclusiv la donații – roadele se vor grăbi să apară.

Inițiativa a fost încredințată școlii, iar acțiunea în prima ei fază a fost declanșată urmărind două direcții: prima constând în cuprinderea acestora în programele de activități extrașcolare, iar a doua pe calea educației artistice plastice a elevilor în cadrul lecțiilor de desen. Acțiunea se dorea ca un examen de patriotism în timp care incita la căutare, la investigație, la cercetare prin cunoaștere. Nu au lipsit nici scepticii și nici oportuniștii adulți. Și, ca în orice acțiune care aduce ceva nou, era de așteptat.

Dincolo de unele momente de revoltă și descurajare, acțiunea a prins contur patriotic local, colectivele de cadre didactice ca și cele de elevi mai aveau o grijă nouă față de atâtea altele care erau obligatorii. Unii convingși iar alții autoconvinși de oportunitate acțiunii, preocupați de acest demers de pionierat, a apărut și „Regulamentul” pentru organizarea și desfășurarea acțiunii școlare republicane „Căutătorii de comori” (martie 1969), în care se arată la capitolul I, art. 1 că acțiunea se face „în scopul educării patriotice a elevilor prin cunoașterea trecutului de luptă al poporului nostru, a frumusețelor și bogățiilor ținutului natal, în vederea stimulării preocupărilor muzeistice în școlile de cultură generală, precum și în vederea stimulării și finalizării muncii cercurilor specifice și antrenării copiilor într-o activitate permanentă...” Este lesne de înțeles că acțiunea de colecționare din Sângeorz-Băi o prefigurează pe cea națională cu patru ani, astfel că noi am integrat-o în cea sub genericul „Căutătorii de comori” reușind ca la data de 15 iunie 1969, cu ocazia serbării de sfârșit de an școlar, să putem oferi elevilor, părinților și, practic, orașului, PRIMA AMENAJARE MUZEISTICĂ făcută în clădirea liceului, la etaj, în fostul laborator de chimie. Aici se cuvine să amintim numele profesorului Titus Pop, directorul liceului, care a acceptat solicitarea mea pentru acest spațiu, a fost chiar încântat de propunere și m-a sprijinit afectiv. Apoi am aflat că și el, la rândul lui, a realizat un muzeu de științe ale naturii și, în timp ce entuziasmul meu era în fază de pionierat, Titus Pop era un veteran într-ale muzeisticii, dar în alt domeniu, și în altă localitate a județului...

Pentru presa locală (județeană) acțiunea noastră a devenit „evenimentul zilei” abia în luna decembrie 1969, când în paginile acesteia erau inserate următoarele: „Meleagurile județului nostru sunt bogate în vestigiile trecutului istoric. Cunoașterea, scoatere la lumină și conservarea oricărui mărturie din acele vremuri îndepărtate sau altele mai apropiate nouă, care ne vorbesc despre Coșbuc, Rebreanu, Andrei Mureșanu, Ion Pop Reteganul, ori despre alți oameni de seamă, constituie un act de patriotism.

Pornind de la această idee, acțiunea „Căutătorii de comori” a găsit un larg ecou și în rândurile școlărilor din județul nostru.

La Sângeorz-Băi, de exemplu, elevii claselor a V-a C, a III-a C, a V-a A și a VI-a B ș.a., au adunat sub conducerea profesorului Teodor Câmpan peste 600 de exponate (n.a. cifra era

MUZEUL DIN SÂNGEORZ-BĂI

- organizare și evoluție până în anul 1978 -

exagerată). Printre acestea se remarcă colecția numismatică, uneltele de muncă și uz casnic, armele feudale, ceramica, arta populară... Acțiunea de depistare și strângere a acestor exponate a insuflat micilor „Căutători de comori” un adânc sentiment patriotic (Titus Zăgreanu, „Muzeul școlar, mijloc de educație patriotică” în ziarul „Ecolu”, nr. 101 din 13.XII.1969, Bistrița). Articolul citat a apărut ca un grupaj de aprecieri și la adresa altor localități ca: Maieru, Rodna, Budești, Monor, Buduș, Prundu Bârgăului, probabil că în urma publicării tot în „Ecolu” din 8 noiembrie 1969 a unei fotografii realizate de un fotograf din București, fotografie care era însoțită de următorul text: „Elevii de la cercul „Căutătorii de comori” din Sângeorz-Băi au organizat o bogată și interesantă expoziție etnografică”.

Aproape trei ani mai târziu, în data de 14.I.1972, același ziar consemnează: „Component al vieții spirituale a orașului, muzeul din Sângeorz-Băi a luat ființă printr-o acțiune școlară a „Căutătorilor de comori”, lansată în noiembrie 1970, în incinta Casei orașenești de cultură, muzeul din Sângeorz-Băi e, azi, un mijloc eficient de educație științifică și patriotică, lucru ce ni-l demonstrează cu suficientă convingere faptul că această unitate muzeală menține continuu treaz interesul elevilor pentru dezvoltarea și îmbogățirea sa, care îi adaugă aproape zilnic, prin substanțiale și valoroase donații noi și noi obiecte... Printre altele, muzeul posedă piese cum sunt: pieptare, cojoace, cusături, acestea din urmă oferind prilejuri de meditație privind circulația motivelor folclorice, etnografice cu cele din Moldova. Un viu interes pentru vizitatori trezesc obiectele de ceramică (două vase de ceramică neagră, vechi), coșnițele pentru exploatarea primitivă a stupilor, o cupă din coajă de lemn cu incrustații geometrice, o piua de peste 100 de ani, țapine vechi, obiecte de uz casnic, de oierit, pentru prelucrarea grânelor (îmblăcii, vântureașcă etc.). Bogat reprezentată în colecția muzeului e, pe lângă ceramica veche, ceramica de toate formele și tipurile, de proveniență de pe Bârgău, ceramica medievală și cuire pictate. Numărul obiectelor e completat de un colț istoric cu arme vechi, documente privind dezvoltarea învățământului și diferite aspecte de viață din trecutul istoric al localității și împrejurimilor.

Piese existente în muzeu, prin frumusețea și expresivitatea lor decorativă și funcțională, sunt mărturii pentru

această zonă folclorică – dintre cele mai elocvente despre capacitatea creatoare și gustul pentru frumos al locuitorilor. Am putut constata, aici la Sângeorz-Băi, eforturile încununete de succes ale organizatorilor pentru conservarea și amenajarea cât mai judicioasă a colecției. Muzeul din Sângeorz-Băi oferă, prin numărul însemnat de piese pe care le posedă, o frescă edificatoare a unui ținut de aleasă bogăție spirituală” (Dumitru Andrașoni „Colecție muzeală în Sângeorz-Băi”, în ziarul „Ecolu”, 14 ian. 1972, p.3).

Doi ani mai târziu, într-un articol publicat în revista „La Roumanie d'aujourd'hui”, nr. 4, aprilie, 1974, p.23-24, Virgiliu Radulian, adjunct al Ministrului Educației și Învățământului, făcea cunoscut copiilor francezi și, prin revistă copiilor din întreaga lume, cele mai interesante, mai atractive și mai frumoase activități ale copiilor români. Între acestea se numără și acțiunea „Căutătorii de comori”, iar ilustrarea textului a fost făcută cu o fotografie realizată în muzeul din Sângeorz-Băi.

Dorim să facem precizarea că acțiunea noastră de ia

Sângeorz-Băi privind colecționarea de obiecte și documente pentru muzeu, a fost descoperită de cei care au reușit să o popularizeze ca experiență pozitivă, fără a ne face o preocupare din a populariza noi rezultatele obținute. Acesta este și motivul pentru care și în prezentele rânduri am inserat text-document, unele ușor exagerate, care au consemnat faptele și rezultatele acțiunii noastre.

O acțiune deosebită, inedită în istoria Sângeorzului, a fost inițiată și organizată de primarul orașului GHEORGHE ȘANTA, în data de 28 mai 1977. Este vorba de prima întâlnire cu „Fiii orașului”, în programul căreia a fost inclusă și vizitarea muzeului. Din respect pentru adevăr, amintesc faptul că d-lui Gheorghe Șanta i se datorează destinarea spațiului pentru muzeu, situat pe str. Republicii, clădire în care, până în anul 1977 a funcționat Grădinița de copii. Acel imobil a fost donat localității (orașului) de către omul de aleasă cultură Solomon Haliță, fiu al meleagurilor sângeorzene.

Cu prilejul acțiunii sus-amintite, la vizitarea muzeului și în numele participanților, Gavril Scridon consemna în registrul de impresii al muzeului: „Felicitând din toată inima, pe organizatorii acestui muzeu, în perspectiva dezvoltării lui cât mai bogate, consider că e obligația noastră elementară de a contribui la creșterea colecțiilor și la realizarea unei secții documentare, care să oglindească – în evoluție istorică – drumul care a marcat transformarea străvechiului sat Sângeorz-Băi într-un pitoresc centru urban”. Dar, din păcate, nici unul din „Fiii orașului” prezenți la vi-

zitarea muzeului nu a contribuit la îmbogățirea patrimoniului acestuia, atâta timp cât m-am ocupat eu de muzeu. De la vorbe la fapte drumul este lung...

Dincolo de aprecierile pozitive, uneori romanțioase, alteori înflăcărate și încurajatoare, uneori sub formă de angajament (împlinit sau neîmplinit) alteori prea laudabile, iar câteodată critice, se ascundea furnicarul de acțiuni și frământări ambițioase ale preșcolărilor și elevilor, ale cadrelor didactice din Sângeorz-Băi care, în cei 12 ani de investigații, de căutare, de trudă cu satisfacții, de răbdare și migală, de educație patriotică locală și generală, au reușit să transforme visurile și speranțele în realitate.

Așa se face că în anul 1978, când am părăsit Sângeorzul, Muzeul Orașenesc – încă neinstituționalizat – era amenajat în trei încăperi dinspre stradă (str. Republicii) ale imobilului: una era destinată donațiilor lui Ioan Baiu, stabilit în ultimii săi ani de viață la Sângeorz-Băi, cuprinzând cărți de literatură, documente din cel de-al doilea Război mondial, reviste, fotografii, tablouri, numismatică etc., amenajată de însuși donatorul lor; cea de-a doua cuprindea o pinacotecă cu tablouri donate de pictorița Ileana Anton – prietenă cu d-na educatoare Elena (Igi) Rusu – care obișnuia să descindă vara la Sângeorz-Băi, într-o casă țărănească de pe str. Republicii. Pinacoteca mai cuprindea și lucrări de modelaj în plastilină realizate de către elevii de la cercul de arte plastice de pe lângă Clubul Copiilor; cea de-a treia, cea mai spațioasă, era destinată secției de etnografie și folclor în cuprinsul căreia mai erau expuse: numismatică, port popular, ceramică, obiecte de industrie casnică, documente din cel de-al doilea Război mondial, coșnițe pentru stupărit, uneltele pentru prelucrarea lemnului ș.a. Foarte important de specificat este faptul că întregul patrimoniu al muzeului a fost colectat din donații și din achiziții gratuite, fapt pentru care se cuvine să aduc astăzi – mai exact și astăzi – cuvinte de caldă mulțumire tuturor celor care au contribuit cu sufletul și cu fapta la realizarea muzeului.

Am revenit la Sângeorz-Băi după două decenii din pribegia sorții și am găsit imobilul, dăruit orașului de către Solomon Haliță, demolat, iar în locul lui au fost înălțate structuri neospitaliere de beton armat care-și așteptau prelucrarea estetică a suprafețelor interioare și exterioare, spre a adăposti, într-un viitor apropiat – așa cum îmi mărturisea artistul plastic Maxim Dumitraș, sufletul acestei instituții – un prefurcat muzeu de artă comparată...

Oameni de seamă ai Maierului

ION BARNA

ETNOGRAF ȘI FOLCLORIST (9)

În ceremonialul nunții un moment de intensă participare a nuntașilor la ritualul nunții este cel al darurilor când „Mireasa are pregătite o cămașă pentru mire, soacră, colaci mari pentru nănași, desagi, cisme” care arată respectul pe care-l acordă mireasa pentru a fi bine primită în noua familie. Aceste daruri însă trebuie însoțite de descântece deoarece „Cămașa nedescântată / Nu-i așa bine purtată”. Ion Barna notează „Descântecul cămășii de soacră” și „Descântecul cămășii mirelui”. Ultimul descântec este presărat cu aluzii ironice la adresa mirelui ceea ce îi face pe unii nuntași să strige „Nu-i drept!”. Starostele le răspunde acestora și mai ironic și uneori de-a dreptul arogant astfel că între staroste și nuntași se infiripă un „conflict verbal”.

Trebuie să arătăm marea varietatea a acestor producții folclorice, lucru ce demonstrează marea capacitate de a improviza a unor folclo-oameni dotați artistic. Totodată se remarcă că aceste creații: „nu sunt copii și, cu puține excepții, fiecare își are însemnătatea ei. Se vor deosebi între ele prin anumite detalii care își au funcția lor artistică precisă”. Aceste creații sunt cele mai expuse improvizării.

Redăm din aceste descântece:

Descântecul cămășii de soacră

Bună sara, bună sara!
Unde aveți o soacră mare
Nu prea tare
Să se arate-ncoace!
Să mă audă casa toată:
Bună sara, bună sara!
Unde aveți o soacră mare
Nu prea tare
Să se arate-ncoace!
(Soacra (mama mirelui) răspunde: Aici! Aici!)
Să te faci cu voie bună
Pe un colac mândru frumos
Ca și fața lui Hristos.
Colacu nu ni-i fătat,
N-am avut lemne de fag.
Și cuptoru ne-o fost spart.
Înălțata împărătească
S-ar fi băgat să-l ungă,
S-o temut că s-a surupa
Și nu s-a putea cununa.
Da' de mă cema pe mine îl ungeam eu bine
Și de s-ar fi surupat,
N-am avut de mă cununat.
Colacu nu-i dorogit
C-o uitat de învățit,
De mă cema pe mine
Eu îl învățeam,
Ori și eu adurmeam.
Florică de pe vale,
Vino-ncoace, soacră mare,
D-ta vino pe din dos
Să-ți dau un colac frumos
Să întindă mâna
A cui e vina.
Atunci i se predă colacul și cămașa nouă, frumoasă cusută cu flori.
(va urma)

LIVIU PĂIUȘ

Rebreniana - REBUS

PĂDUREA SPÂNZURAȚILOR

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

ORIZONTAL: 1) Sublocotenentul ceh care „a fost prins tocmai când era să treacă la dușman, înarmat cu hârți și planuri”, fiind condamnat de Curtea Marțială ca dezertor la moarte prin spânzurătoare. Curte din care a făcut parte și Apostol Bologa – Singura fiică a avocatului Domșa din Parva, cu care Apostol Bologa se logodește împotriva voinței mamei sale și din cauza căreia aceasta se înrolează în armată ca voluntar, spre a-i câștiga prețuirea. 2) Critic și istoric literar (Alexandru), care a scris că Liviu Reboreanu în romanul *Pădurea spânzuraților* face din analiză „un mijloc, și un strop” – luna anului 1917 când Apostol Bologa se află în permisie acasă, la Parva, și când rupe logodna cu Marta Domșa înapoiindu-i verigheta. 3) Frumoasa poveste de dragoste infiripată între Ilona, fiica ungerului Vidor, și locotenentul român Apostol Bologa – În spiritul ei Maria

Bologa îl crește și îl educă pe micuțul Apostol, „îmbrățișat de o dragoste maternă idolatră”. 4) A prefațat versiunea italiană din 1930 făcută de Enzo Loreti, „La foresta degli impiccati” (Luigi) – Înainte, înainte! 5) Măsură de suprafață – Traian Brăescu –Terminat – Notă muzicală. 6) Orașul din Austria prin care trece Dunărea, despre care au depănat amintiri căpitanul Otto Klapka cu generalului Karg, „despre operete, despre americani” – Emisar. 7) Tresa din dreapta! – Luată din pripă! – Bătrânul protopop care dorea ca Apostol să urmeze, după terminarea studiilor liceale, teologia. 8) Ofițerul numit pe lângă marile unități militare cu atribuții în poliția administrativă și judiciară, apare la începutul romanului „burtos, cu mustați sure” (pl.) – Animal încornorat. 9) Ochii mici și fulgerători ai locotenentului Gross, cel care „comanda o companie de pionieri” – Imită cântecul porumbelului sălbatic – Localitate în Canada. 10) Denumirea portugheză a orașului Oran – Lespedea de pe mormântul lui Iosif Bologa, care-i trezește lui Apostol amintirea vorbelor tatălui său: „Să-ți faci datoria totdeauna și nu uita niciodată că ești român!” (pl.). 11) Literă grecească – Frumoasa fată a lui Paul Vidor de care se îndrăgostește Apostol Bologa și cu care se va logodi, redobândindu-și liniștea sufletească sub cupola dragostei – Râu în Etiopia. 12) Afluent al Someșului – Lichid – Ciolan – Simbolul argintului. 13) Divizia ce urma să vină din această țară ca să o schimbe pe a lui Apostol Bologa îl va trimite pe locotenent să lupte împotriva românilor – Căpitanul în rezervă ceh, venit în bateria lui Apostol Bologa, tată a doi băieți și a două fete, este cel care îi dezvăluie acestuia adevărata față a războiului și care trăiește, alături de atâția eroi, o dramă halucinantă: „trădarea de patrie!” (Otto).

VERTICAL: 1) Unitățile medicale în care Apostol Bologa a stat internat de cinci ori din cauza rănilor căpătate pe front – Momentul pe care și l-a ales Apostol Bologa să dezerteze destăinuindu-se preotului Constantin Boteanu: „Da! Sunt pregătit! Numai pe mama n-am cum s-o vestesc...!” (pl.). 2) Groparul unger din satul Lunca, îl găzduiește pe Apostol care a fost repartizat la biroul coloanei de muniții (Paul) – „Apoi, deodată, zăbind pe Bologa, i se aprinse în ochi o flacără sălbatecă și buzele îi încrămeni într-un surâs...”, este vorba de Ilona care-l aștepta pe locotenent în gară zilnic, să revină de la Parva. 3) Lac în China – „Husarul – locotenent, unger de pe pustă, șovin furios”, cum îl notase Liviu Reboreanu într-un „Caiet de creație” al romanului, este, cel care-l arestează pe Apostol Bologa ca dezertor și-l predă Curții Marțiale – Una și una! 4) Articulația gleznei calului, situată între chișiță și osul fluierului (pl.) – Cuvântul magic rostit de Marta în șoaptă lui Apostol când l-a văzut îmbrăcat în uniforma de ofițer (pl.; neart.). 5) Împreună cu Maria Teresa Léon a tradus în spaniolă romanul lui Liviu Reboreanu, în 1967, cu titlul „El bosque de los ahorcados” (Rafael) – A se spăla pe cap (pop.). 6) Afirmatie – Una din Ciclade – Preotul Constantin Boteanu, vechiul prieten a lui Apostol Bologa. 7) Aprecieră pe care o face căpitanul Klapka la adresa Ilonei după ce aceasta îi dădu „o plapumă zdravănă peste mână”, pentru că „o luă ștregărește de gușă” – Casă nelocuită, rămasă în paragină. 8) La ieșire din pădure! – Fată frumoasă, drăguță. 9) Statutul de ofițer al lui Apostol Bologa în armata austro-ungară în care s-a înrolat ca voluntar, deși, ca fiu de văduvă, era scutit – Caut! – Comun la Apostol Bologa! 10) A mângâia suferințele – Mieze de rocă! – Limba în care a fost tradus romanul de către V. Sugoniai, în 1960. 11) Capitală baltică – Interpretarea Ilonei din filmul lui Liviu Ciulei „Pădurea spânzuraților”, după romanul omonim (1964). 12) Arbore melifer – „Rădea la toate ferestrele”, „în odăița albă” în care a zăcut Apostol Bologa – Localitate în Ungaria. 13) Fratele mai mic al lui Liviu Reboreanu ce reprezintă în geneza romanului „Pădurea spânzuraților” un punct de pornire, un imbold (acesta fusese ucis fără vină la 14 mai 1917)... - ...iar eroul din roman (Apostol), constituie un punct terminus, rezultat al unui complicat proces de transfigurare artistică.

Dicționar: LEO, ORAO, USNO.

SERGHEI COLOȘENCO

S-au născut în septembrie, octombrie, noiembrie 2002

Hodoroga Augustin – Aurel; Hoza Maria Lucreția; Algeorge Ancuța; Plug Ancuța – Alina; Dumitru Virgil; Roman Viorica – Onița; Pădure Ana – Maria – Parashiva; Hoza Varvara – Ancuța; Coruțiu Victoria – Ancuța; Ureche Vasilică – Marius

Să crească mari, înțelepți și frumoși!

S-au căsătorit în septembrie, octombrie, noiembrie 2002

Hădărău Iacob – Dănuț și Ometiță Florica; Boca Silviu și Răzvanța Anca – Maria; Flămând Dumitru și Ureche Victoria; Mihali Ioan și Berende Silvia; Rebrîșorean Vasile și Deac Floarea; Sângeorzan Vasile – Anton și Ureche Mărioara – Silvia; Mogin Ionel și Hangea Sabina; Ruști Ioan și Istrate Aurica; Ursa Silviu – Viorel și Buia Florica; Ureche Vasile – Titus și Sidor Lucreția – Dorina; Avram Vonifapt și Hodoroga Senia; Hârjoabă Constantin – Dragoș și Berende Corina; Partene Valentin –

Dumitru și Marc Lavinia – Oana; Bârta Virgil – Anchidim și Cărbune Aurelia; Balotă Claudiu și Zavaschi Maria; Domide Miron – Lazăr și Rațiu Elisabeta – Silvia; Andronesi Ilie și Lorianțiu Victoria; Bumbu Dorel – Săndel și Birta Ioana; Cordoș Ilie și Circeia Maria; Gușuțoia Ilie și Greab Silvia; Flămând Vasile și Domide Floarea – Lenuța; Andronesi Dorel și Sidor Ilieșca; Coruțiu Ion și Filip Maria; Rebrîșorean Doruț și Pui Anuța.

Casă de piatră!

Au decedat în septembrie, octombrie, noiembrie 2002

Salamon Iosif – 45 ani; Luchi Floarea – 69 ani; Avram Victoria – 78 ani; Bolfă Maria – 97 ani; Barna Teodor – 81 ani; Mureșan Floarea 78 ani; Ometiță Valentin – Daniel – 1 lună și 5 zile; Flămând Virgil – 63 ani.

Dumnezeu să-i odihnească!

ERATĂ

Articolul “După 99 de ani” este scris de dl. VIRGIL A. URECHE, nu cum s-a tipărit greșit OFILAT VARVARI. Cerem scuze autorului. REDACȚIA

Informații
Invățământ
CUIBUL VISURILOR
Cultură
Sport

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN
Redactori: Login T. Berende, Ilie Hoza, Liviu Ursa, Macavei Al. Macavei, Mircea Prahase
Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Ieronim Andronesi (SUA)
Corectură: Mircea Prahase
Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.
Adresa redacției: Muzeul **Cuibul visurilor** Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSAUD
Machetare: Icu Crăciun
Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrița
str. N. Titulescu, nr. 18, tel. 223.201 ISSN 1224 - 643